

Regeringens proposition

2014/15:29



Erkännande och verkställighet av
frihetsberövande påföljder inom Europeiska
unionen

Prop.
2014/15:29

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 4 december 2014

Stefan Löfven

Peter Hultqvist
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att dömda personer med hemvist eller närmare anknytning till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen (EU) i större utsträckning än i dag ska verkställa straffet i den staten. Syftet är att den dömda ska verkställa påföljden i den medlemsstat där den dömdes sociala återanpassning kan förväntas ske bäst. Förslaget är ett led i att genomföra rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder.

I propositionen föreslås en ny lag om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom EU. Enligt den föreslagna lagen ska Kriminalvården pröva om en utländsk dom ska erkännas och verkställas i Sverige eller om en svensk dom ska skickas till en annan medlemsstat för att verkställas i den staten. De svenska påföljder som föreslås kunna överföras är fängelse, överlämnande till rättspsykiatrisk vård och sluten ungdomsvård. I den föreslagna lagen fastslås kriterier för när ett erkännande respektive översändande ska ske, hur prövningen ska gå till och i vilken utsträckning den andra statens medgivande eller den dömdes samtycke krävs. Kriminalvårdens beslut föreslås kunna överklagas till allmän domstol.

Den nya lagstiftningen föreslås träda i kraft den 1 april 2015.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	6
2	Lagtext	7
2.1	Förslag till lag (2015:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen	7
2.2	Förslag till lag om ändring i brottsbalken.....	20
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom.....	21
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m.	23
2.5	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård	24
2.6	Förslag till lag om ändring i lagen (2000:343) om internationellt polisiärt samarbete	25
2.7	Förslag till lag om ändring i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.....	26
2.8	Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder.....	28
2.9	Förslag till lag om ändring i lagen (1957:668) om utlämning för brott	30
2.10	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt 32	
2.11	Förslag till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål	33
2.12	Förslag till lag om ändring i lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen	34
2.13	Förslag till lag om ändring i lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone.....	35
3	Ärendet och dess beredning	36
4	Rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder	37
4.1	Allmän bakgrund till rambeslutet.....	37
4.2	Rambeslutets innehåll	38
5	Gällande svenska regler	42
5.1	Svenska frihetsberövande påföljder	43
5.1.1	Fängelse.....	43
5.1.2	Överlämnande till rättspsykiatrisk vård.....	44
5.1.3	Överlämnande till särskild vård för missbrukare	45
5.1.4	Sluten ungdomsvård	45
5.2	Internationellt samarbete	46
5.2.1	Internationella verkställighetslagen.....	46

5.2.2	Det nordiska samarbetet	46
5.2.3	Överförande av straffverkställighet i samband med en europeisk arresteringsorder	47
5.2.4	Övrigt samarbete	47
6	Allmänna överväganden	48
6.1	En ny lag om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen	48
6.2	Den nya lagens förhållande till annan lagstiftning	50
6.3	Utgångspunkter för den nya lagens tillämpningsområde	52
6.4	Definitioner i den nya lagstiftningen	53
6.5	När en dom får sändas över till annan medlemsstat eller till Sverige	57
6.5.1	Anknytningskrav m.m.	57
6.5.2	Den dömdes samtycke	61
6.6	Behörig myndighet	63
7	Erkännande och verkställighet av en svensk dom på frihetsberövande påföljd i en annan medlemsstat	67
7.1	Förutsättningar för att sända över en svensk dom	67
7.1.1	Allmänna förutsättningar	67
7.1.2	Social återanpassning	68
7.1.3	Återstående tid för verkställighet	69
7.1.4	Lämplighetsbedömning	70
7.2	Förfarandet	75
7.2.1	Kriminalvårdens prövning och beslut	75
7.2.2	Den dömdes inställning	77
7.2.3	Översändande av domen	79
7.3	Begäran om tvångsmedel eller andra säkerhetsåtgärder	81
7.4	Delvis erkännande och verkställighet	84
7.5	Upphävande av ett beslut om att sända över en dom för erkännande och verkställighet	85
7.6	Verkställighet av påföljden i Sverige	86
7.7	Överförande av den dömda	88
7.8	Transport av den dömda	89
7.9	Specialitetsprincipen	90
7.10	Översändande av en svensk dom på frihetsberövande påföljd till följd av en europeisk eller nordisk arresteringsorder	92
8	Erkännande och verkställighet av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd i Sverige	95
8.1	Allmänna förutsättningar för att en utländsk dom ska erkännas och verkställas i Sverige	95
8.2	Hinder mot erkännande och verkställighet	98
8.2.1	Vägransgrunder	98
8.2.2	Undantag från vägransgrunderna	109
8.3	Hur förfarandet inleds	113
8.4	Kriminalvårdens prövning och beslut	117

8.5	Delvis erkännande och verkställighet.....	121
8.6	Anpassning av den utländska påföljden	124
8.7	Tvångsmedel	133
8.8	Verkställigheten i Sverige	137
8.9	Villkorlig frigivning	139
8.10	Upphävande av verkställbarhetsförklaringen	142
8.11	Specialitetsprincipen	144
8.12	Erkännande och verkställighet av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd till följd av en europeisk eller nordisk arresteringsorder.....	149
9	Övriga frågor.....	153
9.1	Offentligt biträde.....	153
9.2	Överklagande och behörig domstol.....	154
9.2.1	Överklagande av Kriminalvårdens beslut.....	154
9.2.2	Behörig domstol och dess prövning	156
9.3	Åtalsförbud.....	161
9.4	Tillstånd till transport genom Sverige	163
9.5	Förklaringar och underrättelser	165
9.5.1	Förklaringar	165
9.5.2	Underrättelse och anmälan	166
10	Ekonomiska konsekvenser.....	167
11	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	169
12	Ansvarigt statsråd för vissa beslut	170
13	Författningskommentar.....	171
13.1	Förslag till lag om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen	171
13.2	Förslag till lag om ändring i brottbalken (1962:700)	210
13.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom.....	210
13.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m.	211
13.5	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård	212
13.6	Förslag till lag om ändring i lagen (2000:343) om internationellt polisiärt samarbete	212
13.7	Förslag till lag om ändring i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.....	213
13.8	Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder.....	214
13.9	Förslag till lag om ändring i lagen (1957:668) om utlämning för brott	216
13.10	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt.....	217

13.11	Förslag till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål	218	Prop. 2014/15:29
13.12	Förslag till lag om ändring i lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen	218	
13.13	Förslag till lag om ändring i lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone.....	219	
Bilaga 1	Rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder	220	
Bilaga 2	Rambeslutet om verkställighet av utevarodomar.....	240	
Bilaga 3	Sammanfattning av betänkandet Internationell straffverkställighet (SOU 2013:21)	253	
Bilaga 4	Betänkandets lagförslag.....	257	
Bilaga 5	Förteckning över remissinstanserna	275	
Bilaga 6	Lagtext.....	276	
Bilaga 7	Lagrådets yttrande	298	
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 4 december 2014		303	
Rättsdatablad.....		304	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag (2015:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen,
2. lag om ändring i brottsbalken,
3. lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom,
4. lag om ändring i lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m.,
5. lag om ändring i lagen (1998:603) om verkställighet av slutna ungdomsvård,
6. lag om ändring i lagen (2000:343) om internationellt polisiärt samarbete,
7. lag om ändring i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder,
8. lag om ändring i lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder,
9. lag om ändring i lagen (1957:668) om utlämning för brott,
10. lag om ändring i lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt,
11. lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål,
12. lag om ändring i lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen,
13. lag om ändring i lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag (2015:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs¹ följande.

1 kap. Allmänna bestämmelser

Lagens innehåll och tillämplighet

1 § Genom denna lag genomförs rådets rambeslut 2008/909/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen (rambeslutet).

2 § Denna lag gäller inte i förhållande till Danmark och Finland om lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. är tillämplig.

3 § Om Europeiska unionen genom ett särskilt beslut har avbrutit tillämpningen av rambeslutet i förhållande till en medlemsstat, eller om en medlemsstat har upphört att tillämpa rambeslutet eller den nationella lagstiftning som genomför rambeslutet, gäller inte denna lag i förhållande till den staten.

Definition av en svensk dom på frihetsberövande påföljd

4 § Med en svensk dom på frihetsberövande påföljd avses i denna lag en dom eller ett slutligt beslut

1. som har meddelats av en svensk domstol,
2. som avser fängelse, överlämnande till rättspsykiatrisk vård eller sluten ungdomsvård, och
3. som har fått laga kraft.

Definition av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd

5 § Med en utländsk dom på frihetsberövande påföljd avses i denna lag ett avgörande

¹Jfr rådets rambeslut 2008/909/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen, i lydelsen enligt rådets rambeslut 2009/299/RIF.

1. som har meddelats efter ett straffrättsligt förfarande av en domstol i en medlemsstat inom Europeiska unionen,
2. som avser fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd under en begränsad eller obegränsad tid på grund av en gärning som är straffbar i den medlemsstaten, och
3. som har fått laga kraft.

Föreskrifter om tillämpningen av denna lag

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av denna lag.

2 kap. Erkännande och verkställighet av en svensk dom på frihetsberövande påföljd i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen

Förutsättningar för att översända en svensk dom

Grundläggande krav

1 § En dom på frihetsberövande påföljd får sändas över till en annan medlemsstat för att där erkännas och verkställas

1. om den dömden befinner sig i den andra medlemsstaten eller i Sverige,
2. om förutsättningarna i 2 och 3 §§ är uppfyllda,
3. om den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs dit, och
4. om det i övrigt är lämpligt.

Om mindre än sex månader av frihetsberövandet återstår att avtjäna vid tidpunkten för översändandet av domen, får den sändas över endast om särskilda skäl talar för att verkställigheten kommer att överföras till den andra medlemsstaten.

Den andra statens medgivande

2 § En dom får sändas över enligt 1 § om den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten lämnat sitt medgivande till att domen sänds över dit.

Medgivande enligt första stycket krävs inte om den dömden är

1. medborgare och bosatt i den andra medlemsstaten,
2. medborgare i den andra medlemsstaten och efter verkställigheten av påföljden kommer att utvisas dit till följd av ett i domen meddelat beslut om utvisning enligt 8 a kap. utlänningslagen (2005:716), eller
3. bosatt och har vistats lagligt utan avbrott under minst fem år i den andra medlemsstaten.

För att en dom ska få sändas över med stöd av andra stycket 3 ska den andra medlemsstaten ha anmält att ett medgivande till att sända över domen i dessa fall inte krävs.

3 § En dom får sändas över enligt 1 § om den dömde samtyckt till att domen översänds.

Samtycke enligt första stycket krävs inte om den dömde

1. är medborgare och bosatt i den andra medlemsstaten,
2. efter verkställigheten av påföljden kommer att utvisas till den andra medlemsstaten till följd av ett i domen meddelat beslut om utvisning enligt 8 a kap. utlänningslagen (2005:716), eller

3. har flytt eller på annat sätt återvänt till den andra medlemsstaten på grund av det straffrättsliga förfarandet mot honom eller henne i Sverige eller efter det att domen meddelades.

Förfarandet

4 § Kriminalvården prövar om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda och beslutar om en dom på frihetsberövande påföljd ska sändas över till en annan medlemsstat för att där erkännas och verkställas.

5 § Om den dömde befinner sig i Sverige, ska Kriminalvården, innan beslut fattas enligt 4 §, fråga den dömde om hans eller hennes inställning till att domen sänds över till den andra medlemsstaten. Den dömde ska upplysas om innebörden av att ett samtycke lämnas.

Om den dömde befinner sig i den andra medlemsstaten, bör han eller hon om möjligt tillfrågas enligt första stycket. Om den dömdes samtycke krävs enligt 3 §, ska Kriminalvården hos den andra statens behöriga myndighet begära hjälp med att inhämta ett sådant samtycke.

En återkallelse av ett samtycke ska beaktas om den görs innan Kriminalvårdens beslut om att sända över domen har fått laga kraft.

6 § Kriminalvården ska sända över domen till en behörig myndighet i den andra medlemsstaten. Domen får inte samtidigt sändas över till mer än en medlemsstat.

Tvångsmedel

7 § Om den dömde befinner sig i den andra medlemsstaten, får Kriminalvården begära att den staten anhåller den dömde eller vidtar någon annan åtgärd för att säkerställa att han eller hon stannar kvar på dess territorium, i avvaktan på den statens beslut om att erkänna och verkställa domen.

Upphävande av beslut om översändande av en dom

8 § Kriminalvården får upphäva beslutet om att sända över en dom enligt 4 § fram till dess verkställigheten påbörjas i den andra staten.

9 § Kriminalvården ska genast upphäva beslutet om att sända över en dom enligt 4 § om påföljden har bortfallit enligt svensk lag eller inte längre kan verkställas till följd av ett beslut av en svensk myndighet. Detta ska ske även om verkställigheten har påbörjats i den andra staten.

Verkställighet i Sverige

10 § Om verkställigheten av den påföljd som avses i domen pågår i Sverige när den sänds över till den andra medlemsstaten för att där erkännas och verkställas, får verkställigheten fortsätta här till dess den dömde transporteras till den andra staten enligt 12 §.

Om den dömde, efter det att domen har sänts över till den andra staten, häktas i ett annat mål, tillämpas 9 § lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m.

Om Kriminalvården enligt 8 § har upphävt ett beslut om att sända över en dom eller om en behörig myndighet i den andra medlemsstaten beslutat att inte erkänna och verkställa domen, får verkställighet av påföljden fortsätta eller påbörjas i Sverige. Detsamma gäller om myndigheten i den andra staten har underrättat Kriminalvården om att verkställighet av andra skäl inte kan äga rum i den staten.

Överförande av den dömde

11 § Den dömde ska överföras till den andra medlemsstaten så snart som möjligt och senast inom trettio dagar efter den statens beslut att erkänna domen och verkställa påföljden.

Om det finns särskilda skäl, får överförandet ske vid en senare tidpunkt än vad som sägs i första stycket.

Transport av den dömde

12 § Kriminalvården ska se till att den dömde transporteras till den medlemsstat där påföljden ska verkställas. Kriminalvården får begära hjälp av Polismyndigheten.

Om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, får Polismyndigheten ta den dömde i förvar, dock längst under fyrtioåtta timmar.

Specialitetsprincipen

13 § Om en dömd person har överförts till en annan medlemsstat enligt denna lag och en behörig myndighet i den staten gör en framställning om tillstånd att åtala, döma eller på annat sätt beröva den dömde personens frihet för ett annat brott som begåtts före överförandet, än det brott för vilket han eller hon överförts, tillämpas 6 kap. 8 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, om inte annat följer av denna lag.

Tingsrätten ska meddela beslut senast trettio dagar efter det att framställningen tagits emot.

Första och andra styckena tillämpas även om en framställning om tillstånd görs efter det att en dom har sänts över för erkännande och verkställighet enligt 6 § men innan den andra staten har beslutat i frågan.

Översändande av en dom till följd av en europeisk eller nordisk arresteringsorder

14 § Om ett överlämnande till Sverige för lagföring har skett enligt rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk

arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna, och överlämnandet har ägt rum på villkor att den som överlämnas återförs till den andra medlemsstaten för att där verkställa en, med anledning av överlämnandet, i Sverige utdömd frihetsberövande påföljd tillämpas 6 och 9–12 §§.

Om en ansökan om överlämnande till Sverige för verkställighet av en frihetsberövande påföljd enligt det rambeslut som anges i första stycket har avslagits på den grunden att den andra medlemsstaten övertar verkställigheten av påföljden tillämpas 6 och 9 §§ samt 10 § tredje stycket. Detsamma gäller vid ett sådant avslag enligt konventionen av den 15 december 2005 om överlämnande mellan de nordiska staterna på grund av brott.

3 kap. Erkännande och verkställighet av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd i Sverige

Skyldighet att erkänna och verkställa en utländsk dom

1 § En utländsk dom på frihetsberövande påföljd som sänds över från en annan medlemsstat ska erkännas och verkställas i Sverige om förutsättningarna i 2 och 3 §§ är uppfyllda och inte annat följer av denna lag.

Förutsättningar för att ta emot en utländsk dom

Anknytning till Sverige

2 § För att en dom ska få erkännas och verkställas här krävs att den dömda befinner sig i den andra staten eller i Sverige och

1. är svensk medborgare och bosatt i Sverige,
2. är svensk medborgare och kan till följd av domen komma att avvisas eller utvisas hit efter verkställigheten av påföljden,
3. är bosatt och har vistats lagligt utan avbrott under minst fem år i Sverige och det bedöms att han eller hon kommer att få behålla sin uppehållsrätt eller sitt permanenta uppehållstillstånd, eller
4. Kriminalvården har medgett att domen sänds över till Sverige.

Vad som sägs i första stycket 3 gäller endast om den andra medlemsstaten har anmält att ett medgivande från den staten till att sända över en dom inte krävs i motsvarande fall.

Kriminalvården ska lämna ett medgivande enligt första stycket 4 om den dömdes sociala återanpassning underlättas av ett överförande av verkställigheten till Sverige och det i övrigt framstår som lämpligt.

Den dömdes samtycke

3 § För att en dom ska få erkännas och verkställas här krävs även att den dömda har samtyckt till att domen sänds över till Sverige.

Samtycke enligt första stycket krävs dock inte om den dömda

1. är svensk medborgare och bosatt i Sverige,
2. kan till följd av domen komma att avvisas eller utvisas till Sverige efter verkställigheten av påföljden, eller

3. har flytt eller på annat sätt återvänt till Sverige på grund av det straffrättsliga förfarandet mot honom eller henne i den andra staten eller efter det att domen meddelades.

Hinder mot erkännande och verkställighet

4 § En utländsk dom på frihetsberövande påföljd får inte erkännas och verkställas i Sverige

1. om mindre än sex månader av påföljden återstår att avtjäna när domen tas emot av Kriminalvården,

2. om den gärning som påföljden avser inte motsvarar brott enligt svensk lag och det inte är fråga om en sådan gärning som finns angiven i bilagan till denna lag och för vilken det i den andra statens lagstiftning är föreskrivet en frihetsberövande påföljd i tre år eller mer,

3. om den gärning som påföljden avser helt eller delvis har begåtts i Sverige och inte motsvarar brott enligt svensk lag eller om en tillämpning av 35 kap. 8–10 §§ brottsbalken skulle innebära att påföljden bortfallit,

4. om det för samma gärning som påföljden avser har meddelats en dom i Sverige eller i en annan stat och domen fått laga kraft och påföljden vid en fällande dom har avtjänats, är under verkställighet eller inte längre kan verkställas enligt lagen i den stat som meddelat domen,

5. om den dömde vid tidpunkten för brottet inte fyllt femton år,

6. om verkställighet i Sverige inte skulle vara förenlig med bestämmelser om immunitet,

7. om domen har meddelats efter en förhandling där den dömde inte var personligen närvarande och det inte har bekräftats i intyget som avses i 6 § att något av rambeslutets villkor i artikel 9.1 i är uppfyllt,

8. om påföljden omfattar en åtgärd som innebär psykiatrisk vård eller hälso- och sjukvård eller annan frihetsberövande åtgärd som inte kan verkställas här, eller

9. om den andra staten inte har lämnat Sverige tillstånd till att åtala, döma eller på annat sätt beröva den dömde friheten för annan gärning än den som avses i domen och som begicks före översändandet av domen.

5 § Om det med hänsyn till den dömdes personliga förhållanden och omständigheterna i övrigt finns särskilda skäl, får en utländsk dom på frihetsberövande påföljd, trots hinder enligt 4 §, erkännas och verkställas i Sverige

Hur förfarandet inleds

Översändandet av domen och intyget

6 § En utländsk dom som sänds över för erkännande och verkställighet ska sändas skriftligen till Kriminalvården. Domen ska åtföljas av ett intyg som är upprättat i enlighet med bilaga I till rambeslutet.

Domen och intyget ska sändas över genom post, bud eller telefax eller, efter överenskommelse i det enskilda fallet, på annat sätt.

Intyget ska vara skrivet på svenska, danska, norska eller engelska eller åtföljas av en översättning till något av dessa språk.

7 § Om intyget saknas eller till form eller innehåll är så bristfälligt att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om erkännande och verkställighet, ska Kriminalvården ge den behöriga myndigheten i den andra staten möjlighet att inom viss tid komma in med komplettering. Detsamma gäller om den utländska domen saknas.

Om de brister som anges i första stycket kvarstår efter den tid som angetts, får beslut fattas om att inte erkänna och verkställa den utländska domen.

Beslut om erkännande och verkställighet

Beslutande myndighet

8 § Kriminalvården prövar om en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska erkännas och verkställas i Sverige enligt denna lag.

Verkställbarhetsförklaring

9 § Om den utländska domen om frihetsberövande påföljd är verkställbar i Sverige, ska Kriminalvården besluta om att verkställighet kan ske (verkställbarhetsförklaring).

Av verkställbarhetsförklaringen ska det framgå

1. vilken påföljd som ska verkställas i Sverige och dess längd samt, i förekommande fall, om anpassning har skett med stöd av 12 § första stycket 1, eller

2. om domen enligt 12 § första stycket 2 ska överlämnas för att en ny påföljd ska bestämmas.

Tidsfrister

10 § Ett beslut om erkännande och verkställighet ska meddelas senast inom trettio dagar efter det att Kriminalvården enligt 6 § tagit emot den utländska domen. Om Kriminalvården har begärt in komplettering enligt 7 § eller om domen ska översättas, ska fristen på trettio dagar börja löpa efter det att kompletteringen eller översättningen kommit in till myndigheten.

Kriminalvården får, om det finns särskilda skäl, meddela sitt beslut vid en senare tidpunkt än vad som anges i första stycket.

Delvis erkännande och verkställighet

11 § Om den utländska domen om frihetsberövande påföljd avser flera brott och hinder mot erkännande och verkställighet enligt 4 § finns avseende något eller några av brotten, får den utländska domen delvis erkännas och verkställas i Sverige när det gäller resterande brott. Detta gäller endast om det framgår av domen eller på annat sätt vilken del av påföljden som avser detta eller dessa resterande brott.

Anpassning av påföljden

När anpassning kan ske

12 § Om den frihetsberövande påföljden i den utländska domen behöver anpassas för att kunna verkställas i Sverige, ska Kriminalvården

1. besluta i fråga om påföljdens art eller längd, eller
2. överlämna åt Åklagarmyndigheten att göra en ansökan hos tingsrätten om att en ny påföljd ska bestämmas.

Beslut enligt första stycket 1 får meddelas endast om anpassningen av påföljden är av enklare slag.

En utländsk dom på frihetsberövande påföljd får, med hänsyn till dess art, endast anpassas till fängelse, överlämnande till rättspsykiatrisk vård eller sluten ungdomsvård.

En frihetsberövande påföljd som har anpassats enligt första stycket får inte bli strängare än den ursprungliga frihetsberövande påföljden.

Påföljdens längd

13 § Beslut enligt 12 § första stycket 1 om påföljdens längd ska meddelas om påföljden är begränsad i tiden och

1. ska verkställas i Sverige som fängelse och dess längd överstiger arton år, eller

2. ska verkställas i Sverige som sluten ungdomsvård och dess längd överstiger fyra år.

I fall som avses i första stycket 1 ska påföljdens längd bestämmas till arton år. I fall som avses i första stycket 2 ska påföljdens längd bestämmas till fyra år.

Bestämmande av ny påföljd

14 § I fall som avses i 12 § första stycket 2 ska rätten bestämma en ny påföljd som så nära som möjligt motsvarar den utländska påföljden, avseende såväl dess art som dess längd. Rätten får döma till lindrigare straff än som är föreskrivet för brottet eller brotten. Vid bestämmandet av en ny påföljd ska rätten inte pröva om den dömde har begått den aktuella gärningen.

För rättens handläggning tillämpas rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål, om inte annat följer av denna lag. Rättens avgörande av saken sker genom dom.

Tvångsmedel

15 § En dömd person får på begäran av en behörig myndighet i den andra staten anhållas av åklagare om det finns risk att han eller hon avviker eller på annat sätt undandrar sig verkställighet i Sverige enligt denna lag.

Den som inte har fyllt femton år får inte anhållas. Den som inte har fyllt arton år får anhållas endast om det finns synnerliga skäl.

Om det finns skäl för anhållande enligt första stycket men det är tillräckligt att den dömde meddelas reseförbud eller att det beslutas om anmälningsskyldighet, ska en sådan åtgärd beslutas i stället för anhållande. I fall som avses i 24 kap. 4 § rättegångsbalken ska övervakning ersätta ett anhållande.

16 § När den dömde har gripits, anhållits, meddelats reseförbud eller föreskrivits anmälningsskyldighet tillämpas de regler som gäller vid motsvarande åtgärd enligt rättegångsbalken, om inte annat följer av

denna lag. Vad som sägs i rättegångsbalken om offentlig försvarare ska Prop. 2014/15:29
tillämpas i fråga om offentligt biträde.

För de tvångsmedel som anges i första stycket och för rättens beslut om häktning, gäller de förutsättningar som anges i 15 §. Vad som sägs i rättegångsbalken om tid för väckande av åtal ska inte tillämpas.

17 § Beslut enligt 15 § får meddelas även efter det att domen sänts över enligt 6 § eller efter Kriminalvårdens beslut enligt 9 §.

Beslut om tvångsmedel gäller till dess den utländska påföljden börjat verkställas i Sverige, om beslutet inte upphävs dessförinnan.

18 § Åklagare eller rätten ska upphäva ett beslut om tvångsmedel om inte den utländska domen tagits emot av Kriminalvården inom fyrtio dagar från det att den dömde anhölls eller häktades eller någon annan åtgärd enligt 15 § beslutades.

Åklagaren eller rätten ska också upphäva ett beslut om anhållande eller häktning om ett fortsatt frihetsberövande skulle vara oskäligt med hänsyn till den tid som frihetsberövandet pågått och den påföljd som utdömts.

19 § Vid bestämmande av ny frihetsberövande påföljd enligt 12 § första stycket 2 får 24 och 25 kap. rättegångsbalken tillämpas.

Den som inte har fyllt femton år får inte anhållas. Den som inte har fyllt arton år får anhållas endast om det finns synnerliga skäl.

Transport av den dömde

20 § Kriminalvården ska ansvara för transporten av den dömde i Sverige. Kriminalvården får begära hjälp av Polismyndigheten.

Verkställigheten i Sverige

Tillämpliga regler

21 § Verkställighet i Sverige ska ske enligt vad som gäller vid verkställighet av fängelse, sluten ungdomsvård eller överlämnande till rättspsykiatrisk vård, om inte annat följer av denna lag.

Verkställighet får ske även om påföljden är strängare än vad som enligt svensk lag hade kunnat följa på brottet eller brotten.

Den tid som den dömde varit frihetsberövad i den andra staten och i Sverige med anledning av de brott som påföljden avser ska tillgodoräknas honom eller henne vid verkställigheten.

Villkorlig frigivning

22 § Kriminalvården får vid ett beslut enligt 20 § lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m. fastställa en tidpunkt för villkorlig frigivning som inträffar tidigare än vad som föreskrivs i 26 kap. 6 § brottsbalken om den dömde annars kommer att vara frihetsberövad under en väsentligt längre tid i Sverige än om verkställighet hade skett i den andra staten.

Upphävande av verkställbarhetsförklaring

23 § En verkställbarhetsförklaring ska upphävas

1. om den andra staten har återkallat domen och intyget och verkställigheten ännu inte har påbörjats i Sverige,

2. om den andra staten har meddelat den dömda nåd eller amnesti eller annat beslut som enligt lagen i den staten medför att påföljden inte längre får verkställas,

3. om den dömda har avvikit från verkställigheten och Kriminalvården har underrättat behörig myndighet i den andra staten, eller

4. om en ny påföljd enligt 14 § inte har kunnat bestämmas.

Beslut om upphävande av en verkställbarhetsförklaring enligt första stycket 1–3 meddelas av Kriminalvården. I fall som avses i första stycket 4 beslutar rätten om upphävande. Om verkställbarhetsförklaringen har upphävts enligt första stycket 2 eller 3, ska en påbörjad verkställighet upphöra.

Specialitetsprincipen

24 § En dömd person som överförs till Sverige enligt denna lag får inte här åtalas, dömas eller på annat sätt berövas sin frihet för något annat brott som begicks före överförandet än det brott för vilket han eller hon överförs.

Första stycket gäller inte om

1. den dömda efter det han eller hon blivit frigiven haft möjlighet att lämna Sverige, men inte gjort det inom fyrtyofem dagar eller återvänt hit efter att först ha lämnat Sverige,

2. brottet eller brotten inte kan leda till fängelse eller annan frihetsberövande påföljd,

3. den dömda har samtyckt till översändandet av domen,

4. den dömda efter överförandet uttryckligen har avstått från det skydd som avses i första stycket med avseende på specifika brott som begåtts före överförandet, eller

5. den andra staten har lämnat sitt tillstånd till åtgärden.

Överförande av verkställighet till Sverige till följd av en europeisk eller nordisk arresteringsorder

25 § I 7 kap. lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder och 6 kap. lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder finns bestämmelser om överförande av verkställighet till Sverige till följd av en begäran om överlämnande enligt en europeisk eller nordisk arresteringsorder.

4 kap. Övriga bestämmelser

Offentligt biträde

1 § Offentligt biträde ska i ett ärende enligt denna lag förordnas för den dömda, om det inte kan antas att behov av biträde saknas.

Bestämmelser om överklagande av beslut om offentligt biträde finns i Prop. 2014/15:29 lagen (1996:1620) om offentligt biträde.

Överklagande

2 § Kriminalvårdens beslut får överklagas om myndigheten

1. prövat om en dom på frihetsberövande påföljd ska sändas över till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet enligt 2 kap. 4 §,

2. beslutat enligt 2 kap. 8 § att upphäva ett beslut om att sända över en dom till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet enligt 2 kap. 4 §,

3. prövat om medgivande till att en dom på frihetsberövande påföljd sänds över till Sverige enligt 3 kap. 2 § tredje stycket ska lämnas, eller

4. prövat om verkställbarhetsförklaring ska meddelas enligt 3 kap. 9 §.

Ett överklagande ska ske till den tingsrätt inom vars domkrets den kriminalvårdsanstalt, det häkte, det ungdomshem eller den vårdinrättning finns där den dömda var inskriven när det första beslutet fattades i ett ärende enligt denna lag.

Om det inte finns någon behörig domstol enligt andra stycket, ska ett överklagande ske till den tingsrätt där den dömda har sin hemvist. Med den dömdes hemvist förstås den ort där den dömda är folkbokförd.

Om det inte finns någon behörig domstol enligt andra eller tredje stycket, ska Kriminalvårdens beslut överklagas till Stockholms tingsrätt.

3 § Vid handläggning i domstol tillämpas lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte annat följer av denna lag.

Om rätten överväger att upphäva den verkställbarhetsförklaring som Kriminalvården meddelat enligt 3 kap. 9 §, ska myndigheten ges tillfälle att yttra sig.

Behörig tingsrätt

4 § Bestämmelserna i 2 § andra–fjärde styckena om behörig tingsrätt tillämpas även när en ansökan görs om tillstånd enligt 2 kap. 13 § eller när en ny påföljd ska bestämmas enligt 3 kap. 12 § första stycket 2.

Åtalsförbud

5 § Om en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige enligt denna lag, får åtal för den gärning som påföljden avser inte väckas här i landet.

Tillstånd till transport genom Sverige

6 § Begärs tillstånd till transport genom Sverige av en dömd person som enligt rambeslutet ska överföras från en medlemsstat inom Europeiska unionen till en annan medlemsstat för verkställighet av en påföljd där, ska Polismyndigheten genast bevilja sådant tillstånd och ange under vilka villkor transporten får ske.

Om ett sådant tillstånd har beviljats får Polismyndigheten ta den som överförs i förvar, dock längst under 48 timmar, om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras.

Om en oplanerad mellanlandning sker, ska tillstånd till transport begäras. Polismyndigheten får, i avvaktan på en begäran och fram till dess myndigheten prövat en sådan begäran, ta den som överförs i förvar. Om tillstånd till transport inte begärs inom sjuttiotvå timmar från landningen, ska personen omedelbart friges. Beviljas tillstånd gäller andra stycket.

1. Denna lag träder i kraft den 1 april 2015.

2. Lagen tillämpas inte vid handläggningen av ett ärende om överförande av en frihetsberövande påföljd enligt lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottdomsdom, om ärendet har inletts före ikraftträdandet.

3. Lagen tillämpas inte vid handläggningen av ett ärende i förhållande till en medlemsstat inom Europeiska unionen som när ärendet inleds inte har genomfört rådets rambeslut 2008/909/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottdomsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen.

4. Lagen tillämpas inte i förhållande till en medlemsstat inom Europeiska unionen som avgett en förklaring enligt artikel 28.2 i rambeslut 2008/909/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottdomsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen om att i förhållande till en dom som fått laga kraft före ett visst datum ska rambeslutet inte tillämpas.

Bilaga

Prop. 2014/15:29

Gärningar som avses i 3 kap. 4 § första stycket 2 i lagen.

1. Deltagande i en kriminell organisation
2. Terrorism
3. Människohandel
4. Sexuellt utnyttjande av barn samt barnpornografi
5. Olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen
6. Olaglig handel med vapen, ammunition och sprängämnen
7. Korruption
8. Bedrägeri, inbegripet bedrägeri som riktar sig mot Europeiska gemenskapernas ekonomiska intressen enligt konventionen av den 26 juli 1995 om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen
9. Tvätt av vinning av brott
10. Penningförfalskning, inklusive förfalskning av euron
11. IT-brottslighet
12. Miljöbrott, inbegripet olaglig handel med hotade djurarter och hotade växtarter och växtsorter
13. Hjälptillstånd till olovlig inresa och olovlig vistelse
14. Mord och grov misshandel
15. Olaglig handel med mänskliga organ och vävnader
16. Mänsklig slavhandel, olaga frihetsberövande och tagande av gisslan
17. Rasism och främlingsfientlighet
18. Organiserad stöld eller väpnat rån
19. Olaglig handel med kulturföremål, inbegripet antikviteter och konstverk
20. Svindleri
21. Beskyddarverksamhet och utpressning
22. Förfalskning och piratkopiering
23. Förfalskning av administrativa dokument och handel med sådana förfalskningar
24. Förfalskning av betalningsmedel
25. Olaglig handel med hormonpreparat och andra tillväxsubstanter
26. Olaglig handel med nukleära och radioaktiva ämnen
27. Handel med stulna fordon
28. Våldtäkt
29. Mordbrand
30. Brott som omfattas av den internationella brottmålsdomstolens behörighet
31. Kapning av flygplan eller fartyg
32. Sabotage

2.2 Förslag till lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs att 34 kap. 18 § brottsbalken (1962:700) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Uppkommer fråga om överlämnande eller utlämning till Sverige för verkställighet av dom, varigenom någon dömts till fängelse som gemensam påföljd för två eller flera brott, och kan överlämnande eller utlämning enligt den *främmande* statens lagstiftning *ej* ske för alla brotten, *skall* domstol, efter anmälan av åklagare, undanröja den gemensamt *ådömda* påföljden och döma till påföljd för den brottslighet, för vilken överlämnande eller utlämning kan äga rum.

Vad som *föreskrives* i första stycket *skall* även gälla, då fråga uppkommer om att svensk brottmålsdom, som avser två eller flera brott, *skall* verkställas utomlands i enlighet med lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom eller lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet, *och* hinder mot verkställighet *föreligger* enligt den *främmande* statens lagstiftning *såvitt avser* något eller några av brotten.

*Föreslagen lydelse***34 kap.**18 §¹

Uppkommer fråga om överlämnande eller utlämning till Sverige för verkställighet av dom, varigenom någon dömts till fängelse som gemensam påföljd för två eller flera brott, och kan överlämnande eller utlämning enligt den *andra* statens lagstiftning *inte* ske för alla brotten, *ska* domstol, efter anmälan av åklagare, undanröja den gemensamt *utdömda* påföljden och döma till påföljd för den brottslighet för vilken överlämnande eller utlämning kan äga rum.

Vad som *föreskrivs* i första stycket *ska* även gälla då fråga uppkommer om att svensk brottmålsdom som avser två eller flera brott *ska* verkställas utomlands i enlighet med lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom, *lagen* (2015:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande *påföljder inom Europeiska unionen* eller lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet, *men det finns* hinder mot verkställighet enligt den *andra* statens lagstiftning *i fråga om* något eller några av brotten.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2015.

¹ Senaste lydelse 2003:1157.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom

Prop. 2014/15:29

Härigenom föreskrivs att 25 e, 40 och 42 §§ lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

25 e §¹

Beslut om tvångsmedel gäller till dess att ärendet om överförande av verkställighet har avgjorts eller, om framställningen bifalls, till dess att påföljden har börjat verkställas i Sverige, om beslutet inte hävs dessförinnan.

Åklagaren eller rätten *skall* häva ett beslut om anhållande, häktning, reseförbud eller anmälningsskyldighet, om inte en framställning om överförande av verkställighet görs inom fyrtio dagar från det att den dömde anhölls eller häktades eller beslut om reseförbud eller anmälningsskyldighet meddelades.

Åklagaren eller rätten *skall* också häva ett beslut om anhållande eller häktning senast när det finns skäl att anta att den sammanlagda tid som den dömde har varit berövad friheten här i landet med stöd av 25 c § och i den andra staten uppgår till den tid som den dömde skulle ha varit berövad friheten för det fall verkställighet av påföljden hade skett i den andra staten.

Regeringen får vid prövningen av en framställning om överförande av verkställighet häva ett beslut som meddelats enligt 25 c eller 25 d §. Även *chefen för Justitiedepartementet* får i brådskande fall häva ett sådant beslut.

Åklagaren eller rätten *ska* häva ett beslut om anhållande, häktning, reseförbud eller anmälningsskyldighet, om inte en framställning om överförande av verkställighet görs inom fyrtio dagar från det att den dömde anhölls eller häktades eller beslut om reseförbud eller anmälningsskyldighet meddelades.

Åklagaren eller rätten *ska* också häva ett beslut om anhållande eller häktning senast när det finns skäl att anta att den sammanlagda tid som den dömde har varit berövad friheten här i landet med stöd av 25 c § och i den andra staten uppgår till den tid som den dömde skulle ha varit berövad friheten för det fall verkställighet av påföljden hade skett i den andra staten.

Regeringen får vid prövningen av en framställning om överförande av verkställighet häva ett beslut som meddelats enligt 25 c eller 25 d §. Även *ansvarigt statsråd* får i brådskande fall häva ett sådant beslut.

40 §²

Chefen för Justitiedepartementet *Ansvarigt statsråd* kan efter

¹ Senaste lydelse 2000:460.

² Senaste lydelse 2000:570.

kan efter framställning till Justitiedepartementet av behörig myndighet i främmande stat medge, att utlännning, som är berövad friheten i den staten och som enligt bestämmelser i överenskommelse som avses i 1 § *skall* föras till annan främmande stat för verkställighet av påföljd för brott eller för förhandling med anledning av framställning om sådan verkställighet, får föras över svenskt område. Under sådan genomresa *skall* frihetsberövandet bestå, om *icke* den främmande staten begär att den transiterade frigges. Frigges han *ej*, tillämpas vad som i allmänhet gäller om behandling av anhållen eller häktad.

framställning till Justitiedepartementet av behörig myndighet i främmande stat medge, att utlännning, som är berövad friheten i den staten och som enligt bestämmelser i överenskommelse som avses i 1 § *ska* föras till annan främmande stat för verkställighet av påföljd för brott eller för förhandling med anledning av framställning om sådan verkställighet, får föras över svenskt område. Under sådan genomresa *ska* frihetsberövandet bestå, om *inte* den främmande staten begär att den transiterade frigges. Frigges han *inte*, tillämpas vad som i allmänhet gäller om behandling av anhållen eller häktad.

42 §

Denna lag gäller *ej* i fråga om verkställighet eller annan åtgärd som regleras genom lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

Denna lag gäller *inte* i fråga om verkställighet eller annan åtgärd som regleras genom lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. *eller genom lagen (2015:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.*

Denna lag träder i kraft den 1 april 2015.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m.

Prop. 2014/15:29

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1974:202) om beräkning av strafftid ska införas en ny paragraf, 19 c §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 c §

Den som efter en begäran enligt 2 kap. 7 § lagen (2015:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen har frihetsberövats i en annan medlemsstat och därefter påbörjar eller fortsätter verkställigheten av påföljden i Sverige ska tillgodoräknas den tid som han eller hon har varit frihetsberövad i den andra staten.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2015.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård

Härigenom föreskrivs att 10 a § lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 a §¹

Om någon har dömts till sluten ungdomsvård eller om rätten, med tillämpning av 34 kap. 1 § 1 brottsbalken, har förordnat att sådan påföljd ska avse ytterligare brott, ska, i fråga om tillgodoräkande av tid för frihetsberövande som verkställighet av påföljden, 19 a och 19 b §§ lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m. tillämpas på motsvarande sätt.

Om någon har dömts till sluten ungdomsvård eller om rätten, med tillämpning av 34 kap. 1 § 1 brottsbalken, har förordnat att sådan påföljd ska avse ytterligare brott, ska, i fråga om tillgodoräkande av tid för frihetsberövande som verkställighet av påföljden, 19 a–19 c §§ lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m. tillämpas på motsvarande sätt.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2015.

¹ Senaste lydelse 2011:1172.

2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:343) om internationellt polisiärt samarbete

Prop. 2014/15:29

Härigenom föreskrivs att 8 § lagen (2000:343) om internationellt polisiärt samarbete ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2014:402

Föreslagen lydelse

8 §

En person som har omhändertagits enligt 6 § får tas i förvar av Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen under högst sex timmar, tiden mellan klockan 24 och 9 oräknad. Därefter ska personen omedelbart frigges, om det inte har kommit in en begäran om en åtgärd som avses i

1. 23 § lagen (1957:668) om utlämning för brott,

2. 1 kap. 2 § lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder,

3. 25 c eller 25 d § lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom,

4. 5 a eller 5 b § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.,

5. 8 § lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling, om framställningen kommer från en dansk myndighet,

6. 6 § lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt,

7. 6 § lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen, *eller*

7. 6 § lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen,

8. 1 kap. 3 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

8. 1 kap. 3 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, *eller*

9. 3 kap. 15 § lagen (2015:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.

En svensk polisman får, i avvaktan på en framställning om sådan åtgärd som avses i 4 kap. 19 § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål, ta i beslag föremål som har omhändertagits enligt 7 § enligt de förutsättningar som gäller för en motsvarande åtgärd enligt rättegångsbalken eller annan lag eller författning.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2015.

2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder¹

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder

dels att 7 kap. 2–8 §§ ska upphöra gälla,

dels att 7 kap. 1 § ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2014:641

Föreslagen lydelse

7 kap.

1 §

Har rätten med stöd av 2 kap. 6 § avslagit en begäran om överlämnande, ska den ansvariga myndigheten i Sverige besluta om överförande av verkställigheten av påföljden hit, om inte den utfärdande medlemsstaten motsätter sig det.

Den ansvariga myndigheten får besluta att den eftersökte ska tas i förvar av Polismyndigheten i avvaktan på ett beslut som sägs i första stycket. Den eftersökte får tas i förvar om det behövs för att verkställigheten av påföljden ska kunna påbörjas i Sverige

Om rätten med stöd av 2 kap. 6 § avslagit en begäran om överlämnande eller om någon har överlämnats från Sverige på villkor som avses i 3 kap. 2 § att han eller hon ska återföras hit, tillämpas lagen (2015:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, med undantag för 3 kap. 1–5 §§ den lagen. Vid tillämpning av 3 kap. 15 § den lagen krävs inte någon begäran från behörig myndighet i den andra staten för att tvångsmedel ska få användas.

När rätten med stöd av 2 kap. 6 § avslagit en begäran om överlämnande, ska en verkställbarhetsförklaring inte beslutas om den utfärdande medlemsstaten motsätter sig att verkställigheten överförs.

1. Denna lag träder i kraft den 1 april 2015.

2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden som inlets före ikraftträdandet.

3. Äldre bestämmelser tillämpas vid handläggningen av ett ärende i förhållande till en medlemsstat inom Europeiska unionen som när ärendet inleds inte har genomfört rådets rambeslut 2008/909/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra

¹ Senaste lydelse av 2 § 2014:641.

frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen. Prop. 2014/15:29

4. Äldre bestämmelser tillämpas i förhållande till en medlemsstat inom Europeiska unionen som avgett en förklaring enligt artikel 28.2 i rambeslut 2008/909/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen om att i förhållande till en dom som fått laga kraft före ett visst datum ska rambeslutet inte tillämpas.

2.8 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder

dels att 6 kap. 4–6 §§ ska upphöra gälla,

dels att 6 kap. 1–3 §§ ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2014:644

Föreslagen lydelse

6 kap.

1 §

Har rätten med stöd av 2 kap. 6 § avslagit en begäran om överlämnande, ska den ansvariga myndigheten i Sverige besluta om överförande av verkställigheten av påföljden hit, om inte den utfärdande staten motsätter sig det.

Den ansvariga myndigheten får besluta att den eftersökte ska tas i förvar av Polismyndigheten i avvaktan på ett beslut om överförande. Den eftersökte får tas i förvar om det behövs för att verkställigheten av påföljden ska kunna påbörjas i Sverige. Ett sådant förvar ska anses som tid under vilken den utdömda påföljden verkställts i anstalt.

Om rätten med stöd av 2 kap. 6 § avslagit en begäran om överlämnande, ska Kriminalvården besluta om överförande av verkställigheten av påföljden hit, om inte den utfärdande staten motsätter sig det.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Om den påföljd som ska verkställas i Sverige omfattas av 5 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. tillämpas 6, 7, 22, 23, 27, 29, 31, 34 och 35 §§ den lagen.

Om den påföljd som ska verkställas i Sverige omfattas av 5 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. tillämpas 5 a–5 c, 6, 7, 22, 23, 27, 29, 31, 34 och 35 §§ den lagen. Vid tillämpning av 5 a § den lagen krävs inte någon begäran från behörig myndighet i den andra staten för att tvångsmedel ska få användas.

3 §

Om den påföljd som ska verkställas i Sverige inte omfattas av 5 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. ska den ansvariga myndigheten tillämpa 7 kap. 3–6 §§ lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

Om den påföljd som ska verkställas i Sverige inte omfattas av 5 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. tillämpas 3 och 4 kap. lagen (2015:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, med undantag för 3 kap. 1–11 och 23 §§ samt 4 kap. 6 §. Vid tillämpning av 3 kap. 15 § den lagen krävs inte någon begäran från behörig myndighet i den andra staten för att tvångsmedel ska få användas.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 april 2015.
 2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden om överförande av straffverkställighet som har inletts före ikraftträdandet.

2.9 Förslag till lag om ändring i lagen (1957:668) om utlämning för brott

Härigenom föreskrivs att 23 och 26 §§ lagen (1957:668) om utlämning för brott ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

23 §¹

Den som i främmande stat är misstänkt, tilltalad eller dömd för brott, vilket enligt denna lag kan föranleda utlämning, får på begäran av behörig myndighet i den främmande staten eller med anledning av en där utfärdad efterlysning omedelbart anhållas eller åläggas reseförbud eller anmälningsskyldighet av åklagare enligt vad som i allmänhet gäller om brottmål. Beslag får också ske i sådant fall.

Beslut om användning av tvångsmedel *skall* utan uppskov anmälas hos rätten, som skyndsamt efter förhandling enligt *vad om brottmål är stadgat prövar åtgärden samt, om anhållande eller reseförbud eller anmälningsskyldighet skall bestå, genast underrättas chefen för Justitiedepartementet därom. Finner denne, att hinder mot utlämning föreligger eller att utlämning eljest ej bör ske, har han att utverka regeringens förordnande om upphävande av åtgärden.* I annat fall *skall* den främmande staten genom Justitiedepartementets försorg underrättas om åtgärden. *Därvid skall anges viss av chefen för Justitiedepartementet bestämd tid, inom vilken framställning om utlämning skall göras.* Denna tid får inte vara längre än fyrtio dagar från den dag personen anhölls eller reseförbud eller anmälningsskyldighet meddelades enligt första stycket. När en framställning om utlämning kommer in, *skall* Justitiedepartementet genast underrätta den myndighet som först meddelat beslut om åtgärden. Sådan underrättelse *skall* även lämnas, om en framställning om

Beslut om användning av tvångsmedel *ska* utan uppskov anmälas hos rätten, som skyndsamt efter förhandling enligt *rättegångsbalkens bestämmelser om brottmål prövar åtgärden. Om rätten kommer fram till att anhållande eller reseförbud eller anmälningsskyldighet ska bestå, ska den genast underrätta ansvarigt statsråd om det. Om det ansvariga statsrådet anser att det finns hinder mot utlämning eller att utlämning annars inte bör ske, ska regeringen upphäva åtgärden.* I annat fall *ska* den främmande staten genom Justitiedepartementets försorg underrättas om åtgärden. *Det ansvariga statsrådet ska då ange en viss bestämd tid inom vilken framställning om utlämning ska göras.* Denna tid får inte vara längre än fyrtio dagar från den dag personen anhölls eller reseförbud eller anmälningsskyldighet meddelades enligt första stycket. När en framställning om utlämning kommer in, *ska* Justitiedepartementet genast underrätta den myndighet som först meddelat beslut om åtgärden. Sådan underrättelse *ska* även lämnas, om en framställning om utlämning inte

¹ Senaste lydelse 2000:567.

utlämning inte kommer in inom utsatt tid.

Talan får inte föras mot rättsens beslut. Den som anhållits eller *underkastats* reseförbud eller anmälningsskyldighet får dock för prövning, om åtgärden *skall* bestå, begära ny förhandling inom tre veckor från det beslut senast meddelats.

Har en framställning om utlämning av den som är anhållen eller *underkastad* reseförbud eller anmälningsskyldighet inte gjorts inom den enligt andra stycket bestämda tiden, *skall* den anhållne frigges eller beslutet om reseförbud eller anmälningsskyldighet hävas. Detsamma gäller när en framställning avslås enligt 15 §. Om den anhållne i annat fall inte frigges, *skall framställning avlätas till rätten om hans häktande* senast på åttonde dagen efter den, då riksåklagaren fick del av utlämningsframställningen. Görs inte *framställning som nu har sagts*, *skall* den anhållne omedelbart frigges.

kommer in inom utsatt tid.

Rättsens beslut får inte överklagas. Den som anhållits eller *meddelats* reseförbud eller anmälningsskyldighet får dock för prövning av om åtgärden *ska* bestå begära ny förhandling inom tre veckor från det *att* beslut senast meddelats.

Har en framställning om utlämning av den som är anhållen eller *har meddelats* reseförbud eller anmälningsskyldighet inte gjorts inom den enligt andra stycket bestämda tiden, *ska* den anhållne frigges eller beslutet om reseförbud eller anmälningsskyldighet hävas. Detsamma gäller när en framställning avslås enligt 15 §. Om den anhållne i annat fall inte frigges, *ska en framställning om häktning lämnas till rätten* senast på åttonde dagen efter den då riksåklagaren fick del av utlämningsframställningen. Görs inte *det*, *ska* den anhållne omedelbart frigges.

Lydelse enligt SFS 2014:635

Föreslagen lydelse

26 §

Chefen för Justitiedepartementet får medge, att den som av en stat utlämnas till en annan stat får föras genom riket, om han eller hon inte är svensk medborgare och det inte heller annars finns synnerliga skäl mot det. Framställning om detta ges in till Justitiedepartementet.

Har tillstånd meddelats enligt första stycket får Polismyndigheten, om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, omhändertaga och ta i förvar den som utlämnas, dock längst under 48 timmar.

När tillstånd till transport begärs i fråga om någon som utlämnas till en medlemsstat i Europeiska unionen, Island eller Norge tillämpas 8 kap. 2 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder i stället för första och andra styckena.

Ansvarigt statsråd får medge, att den som av en stat utlämnas till en annan stat får föras genom riket, om han eller hon inte är svensk medborgare och det inte heller annars finns synnerliga skäl mot det. Framställning om detta ges in till Justitiedepartementet.

2.10 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt

Härigenom föreskrivs att 12 a § lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2014:638

Föreslagen lydelse

12 a §

Justitiedepartementet får meddela tillstånd till transport genom Sverige av en frihetsberövad person som för att utlämnas eller i annat syfte ska överföras mellan en annan stat och tribunalen. Under en sådan transport ska frihetsberövandet bestå om inte tribunalen begär att den som överförs ska frigges.

För flygtransport utan planerad mellanlandning här i landet krävs inte tillstånd enligt första stycket. Om en oplanerad mellanlandning sker, ska Polismyndigheten ta den som överförs i förvar till dess en ansökan görs om tillstånd till transport enligt första stycket och genast underrätta *chefen för Justitiedepartementet* om detta. Görs ingen ansökan inom 96 timmar från den oplanerade landningen, ska personen omedelbart frigges.

För flygtransport utan planerad mellanlandning här i landet krävs inte tillstånd enligt första stycket. Om en oplanerad mellanlandning sker, ska Polismyndigheten ta den som överförs i förvar till dess en ansökan görs om tillstånd till transport enligt första stycket och genast underrätta *ansvarigt statsråd* om detta. Görs ingen ansökan inom 96 timmar från den oplanerade landningen, ska personen omedelbart frigges.

Om tillstånd har meddelats enligt första stycket, får Polismyndigheten vid behov ta den som överförs i förvar. I fråga om tvångsmedel i ett ärende om transport gäller bestämmelserna i 5 §.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2015.

2.11 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål

Prop. 2014/15:29

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 15 § och 4 kap. 33 § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

15 §

Beslut om avslag på någon av de grunder som anges i 14 § fattas av regeringen. Om en åklagare eller en domstol finner att en ansökan bör avslås på någon sådan grund, *skall* ansökan överlämnas till regeringen. En ansökan får överlämnas dit för prövning av frågan om avslag också i andra fall.

I övrigt prövar den instans som handlägger ärendet om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda. Om ansökan har givits in till Justitiedepartementet och det är uppenbart att ansökan *skall* avslås får *chefen för Justitiedepartementet*, i stället för att vidarebefordra ansökan enligt 6 §, direkt besluta om avslag på ansökan.

Beslut om avslag på någon av de grunder som anges i 14 § fattas av regeringen. Om en åklagare eller en domstol finner att en ansökan bör avslås på någon sådan grund, *ska* ansökan överlämnas till regeringen. En ansökan får överlämnas dit för prövning av frågan om avslag också i andra fall.

I övrigt prövar den instans som handlägger ärendet om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda. Om ansökan har givits in till Justitiedepartementet och det är uppenbart att ansökan *ska* avslås får *ansvarigt statsråd*, i stället för att vidarebefordra ansökan enligt 6 §, direkt besluta om avslag på ansökan.

4 kap.

33 §

Chefen för Justitiedepartementet kan meddela tillstånd till transport genom Sverige av en frihetsberövad person som *skall* föras över från en stat till en annan stat för förhör eller konfrontation.

Ansvarigt statsråd kan meddela tillstånd till transport genom Sverige av en frihetsberövad person som *ska* föras över från en stat till en annan stat för förhör eller konfrontation.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2015.

2.12 Förslag till lag om ändring i lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen

Härigenom föreskrivs att 32 § lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2014:640

Föreslagen lydelse

32 §

Chefen för Justitiedepartementet får meddela tillstånd till transport genom Sverige av en frihetsberövad person som för att överlämnas eller utlämnas eller i annat syfte ska överföras mellan en annan stat och Internationella brottmålsdomstolen. Under en sådan transport ska frihetsberövandet bestå om inte domstolen begär att den som överförs ska frigges.

För flygtransport utan planerad mellanlandning här i landet krävs inte tillstånd enligt första stycket. Om en oplanerad mellanlandning sker, ska Polismyndigheten ta den som överförs i förvar till dess en ansökan görs om tillstånd till transport enligt första stycket och genast underrätta *chefen för Justitiedepartementet* om detta. Görs ingen ansökan inom 96 timmar från den oplanerade landningen, ska personen omedelbart frigges.

Om tillstånd har meddelats enligt första stycket, får Polismyndigheten vid behov ta den som överförs i förvar. I fråga om tvångsmedel i ett ärende om transport gäller bestämmelserna i 5 §.

Ansvarigt statsråd får meddela tillstånd till transport genom Sverige av en frihetsberövad person som för att överlämnas eller utlämnas eller i annat syfte ska överföras mellan en annan stat och Internationella brottmålsdomstolen. Under en sådan transport ska frihetsberövandet bestå om inte domstolen begär att den som överförs ska frigges.

För flygtransport utan planerad mellanlandning här i landet krävs inte tillstånd enligt första stycket. Om en oplanerad mellanlandning sker, ska Polismyndigheten ta den som överförs i förvar till dess en ansökan görs om tillstånd till transport enligt första stycket och genast underrätta *ansvarigt statsråd* om detta. Görs ingen ansökan inom 96 timmar från den oplanerade landningen, ska personen omedelbart frigges.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2015.

2.13 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone

Prop. 2014/15:29

Härigenom föreskrivs att 8 § lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2014:643

Föreslagen lydelse

8 §

Chefen för Justitiedepartementet får meddela tillstånd till transport genom Sverige av en frihetsberövad person som för att utlämnas eller i annat syfte ska överföras mellan en annan stat och specialdomstolen. Under en sådan transport ska frihetsberövandet bestå om inte domstolen begär att den som överförs ska frigges.

För flygtransport utan planerad mellanlandning här i landet krävs inte något tillstånd enligt första stycket. Om en oplanerad mellanlandning sker, ska Polismyndigheten ta den som överförs i förvar till dess att en ansökan görs om tillstånd till transport enligt första stycket och genast underrätta *chefen för Justitiedepartementet* om detta. Görs ingen ansökan inom 96 timmar från den oplanerade landningen, ska personen omedelbart frigges.

Om tillstånd har meddelats enligt första stycket, får Polismyndigheten vid behov ta den som överförs i förvar. I fråga om tvångsmedel i ett ärende om transport gäller bestämmelserna i lagen (1957:668) om utlämning för brott.

Ansvarigt statsråd får meddela tillstånd till transport genom Sverige av en frihetsberövad person som för att utlämnas eller i annat syfte ska överföras mellan en annan stat och specialdomstolen. Under en sådan transport ska frihetsberövandet bestå om inte domstolen begär att den som överförs ska frigges.

För flygtransport utan planerad mellanlandning här i landet krävs inte något tillstånd enligt första stycket. Om en oplanerad mellanlandning sker, ska Polismyndigheten ta den som överförs i förvar till dess att en ansökan görs om tillstånd till transport enligt första stycket och genast underrätta *ansvarigt statsråd* om detta. Görs ingen ansökan inom 96 timmar från den oplanerade landningen, ska personen omedelbart frigges.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2015.

3 Ärendet och dess beredning

Den 27 november 2008 antogs rådets rambeslut 2008/909/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen (rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder, EUT L 327, 5.12.2008, s. 27). Dessförinnan hade riksdagen den 4 juni 2008 godkänt att rambeslutet antogs (prop. 2007/08:84, bet. 2007/08:JuU23, rskr. 2007/08:221). Rambeslutet, som finns intaget som *bilaga 1*, skulle ha varit genomfört den 5 december 2011.

Den 27 november 2008 antogs även rådets rambeslut 2008/947/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på domar och övervakningsbeslut i syfte att övervaka alternativa påföljder och övervakningsåtgärder (rambeslutet om verkställighet av frivårds- påföljder, EUT L 337, 16.12.2008, s. 102).

Ovanstående rambeslut har i vissa delar ändrats genom rådets rambeslut 2009/299/RIF om ändring av rambesluten 2002/584/RIF, 2005/214/RIF, 2006/783/RIF, 2008/909/RIF och 2008/947/RIF och om stärkande av medborgarnas processuella rättigheter och främjande av tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande på ett avgörande när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen (rambeslutet om verkställighet av utevarodomar, EUT L 81, 27.3.2009, s. 24). Rambeslutet finns intaget som *bilaga 2*.

Regeringen gav den 24 mars 2011 en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom (internationella verkställighetslagen) samt föreslå hur rambesluten om verkställighet av frihetsberövande påföljder och av frivårdspåföljder ska genomföras i svensk rätt (dir. 2011:28). Utredningen, som tog namnet Utredningen om internationell straffverkställighet, överlämnade i april 2013 betänkandet *Internationell straffverkställighet* (SOU 2013:21). I detta ärende behandlas delar av betänkandet, nämligen frågan om förslag till lagstiftning för genomförande av rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder. Övriga delar av betänkandet bereds vidare i Regeringskansliet.

En sammanfattning av betänkandet, i nu aktuell del, finns i *bilaga 3*. Betänkandets lagförslag, i motsvarande del, finns i *bilaga 4*. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 5*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Justitiedepartementet (dnr Ju2013/3385/BIRS). Frågan om behörig myndighet och vissa andra frågor har beretts under hand med Kriminalvården.

Lagen bör beslutas med kvalificerad majoritet

Den nu föreslagna lagen innebär att en förvaltningsuppgift som innefattar myndighetsutövning mot enskild överläts till en annan stat. Den föreslagna lagen bör därför beslutas med kvalificerad majoritet i riksdagen (10 kap. 8 § regeringsformen).

Regeringen beslutade den 4 september 2014 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 6*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 7*. Lagrådet har föreslagit språkliga ändringar och även haft vissa andra synpunkter på förslaget.

Regeringen har i huvudsak följt Lagrådets förslag. Lagrådets synpunkter behandlas i avsnitt 8.6 och 8.9 samt i författningskommentaren.

I förhållande till Lagrådsremissens förslag har det bl.a. gjorts vissa redaktionella ändringar.

Vidare tillkommer förslag till ändringar i vissa andra lagar. Dessa ändringar, som saknar samband med propositionens övriga förslag, berör enbart Regeringskansliets organisation och hur uppgifter fördelas mellan statsråd. De tillkomna förslagen är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Lagrådets yttrande har därför inte inhämtats i dessa delar.

4 Rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder

4.1 Allmän bakgrund till rambeslutet

Det internationella straffrättsliga samarbetet innebär att stater bistår varandra i pågående brottsutredningar eller inför och under rättegångar i brottmål, men också att en stat hjälper en annan stat med att verkställa en straffrättslig påföljd eller ett beslut om särskild rättsverkan av brott. Det straffrättsliga samarbetet innebär traditionellt att en stat ansöker hos en annan stat om hjälp med en viss åtgärd, varefter den sistnämnda staten beslutar om åtgärden ska vidtas eller inte, i huvudsak enligt de förutsättningar som gäller enligt nationell rätt.

Inom EU pågår ett omfattande arbete med att ersätta den traditionella formen av straffrättsligt samarbete med ett samarbete som bygger på principen om ömsesidigt erkännande av domar och beslut i brottmål. Utgångspunkten är att medlemsstaterna inte ska ifrågasätta varandras domar och beslut utan i stället direkt verkställa dem, trots eventuella olikheter i medlemsstaternas materiella och processuella reglering. Den verkställande staten får endast göra en formaliserad och begränsad prövning av om domen eller beslutet ska erkännas och verkställas. Syftet är att uppnå ett enklare, snabbare och effektivare samarbete.

Rådets rambeslut 2002/584/RIF om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (rambeslutet om en europeisk arresteringsorder, EGT L 190, 18.7.2002, s. 1) var den första rättsakten om straffrättsligt samarbete som bygger på principen om ömsesidigt erkännande. Därefter har en rad andra rambeslut antagits på detta område. När det gäller samarbete om överförande och verkställighet av straffrättsliga påföljder och beslut om särskild rättsverkan av brott finns rambeslutet 2005/214/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt

erkännande på bötesstraff (rambeslutet om verkställighet av bötesstraff, EUT L 76, 22.3.2005, s. 16) samt rambeslutet 2006/783/RIF om tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om förverkande (rambeslutet om verkställighet av beslut om förverkande, EUT L 328, 24.11.2006, s. 59). Dessa rambeslut har ändrats såvitt avser förutsättningarna för att erkänna och verkställa beslut som meddelats i en persons utelämnade genom rambeslutet om verkställighet av utelämnadommar. Beträffande samarbete under pågående brottsutredningar och inför och under rättegångar kan nämnas rambeslutet 2003/577/RIF om verkställighet i Europeiska unionen av beslut om frysning av egendom eller bevismaterial (rambeslutet om verkställighet av beslut om frysning, EUT L 196, 2.8.2003, s. 45), rambeslutet 2009/829/RIF om tillämpning mellan Europeiska unionens medlemsstater av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om övervakningsåtgärder som ett alternativ till tillfälligt frihetsberövande (EUT L 294, 11.11.2009, s. 20) samt direktivet 2014/41/EU om en europeisk utredningsorder på det straffrättsliga området (EUT L 130, 1.5.2014, s. 1). Förutom de två sistnämnda rambesluten, har samtliga rambeslut genomförts i svensk rätt. Vid genomförandet av rambeslutet om verkställighet av utelämnadommar behandlades dock inte förslag till lagstiftning avseende rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder och om verkställighet av frivårdspåföljder (se prop. 2012/13:156 s. 12).

Rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder är ett led i det fortgående arbetet inom EU med att förbättra samarbetet på det straffrättsliga området och bygger på principen om ömsesidigt erkännande av domar och beslut i brottmål.

4.2 Rambeslutets innehåll

Syfte och tillämpningsområde

Syftet med rambeslutet är att fastställa regler enligt vilka medlemsstaterna, för att underlätta en social återanpassning av den dömda personen, ska erkänna en dom och verkställa den utdömda påföljden (artikel 3).

Rambeslutet ska tillämpas om den dömda personen befinner sig i den utfärdande eller den verkställande staten och är enbart tillämpligt på fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd som dömts ut efter ett straffrättsligt förfarande på grund av en straffbar gärning (artikel 3). Rambeslutet ska även i tillämpliga delar användas vid överförande av straffverkställighet till följd av en europeisk arresteringsorder i de fall det blir aktuellt (artikel 25).

Rambeslutet ska i princip ersätta alla andra konventioner och överenskommelser som tillämpas mellan medlemsstaterna. Medlemsstaterna får dock fortsätta tillämpa de bilaterala eller multilaterala avtal eller överenskommelser, i den utsträckning det gör det möjligt att fördjupa eller vidga rambeslutets målsättningar och bidrar till att ytterligare förenkla eller underlätta förfarandena för verkställighet av frihetsberövande påföljder (artikel 26).

I artikel 1 finns en uppräknning av olika definitioner av betydelse för rambeslutet. Med *dom* avses ett beslut eller avgörande som fattats av en domstol i den utfärdande staten och som fått laga kraft och innebär att en fysisk person ådöms en påföljd. Begreppet *påföljd* innebär fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd som utdöms under en begränsad eller obegränsad tid på grund av en straffbar gärning efter ett straffrättsligt förfarande.

Medlemsstaterna ska till rådets generalsekretariat underrätta om vilken eller vilka myndigheter som enligt nationell lag är behöriga enligt rambeslutet när medlemsstaten är utfärdande stat eller verkställande stat (artikel 2).

Kriterier för när en dom får sändas över till en annan stat

I artikel 4 anges kriterier för när en dom (tillsammans med ett intyg, i vilket vissa obligatoriska uppgifter ska anges) får sändas över till en annan medlemsstat. Bestämmelsen ska tillämpas tillsammans med artikel 6 som anger i vilka fall den dömdes samtycke krävs för att domen (och intyget) får överlämnas till den verkställande staten för erkännande och verkställighet. Ett allmänt kriterium för översändandet är att den utfärdande staten ska vara förvissad om att ett överförande underlättar den dömdes sociala återanpassning (artikel 4.2).

Den utfärdande staten får alltid sända över en dom till den medlemsstat i vilken den dömda är medborgare och är bosatt (artikel 4.1 a). Med den stat där den dömda personen "bor" avses den ort till vilken denne har anknytning genom hemvist och faktorer som familj samt sociala eller yrkesmässiga band (skäl 17). Även i fall där den dömda inte bor i den andra staten får den utfärdande staten alltid sända över en dom om den dömda är medborgare i den andra staten och kommer att utvisas eller avvisas dit efter verkställighet av påföljden på grund av ett utvisnings- eller avvisningsbeslut till följd av domen (artikel 4.1 b). I dessa två fall krävs inte heller den dömdes samtycke (artikel 6.2 a och b).

I övriga fall förutsätts att den andra staten i varje enskilt fall i förväg samtycker till att domen tillsammans med intyget översänds dit (artikel 4.1 c). I dessa fall krävs dessutom den dömdes samtycke, dock inte om den dömda personen har flytt eller på annat sätt återvänt till den andra staten på grund av det straffrättsliga förfarande mot honom eller henne i den utfärdande staten eller efter det att domen meddelats i den staten (artikel 6.2 c).

En medlemsstat kan genom en förklaring anmäla att dess förhandssamtycke enligt artikel 4.1 c i två fall inte ska krävas för översändande av domen och intyget om den andra medlemsstaten har anmält en motsvarande förklaring (artikel 4.7). De situationer som avses är när den dömda personen inte är medborgare i den verkställande staten, men sedan minst fem år är stadigvarande och lagligen bosatt där och kommer att få behålla sitt permanenta uppehållstillstånd eller när den dömda är medborgare i den verkställande staten, även om han eller hon inte bor där eller ska utvisas dit. I bestämmelsen preciseras vad som avses med permanent uppehållstillstånd. Även om ett förhandssamtycke enligt

artikel 4.1. c inte kommer att krävas påverkar det inte i vilka situationer den dömdes samtycke måste föreligga enligt artikel 6.

Dubbel straffbarhet

Kravet på dubbel straffbarhet, dvs. att brottet som föranlett domen och påföljden i den utfärdande staten ska utgöra en straffbar gärning också i den verkställande staten, behandlas i artikel 7.

Den verkställande staten får inte ställa upp ett krav på dubbel straffbarhet om den utfärdande staten anser att brottet som föranlett domen och påföljden motsvarar något av de brott som räknas upp i artikel 7.1 och brottet enligt den utfärdande statens lagstiftning kan leda till fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd under en tid av minst tre år. Varje medlemsstat kan dock enligt artikel 7.4 lämna en förklaring om att den vid överförande alltid kommer att kräva dubbel straffbarhet och att punkten 7.1 därmed inte gäller. En sådan förklaring kan när som helst återkallas. För gärningar som inte omfattas av artikel 7.1 får alltid ett krav på dubbel straffbarhet ställas upp (artikel 7.3).

Erkännande, vägransgrunder och anpassning

Enligt artikel 8.1 ska den verkställande staten erkänna en dom som har översänts i enlighet med artikel 4 och i enlighet med förfarandet i artikel 5 och omedelbart vidta nödvändiga åtgärder för att verkställa påföljden, om inte något skäl för att vägra erkännande och verkställighet åberopas enligt artikel 9. I sistnämnda artikel räknas ett flertal vägransgrunder upp bl.a. om påföljden har preskriberats enligt den verkställande statens lagstiftning, om en verkställighet skulle strida mot principen om *ne bis in idem* (förbud mot dubbelbestraffning) eller om den aktuella gärningen – i vissa fall – inte är straffbar i den verkställande staten.

I stället för att den verkställande staten helt vägrar att erkänna domen och verkställa påföljden, kan den staten under förutsättning att det inte leder till att påföljden blir strängare, komma överens med den utfärdande staten om att delvis erkänna domen och verkställa påföljden (artikel 10).

Om påföljden till sin längd eller art är oförenlig med den verkställande statens lagstiftning kan, under vissa förutsättningar, den staten anpassa påföljden så att den blir förenlig med den statens lagstiftning. Den anpassade påföljden får dock inte i förhållande till sin art eller längd vara strängare än den påföljd som utdömts i den utfärdande staten (artikel 8.2–4).

Förfaranderegler

Det är den utfärdande staten som bestämmer att en i den staten meddelad dom tillsammans med ett intyg ska sändas över till en annan medlemsstat. Den verkställande staten och den dömda kan dock begära att den utfärdande staten inleder ett förfarande för att sända över domen och intyget till den verkställande staten, men den utfärdande staten är inte skyldig att göra detta (artikel 4.5).

Artikel 5 anger att den behöriga myndigheten i den utfärdande staten översänder domen, eller en bestyrkt kopia av den, samt ett av den myndigheten undertecknat intyg, direkt till den behöriga myndigheten i den verkställande staten. Vidare ska all kommunikation ske direkt mellan

de behöriga myndigheterna i de två staterna. Den utfärdande staten kan översända domen och intyget endast till en medlemsstat åt gången. Artikel 23 innehåller regler om språk och översättning av intyget och domen.

När den behöriga myndigheten i den verkställande staten har tagit emot domen och intyget ska den så snart som möjligt och, som huvudregel, senast inom 90 dagar besluta om den ska erkänna domen och verkställa påföljden (artikel 12). Vidare ska enligt samma artikel den utfärdande staten underrättas om ett eventuellt beslut att anpassa påföljden. Om den utfärdande staten har begärt det ska den verkställande staten dessutom enligt artikel 17.3 underrätta den utfärdande staten om tillämpliga bestämmelser i den verkställande staten om förtida eller villkorlig frigivning. Den utfärdande staten kan därefter samtycka till tillämpningen av dessa bestämmelser eller återkalla intyget.

Så länge verkställigheten i den verkställande staten inte påbörjats får den utfärdande staten återkalla intyget och ska då uppge skälen till detta (artikel 13).

I fall där den dömde befinner sig i den verkställande staten får den utfärdande staten, innan den översänder domen och intyget eller i samband med översändandet, begära att den verkställande staten provisoriskt frihetsberövar den dömde eller vidtar någon annan åtgärd för att säkerställa att den dömde personen stannar kvar på den verkställande statens territorium i avvaktan på beslut om erkännande av domen och verkställighet av påföljden (artikel 14).

Så snart den verkställande staten har fattat beslut att erkänna domen och verkställa påföljden ska enligt artikel 15 den dömde, om han eller hon befinner sig i den utfärdande staten, överföras till den verkställande staten. Det ska enligt bestämmelsen ske vid en tidpunkt som de båda medlemsstaterna kan enas om, dock senast inom trettio dagar från beslutet. Vid oförutsedda omständigheter som omöjliggör ett överförande inom fristen kan överförandet skjutas upp tills hindret har upphört.

I artikel 20 och 21 finns bestämmelser om informationsskyldighet för den behöriga myndigheten i den utfärdande respektive verkställande staten.

Verkställighet

När den verkställande staten erkänt domen och beslutat att verkställa påföljden och den dömde överförts till den verkställande staten eller redan befinner sig i den staten påbörjas verkställigheten. I artikel 17 anges vilka regler som gäller för verkställigheten. Verkställigheten av en påföljd sker enligt lagen i den verkställande staten. Myndigheterna i den verkställande staten beslutar om hur verkställigheten ska ske och de fastställer alla åtgärder i samband därmed, inklusive grunderna för förtida eller villkorlig frigivning. I artikel 17.2 anges dock att den verkställande staten ska beakta den tid som den dömde varit frihetsberövad i anledning av det brott som låg till grund för domen. Den verkställande staten får vidare ta hänsyn till den utfärdande statens bestämmelser om villkorlig frigivning (artikel 17.4).

Både den utfärdande och den verkställande staten har rätt att besluta om nåd eller amnesti, men däremot är det endast den utfärdande staten

som får ompröva den aktuella domen (artikel 19). Om den utfärdande staten enligt artikel 20 informerar den verkställande staten om ett beslut eller en åtgärd som innebär att påföljden inte längre kan verkställas, ska den verkställande staten upphöra med verkställigheten. Vidare återgår rätten att verkställa påföljden till den utfärdande staten om den dömde rymmer från fängelset (artikel 22 och 21 h).

I de fall det, efter det att intyget och domen översänts till den verkställande staten, visar sig i praktiken omöjligt att verkställa påföljden i den verkställande staten därför att den dömde inte kan påträffas på dess territorium, är den staten inte skyldig att verkställa påföljden (artikel 21 b).

Den verkställande staten ska stå för kostnader som ett överförande av straffverkställigheten innebär. Detta gäller dock inte kostnaderna för överförandet av den dömda personen till den verkställande staten och sådana kostnader som uteslutande uppkommer på den utfärdande statens territorium (artikel 24).

Specialitetsprincipen

I artikel 18 regleras den s.k. specialitetsprincipen. Principen innebär att en person som med tvång överförs till en annan stat för att t.ex. verkställa ett straff inte kan frihetsberövas, åtalas eller straffas i den verkställande staten för andra brott som begåtts före överförandet än det brott som överförandet avser. För att den som enligt rambeslutet överförs ska kunna åtalas för andra brott som begåtts före överförandet krävs som huvudregel medgivande från den utfärdande staten eller att den dömde samtyckt till överförande eller uttryckligen förklarar sig avstå från specialitetsprincipens skydd. Specialitetsprincipen gäller inte när brottet i huvudsak inte leder till någon frihetsinskränkande åtgärder. Skyddet gäller inte heller om den dömde haft möjlighet att lämna den verkställande staten men inte gjort det inom 45 dagar eller om den dömde efter frigivningen återvänt till den verkställande staten efter att ha lämnat landet.

5 Gällande svenska regler

Rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder syftar till att ett beslut eller dom på fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd meddelat i en medlemsstat ska kunna verkställas i en annan stat. Nedan redogörs i korthet för svenska frihetsberövande påföljder (avsnitt 5.1) och det samarbete som i dag finns mellan Sverige och andra stater (avsnitt 5.2). För en närmare redogörelse hänvisas till betänkandet (SOU 2013:21), särskilt avsnitt 2–7.

5.1.1 Fängelse

Allmänt om fängelsestraff

Bestämmelser om fängelsestraff finns i 26 kap. brottsbalken. Fängelse innebär frihetsberövande på viss tid eller på livstid. Fängelse på viss tid kan dömas ut i minst 14 dagar och högst 18 år (26 kap. 1–3 §§). Fängelse på livstid kan på ansökan av den dömda omvandlas till fängelse i minst 18 år enligt de bestämmelser som följer av lagen (2006:45) om omvandling av fängelse på livstid.

Fängelse kan förekomma i förening med annan påföljd, t.ex. kan skyddstillsyn förenas med fängelse i lägst fjorton dagar och högst tre månader (28 kap. 3 § brottsbalken).

Verkställighet av fängelsestraff

Bestämmelser om verkställighet av fängelsestraff finns främst i lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m. samt fängeselagen (2010:610) och fängelseförordningen (2010:2010). Dessa bestämmelser kompletteras av de föreskrifter och allmänna råd som Kriminalvården utfärdar.

Det är Kriminalvården som ansvarar för verkställighet av fängelse. I fängeselagen, som gäller verkställighet av fängelse i kriminalvårdsanstalt, finns bestämmelser om bl.a. placering, sysselsättning och särskilda kontroll- och tvångsåtgärder. Vidare finns bestämmelser om särskilda utslussningsåtgärder, t.ex. frigång, vårdvistelse och vistelse i halvtidshus.

Efter ansökan av den dömda kan Kriminalvården besluta att den som ska avtjäna ett fängelsestraff om högst sex månader ska verkställa straffet utanför anstalt genom intensivövervakning med elektronisk kontroll. Förutsättningarna och formerna för intensivövervakning framgår av lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll.

Villkorlig frigivning

I 26 kap. brottsbalken finns bestämmelser om villkorlig frigivning från tidsbestämda fängelsestraff. Den villkorliga frigivningen syftar till att kontrollera övergången från vistelse i anstalt till vistelse i frihet.

Bestämmelserna om villkorlig frigivning gäller oavsett om den dömda verkställer fängelse i anstalt eller genom intensivövervakning. Däremot får villkorlig frigivning inte ske från fängelse som har dömts ut enligt 28 kap. 3 § brottsbalken eller från ett förvandlingsstraff från böter (26 kap. 6 §).

Villkorlig frigivning ska som huvudregel ske när den dömda avtjänat två tredjedelar av strafftiden, dock minst en månad (26 kap. 6 §). Om det finns synnerliga skäl får Kriminalvården besluta att den villkorliga frigivningen ska skjutas upp med högst sex månader åt gången.

5.1.2 Överlämnande till rättspsykiatrisk vård

Allmänt om överlämnande till rättspsykiatrisk vård

Den som har begått ett brott under påverkan av en allvarlig psykisk störning ska i första hand dömas till en annan påföljd än fängelse. Rätten får döma till fängelse endast om det finns synnerliga skäl (30 kap. 6 § brottsbalken). Om den tilltalade till följd av den psykiska störningen har saknat förmåga att inse gärningens innebörd eller att anpassa sitt handlande efter en sådan insikt, får rätten döma till fängelse endast om den tilltalade i anslutning till brottet själv har vållat sitt tillstånd. Rätten får överlämna den som har begått ett brott för vilket påföljden inte bedöms kunna stanna vid böter och som vid tillfället för domen lider av en allvarlig psykisk störning till rättspsykiatrisk vård (31 kap. 3 § brottsbalken). En sådan påföljd kräver dock att det med hänsyn till gärningsmannens psykiska tillstånd och personliga förhållanden i övrigt är påkallat att han är intagen på en sjukvårdsinrättning för psykiatrisk vård, som är förenad med frihetsberövande och annat tvång. Om brottet har begåtts under påverkan av en allvarlig psykisk störning och det till följd av den psykiska störningen finns risk för att gärningsmannen återfaller i brottslighet som är av allvarligt slag, får rätten besluta att särskild utskrivningsprövning enligt lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård ska äga rum vid vården. Särskild utskrivningsprövning innebär att det är förvaltningsrätt som beslutar om och när den dömde ska ha s.k. frigång och permission samt när vården ska upphöra.

Verkställighet av rättspsykiatrisk vård

Bestämmelser om verkställigheten av rättspsykiatrisk vård finns i lagen om rättspsykiatrisk vård, förordningen (1991:1472) om psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård samt i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård (SOSFS 2008:18).

Rättspsykiatrisk vård som domstol beslutat om som påföljd för brott får ges som slutet eller öppen rättspsykiatrisk vård. Vården måste inledas som slutet rättspsykiatrisk vård, dvs. på sjukvårdsinrättning. Rättspsykiatrisk vård ges på en sjukvårdsinrättning som drivs av ett landsting (6 § lagen om rättspsykiatrisk vård).

För den som dömts till rättspsykiatrisk vård enligt 31 kap. 3 § brottsbalken utan beslut om särskild utskrivningsprövning får vården pågå under högst fyra månader (12 § lagen om rättspsykiatrisk vård). På ansökan av chefsöverläkaren får förvaltningsrätten medge att den rättspsykiatriska vården ska övergå i öppen eller slutet form eller fortsätta utöver fyramånadersfristen (12 a § samma lag). Chefsöverläkaren ska genast besluta att vården av en patient som ges rättspsykiatrisk vård utan beslut om särskild utskrivningsprövning ska upphöra om patienten inte längre lider av en allvarlig psykisk störning, eller i övrigt är påkallat att han eller hon är föremål för rättspsykiatrisk vård.

I fråga om den som ges rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning ska vården upphöra när det inte längre till följd av den psykiska störning som föranlett beslutet om särskild utskrivningsprövning finns risk för att patienten återfaller i brottslighet som är

av allvarligt slag, och det inte heller annars påkallat att han eller hon är föremål för rättspsykiatrisk vård (16 § lagen om rättspsykiatrisk vård). Frågan om vårdens upphörande prövas av förvaltningsrätt efter anmälan av chefsöverläkaren eller efter ansökan av patienten.

Om någon som dömts till rättspsykiatrisk vård ska utvisas får beslutet om utvisning, under vissa förutsättningar, verkställas utan hinder av den rättspsykiatriska vården. Tvångsvården upphör i sådant fall när beslutet har verkställts (17 § lagen om rättspsykiatrisk vård).

Om beslut har meddelats att verkställighet av en påföljd som innebär överlämnande enligt 31 kap. 3 § brottsbalken till rättspsykiatrisk vård ska föras över till en annan stat, upphör den rättspsykiatriska vården vid verkställighet av beslutet (17 § lagen om rättspsykiatrisk vård). Vid överförande krävs att Socialstyrelsen har förvässat sig om att fortsatt vård kommer ges i hemlandet.

5.1.3 Överlämnande till särskild vård för missbrukare

Om den som har begått en brottslig gärning kan bli föremål för vård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall får rätten överlämna åt socialnämnden eller, i fråga om den som redan är intagen i ett hem där sådan vård meddelas, åt den som förestår hemmet att föranstalta om behövlig vård (31 kap. 2 § brottsbalken). Om straffskalan för brottet överstiger fängelse i ett år krävs särskilda skäl för ett sådant överlämnande. Bestämmelsen innebär alltså att rätten i stället för att döma till påföljd på vanligt vis får överlämna åt socialnämnden eller åt den som förestår ett vårdhem att som en reaktion på brottet se till att den tilltalade får vård enligt lagen om vård av missbrukare i vissa fall. Överlämnande kan ske både för bötesbrottslighet och allvarligare brottslighet

5.1.4 Sluten ungdomsvård

Den som begått brott innan han eller hon fyllt 18 år får dömas till fängelse endast om det finns synnerliga skäl (30 kap. 5 § brottsbalken). Under sådana förhållanden ska påföljden som huvudregel i stället bestämmas till sluten ungdomsvård i lägst 14 dagar och högst fyra år (32 kap. 5 § brottsbalken). Någon villkorlig frigivning sker inte vid sluten ungdomsvård.

Bestämmelser om verkställighet av sluten ungdomsvård finns i lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård och i förordning (1998:641) om verkställighet av sluten ungdomsvård. Målsättningen är att främja den unges anpassning i samhället och att motverka de skadliga effekterna av ett frihetsberövande (2 § lagen om verkställighet av sluten ungdomsvård).

Det är Statens institutionsstyrelse som ansvarar för verkställigheten, som äger rum i särskilda ungdomshem. Även om styrelsen ansvarar för själva verkställigheten sker planläggningen och genomförandet i nära samarbete med socialnämnden i den dömdes hemort.

5.2 Internationellt samarbete

Överförande av straffverkställighet är sedan lång tid en del av det internationella straffrättsliga samarbetet. Det grundläggande syftet är att underlätta den dömdes sociala återanpassning genom att möjliggöra att straffet verkställs där den dömda är medborgare eller har sin hemvist. För detta finns såväl kriminalpolitiska som humanitära skäl. Det finns ett flertal lagar som reglerar överförande av straffverkställighet till och från Sverige. Dessa lagar grundar sig i sin tur på olika internationella överenskommelser. Nedan redogörs översiktligt för detta samarbete. För en närmare redogörelse hänvisas till betänkandet (SOU 2013:21), särskilt avsnitten 2–6.

5.2.1 Internationella verkställighetslagen

Lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom (internationella verkställighetslagen) möjliggör överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder, böter och förverkande till och från Sverige. De grundläggande överenskommelser som omfattas av lagen är Europarådets konvention från 1970 om brottmålsdoms internationella rättsverkningar (brottmålsdomskonventionen), Europarådets konvention från 1983 om överförande av dömda personer (överförandekonventionen) jämte 1997 års tilläggsprotokoll och artikel 67–69 i Schengenkonventionen. Lagen medger vidare överförande av straffverkställighet till och från Sverige utan en överenskommelse med den andra staten om det föreligger synnerliga skäl för ett överförande.

Förfarandet enligt internationella verkställighetslagen skiljer sig i flera avseende från vad som föreskrivs i rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder. Bland annat förutsätter internationella verkställighetslagen i större utsträckning att den dömda personen samtycker till överförandet. Internationella verkställighetslagen förutsätter dessutom såväl domslandets som den verkställande statens medgivande till överförande, framför allt när samarbetet sker med stöd av överförandekonventionen. Vidare bygger samarbetet på kontakt mellan staternas centralmyndigheter och på att regeringen är beslutande eller överprövande instans.

5.2.2 Det nordiska samarbetet

Inom Norden finns sedan länge ett långtgående samarbete rörande överförande av straffverkställighet. Samarbetet bygger på lagharmonisering och de nordiska staterna har i stort sett likalydande lagar gällande överförande av straffverkställighet. I Sverige finns bestämmelser i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. (nordiska verkställighetslagen) och förordningen (1963:194) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. Den nordiska verkställighetslagen möjliggör överförande mellan de nordiska länderna av frihetsberövande påföljder, böter och förverkande. Därutöver kan även övervakning av villkorligt dömda och villkorligt frigivna överföras

till en annan nordisk stat. Överlämnande till rättspsykiatrisk vård och slutna ungdomsvård omfattas dock inte av regleringen. Det pågår för närvarande ett arbete med att utöka den nordiska regleringen till att även avse samhällstjänst.

Den nordiska lagstiftningen bygger på direktkontakt mellan de behöriga myndigheterna i respektive stat och på att den rättsliga prövningen görs av de behöriga myndigheterna och inte av regeringarna eller i övrigt på politisk nivå. Samarbetet är uppbyggt på så sätt att varje lands myndigheter har att, obundna av tvingande regler, besluta såväl om en framställning om överförande ska göras som om en framställning ska bifallas. Någon ovillkorlig skyldighet att bifalla en framställning finns inte. Samarbetet bygger dock på att en framställning som har gjorts i enlighet med lagstiftningen regelmässigt ska bifallas, om inte några särskilda hinder föreligger. Det är också så regelverket tillämpas.

De nordiska staterna har även antagit en konvention om överlämnande mellan staterna på grund av brott (nordisk arresteringsorder). Konventionen har genomförts i svensk rätt genom lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder (lagen om en nordisk arresteringsorder), förordningen (2012:565) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder och förordningen (2012:566) om överlämnande till Sverige enligt en nordisk arresteringsorder. I regleringen finns bestämmelser om överförande av straffverkställighet efter att en arresteringsorder avseende straffverkställighet avslagits på den grunden att den frihetsberövande påföljden ska verkställas i Sverige eller annan nordisk stat.

5.2.3 Överförande av straffverkställighet i samband med en europeisk arresteringsorder

Rambeslutet om en europeisk arresteringsorder antogs den 13 juni 2002 och har genomförts av samtliga medlemsstater. Rambeslutet har i svensk rätt genomförts genom lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder (lagen om en europeisk arresteringsorder) samt ett antal förordningar. Med en arresteringsorder avses ett rättsligt avgörande som innebär en begäran om att en rättslig myndighet i en annan medlemsstat ska gripa och överlämna en eftersökt person för lagföring eller verkställighet av en frihetsberövande påföljd. Överförande av straffverkställighet i samband med en europeisk arresteringsorder kan bl.a. aktualiseras om ett land som överlämnar en person för lagföring ställer som villkor för överlämnandet att personen ska få avtjäna ett eventuellt straff i den staten.

5.2.4 Övrigt samarbete

Sverige samarbetar med de internationella brottmålsribunalerna för f.d. Jugoslavien och Rwanda liksom med Specialdomstolen för Sierra Leone. Sverige har ingått straffverkställighetsavtal med dessa tribunaler och regeringen får besluta att fängelsedomar meddelade av tribunalerna får verkställas i Sverige. Även enligt lagen (2002:329) om samarbete med

6 Allmänna överväganden

6.1 En ny lag om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen

Regeringens förslag: En ny lag om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen ska införas. Lagen ska innehålla de bestämmelser som krävs för att genomföra rådets rambeslut 2008/909/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen, ändrat genom rådets rambeslut 2009/299/RIF om verkställighet av utevarodomar.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska kunna meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av lagen.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Jönköping* anser – dock med utgångspunkt att samtliga av utredningens förslag genomförs i ett sammanhang – att en ny sammanhållen lag om internationell straffverksställighet är att föredra. Övriga remissinstanser tillstyrker i huvudsak utredningens förslag eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder innehåller bestämmelser om när en medlemsstat får sända över en dom på frihetsberövande påföljd till en annan medlemsstat för att där erkännas och verkställas. Vidare finns bestämmelser under vilka förutsättningar den mottagande medlemsstaten ska erkänna domen och verkställa påföljden. Rambeslutet innebär i vissa fall, men inte i alla, en skyldighet för en stat att erkänna och verkställa en annan stats dom. Det finns däremot ingen skyldighet för en medlemsstat att sända över en dom till en annan stat. Tanken med rambeslutet är dock att underlätta en dömd persons sociala återanpassning genom att verkställigheten överförs till en annan stat om den dömden har en närmare anknytning dit än till den stat där domen meddelats. Den stat där domen meddelas och som sänder över domen benämns i rambeslutet som *utfärdande stat* och den stat till vilken domen översänds och som ska erkänna domen och verkställa påföljden som *verkställande stat* (artikel 1 c och d).

När Sverige är verkställande stat innebär rambeslutet i flera fall en förpliktelse att ta emot en dom på frihetsberövande påföljd och pröva om domen ska erkännas och påföljden verkställas i Sverige. I vissa fall är Sverige skyldig att göra det. För att leva upp till detta åtagande kommer det krävas en reglering.

I det omvända fallet, dvs. när Sverige agerar som utfärdande stat, innebär rambeslutet endast att Sverige får sända över en dom i enlighet med de närmare förutsättningar som anges i rambeslutet. Regeringens uppfattning är emellertid att Sverige ska använda sig av rambeslutet i största möjliga utsträckning när det främjar den dömdes sociala återanpassning och i övrigt stöds av rambeslutet. För att det ska vara möjligt kommer det också att krävas bestämmelser.

Den reglering som behövs för att genomföra rambeslutet, oavsett om Sverige är utfärdande eller verkställande stat, kommer enligt regeringens mening till stor del behöva ske i lag.

I svensk rätt finns regler om överförande av frihetsberövande straff och påföljder främst i internationella verkställighetslagen. Ett alternativ för att genomföra rambeslutet är att föra in de bestämmelser som behövs i denna lag. En sådan lösning förordas av *Kammarrätten i Jönköping*, fast då med den utgångspunkten att utredningens förslag i alla delar genomförs i ett sammanhang. Detta är emellertid inte aktuellt nu (se avsnitt 3). Ett annat alternativ är en helt ny lagstiftning, vilket utredningen föreslår.

Det finns enligt regeringens mening fördelar med att samla all lagstiftning om överförande av straffverkställighet i en lag. Eftersom rambeslutets bestämmelser i stora delar skiljer sig ifrån det samarbete som sker med stater utanför EU skulle dock en sådan lagstiftning ändå behöva vara tudelad. Rambeslutet baserar sig på principen om ömsesidigt erkännande och ålägger medlemsstater att i vissa situationer erkänna och verkställa en frihetsberövande påföljd medan samarbetet i övrigt i mångt och mycket bygger på en överenskommelse i det enskilda fallet mellan Sverige och den andra staten. Den internationella verkställighetslagen är vidare omodern, svåröverskådlig och dess struktur bygger huvudsakligen på brottmålsdomskonventionen som ytterst sällan tillämpas. En annan viktig skillnad är att samarbetet enligt rambeslutet bygger på direkta kontakter mellan behöriga myndigheter, medan i det övriga samarbetet sker i huvudsak all kommunikation via centralmyndigheter. Som framgår av avsnitt 3 avser regeringen att återkomma till en översyn av den internationella verkställighetslagen.

Sammanfattningsvis anser regeringen att den nya lagstiftningen som behövs, bäst omhändertas genom en ny lag som endast omfattar genomförandet av aktuellt rambeslut.

Verkställighetsföreskrifter, t.ex. bestämmelser om formkrav, samråd och underrättelser, kan ges i förordningsform eller som myndighetsföreskrifter.

6.2 Den nya lagens förhållande till annan lagstiftning

Regeringens förslag: Den nya lagen ska tillämpas i stället för lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom. Den nya lagen ska dock inte tillämpas när särskilt beslut fattats som innebär att tillämpningen av rambeslutet i en viss medlemsstat avbryts.

I förhållande till Danmark och Finland ska den nya lagen tillämpas om påföljden avser överlämnande till rättspsykiatrisk vård eller sluten ungdomsvård. Om påföljden avser fängelse ska lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. tillämpas.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen anser att den nordiska verkställighetslagen kan tillämpas vid sidan av den nya lagstiftningen. Utredningen saknar vidare förslag om att den nya lagen inte ska tillämpas när ett beslut fattats som innebär att tillämpningen av rambeslutet i en viss medlemsstat avbryts.

Remissinstanserna invänder i huvudsak inte mot utredningens förslag. *Kriminalvården* och *Svea hovrätt* efterlyser dock en tydligare reglering av den nya lagens förhållande till den nordiska verkställighetslagen.

Skälen för regeringens förslag: En konsekvens av rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder är att annan internationell reglering mellan medlemsstaterna om överförande av frihetsberövande påföljder ersätts av rambeslutet. I artikel 26.1 räknas ett flertal överenskommelser upp, t.ex. överförandekonventionen, som ersätts av rambeslutet. Detta gäller dock endast mellan medlemsstaterna. Relationerna med tredje land påverkas inte av rambeslutet.

Flertalet av de överenskommelser som anges i artikel 26.1 har genomförts genom den internationella verkställighetslagen utom konventionen från 1991 mellan Europeiska gemenskapernas medlemsstater om verkställighet av utländska domar i brottmål. Med hänsyn till den nya lagstiftning som föreslås i avsnitt 6.1, bör det göras tydligt att den internationella verkställighetslagen är subsidiär i förhållande till den nya lagstiftningen. Den nya föreslagna lagstiftningen ska således äga företräde framför den internationella verkställighetslagen, vilket bör klargöras i den lagen.

Flertalet medlemsstater har inte genomfört rambeslutet och kommer förmodligen inte heller ha gjort det när den svenska lagstiftningen träder i kraft. Detta kan hanteras genom en övergångsregel (se avsnitt 11). När det gäller unionsrättsakter kan emellertid specifika situationer uppstå som inte alltid bäst omhändertas genom en övergångsregel. En sådan är att en medlemsstats genomförande underkänns av den stats nationella domstol, vilket t.ex. har skett vad gäller rambeslutet om den europeiska arresteringsordern. Det kan inte heller uteslutas att EU-domstolen vid en prövning kommer fram till att en stats genomförande brister. En annan situation är den som uppstått med Förenade kungarikets beslut att inte tillämpa vissa rättsakter. I anslutningsfördragen finns det även skyddsklausuler som kan innebära att en tillämpning av rättsakter om straff-

rättsligt samarbete tillfälligt upphävs gentemot en ny medlemsstat (t.ex. artikel 39 i Kroatiens anslutningsfördrag). I den nya lagstiftningen bör därför en bestämmelse införas som tydliggör att lagstiftningen i dessa fall inte ska tillämpas. Det innebär att i stället får den internationella verkställighetslagen tillämpas.

En särskild fråga är hur den nya lagstiftningen ska tillämpas gentemot Danmark och Finland. I relation till de nordiska länderna finns den nordiska verkställighetslagen som bl.a. omfattar verkställighet av fängelsestraff. Bestämmelserna i den nordiska verkställighetslagen och den nya föreslagna lagstiftningen kan således i viss mån komma att överlappa varandra.

Av artikel 26.2 följer att medlemsstaterna får fortsätta att tillämpa andra avtal och överenskommelser som är i kraft när rambeslutet antas, förutsatt att de gör det möjligt att fördjupa eller vidga målen för rambeslutet och bidrar till att ytterligare förenkla eller underlätta förfaranden för verkställighet av påföljder. Enligt artikel 26.4 ska medlemsstaterna inom vissa tidsfrister underrätta rådet och kommissionen om sådana avtal och överenskommelser.

I propositionen om Sveriges antagande av rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder konstaterades att det nordiska samarbetet fick anses fördjupa och vidga målen för rambeslutet och ytterligare förenkla och underlätta förfaranden för verkställighet av påföljder, bl.a. mot bakgrund av den tillit som finns mellan de nordiska staterna (prop. 2007/08:84 s. 42 f.). Av denna anledning föreslogs att Sverige skulle lämna en sådan förklaring som anges i artikel 26.4, vilket också skedde när rambeslutet antogs. Danmark och Finland lämnade motsvarande förklaringar.

Regeringens utgångspunkt är att det nordiska samarbetet fungerar lika väl i dag som vid antagandet av rambeslutet. Visserligen skiljer sig rambeslutet och den nordiska verkställighetslagen mycket åt. Rambeslutet innebär en delvis tvingande reglering med utgångspunkt att en stat ska erkänna och verkställa en frihetsberövande påföljd om någon vägransgrund inte är tillämplig. Beslut enligt rambeslutet ska vidare fattas inom vissa angivna tidsfrister. Den nordiska regleringen är annorlunda utformad och innehåller inte några detaljerade regler av den enkla anledningen att sådana inte behövs i samarbetet. De nordiska länderna har ett stort förtroende för varandra och ett överförande avslås mycket sällan. Regeringen har svårt att se att en nordisk stat med stöd av en vägransgrund som inte återfinns i rambeslutet skulle vägra att verkställa en frihetsberövande påföljd i de situationer som anges i artikel 4.1 a och b i rambeslutet eller att ett beslut i normalfallet skulle fattas senare än de tidsfrister som anges i rambeslutet. Regeringen anser således att den nordiska verkställighetslagen, trots avsaknad av bl.a. uttryckliga tvingande regler, får anses utgöra ett sådant fördjupat samarbete som rambeslutet åsyftar. Den nordiska regleringen ska därför tillämpas när detta kan ske. Det finns således enligt regeringen inte någon anledning att ändra den förklaring som gjordes i samband med antagandet av rambeslutet. Danmark och Finland har också när de genomfört rambeslutet hållit fast vid denna inställning. Det medför att den nya lagstiftningens förhållande till den nordiska verkställighetslagen måste göras tydlig.

I utredningen föreslås en regel som upplyser om att det finns bestämmelser om verkställighet av straff i den nordiska verkställighetslagen. Innebörden är att den nordiska verkställighetslagen ska tillämpas vid sidan av den nya lagen. *Svea hovrätt* och *Kriminalvården* har båda pekat på att betänkandets förslag leder till otydlighet. Kriminalvården pekar också på tillämpningssvårigheter om en prövning ska göras i varje enskilt fall av vilken lag som ska väljas, t.ex. vilka kriterier för lagvalet ska i så fall tillämpas. Regeringen delar dessa remissynpunkter.

Rambeslutet omfattar frihetsberövande påföljder. För svenskt vidkommande avser detta fängelsestraff, överlämnande till rättspsykiatrisk vård och sluten ungdomsvård (se avsnitt 6.4). Den nordiska verkställighetslagen omfattar fängelsestraff, men inte överlämnande till rättspsykiatrisk vård och sluten ungdomsvård. Det innebär att den nya lagen som föreslås, bör tillämpas gentemot Danmark och Finland vad avser överförande av dessa två sistnämnda påföljder medan den nordiska verkställighetslagen bör tillämpas när det gäller verkställighet av fängelsestraff. Härigenom skapas en tydlighet för tillämparen när den nya lagen respektive den nordiska verkställighetslagen ska tillämpas. Detta bör klargöras i den nya lagen.

Sammanfattningsvis föreslås att det i den internationella verkställighetslagen tas in en erinran om att den lagen är subsidiär i förhållande till den nya föreslagna lagstiftningen och att det i den nya lagstiftningen klargörs dels att den nya lagen inte gäller i förhållande till en medlemsstat om särskilt beslut fattats som innebär att tillämpningen av rambeslutet i den staten avbryts, dels att den nya lagstiftningen gäller i förhållande till Danmark och Finland om inte bestämmelserna i den nordiska verkställighetslagen ska tillämpas.

6.3 Utgångspunkter för den nya lagens tillämpningsområde

Regeringens bedömning: Den nya lagen ska tillämpas på svenska och utländska domar, beslut eller avgöranden om frihetsberövande påföljder som med stöd av rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder sänds över av behörig myndighet till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen eller till Sverige för erkännande och verkställighet.

Utredningens utgångspunkter för lagens tillämpningsområde överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna har inte haft några invändningar beträffande lagens tillämpningsområde.

Skälen för regeringens bedömning: Rambeslutet ska tillämpas på de domar och påföljder som omfattas av rambeslutet (artikel 3.3). Om den utfärdande staten utöver den frihetsberövande påföljden dömt ut ett bötesstraff eller meddelat ett beslut om förverkande, och bötesstraffet eller beslutet om förverkande inte verkställts, hindrar detta inte överförande av den frihetsberövande påföljden enligt rambeslutet. I stället ska rambeslutet om verkställighet av bötesstraff respektive beslut om

förverkande kunna användas. Artikel 1 preciserar vad som i rambeslutet avses med begreppen *dom* och *påföljd* (punkterna a och b). I den nya lagstiftningen bör det tydligt anges vilka svenska respektive utländska domar om frihetsberövande påföljder som ska omfattas av den nya lagen och kunna bli föremål för verkställighet i en annan stat än den som meddelat domen (se avsnitt 6.4).

Att en svensk eller utländsk dom på frihetsberövande påföljd omfattas av definitionen i artikel 1 innebär inte att samtliga domar ska eller kan sändas över till den andra staten. Rambeslutet ställer upp flera villkor för att en dom ska få sändas över. Dessa villkor bör också i huvudsak framgå av den nya lagstiftningen.

Det övergripande syftet med rambeslutet är att ett överförande av verkställigheten ska underlätta den dömdes sociala återanpassning (artikel 3.1). Detta bör också vara en utgångspunkt i den nya lagen, även om regleringen kommer skilja sig åt beroende på om Sverige är utfärdande eller verkställande stat (se avsnitt 7.1 och 8.1). I artikel 3.2 anges att rambeslutet ska tillämpas om den dömda personen befinner sig i den utfärdande eller verkställande staten. Detta är även en förutsättning enligt artikel 4.1 för att sända över domen. Även detta bör vara en förutsättning för lagens tillämpning (se avsnitt 6.5.1). I artikel 4 anges ytterligare kriterier för att kunna sända över en dom på frihetsberövande påföljd. I vissa fall kan den utfärdande staten sända över en dom utan att behöva inhämta den verkställande statens medgivande i förhand (punkterna 1 a och b), medan i övriga fall är detta ett krav (punkten 1 c). Medlemsstaterna kan i en förklaring utvidga de fall enligt vilka ett medgivande i förhand inte behövs (artikel 4.7). Slutligen kräver ett översändande i vissa fall även den dömdes samtycke. Den nya lagstiftningen bör tydligt göra klart när en dom på frihetsberövande påföljd kan sändas över från eller tas emot av Sverige enligt de utgångspunkter som anges i artikel 4 och 6 i rambeslutet (se avsnitt 6.5).

Samarbetet enligt rambeslutet bygger slutligen också på att medlemsstaterna anger vilka myndigheter som är behöriga när medlemsstaten är utfärdande eller verkställande stat (artikel 2). I den nya lagen bör framgå vilken eller vilka svenska myndigheter som är behöriga enligt rambeslutet (se avsnitt 6.6).

6.4 Definitioner i den nya lagstiftningen

Regeringens förslag: Med en svensk dom på frihetsberövande påföljd ska i lagen avses en av svensk domstol meddelad dom eller slutligt beslut på fängelse, överlämnande till rättspsykiatrisk vård eller sluten ungdomsvård. Domen eller beslutet ska ha fått laga kraft.

Med en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska i lagen avses ett avgörande på fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd, på begränsad eller obegränsad tid, som meddelats av domstol i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen på grund av en straffbar gärning och efter ett straffrättsligt förfarande. Avgörandet ska ha fått laga kraft.

Regeringens bedömning: Med en svensk dom på frihetsberövande påföljd bör inte avses överlämnande till vård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall. Utfärdande respektive verkställande stat bör inte definieras i den nya lagen.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår inte att ett svenskt slutligt beslut som innebär frihetsberövande påföljd ska omfattas av den nya lagen. Vidare föreslår utredningen att utfärdande respektive verkställande stat ska definieras i lagen.

Remissinstanserna: *Kriminalvården* anför vad avser definitionen av en svensk dom att, utöver dom, även slutliga beslut om frihetsberövande påföljd bör omfattas av definitionen. Vidare önskar Kriminalvården ett förtydligande om kravet på domens laga kraft innefattar en av den dömda lämnad nöjdförklaring. *Förvaltningsrätten i Linköping* anser att det uttryckligen bör framgå att även tidsbestämda straff omfattas. I övrigt tillstyrker remissinstanserna utredningens förslag och bedömning eller lämnar dem utan erinran.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Allmänna utgångspunkter

I artikel 1 a och b anges vad som i rambeslutet avses med en dom och en påföljd. Med *dom* avses ett beslut eller avgörande som fattats av en domstol i den utfärdande staten och som fått laga kraft samt innebär att en fysisk person ådöms en påföljd (punkt a). Med *påföljd* avses fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd som utdöms under en begränsad eller obegränsad tid på grund av en straffbar gärning efter ett straffrättsligt förfarande (punkt b). I artikel 1 (punkterna c och d) anges även vad som avses med *utfärdande* respektive *verkställande stat*.

En generell utgångspunkt vid genomförande av rambeslut om det straffrättsliga samarbetet är att rambeslutens begrepp ska användas i så stor utsträckning som möjligt, framför allt när Sverige är verkställande stat. Rambeslutet innebär i dessa fall ett åtagande för Sverige och för att säkerställa att ett genomförande sker i enlighet med detta åtagande bör rambeslutens begrepp användas. Regeringen anser att detta bör ske även vid genomförande av nu aktuellt rambeslut. När Sverige däremot är utfärdande stat kan det finnas skäl att avvika från rambeslutets terminologi och i stället använda svenska rättsbegrepp.

När det gäller begreppen utfärdande och verkställande stat anser regeringen, i motsats till utredningen, att dessa inte behöver definieras i den nya lagen.

Svensk dom på frihetsberövande påföljd

I avsnitt 5.1 finns en genomgång av de svenska frihetsberövande påföljderna. Påföljderna fängelse, slutna ungdomsvård och överlämnande till rättspsykiatrisk vård faller in under rambeslutets tillämpningsområde. Dessa påföljder beslutas av domstol och utgör en frihetsberövande åtgärd under en begränsad eller obegränsad tid. Påföljderna döms vidare ut på grund av en straffbar gärning och efter ett straffrättsligt förfarande.

Fängelse och överlämnande till rättspsykiatrisk vård kan i dag föras över till en annan stat för verkställighet där (1 § internationella verkställighetslagen och 5 § nordiska verkställighetslagen). I den nya lagen bör dessa påföljder, såväl begränsade som obegränsade i tiden, enligt regeringens mening kunna verkställas i en annan medlemsstat och bör således omfattas av definitionen av en svensk dom på frihetsberövande påföljd. Regeringen anser i motsats till vad *Förvaltningsrätten i Linköping* framfört att det inte uttryckligen i lagen behöver anges att även tidsbestämda straff omfattas. Det följer av påföljderna som sådana att de kan vara tidsbestämda (se t.ex. 26 kap. 1 § första stycket brottsbalken).

När det gäller sluten ungdomsvård sker inget samarbete i dag med stöd av nämnda verkställighetslagar. I undantagsfall kan en sluten ungdomsvård bli aktuell att föra över till annan stat i samband med ett överlämnande till Sverige för lagföring eller verkställighet av en påföljd med stöd av den europeiska arresteringsordern (se 14 och 15 §§ förordningen [2003:1178] om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder). Motsvarande situation kan uppstå vid tillämpning av den nordiska arresteringsordern. Även om det kommer att röra sig om ett fåtal fall kan regeringen inte se några skäl till att inte inkludera sluten ungdomsvård i definitionen av svensk dom på frihetsberövande påföljd. Om ett överförande kan främja den dömdes sociala återanpassning bör det också vara möjligt att påföljden verkställs i en annan medlemsstat.

Överlämnande till vård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall kan enligt nuvarande lagstiftning inte överföras till annan stat. Utredningen har också gjort bedömningen att denna påföljd inte ska omfattas av den nya lagstiftningens tillämpningsområde. Regeringen delar denna bedömning. Påföljden tillämpas mycket sällan. Eftersom det är förvaltningsdomstol som beslutar om vård ska komma till stånd och innehållet i vården, och det utifrån kriterier som egentligen inte är knutna till den brottsliga gärningen, kan det också ifrågasättas om påföljden omfattas av rambeslutets definition. Påföljden bör sammanfattningsvis inte omfattas av den nya lagens tillämpningsområde.

Kriminalvården har anfört att även slutligt beslut om frihetsberövande påföljd, t.ex. då en domstol med stöd av 28 kap. 9 § brottsbalken undanröjer en skyddstillsyn och bestämmer påföljden till fängelse, bör omfattas av lagens tillämpningsområde. Regeringen delar denna bedömning eftersom de definitioner som finns i rambeslutet får anses omfatta även slutliga beslut om frihetsberövande åtgärd, vilket ett beslut enligt åberopade lagrum får anses vara. Regeringen anser därför att lagens definition av en svensk dom även bör omfatta slutliga beslut. *Kriminalvården* har också efterfrågat ett förtydligande av huruvida en nöjdförklaring från den dömda ska jämföras med att domen har fått laga kraft. Kravet på laga kraft kan enligt regeringens mening inte förstås på annat sätt än att domen, i aktuellt hänseende, ska ha fått laga kraft i sin helhet. En nöjdförklaring är i det här sammanhanget inte tillräcklig och lämnar fortfarande öppet för att påföljden kan komma att skärpas eller domen ändras på annat för överförandet relevant sätt.

Sammanfattningsvis bör alltså den nya lagen tillämpas på fängelse, överlämnande till rättspsykiatrisk vård och sluten ungdomsvård. En generell förutsättning för samtliga påföljder ska vara att den svenska

domen eller beslutet har fått laga kraft, vilket är ett krav enligt rambeslutet (artikel 1 a). Detta krav bör framgå av lagen.

Utländsk dom på frihetsberövande påföljd

När Sverige är verkställande stat innebär rambeslutet ett åtagande för svensk del. Sverige har en skyldighet att ta emot alla frihetsberövande påföljder som uppfyller kriterierna i rambeslutet. Vilka påföljder som respektive medlemsstat kan överföra bestäms enligt nationell lagstiftning i varje medlemsstat. Definitionen av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd bör därför inkludera alla domar och beslut som faller inom rambeslutets tillämpningsområde. Då det förekommer en rad olika former av frihetsberövande påföljder i medlemsstaterna bör definitionen i lagen därför utformas i nära anslutning till den definition som återfinns i rambeslutet.

I lagen bör definitionen ange att med en utländsk dom på frihetsberövande påföljd avses avgörande på fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd, på begränsad eller obegränsad tid, som meddelats av domstol i en annan medlemsstat inom EU efter ett straffrättsligt förfarande och på grund av en straffbar gärning. Avgörandet ska ha fått laga kraft. Det skulle kunna förekomma att annan utländsk myndighet än domstol fattar beslut om förverkande av villkorligt medgiven frihet. Att en myndighet har fattat ett sådant beslut hindrar inte att den underliggande domen sänds över till Sverige för erkännande och verkställighet i syfte att verkställa även den delen av straffet som utgör förverkande av villkorligt medgiven frihet.

Det är den behöriga myndigheten i den utfärdande staten som tolkar om en påföljd omfattas av rambeslutets tillämpningsområde och därmed kan översändas till en annan stat för erkännande och verkställighet med stöd av rambeslutet. I det intyg som ska översändas tillsammans med domen ska anges om påföljden avser fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd och i så fall vilken. Det torde sällan finnas anledning för den svenska behöriga myndigheten att ifrågasätta detta. Endast i uppenbara fall torde det bli aktuellt att avslå en verkställighet för att avgörandet faller utanför rambeslutets tillämpningsområde. Vid tveksamheter bör alltid kontakt tas med den andra statens behöriga myndighet.

6.5 När en dom får sändas över till annan medlemsstat eller till Sverige

Prop. 2014/15:29

6.5.1 Anknytningskrav m.m.

Regeringens förslag: En dom på frihetsberövande påföljd får sändas över till en annan medlemsstat eller ska tas emot i Sverige för erkännande och verkställighet om den behöriga myndigheten i den stat där verkställigheten ska ske har medgett att domen översänds dit. Ett sådant medgivande behövs inte om

- den dömde är medborgare och bosatt i den stat där verkställigheten ska ske,
- den dömde är medborgare i den stat där verkställigheten ska ske och till följd av domen kommer att utvisas eller avvisas dit efter verkställigheten av påföljden, eller
- den dömde är bosatt i och har vistats lagligt utan avbrott under minst fem år i den stat där verkställigheten ska ske under förutsättning att den andra medlemsstaten enligt rambeslutet anmält att något medgivande i förhand för att sända över en dom i dessa fall inte krävs.

En dom ska endast få sändas över respektive tas emot om den dömde befinner sig i Sverige eller i den andra medlemsstaten.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Svea hovrätt* framför att det bör klargöras om det utöver det tvingande samarbetet finns ett frivilligt samarbetsområde som Sverige avser att tillämpa beträffande en dom från en annan medlemsstat om frihetsberövande påföljd. Övriga remissinstanser tillstyrker utredningens förslag eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag

Allmänna utgångspunkter

Det straffrättsliga samarbetet mellan medlemsstaterna inom EU baserar sig på principen om ömsesidigt erkännande, vilket bl.a. innebär att den utfärdande staten avgör om en dom eller ett beslut ska sändas över till den verkställande staten. Något krav på samtycke från den verkställande staten till att sända över domen eller beslutet finns inte, utan den staten ska erkänna och verkställa domen om inte någon vägransgrund är tillämplig.

Nu aktuellt rambeslut är inte utformat helt i enlighet med denna princip, vilket framgår av artikel 4. Den utfärdande staten får i vissa fall, men inte alla, sända över en dom på frihetsberövande påföljd till en annan medlemsstat utan den andra statens medgivande. Dessa fall är när den dömde är medborgare och bosatt i den verkställande staten eller till följd av domen kommer att utvisas eller avisas dit efter att påföljden verkställts (punkterna 1 a och b). I övriga fall krävs den verkställande statens medgivande innan domen sänds över (punkten 1 c). Skälet till denna reglering har i huvudsak att göra med vilken av de två staterna

som avgör om ett överförande underlättar den dömdes social återanpassning (även om den verkställande staten kan ställa upp ytterligare villkor för sitt medgivande). I de två förstnämnda fallen är anknytningen generell så pass stark att det presumeras att den dömdes sociala återanpassning underlättas vid ett överförande. I övriga fall finns inte någon sådan presumtion (se dock nedan om artikel 4.7). I avsnitt 7.1 och 8.1 redogörs närmare för bedömningen om den dömdes sociala återanpassning och de samråd som ska ske mellan staternas behöriga myndigheter.

Det ska dock klargöras att det förhållandet att en dom på frihetsberövande påföljd sänds över till en annan stat med eller utan medgivande från den staten inte automatiskt innebär att domen kommer att erkännas och påföljden verkställas. Den verkställande staten har i samtliga fall rätt att pröva om rambeslutets övriga förutsättningar är uppfyllda, t.ex. om någon vägransgrund är aktuell att tillämpa.

En generell förutsättning för att sända över domen är vidare att den dömde befinner sig i den utfärdande eller verkställande staten, vilket framgår av inledningen av artikel 4.1.

I artikel 4.7 i rambeslutet anges två fall enligt vilka en medlemsstat till rådets generalsekretariat kan anmäla att den statens medgivande på förhand inte krävs för att en annan stat ska få översända en dom, under förutsättning att den andra staten gjort en motsvarande anmälan. Bestämmelsen innebär att de stater som vill utveckla samarbetet har möjlighet att göra detta.

Det första fallet som avses är om den dömde bor och sedan minst fem år är stadigvarande lagligt bosatt i den verkställande staten och han eller hon kommer att få behålla sitt permanenta uppehållstillstånd i den staten (första stycket, punkten a). Permanent uppehållstillstånd betyder i detta sammanhang att personen är berättigad till permanent uppehållstillstånd eller har ett giltigt uppehållstillstånd som permanent eller varaktigt bosatt i den medlemsstaten, i överensstämmelse med nationell rätt och gemenskapslagstiftning (artikel 4.7 andra stycket).

Det andra fallet är om den dömde personen är medborgare i den verkställande staten, under förutsättning att han eller hon inte är bosatt där eller inte kommer att utvisas eller avvisas dit (första stycket, punkten b). Om den dömde, förutom att vara medborgare i den verkställande staten, även bor där eller kommer att utvisas eller avvisas dit får något krav på medgivande på förhand över huvud taget inte ställas upp (enligt artikel 4.1 a och b).

Rambeslutets allmänna utgångspunkt för att få sända över en dom, dvs. att den dömde befinner sig i den utfärdande eller verkställande staten bör framgå av lagen. Om den dömde befinner sig i en tredje stat får Sverige eller den andra staten vända sig till den staten för ett eventuellt översändande av domen dit.

Medborgare och bosatt i den stat där verkställighet ska ske

Enligt artikel 4.1 a får en dom sändas över utan den andra statens medgivande om den dömde är medborgare och bor i den staten.

Regeringens utgångspunkt är, när Sverige är utfärdande stat, att rambeslutet ska användas i största möjliga utsträckning. En svensk dom bör därför i dessa fall få sändas över till en annan stat för att där erkännas

och verkställas. I det omvända fallet, dvs. när Sverige är verkställande stat ska en dom på motsvarande sätt tas emot utan något medgivande i förhand. I denna del innebär rambeslutet ett åtagande för Sverige att ta emot dessa domar. Dessa förutsättningar bör framgå av den nya lagstiftningen.

Vid överföranden i dessa fall torde medborgarskapet inte bli alltför svårt att konstatera. När det gäller begreppet ”bor” eller ”bosatt” anges i skäl 17 att när det i rambeslutet hänvisas till den stat där den dömda ”bor” betyder det den ort till vilken denne har anknytning genom hemvist och faktorer som familj samt sociala eller yrkesmässiga band. Vid den prövning om var den dömda är bosatt får således samtliga omständigheter tas med i bedömningen som var den dömda är folkbokförd (eller motsvarande i den andra staten), den dömdes egna uppgifter samt faktorer som bostad, anställning och familjeförhållanden. Vid tveksamheter får samråd ske mellan berörda myndigheter.

Medborgare och utvisning eller avvísning till den stat där verkställighet ska ske

En dom får även utan den andra statens medgivande sändas över enligt artikel 4.1 b om den dömda är medborgare i den staten och kommer till följd av domen att utvisas eller avvisas dit efter det att påföljden har verkställts.

En svensk dom bör enligt regeringens mening även i dessa fall få sändas över till en annan stat för att där erkännas och verkställas. I det omvända fallet gäller samma sak som ovan, dvs. när Sverige är verkställande stat ska en dom tas emot utan något medgivande på förhand. Dessa förutsättningar bör också framgå av den nya lagstiftningen.

Enligt svensk rätt kan en person utvisas på grund av brott enligt 8 a kap. utlänningslagen (2005:716). Utvisning är en särskild rättsverkan av brott och beslutas av den domstol som handlägger brottmålet och meddelas i samband med domen. Ett sådant utvisningsbeslut får anses vara ett beslut om utvisning i rambeslutets mening. Beslut om avvísning eller utvisning enligt andra bestämmelser i 8 kap. utlänningslagen sker inte på grund av brott utan av andra skäl och faller utanför tillämpningsområdet för artikel 4.1 b. I 12 kap. finns bestämmelser till vilket land en dömd person får utvisas. Vid tveksamheter bör samråd ske med Migrationsverket. När en dom ska sändas över från Sverige bör det i lagen preciseras att det rör sig om utvisning på grund av brott enligt 8 a kap. utlänningslagen.

När det däremot gäller beslut om utvisning eller avvísning som meddelats i en annan medlemsstat bör emellertid lagtexten utformas mer i enlighet med rambeslutets bestämmelse. Detta eftersom det inte är möjligt att på förhand veta hur och när den andra staten meddelat och formulerat sitt avlägsnandebeslut. Utvisnings- eller avvísningsbeslutet kan både beslutas i anslutning till domen eller i ett rättsligt eller administrativt beslut som meddelas till följd av domen. Avgörande är att det finns en koppling mellan domen och den efterföljande utvisningen eller avvísningen.

Om en dom inte kan sändas över med stöd av artikel 4.1 a eller b krävs den verkställande statens medgivande för att sända över domen enligt artikel 4.1 c.

I dessa fall avgör således den stat där verkställighet ska ske om domen får sändas över eller inte (se dock nedan nästa avsnitt). Denna förutsättning bör framgå av lagen när en dom antingen ska sändas över till en annan stat eller tas emot i Sverige. Med anledning av *Svea hovrätts* fråga avseende ett frivilligt samarbetsområde konstaterar regeringen att även utredningen föreslår att Sverige ska kunna ta emot en utländsk dom i denna situation. Frågan om under vilka förutsättningar Sverige ska lämna ett sådant medgivande behandlas i avsnitt 8.1.

Utvidgning av de situationer då en dom kan sändas över utan ett medgivande

Som angivits ovan kan en medlemsstat enligt artikel 4.7 utvidga de fall ett medgivande i förhand inte behöver inhämtas från den verkställande staten. En sådan utvidgning torde enligt regeringens mening medföra att samarbetet förenklas och blir mer effektivt, förutom att fler påföljder rent faktiskt kan verkställas i en annan stat än den som meddelat domen.

Regeringen ställer sig positiv till att samarbetet utvidgas på detta sätt i förhållande till de stater som har samma inställning som Sverige. En förutsättning för en sådan utvidgning är emellertid att rambeslutets huvudsakliga syfte upprätthålls, dvs. att ett överförande av en verkställighet underlättar den dömdes sociala återanpassning. Genom att göra en anmälan som föreskrivs i artikel 4.7 avhänder sig Sverige möjligheten att själv avgöra om ett överförande i det enskilda fallet främjar den dömdes sociala återanpassning, i de fall Sverige har att verkställa påföljden. Den bedömningen kommer att göras av den utfärdande staten, en bedömning som vi har att godta. I det omvända fallet är det svenska myndigheter som avgör om ett överförande av en frihetsberövande påföljd underlättar den dömdes sociala återanpassning.

Beträffande den situation som tas upp i artikel 4.7 a, dvs. när den dömda personen bor och har haft sin hemvist i Sverige sedan minst fem år samt har permanent uppehållstillstånd är detta omständigheter som starkt talar för att den sociala återanpassningen underlättas vid en verkställighet i Sverige. Ett sådant synsätt stämmer också väl överens med nuvarande praxis. Motsvarande torde gälla dömda i Sverige som har en motsvarande anknytning till en annan medlemsstat. Enligt regeringens uppfattning främjas samarbetet av att medlemsstaterna för dessa fall utgår från den grundläggande principen för samarbetet, dvs. att stater ömsesidigt erkänner varandras beslut och förlitar sig på varandra. Sammantaget anser regeringen att något medgivande i förhand inte ska behövas i dessa fall.

När det däremot gäller det andra fallet (artikel 4.7 b) anser regeringen att enbart medborgarskap inte bör räcka som anknytning för att Sverige ska avstå från att själv i det enskilda fallet kunna göra en egen bedömning om den dömdes sociala återanpassning. Visseligen är medborgarskap en stark anknytning men är enligt nuvarande praxis inte tillräckligt utan andra kriterier måste vara uppfyllda för att ett överförande ska

kunna ske till Sverige, t.ex. bosättning, familj eller arbete. I dessa fall ska således ett medgivande inhämtas i förhand. Prop. 2014/15:29

Om Sveriges anmälan till rådets generalsekretariat hänvisas till avsnitt 9.5.2.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis föreslår regeringen att en dom på frihetsberövande påföljd får sändas över till en annan medlemsstat eller ska tas emot i Sverige om behörig myndighet i den stat där verkställigheten ska ske har medgett att domen översänds dit. Ett sådant medgivande ska inte behövas om den dömde är medborgare och bosatt i den stat där verkställigheten ska ske eller till följd av domen kommer att utvisas eller avvisas dit efter verkställigheten av påföljden. Inte heller ska ett medgivande behövas om den dömde är bosatt och har vistats lagligt utan avbrott under minst fem år i den stat där verkställigheten ska ske, under förutsättning att den andra medlemsstaten anmält att något medgivande i förhand för att sända över en dom i dessa fall inte krävs. Avslutningsvis ska en dom endast få sändas över om den dömde befinner sig i Sverige eller i den andra medlemsstaten.

6.5.2 Den dömdes samtycke

Regeringens förslag: En dom på frihetsberövande påföljd får sändas över till en annan medlemsstat eller ska tas emot i Sverige för erkännande och verkställighet endast om den dömde samtyckt till detta. Ett sådant samtycke behöver inte inhämtas om

- den dömde är medborgare och bor i den stat där verkställigheten ska ske,
- den dömde till följd av domen kommer att utvisas eller avvisas till den stat där verkställigheten ska ske efter verkställigheten av påföljden, eller
- den dömde har flytt eller på annat sätt återvänt till den stat där verkställigheten ska ske på grund av det straffrättsliga förfarandet eller efter det att domen meddelats i den andra staten.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningen föreslår dock att undantaget från kravet på den dömdes samtycke ska vara tillämpligt även när den dömde flytt eller på annat sätt återvänt till den stat där verkställigheten ska ske med anledning av ett annat straffrättsligt förfarande än det som lett till den aktuella domen.

Remissinstanserna tillstyrker utredningens förslag eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Mot bakgrund av rambeslutets grundläggande syfte, dvs. att underlätta den dömdes sociala återanpassning ställer artikel 6.1 som utgångspunkt upp ett krav att den dömde ska samtycka till att verkställigheten flyttas över. Det starkaste skälet är att ett överflyttande mot den dömdes vilja inte underlättar hans eller hennes sociala återanpassning. Den nya lagstiftningen bör därför enligt

regeringens mening också ha denna utgångspunkt, dvs. ett krav är att den dömde samtycker till att verkställigheten flyttas över.

I ett antal fall har det emellertid ansetts att något samtycke från den dömde inte behövs (artikel 6.2). Dessa är (a) när den dömde är medborgare och bor i den stat där verkställigheten ska ske, (b) när den dömde till följd av domen kommer att utvisas eller avvisas till den stat där verkställigheten ska ske efter verkställigheten av påföljden och (c) när den dömde flytt eller på annat sätt återvänt till den stat där verkställigheten ska ske på grund av ett straffrättsligt förfarande eller en fällande dom i den utfärdande staten. Utgångspunkten är här den motsatta, dvs. trots avsaknaden av samtycke finns det ändå starka skäl för att verkställigheten överförs till en annan stat. I de två första fallen anses den dömde ha en stark anknytning till den verkställande staten. I det sistnämnda fallet är tanken mer att den dömde inte ska kunna undandra sig verkställighet genom att fly till den verkställande staten.

När en svensk dom eller ett beslut kan bli aktuell att verkställa i en annan medlemsstat och något samtycke från den dömde inte behövs enligt rambeslutet, t.ex. för att han eller hon är medborgare och bor i den andra staten, ska domen enligt regeringens mening kunna sändas över trots avsaknaden av samtycke från honom eller henne. Det finns inte någon anledning att ställa upp ett sådant krav i detta eller övriga fall som anges i artikel 6.2. En annan sak är att den dömdes samtycke trots detta kan få betydelse vid bedömningen om ett överflyttande av verkställigheten underlättar den dömdes sociala återanpassning i det enskilda fallet (se närmare avsnitt 7.1.2). I det motsatta fallet, dvs. när Sverige är verkställande stat saknas det möjlighet att ställa upp något sådant krav på samtycke från den dömde i de situationer som anges ovan. Detta bör också framgå av den nya lagstiftningen.

När det gäller bedömningen av begreppet ”bor” och vilka beslut om utvisning eller avvisning som avses hänvisas till avsnitt 6.5.1.

Rambeslutets artikel 6.2 c anger enligt den svenska översättningen att den dömde ska ha flytt eller på annat sätt återvänt till den stat där verkställighet ska ske ”på grund av ett stundande straffrättsligt förfarande mot honom eller henne i den utfärdande staten eller efter en fällande dom i den staten”. Den svenska texten lämnar det alltså till synes öppet för att det kan vara frågan om vilket straffrättsligt förfarande eller vilken dom som helst. Efter beaktande av andra språkversioner, bl.a. den engelska måste innebörden av bestämmelsen vara att den dömde ska ha flytt eller på annat sätt återvänt på grund av det straffrättsliga förfarandet som leder till den dom som överförandet avser eller efter det att den aktuella domen meddelats. En annan betydelse skulle leda alltför långt. Bestämmelsen bör därför utformas i enlighet med denna tolkning. Att bestämmelsen även omfattar fall när den dömde avviker på grund av det straffrättsliga förfarandet, dvs. innan domen meddelades, kan avse situationer där den andra staten i större utsträckning använder sig av utevarodomar eller då det gått en tid mellan avslutad förhandling och domens meddelande.

Regeringens förslag: Kriminalvården ska vara behörig myndighet att pröva om en svensk dom eller slutligt beslut på frihetsberövande påföljd ska sändas över till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen för erkännande och verkställighet i den staten.

Kriminalvården ska också vara behörig myndighet att ta emot och pröva om en dom eller ett beslut på motsvarande påföljd meddelad i en annan medlemsstat ska erkännas och verkställas i Sverige.

Utredningens förslag: Utredningen föreslår att Socialstyrelsen ska vara behörig myndighet dels vid prövning om en dom på överlämnande till rättspsykiatrisk vård ska sändas över till en annan medlemsstat, dels ta emot och pröva om en utländsk dom avseende motsvarande påföljd ska erkännas och verkställas i Sverige. I övrigt överensstämmer utredningens förslag med regeringens.

Remissinstanserna: *Socialstyrelsen* och *Kammarrätten i Jönköping* föreslår att Kriminalvården, och inte Socialstyrelsen, ska vara behörig myndighet beträffande överlämnande till rättspsykiatrisk vård. I övrigt tillstyrker remissinstanserna utredningens förslag eller lämnar det utan invändningar.

Skälen för regeringens förslag

Inledning och allmänna utgångspunkter

Enligt rambeslutets artikel 2.1 ska varje medlemsstat underrätta rådets generalsekretariat om vilken myndighet (eller vilka myndigheter) som enligt nationell lag är behörig enligt rambeslutet när medlemsstaten är utfärdande respektive verkställande stat. Rambeslutet överlämnar åt medlemsstaterna att bestämma vilken myndighet som ska vara behörig. Det ställs inga krav på att den behöriga myndigheten ska vara en rättslig myndighet, t.ex. en åklagare eller en domstol.

Respektive behörig myndighets uppgift framgår av flera bestämmelser i rambeslutet. I korthet innebär bestämmelserna att den behöriga myndigheten i den utfärdande staten har att bedöma om en frihetsberövande påföljd omfattas av rambeslutets tillämpningsområde och om omständigheterna är sådana att verkställighet i en annan medlemsstat skulle underlätta den dömdes sociala återanpassning, samt inhämta den andra statens medgivande till att översända domen om detta är ett krav (se avsnitt 6.5.1). Den behöriga myndigheten i den verkställande staten har som huvuduppgift att ta emot och pröva om verkställighet av påföljden ska ske här, samt, efter ett erkännande av domen, tillse att den faktiska verkställigheten påbörjas. I rambeslutet finns också ett flertal bestämmelser som innebär att de behöriga myndigheterna ska vidta olika åtgärder, t.ex. att samråda med och underrätta varandra i olika frågor.

Ett beslut om att överföra verkställigheten av en frihetsberövande påföljd är ingripande för den enskilde, särskilt i det fall han eller hon motsätter sig ett överförande. Detsamma gäller om den behöriga myndigheten beslutar att inte överföra verkställigheten till annan stat eller vägrar att verkställigheten förs över till Sverige. Av vikt är således att den

myndighet som utses har kunskap och erfarenhet av dessa typer av frågor eller i vart fall har goda förutsättningar för att utveckla sin verksamhet i syfte att öka sin kunskap och bredda sin erfarenhet.

Enligt nuvarande ordning i internationella verkställighetslagen är det regeringen som i samtliga fall beslutar om en person som dömts utomlands ska få verkställa straffet i Sverige, oavsett vilken frihetsberövande påföljd som avses. I det omvända fallet, dvs. när en person som dömts i Sverige, är det antingen Kriminalvården eller Socialstyrelsen som beslutar om en framställning om överförande ska göras. Om den dömda personen motsätter sig en sådan framställning kan han eller hon överklaga till regeringen. Enligt nordiska verkställighetslagen eller om ett överförande blir aktuellt i samband med ett ärende enligt den europeiska eller nordiska arresteringsordern fattas dessa beslut huvudsakligen av Kriminalvården men även av Socialstyrelsen när det gäller överlämnande till rättspsykiatrisk vård och av Statens institutionsstyrelse när det gäller slutna ungdomsvård.

En utgångspunkt för regeringen är att de åtgärder som ska vidtas och beslut som ska fattas enligt rambeslutet, görs bäst av de myndigheter som på nationell nivå har motsvarande uppgifter. Hänsyn måste dock tas till att skapa ett väl fungerande samarbete, vilket kan föranleda att uppgiften som behörig myndighet i Sverige inte sprids till alltför många myndigheter. Vidare anser regeringen, vilket också följer av rambeslutet, att några åtgärder inte ska vidtas och inga beslut ska fattas på politisk nivå. Den ordning som nu finns i internationella verkställighetslagen där regeringen har en betydande roll är således inte aktuell när det gäller att utse behörig myndighet enligt rambeslutet. Det har också varit utredningens utgångspunkt. Samarbetet bör helt och hållet ske på myndighetsnivå.

Beträffande behörig myndighet ifråga om transitering genom Sverige, se avsnitt 9.4.

Behörig myndighet när Sverige är utfärdande stat

Den största andelen ärenden enligt den nya föreslagna lagen kommer att avse påföljden fängelse. Frågan om en svensk dom på fängelse bör verkställas i en annan medlemsstat kommer att aktualiseras när fängelsestraffet verkställs, vilket Kriminalvården ansvarar för. Utredningen har också föreslagit att Kriminalvården ska utses till behörig myndighet när Sverige är utfärdande stat och det är fråga om att överföra ett fängelsestraff till en annan medlemsstat (se SOU 2013:21, s. 489 f.).

Kriminalvården ansvarar i stor utsträckning för dessa frågor i dag och har en fungerande organisation och nödvändig kompetens. Även om rollen som behörig myndighet kommer att innehålla nya uppgifter för Kriminalvården, bl.a. rörande de överväganden och kontakter med utländska motsvarigheter som krävs enligt rambeslutet, är det enligt regeringen naturligt att lägga dessa uppgifter på Kriminalvården. Vidare anser regeringen att de nya uppgifterna ligger i linje med myndighetens nuvarande och huvudsakliga uppgifter och de nya arbetsuppgifterna ska ses som en naturlig utveckling av myndighetens verksamhet. Kriminalvården är därför enligt regeringens uppfattning mest lämpad att avgöra

om ett svenskt fängelsestraff bör bli föremål för verkställighet i en annan medlemsstat.

Statens institutionsstyrelse ansvarar för verkställighet av sluten ungdomsvård och på samma sätt som för fängelse kommer frågan om att överföra en sådan påföljd till annan stat att aktualiseras under verkställigheten. Det talar för att styrelsen utses till behörig myndighet när det gäller att överföra en sluten ungdomsvård till en annan medlemsstat. Utredningen föreslår emellertid att denna uppgift ska ligga på Kriminalvården (s. 490 f.).

Även i denna del instämmer regeringen i de överväganden som utredningen gjort. Med uppgiften att vara behörig myndighet följer ett ansvar att bygga upp en kompetens inom myndigheten för att på ett effektivt och korrekt sätt hantera alla de frågor som kan uppkomma när en påföljd ska överföras till en annan medlemsstat. Regeringen anser dock att det då krävs att den ansvariga myndigheten också får möjlighet att hantera en viss mängd ärenden per år. Även om möjligheterna att överföra en sluten ungdomsvård till en annan stat ökar, i och med att Sverige genomför rambeslutet, kommer enligt regeringens bedömning antal ärenden per år ändå att vara ytterst få. Mot denna bakgrund anser regeringen att det inte är rimligt att utse Statens institutionsstyrelse som behörig myndighet för dessa få fall. I stället bör Kriminalvården utses till behörig myndighet. Kriminalvården kommer i sin roll som behörig myndighet avseende överförande av fängelsestraff att utveckla sin kompetens genom att pröva om de formella förutsättningarna finns för att en sådan påföljd kan överföras till en annan stat. Kriminalvården kommer vidare ha de kontakter med andra staters myndigheter som följer av rambeslutets reglering. Däremot kommer Statens institutionsstyrelse ha bäst kännedom om förhållandena kring den enskilde individen och kan bäst bedöma lämpligheten i att överföra en sluten ungdomsvård i det enskilda fallet. Styrelsen bör därför ha rätt att initiera ett ärende hos Kriminalvården. Vidare bör styrelsen ha en skyldighet att överlämna ett ärende till Kriminalvården för det fall den dömde vill att ett överförande ska ske. I dessa fall bör Kriminalvården och Statens institutionsstyrelse samråda med varandra innan beslut fattas. Styrelsens rätt att initiera ett ärende eller skyldighet att överlämna ett ärende samt samrådsförandet mellan myndigheterna kan regleras i förordning.

När det slutligen gäller frågan om överlämnande till rättspsykiatrisk vård ska överföras till en annan stat är det i dag Socialstyrelsen som prövar detta. Precis som för sluten ungdomsvård rör det sig om enstaka fall per år. Socialstyrelsen har emellertid en viss rutin och kompetens för dessa frågor. En ytterligare aspekt är att styrelsen har den medicinska kompetens som är av särskild vikt när det gäller verkställighet av dessa påföljder. Sådan kompetens finns inte hos Kriminalvården. Utredningen har mot denna bakgrund ansett att Socialstyrelsen bör kvarstå som behörig myndighet när det gäller att överföra ett överlämnande till rättspsykiatrisk vård till en annan medlemsstat, och därutöver pekat på att Socialstyrelsen har ett tillsynsansvar för de vårdinrättningar där aktuell påföljd verkställs. Samtidigt har utredningen pekat på skäl som kan tala för en annan ordning (s. 321 och 490).

Regeringen anser dock att skälen överväger för att låta Kriminalvården även för denna påföljdstyp vara behörig myndighet, dvs. pröva de

formella förutsättningarna om ett överförande bör ske och ha de kontakter som krävs med andra staters myndigheter. Det är inte rimligt att Socialstyrelsen ska behöva utveckla och upprätthålla en kompetens vad gäller tillämpningen av relevant reglering för de ytterst få fall det blir aktuellt med ett överförande. Denna kompetens kommer Kriminalvården under alla omständigheter att ha och utveckla. Som *Socialstyrelsen* påpekat är den inte heller längre tillsynsmyndighet för de vårdinrättningar som verkställer ett överlämnande till rättspsykiatrisk vård. Sedan 1 juni 2013 åligger denna uppgift i stället Inspektionen för vård och omsorg. Att i stället utse den myndigheten som behörig myndighet enligt rambeslutet är enligt regeringens mening inte aktuellt. Regeringen delar därför *Socialstyrelsens* och *Kammarrätten i Jönköpings* uppfattning om att Kriminalvården ska vara behörig myndighet vid prövning om en svensk dom på överlämnande till rättspsykiatrisk vård ska överföras till en annan medlemsstat. Frågan har också stämts av med berörda myndigheter som inte har haft något att erinra mot regeringens förslag. På samma sätt som regeringen anser vad gäller överförande av sluten ungdomsvård bör ett ärende om överförande av rättspsykiatrisk vård kunna initieras hos Kriminalvården av chefsöverläkaren på den vårdinrättning som ansvarar för den rättspsykiatriska vården och den bör också ha en skyldighet att överlämna ett ärende till Kriminalvården om den dömd vill få till stånd ett överförande. Denna reglering bör i huvudsak kunna ges i förordning. För att Kriminalvården ska kunna pröva om lämpligheten att överföra ett överlämnande till rättspsykiatrisk vård till en annan stat, särskild när det gäller de faktiska och medicinska förutsättningarna för att verkställa påföljden i en annan stat, bör Kriminalvården kunna samråda såväl med den aktuella vårdinrättningen som med Socialstyrelsen. Socialstyrelsen och vårdinrättningen bör ha en skyldighet att bistå Kriminalvården med nödvändig information och sakkunskap. Detta kan också regleras i förordning.

Sammanfattningsvis anser regeringen att när Sverige är utfärdande stat bör Kriminalvården utses till behörig myndighet oavsett vilken påföljd som är aktuell att överföra. Enligt regeringens mening finns det stora fördelar med att denna uppgift åläggs en myndighet och inte sprids på flera, särskilt när det gäller att skapa ett effektivt och rättssäkert förfarande samt att utveckla och bibehålla den kompetens som behövs för detta samarbete. Vidare kommer det också att underlätta för andra stater att i samtliga fall är det en och samma svenska myndighet som är behörig. De flesta medlemsstaterna har också valt en motsvarande lösning, dvs. en behörig myndighet har utsetts.

Behörig myndighet när Sverige är verkställande stat

Rollen som behörig myndighet när Sverige är verkställande stat innefattar som ovan nämnts bl.a. att pröva om den andra statens dom ska erkännas och påföljden verkställas i Sverige. I den uppgiften ligger att ha kontakter med andra staters myndigheter och vid själva prövningen göra vissa straffrättsliga överväganden samt, i vissa fall, bedöma lämpligheten i att ett överförande sker till Sverige.

Utredningen har utifrån sitt förslag om vilka myndigheter som ska vara behöriga myndigheter när Sverige är utfärdande stat föreslagit samma

myndigheter som behöriga när Sverige är verkställande stat (SOU 2013:21 s. 491 f.). Regeringen anser att denna utgångspunkt är den enda rimliga, dvs. samma myndighet bör vara behörig myndighet oavsett om Sverige är utfärdande eller verkställande stat.

Kriminalvården bör alltså utses till behörig myndighet när Sverige är verkställande stat. Majoriteten av ärenden kommer att avse överförande av fängelsestraff. För de ytterst få fall det kan bli aktuellt att överföra en påföljd som i Sverige ska verkställas som en sluten ungdomsvård eller överlämnande till rättspsykiatrisk vård är det inte rimligt att kräva att Socialstyrelsen eller Statens institutionsstyrelse ska bygga upp och upprätthålla en kompetens i dessa frågor. Vidare kommer de andra staternas myndigheter svårigen veta till vilken svensk myndighet de, i så fall, ska vända sig till eftersom påföljdssystemen skiljer sig åt, t.ex. vad gäller påföljder med mer eller mindre inslag av psykiatrisk vård. Då är det av stort värde att den andra statens myndighet vet vilken myndighet som är behörig i Sverige för samtliga fall. Kriminalvården har och kommer också att ha bäst förutsättningar för att utveckla kunskap och kompetens i rollen som behörig myndighet.

På motsvarande sätt som när Sverige är utfärdande stat ska Kriminalvården kunna samråda med Socialstyrelsen och Statens institutionsstyrelse om förutsättningar finns för en verkställighet i Sverige och, i så fall, hur verkställigheten ska ske. Socialstyrelsen och Statens institutionsstyrelse bör också ha en skyldighet att bistå Kriminalvården med nödvändig information och sakkunskap. Även denna reglering bör kunna ges i förordning.

7 Erkännande och verkställighet av en svensk dom på frihetsberövande påföljd i en annan medlemsstat

7.1 Förutsättningar för att sända över en svensk dom

7.1.1 Allmänna förutsättningar

Det är den utfärdande staten som i varje enskilt fall avgör om en dom på frihetsberövande påföljd ska sändas över till en annan medlemsstat för att domen ska erkännas och påföljden verkställas i den staten. Ett sådant överförande förutsätter emellertid att alla rambeslutets förutsättningar är uppfyllda.

I avsnitt 6 har ett flertal villkor som ska vara uppfyllda för att en svensk dom på frihetsberövande påföljd ska kunna sändas över till en annan medlemsstat behandlats.

Utöver detta finns ytterligare villkor som bör vara uppfyllda. Dessa är att den dömdes sociala återanpassning bör underlättas om verkställigheten överförs (avsnitt 7.1.2), att om mindre än sex månader återstår att avtjäna

bör särskilda skäl föreligga (avsnitt 7.1.3) och att ett överförande av verkställigheten i övrigt bör framstå som lämpligt (avsnitt 7.1.4).

7.1.2 Social återanpassning

Regeringens förslag: En svensk dom får sändas över till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen för att där erkännas och verkställas om den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs dit.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Svea hovrätt* anför att innebörden av begreppet social anpassning och vilka omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen bör framgå av lag. Övriga remissinstanser tillstyrker utredningens förslag eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Det övergripande syftet med rambeslutet, vilket framgår av artikel 3.1, är att medlemsstaterna genom att erkänna en annan stats dom och verkställa den i domen utdömda påföljden ska underlätta den dömdes sociala återanpassning. Detta syfte genomsyrar hela rambeslutet och ska i varje enskilt fall ligga till grund för ett överförande. Denna grundläggande förutsättning bör också enligt regeringens mening framgå av den nya lagen, dvs. en svensk dom på frihetsberövande påföljd får sändas över till en annan medlemsstat om det kan antas att den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs dit.

Rambeslutet innehåller inte några uttryckliga bestämmelser om vilka omständigheter som ska föreligga för att kunna konstatera att den sociala återanpassningen underlättas vid ett överförande. I stället får Kriminalvården enligt regeringens mening i varje enskilt fall göra en helhetsbedömning utifrån samtliga relevanta omständigheter.

I Kriminalvårdens bedömning bör ingå faktorer som medborgarskap, hemvisttid i de olika staterna och nuvarande bostadsförhållanden. Beträffande utländska medborgare ska även vägas in vilken typ av uppehållstillstånd den dömden har i Sverige eller i den andra staten. När det gäller EES-medborgare och deras familjemedlemmar ska beaktas de särskilda reglerna i 3 a kap. utlänningslagen (2005:716) om uppehållsrätt. Familje- och arbetsförhållanden eller om den dömden utvisats är andra faktorer att väga in. Även den dömdes språkliga, kulturella, sociala, ekonomiska eller andra band till en stat bör spela roll vid bedömningen.

De omständigheter som sammanfaller med bestämmelserna när en dom kan sändas över till den andra staten utan den statens medgivande (artikel 4.1 a och b samt eventuellt artikel 4.7 a) kommer ha en större betydelse än andra vid bedömningen av om ett överförande underlättar den dömdes sociala återanpassning. Att den dömden är medborgare i och bosatt i den andra staten eller kommer att utvisas till den staten efter verkställighet av påföljden utgör starka indikationer på att den dömdes sociala återanpassning underlättas av om verkställigheten överförs.

Vidare ska i bedömningen beaktas den dömdes egen inställning i frågan. I de fall han eller hon samtycker till att verkställigheten överförs

utgör detta också en stark indikation på att återanpassningen underlättas, även om det inte behöver vara så i varje fall.

När det gäller dömda personer som har barn under 18 år följer det av FN:s konvention om barnets rättigheter, som ratificerats av Sverige, att Kriminalvården i sin helhetsbedömning ska beakta barnets bästa. Särskild hänsyn ska därför tas till om det i något av länderna finns barn till den dömda. I vissa ärenden kan det finnas upplysningar om den dömdes kontakt med barnet m.m. genom att det i brottmålet varit fråga om utvisning, se 6 § andra stycket lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål m.m. I övriga ärenden eller när det gått en längre tid sedan brottmålet kan det finnas skäl för Kriminalvården att inhämta upplysningar om hur den dömdes barn kommer att påverkas av att verkställigheten överförs till ett annat land. Det bör därför införas en möjlighet för Kriminalvården att inhämta upplysningar från socialnämnden härom. Detta kan regleras i förordning.

Svea hovrätt har föreslagit att de faktorer som ska beaktas vid bedömning av om den sociala återanpassningen underlättas bör framgå av lagtexten. Som angetts ovan är det fråga om en stor mängd omständigheter som bör beaktas vid den helhetsbedömning som ska ske. Det är inte möjligt att ta in en uttömmande uppräkningslista av omständigheterna. Vidare riskerar en exemplifierande uppräkningslista till att omständigheter som inte uttryckligen nämns inte heller beaktas i avsedd omfattning. Regeringen anser därför att en uppräkningslista av relevanta faktorer inte bör tas in som uttryckliga omständigheter i lagtexten.

Sammanfattningsvis ska det av lagstiftningen framgå att en dom får sändas över till en annan medlemsstat om den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs till den andra staten. När Kriminalvården anser så är fallet bör samråd ske med den andra statens behöriga myndighet innan en dom sänds över. Detta ska ske i samtliga fall ett översändande kräver den mottagande statens medgivande, men torde även kunna bli aktuellt när ett översändande kan ske utan den andra statens medgivande. Denna samrådsskyldighet kan framgå av förordning.

7.1.3 Återstående tid för verkställighet

Regeringens förslag: Om det vid tidpunkten för översändande av domen återstår mindre än sex månader av påföljden att avtjäna får en svensk dom sändas över till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen för att där erkännas och verkställas endast om särskilda skäl talar för att verkställigheten ändå överförs till den andra staten.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Nacka tingsrätt* anser att det kan tydliggöras hur kravet på att sex månader av påföljden återstår att avtjäna ska tillämpas. Vidare påpekar tingsrätten att det kan finnas skäl att även beakta återstående verkställighetstid i verkställighetslandet. Övriga remissinstanser tillstyrker utredningens förslag eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: En verkställande stat kan vägra att erkänna en dom enligt artikel 9.1 h i rambeslutet om mindre än sex månader av påföljden återstår att avtjäna vid den tidpunkt när domen tas emot av den behöriga myndigheten i den verkställande staten.

Även om den verkställande staten inte använder sig av denna vägans grund kan den ses som ett riktmärke för när kvarvarande strafftid är så kort att det kan ifrågasättas om det sociala rehabiliteringssyftet påkallar att verkställighet sker i en annan stat. Vidare är ett överförande av ett fängelsestraff alltid förknippat med kostnader och om en kort tid återstår att avtjäna kan det ifrågasättas om det är rimligt med hänsyn härtill att överföra verkställigheten.

Utgångspunkten bör därför vara att det inte är meningsfullt att genomföra ett överförande till en annan stat när en kortare tid än sex månader återstår av påföljden att avtjäna. Här bör beaktas den tid som är kvar att avtjäna som frihetsberövad med hänsyn till de svenska reglerna om villkorlig frigivning. Som *Nacka tingsrätt* påpekat kan det finnas skäl att även beakta verkställighetsreglerna i den verkställande staten. Detta blir dock främst en del av den lämplighetsbedömning som ska ske innan en dom sänds över, se avsnitt 7.1.4.

Trots nämnda utgångspunkt går det inte att utesluta att det kan förekomma situationer där särskilda skäl talar för att verkställigheten av kortare straff bör överföras. Sådana särskilda skäl kan vara humanitära. Det torde dock främst vara fråga om fall där verkställigheten av ett kortare fängelsestraff ännu inte påbörjats i Sverige och där den dömda återvänt till sitt hemland eller inte alls har någon anknytning till Sverige. Genom att i den nya lagstiftningen införa en möjlighet till att överföra kortare straff möjliggörs en utveckling av samarbetet. Härigenom kan det finnas möjlighet för en större grupp av dömda i Sverige att få avtjäna sitt straff i hemlandet. En stor del av de fängelsestraff som utdömts utländska medborgare avser också en strafftid som är mindre än sex månader.

Som nämnts ovan är emellertid den andra medlemsstatens inställning i frågan avgörande och samråd bör alltid hållas med den andra medlemsstaten i dessa fall, dvs. om det är meningsfullt att sända över en dom. Denna samrådsskyldighet kan framgå av förordning. I detta sammanhang bör betonas vikten av att ett ärende om överförande av verkställighet påbörjas i tidigt skede för att möjliggöra ett översändande så tidigt som möjligt efter det att domen fått laga kraft.

Sammanfattningsvis bör utgångspunkten vara att en dom får sändas över till en annan medlemsstat för att där erkännas och verkställas om minst sex månader kvarstår att avtjäna. Om mindre än sex månader är kvar att avtjäna får domen sändas över om särskilda skäl föreligger i det enskilda fallet. Tidpunkten för bedömningen bör vara när Kriminalvården sänder över domen. Detta bör framgå av den nya lagstiftningen, vilket *Nacka tingsrätt* också efterfrågat.

7.1.4 Lämplighetsbedömning

Regeringens förslag: En svensk dom får sändas över till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen för att där erkännas och verkställas endast om det kan anses lämpligt.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Kriminalvården* påpekar att det kan vara olämpligt med ett överförande när mycket kort tid av verkställigheten återstår. *Åklagarmyndigheten* lyfter frågan om vad som bör prioriteras om den dömde även är eftersökt och kan med anledning därav utlämnas eller överlämnas. *Amnesty International* anser att det bör införas en erinran om att hinder föreligger mot verkställighet av en svensk brottmålsdom om ett överförande står i strid med regler om mänskliga rättigheter. Övriga remissinstanser invänder inte mot utredningens förslag och bedömning.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Allmänna utgångspunkter

Rambeslutet innebär inte någon skyldighet för Sverige som utfärdande stat att sända över en dom på frihetsberövande påföljd till en annan medlemsstat. Även om *Kriminalvården* anser att mycket talar för ett överförande och den andra medlemsstaten accepterar att verkställigheten överförs dit samt övriga i lagen angivna förutsättningar är uppfyllda, kan det finnas andra omständigheter som innebär att ett överförande inte lämpligen bör ske eller inte ens är möjlig.

Vid tillämpningen av internationella verkställighetslagen görs också i praxis en bedömning om ett överförande i det enskilda fallet är lämpligt eller möjligt. Enligt regeringen bör en motsvarande bedömning ske i de fall det kan bli aktuellt att sända över en dom enligt rambeslutet. De omständigheter som ska beaktas kommer att vara av skiftande karaktär. De skäl som kan medföra att ett överförande inte bör ske och som behandlas nedan är förhållandena i den andra staten, att den andra staten avser att anpassa påföljden, verkställighetsreglerna i den andra staten och förutsättningarna att erhålla adekvat rättspsykiatrisk vård.

Det utesluter dock inte att det kan finnas andra omständigheter som *Kriminalvården* har att beakta i det enskilda fallet. Exempelvis kan den dömde vara misstänkt för annan brottslighet antingen i Sverige eller i annan stat som vill ha honom eller henne utlämnad eller överlämnad. Då kan det vara olämpligt att överföra en verkställighet. *Åklagarmyndigheten* efterfrågar ett klagörande vad som ska prioriteras om det finns en konkurrerande framställning om utlämning eller överlämnade. Enligt regeringen går det inte generellt att säga vad som ska prioriteras framför annat. Situationerna kan se olika ut från gång till annan och ett fastställande att en viss typ av samarbete ska prioriteras framför något annat skulle kunna leda till orimliga resultat. I stället får, som alltid när konkurrerande framställningar finns, myndigheterna samråda med varandra och utifrån samtliga omständigheter komma fram till vad som är lämpligast i det enskilda fallet.

Ett annat exempel som kan bli relevant vid en lämplighetsbedömning är om den dömde är svensk medborgare, och eventuellt även medborgare i en annan stat, och sedan en längre tid har sin hemvist i den andra staten. Det svenska medborgarskapet innebär ofta en stark anknytning till Sverige och om den dömde dessutom inte samtycker till att domen sänds

över kan det, trots att faktorer som hemvist i den andra staten, vid den helhetsbedömning som görs leda till att ett överförande inte kan anses som lämpligt i det enskilda fallet. Ytterligare exempel är att det kan finnas humanitära skäl som talar mot ett överförande.

Förhållandena i den andra staten

En dom bör inte sändas över till en annan medlemsstat för verkställighet i den staten om förhållandena i det landet vid tidpunkten för överförandet skulle utgöra hinder mot verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning enligt bestämmelserna i utlänningslagen (2005:716). Ett överförande är inte heller aktuellt om det skulle strida mot svensk grundlag eller Sveriges internationella förpliktelser såsom Europakonventionen, t.ex. om anstaltsförhållandena i den andra medlemsstaten är så oacceptabla att ett överförande av verkställigheten innebär en kränkning av artikel 3 i Europakonventionen. Nämda fall torde bli ovanliga i förhållandet mellan medlemsstaterna inom EU men kan emellertid inte uteslutas. Om en sådan situation skulle uppstå bör Kriminalvården inhämta information från såväl den andra statens myndigheter som svenska myndigheter, t.ex. Migrationsverket. Denna skyldighet kan regleras i förordning.

Den andra staten avser att anpassa påföljden

Den verkställande staten kan enligt rambeslutet i två fall anpassa en påföljd för att den ska kunna verkställas där. En anpassning kan ske med hänsyn till påföljdens längd eller art (se närmare artikel 8.2–8.4).

En anpassning av påföljdens längd kan innebära att längden sätts ned avsevärt med hänsyn till den andra statens bestämmelser om längsta straff för ett liknande brott. Beroende på hur mycket längden på påföljden sätts ned kan det i vissa fall anses vara olämpligt att överföra verkställigheten. Enligt nuvarande praxis har det inte ansetts lämpligt med ett överförande när tiden för straffet har satts ned till ungefär hälften. Detta bör även fortsättningsvis gälla som en riktpunkt. En viss betydelse har vidare den faktiska längden på påföljden med beaktande av regler för villkorlig frigivning. Ett större mått av acceptans kan vara befogat när det rör sig om kortare straff. Regeringen anser således att en viss anpassning av påföljden måste kunna ske av den andra staten, men påföljden bör alljämt utgöra en, enligt svenska mått, rimlig reaktion på de begångna brotten.

Samma utgångspunkter bör gälla om den andra staten vill anpassa den svenska påföljden till ett annat straff eller annan åtgärd för liknande brott. Anpassning bör vara en rimlig reaktion på de begångna brotten. Eftersom medlemsstaternas påföljdssystem ser olika ut är det svårt att förutse vad anpassningen kommer att resultera i, men troligtvis kommer det huvudsakligen att bli aktuellt när verkställigheten avser unga personer eller psykiskt störda lagöverträdare (se nedan). Kriminalvården bör efter samråd med den andra statens myndigheter ändå kunna bilda sig en uppfattning om den nya påföljden för att göra den lämplighetsbedömning som krävs.

Konstruktionen i rambeslutet är att en anpassning med stöd av artikel 8 sker först efter det att domen sänts över till den andra staten. Enligt

artikel 21, punkt e, ska den statens behöriga myndigheter informera Kriminalvården om sitt beslut att anpassa påföljden. Kriminalvården får därefter ta ställning till om domen och intyget ska återkallas enligt artikel 13 om anpassningen utifrån svenska utgångspunkter inte kan anses acceptabel (se avsnitt 7.5). Eftersom Kriminalvården ofta kommer att samråda med den andra statens myndigheter innan en dom sänds över kommer Kriminalvården emellanåt ha information om att den andra staten har för avsikt att anpassa påföljden och i så fall hur. Om denna information finns kan således Kriminalvården i förväg ta ställning till om det är lämpligt att sända över en dom.

Skillnader i verkställighetsreglerna

Artikel 17.1 i rambeslutet slår fast att verkställigheten sker enligt den verkställande statens nationella regler, inklusive regler om förtida och villkorlig frigivning.

Ett avsteg från huvudregeln görs i artikel 17.4. Enligt den bestämmelsen kan medlemsstaterna fastställa att de, som verkställande stat, vid beslut om förtida eller villkorlig frigivning får ta hänsyn till den utfärdande statens bestämmelser om villkorlig frigivning vid en viss tidpunkt. Huruvida denna möjlighet kommer att användas av de olika medlemsstaterna är osäkert, men utgångspunkten torde för de flesta medlemsstaterna vara att det är deras nationella regler som ska gälla fullt ut efter ett överförande.

Samarbetet innebär att en i Sverige dömd person som ska avtjäna straffet i en annan stat kan komma att friges vid en annan tidpunkt än om han eller hon avtjänat straffet i Sverige. I nuvarande praxis har det också visat sig att verkställighetsreglerna mellan Sverige och andra stater kan skilja sig åt väsentligt. I praktiken kan således den dömda få avtjäna en längre eller en kortare tid efter ett överförande. Som huvudregel har detta inte påverkat frågan om en dom kan sändas över för verkställighet till en annan stat.

Samma utgångspunkt bör gälla här, dvs. mindre skillnader ska inte påverka bedömningen av om en dom ska sändas över eller inte. Om den dömda kommer att friges i princip omedelbart efter ett överförande eller väsentligen tidigare än vad han eller hon skulle gjort i Sverige kan det däremot ifrågasättas om det är lämpligt med ett överförande av verkställigheten. En riktlinje bör vara att ett överförande av verkställigheten till en stat där halvtidsfrigivning tillämpas bör godtas, medan tidigare frigivning kan ifrågasättas. I bedömningen bör emellertid även beaktas hur stor skillnaden blir i den faktiska verkställighetstiden räknat i år och månader. En väsentlig skillnad torde därför framför allt gälla när det är fråga om långa straff. Det kan också vara relevant att beakta hur lång tid som redan avtjänats i Sverige.

I det omvända fallet, dvs. den dömda kan komma att avtjäna en längre tid, bör utgångspunkten även här vara att mindre skillnader inte ska påverka bedömningen om domen kan sändas över. Men om den faktiska tiden förlängs väsentligt kan ett överförande komma i strid mot Sveriges förpliktelser enligt Europakonventionens artikel 5.

I Europadomstolens praxis har frågan om ett överförande kan stå i strid med Europakonventionen på grund av skillnader i regler om villkorlig

frigivning prövats flera gånger, se bl.a. Europadomstolens beslut den 27 juni 2006 i målen Szabó respektive Csozászki mot Sverige (ett överförande från Sverige till Ungern skulle medföra en förlängning av den faktiska verkställighetstiden på 1 år och fyra månader avseende ett tioårigt fängelsestraff). Domstolen ansåg att skillnaderna var betydande men inte så stora att de inneburit en kränkning enligt Europakonventionen (för en närmare redogörelse hänvisas till betänkandet s. 254 f.).

Europadomstolens uttalande har också beaktats av Högsta förvaltningsdomstolen vid en prövning om tidpunkt för villkorlig frigivning efter ett överförande av ett fängelsestraff från Finland till Sverige (se HFD 2013 ref. 42). Den person som överfördes hade ådömts ett sjuårigt fängelsestraff och i Finland skulle villkorlig frigivning ske efter halva tiden. Efter överförandet beslöts en tidpunkt för villkorlig frigivning, med hänsyn till svenska regler, som innebar att den faktiska verkställigheten förlängdes med 14 månader, dvs. en förlängning med en tredjedel. Enligt Högsta förvaltningsdomstolen kunde det ifrågasättas om sådan förlängning generellt kommer i konflikt med artikel 5 i Europakonventionen. Där emot tillmätte domstolen betydelse att den dömde vid tidpunkten för överförandet hade mindre än tre månader kvar till förväntad villkorlig frigivning i Finland. En förlängning av den faktiska tiden i enlighet med de svenska reglerna fick därmed anses oproportionerlig.

Det går således inte med bestämdhet att utläsa av ovan angivna praxis när en förlängning av den faktiska verkställighetstiden vid ett överförande står i strid mot Europakonventionens bestämmelser i artikel 5, men avgörandena ger ändå vissa riktlinjer. Det ska dock betonas att samtliga omständigheter som är relevanta i denna del bör beaktas och inte bara den faktiska förlängningen räknat i år och månader. Andra omständigheter som t.ex. hur långt straff det rör sig om och hur lång tid som återstår att verkställa i Sverige vid tidpunkten för översändandet är också viktiga att ta hänsyn till.

Andra skillnader i verkställighetsreglerna mellan länderna bör också i undantagsfall kunna beaktas, dvs. om det finns väsentliga skillnader i hur den frihetsberövande påföljden rent faktiskt kommer att verkställas. Exempelvis kan det tänkas finnas skillnader beträffande under vilka omständigheter ungdomspåföljder verkställs och den unges möjlighet till utbildning etc.

Enligt artikel 17.3 i rambeslutet kan Kriminalvården begära upplysningar om tillämpliga bestämmelser om förtida eller villkorlig frigivning.

Rättspsykiatrisk vård

När det gäller överlämnande till rättspsykiatrisk vård torde det ofta vara av vikt att göra en bedömning om lämpligheten att föra över verkställigheten till en annan medlemsstat. I dessa fall får Kriminalvården med bistånd av Socialstyrelsen och den vårdinrättning som ansvarar för den rättspsykiatriska vården göra denna lämplighetsbedömning. I samråd med den andra staten är det viktigt att få information om hur vården i det enskilda fallet troligen kommer att utformas i den andra staten. När den dömde är dömd till rättspsykiatrisk vård förutsätter ett överförande att den andra staten kan erbjuda lämplig vård. Dels måste den dömdes vård-

Sammanfattning

Ett överförande av en svensk dom på frihetsberövande påföljd till en annan stat för att där erkännas och verkställas innebär alltid att en helhetsbedömning behöver göras av ett flertal omständigheter, t.ex. att den dömdes sociala återanpassning ska underlättas vid ett överförande och att det som utgångspunkt ska återstå minst sex månader att avtjäna av straffet. Till detta ska en bedömning göras om ett överförande kan anses vara lämpligt i det enskilda fallet. Flera skäl kan tala för ett överförande men i det enskilda fallet kan det vid en slutlig bedömning ändå leda till att ett överförande inte är lämpligt av skäl som bland annat beskrivits ovan. Detta bör enligt regeringens mening framgå av den nya föreslagna lagstiftningen.

Det kan diskuteras huruvida det i lagen bör finnas en erinran om att överförande av verkställighet till en annan stat inte får ske när det finns hinder enligt svensk grundlag eller med hänvisning till Europakonventionen, något som *Amnesty International* förespråkar. Regeringens utgångspunkt i tidigare lagstiftning som genomfört rambeslut som rör internationell straffrättsligt samarbete har varit att det inte är nödvändigt att hänvisa till grundlag eller Europakonventionen. Dessa regelverk ska alltid beaktas av våra domstolar och myndigheter. Inte heller nu finns skäl att införa en sådan uttrycklig hänvisning (se även avsnitt 8.2.1).

7.2 Förfarandet

7.2.1 Kriminalvårdens prövning och beslut

Regeringens förslag: Kriminalvården prövar om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda och beslutar om en svensk dom på frihetsberövande påföljd ska sändas över till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen för att där erkännas och verkställas.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag

Hur förfarandet inleds

Frågan om en svensk dom på frihetsberövande påföljd bör sändas över till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet kan initieras på olika sätt. Frågan kommer främst att initieras av de myndigheter som ansvarar för verkställigheten i Sverige, i huvudsak Kriminalvården eftersom de allra flesta frihetsberövande påföljder avser fängelsestraff. Som anges i avsnitt 6.6 bör även Statens institutionsstyrelse och chefsöverläkaren vid den vårdinrättning där den dömda vårdas till Kriminalvården kunna initiera ett ärende om överförande av sluten ungdomsvård respektive rättspsykiatrisk vård. Av artikel 4.5 i rambeslutet följer att

även den andra staten på eget initiativ får begära att Kriminalvården sänder över domen tillsammans med intyget till den staten. Enligt samma artikel får också den dömda personen begära att Kriminalvården eller den behöriga myndigheten i den andra staten inleder ett förfarande. Sådana framställningar innebär emellertid inte någon skyldighet för Kriminalvården att översända domen. Bestämmelser om vem som kan initiera ett ärende kan regleras närmare i förordning.

Samråd

Kriminalvårdens prövning och beslut kommer att kräva att en rad åtgärder vidtas och information inhämtas. När det gäller inhämtande av den dömdes eventuella samtycke till att domen sänds över eller i vart fall hans eller hennes inställning till ett översändande hänvisas till avsnitt 7.2.2. Rambeslutets syfte är som tidigare nämnts att underlätta den dömdes sociala återanpassning. Det bygger på att medlemsstaterna bör samråda med varandra när en fråga om överförande aktualiseras, för att på så sätt förvissa sig om att ett överförande tjänar detta syfte (artikel 4.2). Om ett översändande av domen kräver den andra statens medgivande i förhand i enlighet med artikel 4.1 c är samrådet obligatoriskt (artikel 4.3). Den andra statens behöriga myndighet kan även avge ett motiverat yttrande, såväl före som efter översändandet av domen, om den staten inte anser att ett överförande underlättar den dömdes sociala återanpassning (artikel 4.4).

I de fall samråd är en skyldighet enligt rambeslutet ska också detta ske. I övrigt bör utgångspunkten vara att Kriminalvården ska använda möjligheterna till samråd när ett sådant samråd bedöms kunna ge ytterligare information som kan vara av betydelse vid myndighetens prövning om domen ska sändas över till den andra staten. Kriminalvården får således avgöra från fall till fall om samråd ska ske, men bör samtidigt beakta rambeslutets strävan att myndigheterna i medlemsstaterna ska föra en dialog med varandra.

Samrådet kan påverka myndighetens bedömning om ett överförande verkligen underlättar den dömdes sociala återanpassning. Om den andra statens myndighet enligt artikel 4.4 avgett ett yttrande ska Kriminalvården beakta detta. Sker detta efter att Kriminalvården sänt över domen kan yttrandet leda till att myndigheten upphäver beslutet att sända över domen (se avsnitt 7.5). Samrådet kan ge information om ett överförande är lämpligt i det enskilda fallet, t.ex. upplysningar om tillämpliga bestämmelser om förtida eller villkorlig frigivning eller om den andra staten avser att anpassa påföljden och, i så fall, på vilket sätt. Lika viktigt är också att Kriminalvården lämnar den information som den andra statens myndigheter efterfrågar. Förutom att samrådet kommer att hjälpa Kriminalvården i sin prövning om domen ska sändas över, kan samrådet, i de fall den andra statens medgivande till ett översändande är en förutsättning enligt artikel 4.1 c, leda till att den staten inte medger att domen sänds över. I dessa fall får det ärende som initierats hos Kriminalvården helt enkelt avslutas.

Utöver samråd med den behöriga myndigheten i den andra staten kan det finnas anledning att även inhämta information från t.ex. Migrationsverket vid fall av utvisning och från socialtjänsten när den dömda har

barn (se avsnitt 7.1.2). Vid överförande av sluten ungdomsvård eller rättspsykiatrisk vård ska samråd alltid ske med Statens institutionsstyrelse respektive Socialstyrelsen och chefsöverläkaren vid den enhet där den dömda vårdas, främst för att kunna bedöma lämpligheten i att överföra verkställigheten. Detta samråd bör oftast inledas innan Kriminalvården börjar samråda med den andra statens myndigheter.

Bestämmelser om samråd kan närmare regleras i förordning.

Kriminalvårdens ställningstagande

När ett ärende har initierats, oavsett av vem, och när Kriminalvården samrått med relevanta myndigheter enligt ovan, har myndigheten att pröva om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda och göra de lämplighetsavvägningar som krävs i det enskilda fallet. Myndigheten har därefter att fatta ett beslut om domen ska sändas till en annan medlemsstat. Denna prövning och beslutsfattande av Kriminalvården bör framgå av den nya lagstiftningen.

För Kriminalvårdens handläggning och beslut gäller förvaltningslagen (1986:223), om inte något annat sägs. Förvaltningslagens bestämmelser om bl.a. partsinsyn och kommunikation är alltså tillämpliga. Av förvaltningslagen följer vidare att Kriminalvårdens beslut ska innehålla de skäl som har bestämt utgången och den dömda ska också underrättas om hur han eller hon kan överklaga beslutet. Kriminalvårdens slutliga beslut ska kunna överklagas till allmän domstol, se närmare avsnitt 9.2.

Kriminalvården ska underrätta den dömda om sitt beslut om att sända över domen (artikel 6.4). Detta ska göras på ett språk som han eller hon förstår och med hjälp av det standardformulär för underrättelse som anges i bilaga II till rambeslutet. Om den dömda personen befinner sig i den verkställande staten när beslutet fattas, ska formuläret översändas till den verkställande staten, som ska underrätta den dömda personen om detta. Underrättelse till den dömda personen bör även ske när Kriminalvården beslutar att inte sända över domen till den andra staten. Krav på underrättelse i dessa fall kan regleras i förordning.

7.2.2 Den dömdes inställning

Regeringens förslag: Innan Kriminalvården sänder över en dom till en annan medlemsstat ska den dömda, om han eller hon befinner sig i Sverige, tillfrågas om han eller hon samtycker till att domen sänds över och i övrigt om sin inställning till översändandet. Den dömda ska upplysas om innebörden av att ett samtycke lämnas. Ett samtycke kan återkallas till dess Kriminalvårdens beslut om att sända över domen fått laga kraft.

Om den dömda befinner sig i den andra medlemsstaten får den dömdes samtycke eller inställning i övrigt inhämtas. Detta får även ske efter det att domen sänts över.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Regeringen föreslår att det görs tydligt att om den dömda befinner sig i

den andra staten ska det inte vara ett krav att efterfråga den dömdes inställning.

Remissinstanserna tillstyrker utredningens förslag eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Artikel 6.3 i rambeslutet innebär att den dömda blir upplyst om att ett överförande av verkställigheten kan bli aktuellt. Bestämmelsen i rambeslutet ålägger nämligen den utfärdande statens myndighet, om den dömda befinner sig i den staten, att ge den dömda tillfälle att muntligen eller skriftligen uttrycka sin inställning till att domen sänds över för verkställighet, och det oavsett om den dömdes samtycke till översändandet av domen krävs eller inte. Om det anses nödvändigt med hänsyn till den dömdes ålder eller fysiska eller psykiska tillstånd ska enligt bestämmelsen hans eller hennes juridiska ombud ges tillfälle att yttra sig. Den inställning som den dömda gett uttryck för ska beaktas av den utfärdande statens myndigheter innan domen sänds över. Vidare ska den verkställande statens myndigheter informeras om den dömdes inställning. Rambeslutet innehåller inga uttryckliga regler om hur den dömdes inställning ska inhämtas om han eller hon finns i den verkställande staten när domen översänds, förutom att den utfärdande staten i intyget ska ange att den dömda inte har kunnat höras eftersom han eller hon befinner sig i den verkställande staten (ruta k).

Den dömdes samtycke och inställning i frågan om överförande har enligt regeringens mening stor betydelse för Kriminalvårdens beslut om att sända över domen, bl.a. för att bedöma om ett överförande av verkställigheten underlättar hans eller hennes sociala återanpassning eller för att få fram andra uppgifter som är relevanta för myndighetens ställningstagande. Det bör därför av den nya lagen framgå att den dömda, innan Kriminalvården fattar sitt beslut, ska tillfrågas om han eller hon samtycker till att domen sänds över till den andra staten och i övrigt om sin inställning. Ett samtycke från den dömda får vissa konsekvenser, bl.a. när det gäller specialitetsprincipens tillämpning, se avsnitt 7.9. Av den nya lagen bör därför också framgå att den dömdes ska upplysas om innebörden av ett samtycke. Kravet att fråga den dömda om sin inställning innan Kriminalvården fattar sitt beslut bör endast gälla när den dömda befinner sig i Sverige.

I de fall den dömda inte samtycker, men i övrigt angett vad han eller hon har för inställning till översändandet ska Kriminalvården tillse att den andra statens behöriga myndighet får tillgång till den dömdes uppfattning. Detta kan regleras närmare i förordning.

I vissa fall kommer den dömda ändra sin inställning och återta sitt samtycke under ärendets handläggning. En återkallelse bör beaktas vid bedömningen om det finns förutsättningar för ett överförande. Kriminalvården bör beakta en återkallelse till dess myndighetens beslut om att sända över domen fått laga kraft. Om samtycke är ett krav för att domen överhuvudtaget ska få sändas över får Kriminalvården ompröva sitt beslut (27 § förvaltningslagen).

Om den dömda befinner sig i den andra staten när Kriminalvården överväger att sända över en dom bör det inte vara ett krav att den dömda ska tillfrågas om han eller hon samtycker till att domen översänds eller i övrigt om sin inställning innan Kriminalvården fattar sitt beslut. I de allra flesta fallen torde artikel 6.2 c kunna tillämpas, dvs. den dömdes sam-

tycke är inte något krav för att sända över domen. Vidare finns det inget krav enligt rambeslutet att inhämta den dömdes inställning när han eller hon inte finns i Sverige. Därutöver torde det ofta av praktiska skäl vara svårt att kunna höra den dömdes. Det utesluter dock inte att Kriminalvården i samråd med och med hjälp av den andra statens behöriga myndigheter och när särskilda skäl finns, försöker inhämta den dömdes inställning till ett överförande av verkställigheten. Detta torde särskilt vara fallet om ett överlämnande enligt artikel 4.1 c kräver den andra statens medgivande att sända över den svenska domen, eftersom den dömdes inställning i dessa fall torde väga tungt. Även när ett förhandsmedgivande från den andra staten inte krävs kan den staten ha intresse av att veta den dömdes inställning, bl.a. för att kunna avge ett yttrande enligt artikel 4.4. I de fall artikel 6.2 c i rambeslutet inte kan tillämpas dvs. den dömdes samtycke krävs trots att han eller hon finns i den andra staten, får Kriminalvården med bistånd av den andra statens behöriga myndighet inhämta ett samtycke.

Formerna för upptagande av den dömdes samtycke och inställning samt återtagande av samtycke kan regleras genom förordning.

7.2.3 Översändande av domen

Regeringens förslag: Kriminalvården ska sända över domen till behörig myndighet i den andra medlemsstaten. Domen får endast sändas över för erkännande och verkställighet till en medlemsstat åt gången.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår att uppgifter från belastningsregistret ska lämnas över till den andra staten.

Remissinstanserna: *Datainspektionen* erinrar om att elektronisk kommunikation bland annat omfattas av bestämmelserna om säkerhet i 31 § personuppgiftslagen (1998:204) och att e-post många gånger inte lever upp till de krav som kan ställas vid säker hantering av personuppgifter som inkluderar brottsuppgifter. Övriga remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Artikel 5 i rambeslutet innehåller bestämmelser om översändande av domen. Tillsammans med domen ska bifogas ett intyg som ska utformas enligt ett standardformulär som framgår av bilaga I till rambeslutet. Intyget ska innehålla all den information som krävs för att den behöriga myndigheten i den andra staten ska kunna ta ställning till om domen ska erkännas och påföljden verkställas. Intyget ska utfärdas av behörig myndighet. Domen, eller en bestyrkt kopia av den, tillsammans med intyget ska översändas direkt till den behöriga myndigheten i den verkställande staten. Av artikel 5.3 i rambeslutet framgår att den utfärdande staten ska översända domen tillsammans med intyget till endast en verkställande stat åt gången.

Intyget ska enligt artikel 23.1 utfärdas på, eller översättas till, ett språk som godtas av den stat där verkställigheten är tänkt att äga rum. Någon översättning av domen krävs inte enligt artikel 23.2. Även om utgångspunkten är att all information som är väsentlig för den verkställande staten ska framgå av intyget, kan den staten dock i enlighet med artikel

23.3 lämna en förklaring om att den under vissa förutsättningar kan begära att domen eller väsentliga delar av den åtföljs av en översättning. En sådan begäran ska ske i samråd mellan berörda myndigheter. De flesta medlemsstater som hittills genomfört rambeslutet har lämnat en sådan förklaring.

Kriminalvården föreslås vara behörig myndighet enligt rambeslutet (avsnitt 6.6). Det bör således åligga Kriminalvården att sända över domen till behörig myndighet i den andra staten. Detta bör framgå av lag. Av lag bör också framgå att domen får sändas över endast till en medlemsstat åt gången.

Alla medlemsstater ska till rådets generalsekretariat ha anmält vilken myndighet som är behörig enligt rambeslutet (artikel 2.2). Av den informationen kommer Kriminalvården veta till vilken utländsk myndighet domen och intyget ska sändas över.

Kriminalvården ska utfärda det intyg som ska skickas över tillsammans med domen. Myndigheten bör också översätta intyget till den andra statens officiella språk eller till ett annat språk som den staten förklarar att den godtar. Eftersom den andra staten kan tänkas kräva att även domen eller delar av domen översätts får Kriminalvården ansvara för en sådan översättning. Kriminalvården bör i dessa fall i samråd med den andra statens behöriga myndigheter försöka komma överens om vilka delar av domen som behöver översättas. Kriminalvårdens skyldighet att utfärda intyget och att bifoga den till domen samt att översätta intyget och, i förekommande fall domen eller delar av den, kan regleras närmare i förordning.

När det gäller sättet att sända över domen och intyget utgår rambeslutet ifrån att den verkställande staten ska kunna fastställa äktheten av domen och intyget. Handlingarna bör sändas över per post men även på andra sätt, t.ex. telefax eller e-post om det är möjligt. Ett krav på skriftlighet och sättet att sända över handlingarna bör framgå av förordning. Som Datainspektionen påpekat ska bestämmelserna i personuppgiftslagen (1998:204) iakttas när personuppgifter behandlas.

Mot bakgrund av att Kriminalvårdens beslut att sända över domen kan överklagas (se avsnitt 9.2), bör myndigheten i de flesta fallen kunna avvakta till dess beslutet fått laga kraft innan domen och intyget faktiskt sänds över. I vissa fall kan det dock vara nödvändigt att sända över domen tidigare, t.ex. för att undvika att den andra staten vägrar erkänna domen med hänsyn till att mindre än sex månader kvarstår att avtjäna. Detta kan också framgå av förordning.

Utredningen föreslår att uppgift ur belastningsregistret ska lämnas till den andra staten. Något sådant krav följer dock inte av rambeslutet och regeringen kan heller inte se några skäl varför dessa uppgifter i samtliga ärenden ska lämnas över till den andra staten.

Regeringens förslag: Om den dömda befinner sig i den andra medlemsstaten ska Kriminalvården kunna begära att den staten anhåller den dömda personen eller vidtar någon annan åtgärd för att säkerställa att han eller hon stannar kvar på dess territorium i avvaktan på den statens beslut om erkännande och verkställighet.

Om verkställigheten ändå sker i Sverige ska den tid som den dömda varit frihetsberövad i den andra staten med anledning av en begäran från Kriminalvården tillgodoräknas honom eller henne.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen saknar dock förslag om att ett frihetsberövande utomlands ska kunna avräknas om verkställighet ändå kommer att ske i Sverige.

Remissinstanserna: *Svea hovrätt* framför, utöver vissa lagtekniska synpunkter, att det kan finnas skäl att överväga att införa en reglering om att en begäran om att den andra staten ska använda tvångsmedel ska föregås av en proportionalitetsbedömning. Hovrätten har även väckt frågan om en dömd person som varit frihetsberövad i en annan medlemsstat, efter en begäran från svensk behörig myndighet, men där verkställigheten ändå sker i Sverige på grund av att beslutet om att sända över en dom upphävts, får avräkna den tid han eller hon suttit frihetsberövad i den andra staten eller om han eller hon har rätt till ersättning enligt lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder. Även *Kriminalvården* väcker frågan om möjligheten att avräkna ett frihetsberövande som skett i utlandet. Övriga remissinstanser tillstyrker utredningens förslag eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag

Användande av tvångsmedel eller andra säkerhetsåtgärder

Om den dömda personen befinner sig den stat där verkställighet ska ske får den staten, efter begäran från den utfärdande staten, enligt artikel 14 anhålla den dömda eller vidta någon annan åtgärd för att säkerställa att han eller hon stannar kvar på dess territorium i avvaktan på beslut om domen ska erkännas och påföljden verkställas. Den utfärdande staten kan begära en sådan åtgärd före, i samband med eller efter det att domen sänds över till den andra staten. En åtgärd av detta slag i den andra staten får dock inte få till följd att den frihetsberövande påföljden förlängs.

De situationer som rambeslutet åsyftar torde främst vara när den dömda återvänt eller flytt till sitt hemland innan han eller hon påbörjat att avtjäna påföljden. Kriminalvården bör enligt regeringens mening kunna begära att den andra medlemsstatens behöriga myndigheter vidtar de åtgärder som artikel 14 i rambeslutet föreskriver. Denna möjlighet bör framgå av lag. Bestämmelsen ska kunna tillämpas om Kriminalvården bedömer att det finns skäl att se till att den dömda kvarstannar i den andra staten till dess den staten har prövat frågan om den svenska domen ska erkännas och verkställas. Om Kriminalvården överväger att sända över en begäran före översändandet av domen bör det endast ske om

myndigheten anser att det finns förutsättningar att sända över den svenska domen kort därefter.

Svea hovrätt har framfört att lagstiftningen borde undvika en terminologi som innebär att Kriminalvården begär att någon ska anhållas och att det bör vara tillräckligt att myndigheten begär att en säkerhetsåtgärd vidtas. Regeringen har en viss förståelse för hovrättens synpunkt men samtidigt använder sig rambeslutet (artikel 14) och det intyg (ruta e) som Kriminalvården ska fylla i just den terminologin som föreslås. Mot den bakgrunden anser regeringen att samma terminologi bör användas för att undvika eventuella missförstånd i samarbetet. Vilken åtgärd som sedan vidtas bestäms förstas av den andra medlemsstatens myndigheter och Kriminalvården begär inte att det är just ett anhållande eller någon annan specifik åtgärd som ska vidtas.

Hovrätten har vidare anfört att det bör övervägas att införa en regel om att en begäran om tvångsmedel ska föregås av en proportionalitetsbedömning och gjort en jämförelse med 9 § förordningen (1982:306) med vissa bestämmelser om utlämning för brott till Sverige, i vilken bestämmelse en utlämning ska begäras endast då det framstår som motiverat med hänsyn till brottets art och svårhetsgrad ställt mot bl.a. de men som kan uppkomma för de enskilde.

Regeringen delar hovrättens utgångspunkt att ett tvångsmedel ska användas endast när det kan motiveras utifrån beaktande av samtliga omständigheter och att det är proportionerligt. Den bestämmelse hovrätten hänvisar till anger att vad som i ett utlämningsärende bör beaktas är bl.a. längden på fängelsestraffet som kan antas komma dömas ut för brottet eller som har dömts ut. Som nämnts ovan torde en begäran om tvångsmedel bli aktuell när den dömde återvänt eller flytt till sitt hemland innan han eller hon påbörjat att avtjäna det svenska straffet eller under pågående verkställighet. En begäran från Kriminalvården ska endast ske när myndigheten anser att det finns skäl att sända över domen för erkännande och verkställighet samt att den ser ett behov av att säkerställa den dömdes närvaro i den andra staten till dess beslut fattats. Om Kriminalvården gör bedömningen att en dom inte bör sändas över till den andra staten kan myndigheten i stället initiera att en europeisk arresteringsorder utfärdas. Slutligen ska påpekas att oavsett Kriminalvårdens begäran är det upp till den andra statens behöriga myndigheter att avgöra om och i vilken omfattning några säkerhetsåtgärder ska vidtas. Om den andra staten anhåller personen finns också en skyddsregel i artikel 14. Enligt den får den påföljd som dömts ut inte förlängas på grund av ett frihetsberövande enligt denna artikel. Regeringen anser sammanfattningsvis att den föreslagna regleringen och rambeslutet innehåller moment som leder till det resultat som hovrätten efterfrågar. Någon särskild regel därutöver om att en proportionalitetsbedömning ska ske behöver således inte föras in.

Avräkning vid en eventuell verkställighet i Sverige

Svea hovrätt har vidare väckt frågan om en dömd person, som varit frihetsberövad i en annan medlemsstat till följd av en begäran från svensk behörig myndighet men som därefter kommer att verkställa

straffet i Sverige, får avräkna det utländska frihetsberövandet enligt lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m.

Rambeslutet innehåller inga uttryckliga regler om att avräkning ska ske i dessa fall. Däremot innebär sista meningen i artikel 14 att påföljden inte får förlängas till följd av att den dömde varit frihetsberövad på grund av en begäran från den utfärdande staten. Enligt regeringens mening kan den bestämmelsen inte tolkas på annat sätt än att den tid som den dömde varit frihetsberövad med stöd av artikel 14 ska beaktas vid verkställighet av påföljden, även om verkställigheten av någon anledning skulle ske i Sverige. Detta kan exempelvis inträffa om Kriminalvården beslutar om att upphäva beslutet att sända över domen eller om den andra staten vägrar att erkänna domen (se avsnitt 7.6).

När det gäller överlämnande till Sverige med stöd av en europeisk eller nordisk arresteringsorder för verkställighet av en frihetsberövande påföljd ska även den tid som den dömde varit frihetsberövad i en annan medlemsstat eller nordisk stat avräknas från den tid som han eller hon ska avtjäna. Bestämmelser om detta finns i 19 b § lagen om beräkning av strafftid m.m. och i 10 a § lagen (1998:603) om slutna ungdomsvård.

Även om det inte torde bli vanligt förekommande att verkställigheten återgår till Sverige efter det att Kriminalvården begärt att den andra staten ska använda tvångsmedel med stöd av artikel 14, går det inte att utesluta att det kan inträffa. Mot bakgrund av den bestämmelsen i rambeslutet och att avräkning alltid ska ske om den dömde överlämnats med stöd av en arresteringsorder anser regeringen att den tid den dömde varit frihetsberövad med anledning av en framställning från Kriminalvården bör avräknas om verkställigheten av påföljden skulle ske i Sverige. Dessa kompletterande bestämmelser kan tas in i lagen om beräkning av strafftid m.m. och lagen om slutna ungdomsvård.

Ersättning med anledning av frihetsberövande i den andra staten

Svea hovrätt har slutligen tagit upp frågan om en dömd person som till följd av en begäran från Kriminalvården varit frihetsberövad i en annan medlemsstat men därefter inte kommit att verkställa frihetsberövandet i den andra staten, har rätt till ersättning enligt lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder. Regeringen gör följande bedömning.

Enligt 1 § i aktuell lag kan ersättning utgå från staten för skador som orsakas av frihetsberövanden eller andra tvångsåtgärder. Enligt 2 § kan ersättning utgå när straffprocessuella tvångsmedel använts på grund av misstanke om brott om det därefter t.ex. meddelas en frikännande dom. Utgångspunkten är att det rör sig om tvångsåtgärder beslutade av svenska myndigheter enligt svensk lag. I 3 § anges dock att 2 § tillämpas också då någon på grund av en svensk myndighets efterlysning för brott eller begäran om anhållande, överlämnande eller utlämning för brott har varit utsatt för ett motsvarande frihetsberövande utomlands. Ersättning enligt 3 § bygger således på samma förutsättningar, dvs. att det rör sig om en frihetsinskränkning på grund av misstanke om brott (se NJA II 1980 s. 244 f.). En frihetsinskränkning som vidtas på begäran av Kriminalvården och sker i samband med att en svensk dom sänds över för erkännande och verkställighet i en annan stat, vidtas för att säkerställa att den frihets-

berövande påföljden kan verkställas och inte på grund av misstanke om brott. Situationen omfattas således inte av tillämpningsområdet för 2 och 3 §§. Övriga bestämmelser i lagen torde sällan kunna bli aktuella att tillämpa. Vidare konstaterar regeringen att om någon verkställighet inte kommer till stånd i den andra staten, är utgångspunkten att påföljden i stället ska verkställas i Sverige. Som föreslås ovan ska den dömde då ha rätt avräkna ett frihetsberövande som skett i den andra staten.

7.4 Delvis erkännande och verkställighet

Regeringens förslag: Bestämmelserna i 34 kap. 18 § andra stycket brottsbalken ska även tillämpas när en svensk dom på frihetsberövande påföljd ska erkännas och verkställas i en annan medlemsstat.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker utredningens förslag eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: I artikel 10 i rambeslutet finns det bestämmelser om delvis erkännande och verkställighet. I sin prövning kan den verkställande staten komma fram till att vissa, men inte alla, delar av domen kan erkännas och således verkställas. Ofta torde det röra sig om en dom i vilken en gemensam påföljd dömts ut för flera brott och i förhållande till något eller några brott finns hinder mot erkännande och verkställighet i den verkställande staten, t.ex. att det inte föreligger dubbel straffbarhet. Medlemsstaterna ska i dessa situationer samråda med varandra för att nå en överenskommelse om hur domen delvis kan erkännas och verkställas.

Enligt 34 kap. 18 § andra stycket brottsbalken kan en domstol, då fråga uppkommer om att en svensk dom ska verkställas utomlands enligt internationella verkställighetslagen, undanröja en dom i vilken en gemensam påföljd dömts ut för flera brott och döma ut en påföljd för den brottslighet för vilken verkställighet kan äga rum i den andra staten. Frågan tas upp efter anmälan av åklagare. En förutsättning för bestämmelsens tillämpning är att hinder mot verkställighet i den andra staten föreligger såvitt avser något eller några av brotten.

Bestämmelsen i brottsbalken skapar en möjlighet att hantera en situation där en svensk dom endast delvis kan erkännas och verkställas i den andra staten och överensstämmer med de intentioner som ligger bakom artikel 10 i rambeslutet. 34 kap. 18 § i nämnda balk bör således göras tillämplig när en svensk dom på frihetsberövande påföljd sänds över till en medlemsstat för erkännande och verkställighet där. Det samråd som Kriminalvården ska ha med andra myndigheter kan regleras i förordning. Behörig tingsrätt framgår av 38 kap. 4 § brottsbalken.

7.5 Upphävande av ett beslut om att sända över en dom för erkännande och verkställighet

Prop. 2014/15:29

Regeringens förslag: Kriminalvården ska kunna upphäva ett beslut om att sända över en dom till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet fram till dess verkställigheten av påföljden påbörjats i den verkställande staten.

Kriminalvården ska utan dröjsmål upphäva ett sådant beslut om den frihetsberövande påföljden har bortfallit enligt svensk lag eller inte längre kan verkställas till följd av ett beslut av en svensk myndighet. Detta ska ske även om verkställigheten av påföljden har påbörjats i den andra staten.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker utredningens förslag eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag

Återkallelse vid ändrade förhållanden

Enligt artikel 13 i rambeslutet får den utfärdande staten, så länge verkställigheten av påföljden i den verkställande staten inte har påbörjats, återkalla intyget från den staten och ska då uppge skälen till detta. Den verkställande staten ska efter det att intyget återkallats inte längre verkställa påföljden. En återkallelse kan ske både före och efter den verkställande statens beslut om att erkänna domen och verkställa påföljden. Avgörande är att den faktiska verkställigheten inte har påbörjats.

Kriminalvården bör enligt regeringens mening kunna fatta beslut om att upphäva ett beslut om att sända över en dom till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet fram till dess verkställigheten faktiskt påbörjats i den staten. En sådan bestämmelse bör tas in i lagen.

Fråga om upphävande torde bli aktuellt framförallt när Kriminalvården efter det att domen sänts över får ytterligare information från den andra statens myndigheter som innebär att de förutsättningar som anges i lagen för att få sända över en dom inte längre kan anses uppfyllda. Det kan exempelvis vara fråga om att den andra staten avser att anpassa påföljden på ett sätt som Kriminalvården inte anser lämpligt eller att den andra statens regler om villkorlig frigivning avviker på ett sätt som myndigheten inte kan acceptera (se avsnitt 7.1.4). Det torde även kunna bli aktuellt med ett upphävande t.ex. när en dömd person som befinner sig i Sverige under överförandeprocessen blir föremål för ytterligare lagföring här i landet. En närliggande situation är om fråga om utlämning eller överlämnande för annan brottslighet blir aktuellt. I dessa fall får Kriminalvården samråda med bl.a. Åklagarmyndigheten om vad som med hänsyn till samtliga omständigheter anses som mest lämpligt.

Ett beslut om upphävande bör på motsvarande sätt som beslutet om att översända den svenska domen kunna överklagas till allmän domstol, se avsnitt 9.2. Kriminalvården bör underrätta den andra statens myndigheter om beslutet om upphävande när det fått laga kraft. Det kan dock finnas anledning för Kriminalvården att denna underrättelse sker dessförinnan,

bl.a. för att undvika att verkställigheten påbörjas i den andra staten, vid vilken tidpunkt en återkallelse av intyget inte längre kan ske. Detta torde främst bli aktuellt när den dömde befinner sig i den verkställande staten. En underrättelse kan också möjliggöra för den andra statens myndighet att avvakta med sitt ställningstagande till dess den vet om ett överförande är fortsatt aktuellt. Underrättelseskyldigheten kan regleras i förordning.

Upphävande när påföljden bortfallit

Enligt artikel 19 i rambeslutet har både den utfärdande och den verkställande staten rätt att bevilja amnesti eller nåd. Däremot är det endast den utfärdande staten som har rätt att besluta om omprövning av den aktuella domen.

Enligt artikel 20.1 ska den behöriga myndigheten i den utfärdande staten omedelbart informera den behöriga myndigheten i den verkställande staten om beslut eller åtgärd som innebär att påföljden omedelbart eller inom en viss tid inte längre kan verkställas. Den verkställande staten ska i dessa fall enligt artikel 20.2 upphöra med verkställigheten av påföljden. Förutom att en utfärdande stat kan ha beviljat nåd eller amnesti eller beslutat att ompröva domen enligt artikel 19 ska en underrättelse även ske enligt artikel 20.1 om påföljden inte längre kan verkställas med hänsyn till andra bestämmelser, t.ex. påföljdspreskription.

Om nåd eller amnesti beviljats i Sverige eller om domen undanröjts på grund av att t.ex. resning beviljats ska påföljden inte längre verkställas. Detsamma gäller om straffet preskriberats enligt svenska regler. Kriminalvården ska i dessa fall utan dröjsmål informera den andra staten om detta och upphäva beslutet att sända över domen. Möjligheten till ett sådant upphävande är inte begränsad i tiden utan kan ske även efter det att verkställigheten påbörjats i den andra staten. Underrättelseskyldigheten kan framgå av förordning. Ett beslut om upphävande på denna grund bör inte kunna överklagas.

7.6 Verkställighet av påföljden i Sverige

Regeringens förslag: Om en dom har sänts över till en annan medlemsstat för att där erkännas och verkställas får verkställighet av den påföljd som avses i domen fortsätta om verkställigheten redan har påbörjats vid denna tidpunkt. Verkställigheten får fortsätta till dess den dömde transporteras till den andra staten.

Om den dömde efter det att domen sänts över till en annan medlemsstat häktas i ett annat mål tillämpas 9 § lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m.

Om Kriminalvården upphävt ett beslut om att sända över en dom för erkännande och verkställighet eller den behöriga myndigheten i den verkställande staten har vägrat att erkänna domen eller verkställighet av andra skäl inte kan äga rum där, får verkställighet av påföljden påbörjas eller fortsätta i Sverige.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår dock ingen reglering avseende situationen när den dömde häktas i ett annat mål. Vidare föreslås ingen uttrycklig regel om hur länge påbörjad verkställighet får fortsätta.

Remissinstanserna: *Svea hovrätt* har vissa synpunkter på utformningen av utredningens förslag till lagtext, bl.a. efterlyses en lagregel om verkan av att verkställigheten av påföljden överförs till annan stat samt påpekas att det inte av lagtext framgår att en redan påbörjad verkställighet får fortsätta. Vidare ifrågasätter hovrätten lämpligheten av att överända en dom för verkställighet i en annan medlemsstat när den dömde är häktad i ett annat mål. Övriga remissinstanser tillstyrker utredningens förslag eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 22.1 i rambeslutet får den utfärdande staten inte fortsätta verkställigheten av påföljden, när verkställigheten har påbörjats i den verkställande staten. Fram till den tidpunkten är det upp till den utfärdande staten att själv avgöra i vilken omfattning verkställighet ska ske, oavsett om den dömde är frihetsberövad eller på fri fot när domen sänds över.

I 29 § internationella verkställighetslagen anges att sedan en framställning om överförande av straffverkställighet vidarebefordrats, får verkställighet av påföljd som avses med framställningen inte påbörjas här i landet, om inte den dömde är häktad. Av förarbetena framgår också att har verkställigheten redan börjat i Sverige får den fortsätta (se prop. 1972:98 s. 135). Detta innebär motsatsvis att om den dömde person är på fri fot när framställning görs om överförande av straffverkställighet ska verkställighet av påföljden inte påbörjas i Sverige.

Enligt regeringens mening bör det införas regler om hur verkställighet av påföljden får ske i Sverige efter det att en dom sänts över till annan medlemsstat för att där erkännas och verkställas. Bestämmelserna bör i huvudsak utformas med utgångspunkt i nuvarande reglering och utredningens förslag. Om den dömde är på fri fot i Sverige när domen sänds över ska någon verkställighet inte påbörjas i Sverige efter översändandet. Vidare kan av förklarliga skäl verkställigheten inte heller påbörjas om den dömde befinner sig i den andra staten.

I många fall kommer den dömde ha påbörjat verkställigheten av påföljden när domen sänds över till en annan stat. I dessa fall ska verkställigheten kunna fortsätta, vilket utredningen också menar, men detta bör som *Svea hovrätt* påpekar framgå av lag. I enlighet med vad som föreskrivs i artikel 22.1 i rambeslutet och som hovrätten framfört bör det klargöras att verkställigheten i Sverige får fortgå fram till dess den dömde transporteras till den andra staten. Efter denna tidpunkt är någon svensk verkställighet inte möjlig.

Utredningen har också föreslagit, i enlighet med nuvarande regler i internationella verkställighetslagen, att en verkställighet får påbörjas i Sverige om den dömde är häktad. Regeringen anser dock att regleringen bör tydliggöras i viss mån.

En förutsättning för att en dom får sändas över är att den har fått laga kraft (se avsnitt 6.4). En dom är verkställbar när den fått laga kraft och, om den dömde är häktad, ska domen omedelbart befordras till verkställighet (2 och 9 §§ lagen [1974:202] om beräkning av strafftid m.m.). Det innebär att den dömde inte längre kommer vara häktad vad avser den

dom som ska sändas över till den andra staten. En annan situation är att den dömde är häktad i ett annat mål när Kriminalvården överväger att sända över en dom. Regeringen delar här hovrättens synpunkt. Om den dömde är häktad i ett annat mål och ska lagföras torde det uteslutande vara olämpligt att i ett sådant läge initiera ett överförande av en annan dom som fått laga kraft. Bättre är förstås att avvakta dom i det mål där personen i fråga är häktad, bl.a. mot bakgrund av bestämmelserna i 34 kap. brottsbalken om sammanträffande av brott och förändring av påföljd. I denna situation torde verkställighet vad avser den dom som ska översändas också redan ha påbörjats enligt 9 § lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m.

Även om det torde vara ovanligt kan det dock uppstå en situation att en dömd person blir häktad i annat mål efter att en dom sänts över, men innan verkställighet påbörjats i Sverige eller den andra staten. Kriminalvården bör i dessa fall omedelbart upphäva beslutet att sända över domen (se avsnitt 7.5). I avvaktan på att så sker kommer domen enligt 9 § strafftidslagen kunna befordras till straffverkställighet. En sådan erinran bör tas in i den nya lagen.

Enligt vad som föreslås i avsnitt 7.5 får Kriminalvården upphäva ett beslut om att sända över en dom, bl.a. om myndigheten efter att ytterligare omständigheter framkommit i ärendet bedömer att ett överförande av en straffverkställighet inte längre är lämpligt. I dessa fall ska någon verkställighet av påföljden inte ske i den andra staten. Detsamma gäller om behörig myndighet i den verkställande staten vägrar att erkänna domen och verkställa påföljden eller underrättar att verkställighet, av andra skäl, inte kan äga rum i den staten. Det kan exempelvis vara fråga om att det inte går att verkställa påföljden på grund av att den dömda personen inte kan påträffas på den statens territorium (artikel 21 b) eller att den dömde, efter att ha överförts, har rymt (artikel 21 h). I samtliga dessa fall ska verkställigheten enligt regeringens mening kunna fortsätta eller påbörjas i Sverige, vilket bör framgå av lag.

7.7 Överförande av den dömde

Regeringens förslag: Den dömde ska överföras till den andra medlemsstaten så snart som möjligt eller senast inom trettio dagar efter den andra statens beslut om att erkänna domen och verkställa påföljden. Överförandet får, om det finns särskilda skäl, ske vid en viss senare tidpunkt.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker utredningens förslag eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Av artikel 15 i rambeslutet framgår att den dömda personen ska överföras till den verkställande staten vid en tidpunkt som de behöriga myndigheterna i de båda staterna kommer överens om, dock senast trettio dagar efter det att den verkställande staten har fattat det slutgiltiga beslutet om att erkänna domen och verkställa påföljden. Enligt samma artikel ska, om oförutsedda

omständigheter hindrar ett överförande inom denna tidsfrist, de behöriga myndigheterna komma överens om en ny tidpunkt för överförande, som då ska äga rum inom tio dagar från och med den nya tidpunkt som överenskommits.

Bestämmelsen är av förklarliga skäl endast tillämplig när den dömda befinner sig i den utfärdande staten. Om han eller hon finns i den verkställande staten blir det upp till den staten efter att ha fattat sitt beslut att vidta de åtgärder som krävs för att påbörja verkställigheten där.

Rambeslutet utgår från att myndigheterna i samråd ska komma överens om lämplig tid för det faktiska överförandet. Det samråd Kriminalvården ska ha med den andra statens myndigheter i dessa frågor kan regleras i förordning. Som utredningen föreslagit anser regeringen att det i lag bör anges att överförandet bör ske så snart som det är möjligt efter det att den andra staten beslutat att erkänna domen och verkställa påföljden, och senast trettio dagar efter beslutet. Däremot anser regeringen inte att det i lagtext uttryckligen behöver anges att beslutet ska ha fått laga kraft. På så sätt undviks situationer där Kriminalvården måste utreda om beslutet är av den karaktären att det får anses ha fått laga kraft. Regeringen utgår ifrån att den andra statens myndigheter underrättar Kriminalvården om sitt beslut när det inte längre finns några hinder mot att föra över den dömda till den staten. Om det föreligger tveksamheter får Kriminalvården samråda med den andra statens myndighet.

I rambeslutet finns en möjlighet att skjuta på tidpunkten för överförandet vid oförutsedda omständigheter som hindrar att den dömda personen överförs inom den bestämda tidsfristen. Av lagen bör därför framgå att tidpunkten för överförandet får ske vid en senare tidpunkt om särskilda skäl föreligger. Det ska vara fråga om oförutsedda omständigheter, t.ex. att den dömdes närvaro behövs i Sverige en kortare tid, den dömdes hälsotillstånd hindrar ett överförande eller det i ett sent skede uppstår problem med den planerade transporten.

7.8 Transport av den dömda

Regeringens förslag: Kriminalvården ska se till att den dömda transporteras till den medlemsstat där påföljden ska verkställas. Vid sådan verkställighet får Kriminalvården begära hjälp av Polismyndigheten. Den dömda får, om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, tas i förvar av Polismyndigheten, dock längst 48 timmar.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Kriminalvården* vill att den dömda ska kunna omhändertas i 72 timmar av Polismyndigheten om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras. Övriga remissinstanser tillstyrker utredningens förslag eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Hur överförandet av den dömda personen i praktiken ska gå till, regleras inte närmare i rambeslutet. Däremot framgår att det är den utfärdande staten som står för kostnaderna för överförandet av personen till den verkställande staten (artikel 24).

Enligt nuvarande reglering i internationella verkställighetsförordningen är det Kriminalvården som ska se till att den dömd förs över till den stat där påföljden ska verkställas (22 §). Av samma bestämmelse framgår att myndigheten kan ta hjälp av polismyndigheten i den ort där den dömd vistas. Det är emellertid ytterst ovanligt att sådan hjälp begärs från Kriminalvårdens sida.

I lagen bör det införas en bestämmelse av samma innebörd, dvs. att Kriminalvården ansvarar för att den dömd transporteras till den andra staten. I vissa undantagsfall kan det vara nödvändigt med biträde av polis för att Kriminalvården ska kunna genomföra transporten. Det bör därför vara möjligt för Kriminalvården att begära hjälp från Polismyndigheten. Dessutom kan det bli nödvändigt för att kunna genomföra transporten att ta honom eller henne i förvar, vilket bör framgå av bestämmelsen. Denna tid får dock längst vara 48 timmar. *Kriminalvården* har föreslagit att försvarstagandet kan uppgå till 72 timmar, vilket enligt myndigheten skulle underlätta för myndighetens transporttjänst. Förvar är ett tvångsmedel och ska därför användas med försiktighet. När en misstänkt eller dömd person ska utlämnas eller överlämnas till en annan stat för att där lagföras eller verkställa sitt straff får personen omhändertas och tas i förvar under längst 48 timmar, se t.ex. 6 kap. 5 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder. Regeringen kan inte se några skäl till att i nu aktuella fall ha en längre tid än 48 timmar och delar således utredningens bedömning.

7.9 Specialitetsprincipen

Regeringens förslag: Om någon har överförs till en annan medlemsstat enligt den förslagna lagen och en behörig myndighet i den staten gör en framställning om tillstånd att åtala, döma eller på annat sätt beröva honom eller henne friheten för något annat brott, än för det brott vilket personen överförs och som begicks före överförandet ska 6 kap. 8 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder tillämpas.

Tingsrätten ska meddela sitt beslut senast trettio dagar efter det att framställningen mottagits.

Bestämmelserna ska även tillämpas om en framställning görs efter det att Kriminalvården sänt över en dom men innan den andra staten beslutat om att erkänna och verkställa domen.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår ingen tidsfrist inom vilken tingsrätten ska meddela beslut. Vidare saknas förtydliganden att bestämmelserna även ska tillämpas när den andra staten gör en framställning om tillstånd innan den staten fattar sitt beslut om att erkänna och verkställa den svenska domen.

Remissinstanserna: *Kriminalvården* vill att Åklagarmyndigheten ska vara behörig myndighet när det gäller att ta emot framställningar om undantag från specialitetsprincipen. I övrigt tillstyrker remissinstanserna förslaget eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: I artikel 18 i rambeslutet behandlas den s.k. specialitetsprincipen. Denna innebär att en person som överförs till den verkställande staten enligt rambeslutet inte får åtalas, dömas eller på annat sätt berövas sin frihet för något annat brott som begicks före överförandet, än det brott för vilket personen överförts (artikel 18.1). Specialitetsprincipen gäller emellertid inte i ett antal undantagsfall som räknas upp i artikel 18.2. Ett av undantagsfallen är när den utfärdande staten ger sitt samtycke (punkten g).

I artikel 18.3 regleras hur ett sådant samtycke inhämtas. En framställning om tillstånd ska överlämnas till den behöriga myndigheten i den utfärdande staten tillsammans med de uppgifter som anges i artikel 8.1 i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder och åtföljas av en översättning enligt artikel 8.2. Den utfärdande staten ska lämna sitt samtycke om det föreligger en skyldighet att överlämna personen enligt rambeslutet om en europeisk arresteringsorder. Beslutet ska fattas senast 30 dagar efter det att framställningen har mottagits. I de situationer som anges i artikel 5 i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder måste garantier som föreskrivs i den artikeln lämnas av den verkställande staten. Lydelsen i artikel 18 överensstämmer med artikel 27.4 i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder om möjlighet till åtal m.m. för andra brott. Prövning enligt denna artikel regleras i 6 kap. 8 § lagen om en europeisk arresteringsorder. Ärendet prövas i dessa fall med tillämpning av 2–5 kap. samma lag.

Rambeslutet om verkställighet av fängelsestraff innebär att Sverige ska ha en ordning för att ge sitt tillstånd till den andra staten att exempelvis åtala eller döma någon för annan brottslighet än den som överförandet avser och att den prövningen ska ske i enlighet med bestämmelserna i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder. En sådan ordning och prövning kan tillskapas genom att, såsom utredningen föreslår, en hänvisning görs i den nya lagen till 6 kap. 8 § lagen om en europeisk arresteringsorder.

I artikel 18.3 anges att en framställning ska ges in till behörig myndighet i den utfärdande staten, dvs. den myndighet som medlemsstaterna enligt artikel 2 angett ska vara behörig myndighet när staten är utfärdande respektive verkställande stat. I avsnitt 6.6 föreslås Kriminalvården vara behörig myndighet. Även om regeringen har en viss förståelse för *Kriminalvårdens* synpunkt i denna del ser regeringen inte några skäl att för just denna fråga anmäla Åklagarmyndigheten som behörig myndighet. Regeringen ser ett värde i att inte utse en ytterligare behörig myndighet för det samarbete som nu föreslås. Kriminalvården ska därför när de tagit emot en framställning vidarebefordra denna till Åklagarmyndigheten. Detta kan framgå av förordning. Därefter får en åklagare göra en framställning till tingsrätten enligt relevanta bestämmelser i lagen om en europeisk arresteringsorder.

I vissa delar bör dock särskilda regler införas som avviker från bestämmelserna i 6 kap. 8 § i nämnd lag. I den bestämmelsen anges att behörig tingsrätt är den som prövade frågan om överlämnande. Detta är av förklarliga skäl inte aktuellt att tillämpa här. Utredningen föreslår att Stockholms tingsrätt ska vara behörig tingsrätt, vilket hänger samman med utredningens förslag att den tingsrätten ska vara behörig domstol i flertalet fall när det gäller frågor om internationell straffverkställighet.

Regeringen är emellertid av en annan uppfattning, och anser att andra forumregler ska gälla, vilket även inkluderar behörig domstol i dessa frågor, se avsnitt 9.2.

I 6 kap. 8 § andra stycket lagen om en europeisk arresteringsorder anges att vad som sägs om tidsfrister i 5 kap. i den lagen inte ska tillämpas. Enligt artikel 18.3 ska emellertid ett beslut fattas inom 30 dagar efter det att framställningen mottogs. En särskild bestämmelse om detta bör därför tas med i den nya lagen. Det är således angeläget att Kriminalvården omedelbart efter mottagande av en sådan framställning vidarebefordrar denna till Åklagarmyndigheten.

Enligt artikel 9.1 j i rambeslutet kan den verkställande staten göra en framställning enligt artikel 18.3 innan den beslutar om att erkänna och verkställa den dom som sänts över av den utfärdande staten. Om ett sådant tillstånd inte ges av den utfärdande staten får den verkställande staten vägra att erkänna och verkställa domen. Tanken är förstås att den verkställande staten inte ska vara skyldig att erkänna domen och verkställa påföljden men samtidigt inte kunna t.ex. åtala för ett brott som ligger i tiden före ett överförande. Den prövning som regeringen föreslår ovan bör därför även omfatta dessa situationer.

7.10 Översändande av en svensk dom på frihetsberövande påföljd till följd av en europeisk eller nordisk arresteringsorder

Regeringens förslag: Om en dom ska verkställas i en annan medlemsstat på grund av att den staten villkorat verkställigheten av en i Sverige utfärdad europeisk arresteringsorder för lagföring på så sätt att den dömde ska återföras till den staten för att där verkställa en utdömd frihetsberövande påföljd, ska endast vissa bestämmelser i den nya lagen tillämpas. Det samma gäller om en europeisk eller nordisk arresteringsorder för verkställighet av en frihetsberövande påföljd har vägrats på den grunden att den andra staten övertar verkställigheten av påföljden.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Regeringen föreslår bl.a. en uttrycklig regel om vilka regler som ska tillämpas.

Remissinstanserna: *Svea hovrätt* delar utredningens bedömning att frågor om överförande av straffverkställighet som uppkommer i anslutning till ett ärende enligt lagen om europeisk arresteringsorder, ska prövas enligt den nya lagen om verkställighet av frihetsberövande påföljder. Hovrätten anser dock inte att det kan vara avsikten att domslandet i dessa fall ska behöva göra en framställning om överförande. Genom att avslå en arresteringsorder enligt artikel 4.6 i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder eller uppställa ett villkor enligt artikel 5.3 i samma rambeslut måste det i stället anses slutligt avgjort att straffverkställigheten ska överföras. *Åklagarmyndigheten* vill erinra om att Kriminalvården hittills inte krävt en regelrätt ansökan för att straff-

verkställigheten ska kunna föras över. En ansökan görs endast då det andra landet kräver det. Övriga remissinstanser tillstyrker utredningens förslag eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag:

Gällande bestämmelser

Verkställighet av en svensk frihetsberövande påföljd i en annan medlemsstat till följd av en tillämpning av rambeslutet om en europeisk arresteringsorder kan uppkomma i två fall.

Det första fallet avser när en person överlämnats till Sverige för lagföring med det villkoret att han eller hon återförs till den andra medlemsstaten, för att där verkställa en med anledning av överlämnandet utdömd frihetsberövande påföljd (artikel 5.3). Det andra fallet är när en begäran om överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder för verkställighet av en svensk frihetsberövande påföljd avslagits av den andra medlemsstaten på den grunden att den andra medlemsstaten åtar sig att överta verkställigheten av påföljden (artikel 4.6).

Reglerna om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder återfinns i förordningen (2003:1178) om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder. Enligt 3 § i förordningen är det åklagare som utfärdar en svensk arresteringsorder för lagföring. En svensk arresteringsorder för verkställighet av en frihetsberövande påföljd utfärdas enligt 4 § i förordningen av Rikspolisstyrelsen på begäran av Kriminalvården, Socialstyrelsen eller Statens institutionsstyrelse.

Om den svenska arresteringsordern avser ett överlämnande för lagföring är det enligt 12 § i förordningen Riksåklagaren som prövar frågor om garantier som hänför sig till villkor om återförande av den eftersökte. När en sådan dom på frihetsberövande påföljd fått laga kraft mot den dömda, prövar åklagaren enligt 14 § om förutsättningarna för återförande är uppfyllda. Om åklagaren bedömer att återförande ska ske ska Kriminalvården, Socialstyrelsen eller Statens institutionsstyrelse underlämnas. Av samma bestämmelse framgår även att den behöriga myndigheten (beroende på vilken påföljd som avses) ska se till att verkställigheten av påföljden överförs till den andra medlemsstaten och att den dömda transporteras dit samt att hjälp kan begäras av polismyndighet. Vidare ska viss information lämnas till den andra staten.

I fall där en sådan arresteringsorder avslagits på den grunden att den andra medlemsstaten övertar verkställigheten ska Rikspolisstyrelsen enligt 15 § i förordningen underrätta Kriminalvården, Socialstyrelsen eller Statens institutionsstyrelse härom. Även i dessa fall ska behörig myndighet se till att verkställigheten överförs till den andra staten.

Enligt artikel 25 i rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder ska bestämmelserna i det rambeslutet, i tillämpliga delar, gälla i den utsträckning de är förenliga med bestämmelserna i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder vid verkställighet av påföljder i de fall där en medlemsstat åtar sig att verkställa påföljden enligt artikel 4.6 i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder eller där den staten enligt artikel 5.3 i det rambeslutet har ställt som villkor att personen ska återsändas för att avtjäna påföljden i den staten. Intyget utgår vidare ifrån

att den behöriga myndigheten anger uppgifter om en eventuell tidigare europeisk arresteringsorder (ruta f).

Enligt konventionen om en nordisk arresteringsorder finns i artikel 5.5 en bestämmelse som motsvarar artikel 4.6 i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder. I 14 § förordningen (2012:566) om överlämnande till Sverige enligt en nordisk arresteringsorder finns bestämmelser som motsvarar dem som återges i förordningen om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

Regeringens överväganden

De regler som föreslås ovan utgår ifrån att Kriminalvården prövar om förutsättningar finns för att sända över en svensk dom på frihetsberövande påföljd till en annan medlemsstat för att den staten ska erkänna domen och verkställa påföljden, bl.a. att den dömdes sociala återanpassning underlättas vid ett överförande. I nu aktuella fall, dvs. den andra medlemsstaten har vid överlämnande för lagföring ställt som villkor att den dömde återförs till den staten för att där verkställa en med anledning av överlämnandet, utdömd frihetsberövande påföljd eller har vägrat att överlämna den dömde för att verkställa en svensk frihetsberövande påföljd på den grunden att den staten åtar sig att överta verkställigheten av påföljden, har frågan om en svensk dom ska överföras redan avgjorts. I det avseendet delar regeringen *Svea hovrätts* synpunkter. Någon prövning för Kriminalvården är inte aktuell (se dock den prövning som åklagaren ska göra enligt 14 § förordningen om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder).

Däremot delar regeringen inte hovrättens mening att tanken inte kan vara att i dessa fall ska den svenska domen sändas över och aktuellt intyg fyllas i och bifogas domen. Visserligen har regeringen förståelse för att samarbetet mellan medlemsstaterna ska vara flexibelt och inte tyngas av formella krav. Artikel 25 i rambeslutet och intyget (ruta f) pekar dock på att just ett sådant förfarande ska tillämpas, oavsett om det i viss mån kan uppfattas som omständligt, t.ex. torde en arresteringsorder innehålla de uppgifter som måste anges i intyget till nu aktuellt rambeslut. Regeringen utgår emellertid ifrån att Kriminalvården i samråd med den andra statens myndigheter försöker hitta en sådan smidig hantering som möjligt, vilket också är vad *Åklagarmyndighetens* erinran syftar till.

Sammanfattningsvis anser regeringen att i nu aktuella fall ska vissa bestämmelser i den nya föreslagna lagen och som har bäring på när en svensk dom sänds över för erkännande och verkställighet till en annan medlemsstat gälla, bl.a. att Kriminalvården ska sända över domen (med intyget) till behörig myndighet i den andra staten, att Kriminalvården i vissa fall ska återkalla en dom som sänts över och att Kriminalvården ansvarar för att den dömde inom vissa tidsfrister transporteras till den andra staten. Vilka bestämmelser som ska tillämpas bör således framgå av den nya lagen. Till följd härav och att Kriminalvården föreslås ensam vara behörig myndighet enligt den föreslagna lagen, finns det anledning att göra vissa ändringar i förordningen om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder och förordningen om överlämnande till Sverige enligt en nordisk arresteringsorder. Det bör dock noteras att den nya lag som föreslås endast ska tillämpas i förhållande till Danmark

och Finland vad avser överlämnande till rättspsykiatrisk vård och sluten ungdomsvård. Om påföljden avser fängelse, vilket torde utgöra de flesta fallen gäller i stället den nordiska verkställighetslagen (se avsnitt 6.2). Prop. 2014/15:29

8 Erkännande och verkställighet av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd i Sverige

8.1 Allmänna förutsättningar för att en utländsk dom ska erkännas och verkställas i Sverige

Regeringens förslag: En utländsk dom som sänts över från en medlemsstat inom Europeiska unionen till Sverige ska erkännas och verkställas enligt de förutsättningar som gäller i den nya lagen.

Om Kriminalvårdens medgivande krävs för att en dom ska få sändas över till Sverige får ett sådant medgivande lämnas om den dömdes sociala återanpassning underlättas om verkställigheten överförs hit och det i övrigt är lämpligt.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Regeringen föreslår dock att det tydligare anges under vilka förutsättningar Kriminalvården ska lämna sitt samtycke när ett sådant krävs för att en dom ska få sändas över till Sverige.

Remissinstanserna tillstyrker utredningens förslag eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag

Allmänna förutsättningar

Om en dom har sänts över från en medlemsstat till Sverige med stöd av rambeslutet är Sverige skyldig enligt artikel 8.1 att erkänna och verkställa den andra statens dom om inte någon vägransgrund enligt artikel 9 är tillämplig.

För att denna skyldighet ska inträda krävs att den utländska domen får sändas över till Sverige. Dessa krav behandlas i avsnitt 6. Den utländska domen ska inledningsvis omfattas av den definition som föreslås i den nya lagen (se avsnitt 6.4), dvs. ett beslut eller avgörande, som fått laga kraft, om fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd. Den dömda ska också befinna sig i den andra staten eller i Sverige. Ett översändande förutsätter också att den dömda har en viss anknytning till Sverige (se avsnitt 6.5.1). Slutligen krävs också i vissa fall den dömdes samtycke till att domen sänds över (se avsnitt 6.5.2).

Dessa grundläggande krav bör framgå av den nya lagstiftningen. Om några av dessa krav inte är uppfyllade finns inte förutsättningar att pröva om den utländska domen ska erkännas och verkställas i Sverige, t.ex. om domen inte omfattas av den definition som anges i lagen eller om den

dömde befinner sig i en tredje stat. Om de anknytningskrav som ställs upp för att sända över en dom inte är uppfyllda får Kriminalvården emellertid i det enskilda fallet pröva om ett medgivande till att sända över domen ska lämnas (jfr artikel 9.1 b i rambeslutet som ger den verkställande staten en rätt att vägra att erkänna och verkställa domen om kriterierna för att sända över en dom inte är uppfyllda).

När förutsättningarna för att sända över en dom är uppfyllda innebär rambeslutet som nämnts inledningsvis en skyldighet för Sverige att erkänna och verkställa den utländska domen om inte någon av rambeslutets vägransgrunder kan åberopas, vilket också bör framgå av lag. Vägransgrunderna behandlas i avsnitt 8.2.1.

Medgivande till att en utländsk dom sänds över till Sverige

Med stöd av artikel 4.1 a och b i rambeslutet får en annan medlemsstat sända över en dom till Sverige, utan något medgivande, när den dömde är medborgare och bosatt i Sverige eller medborgare i Sverige och kommer att avvisas eller utvisas hit, se närmare avsnitt 6.5.1. I det avsnittet föreslås även att en dom ska få sändas över hit utan medgivande när den dömde är bosatt och har vistats lagligt utan avbrott under minst fem år i Sverige och inte kommer att förlora sitt uppehållstillstånd eller sin uppehållsrätt här.

För övriga fall bör det med stöd av artikel 4.1 c i rambeslutet krävas att Sverige medger att domen sänds över för att över huvud taget bli föremål för en prövning om den ska erkännas och verkställas här. Enligt regeringens mening bör detta samt att ett sådan medgivande lämnas av Kriminalvården framgå av den nya lagen.

I rambeslutet finns inte några uttryckliga bestämmelser om när ett medgivande ska eller bör lämnas. Det är upp till den verkställande staten att ställa upp förutsättningarna för sitt medgivande. Utgångspunkten för rambeslutet är emellertid att straffverkställigheten ska överföras om den dömdes sociala återanpassning underlättas. Denna utgångspunkt bör även gälla för Kriminalvårdens prövning, vilket bör framgå av lag.

Kriminalvården ska i denna prövning ta hänsyn till omständigheter som redogörs för i avsnitt 7.1.2. Vid bedömningen ska omständigheter som var den dömde är bosatt och hur länge denna bosättning varat samt den dömdes arbets- och familjeförhållanden ha betydelse. Även den dömdes språkliga, kulturella, sociala och ekonomiska band till Sverige är relevanta omständigheter. Den dömdes inställning är av stor betydelse eftersom han eller hon i de flesta fallen måste samtycka till att bli överförd. Antalet fall där ett medgivande kan lämnas på grund av att den dömdes sociala återanpassning underlättas torde enligt regeringen vara förhållandevis få. De situationer som regeringen främst ser kan bli aktuella är när den dömde är bosatt i Sverige sedan en längre tid och har familj och arbete här samt samtycker till att domen sänds över till Sverige. Detta utesluter självklart inte att ett medgivande även i andra fall kan bli aktuellt.

Ett medgivande till att en dom sänds över bör därutöver endast ske när det i övrigt framstår som lämpligt, vilket också enligt regeringens uppfattning bör framgå av lag. Denna lämplighetsprövning skiljer sig i viss mån från den som ska ske när en svensk dom ska sändas över till en

annan stat och som behandlas i avsnitt 7.1.4. Det kan bli aktuellt att pröva om det över huvud taget finns förutsättningar att anpassa påföljden om den avviker från de påföljder som finns i Sverige. När det gäller skillnader i verkställighetsreglerna föreslås att Kriminalvården ska kunna justera tiden för villkorlig frigivning, se avsnitt 8.9, varför strängare verkställighetsregler i Sverige inte torde påverka lämplighetsprövningen i någon större omfattning. Det motsatta fallet, dvs. att den andra staten har strängare regler för villkorlig frigivning, torde inte heller det medföra att det skulle vara olämpligt att medge att en dom sänds över. Humanitära skäl ska även vid denna prövning kunna beaktas. Även om Kriminalvården i detta skede inte behöver pröva om någon vägransgrund är tillämplig, se avsnitt 8.2.1, bör enligt regeringens mening något medgivande inte lämnas om den utländska domen inte ska erkännas och verkställas med stöd av de vägransgrunder som föreslås. Detta bör även det ingå i den lämplighetsprövning som görs.

En förutsättning för att Kriminalvården ska kunna lämna sitt medgivande är att myndigheten har tillräckligt underlag för att kunna göra den prövning som krävs. Ett sådant underlag utgör den andra statens dom och det intyg som ska bifogas domen. Rambeslutet bygger dock på att domen och intyget sänds över först efter det att Kriminalvården lämnat sitt medgivande. När väl ett medgivande lämnats kan myndigheten inte vägra att erkänna och verkställa domen på grund av att den dömdes sociala återanpassning inte underlättas eller att ett överförande är olämpligt. Ett alternativ skulle kunna vara att Kriminalvården lämnar sitt medgivande på villkor att den efter översändandet av domen kommer att pröva om bl.a. ett överförande underlättar den dömdes sociala återanpassning. Regeringen anser dock att detta är ett alternativ som inte bör väljas, främst på den grunden att det är tveksamt om ett sådant förfarande är förenligt med rambeslutet.

Enligt artikel 4.3 är den andra staten i nu aktuella fall skyldig att samråda med Kriminalvården innan en dom sänds över. Inom detta samrådsförfarande kan således Kriminalvården begära in den information som myndigheten anser behövs för att kunna pröva om ett medgivande ska lämnas eller inte. Eftersom den andra staten har initierat frågan om ett överförande, högst troligen med den dömdes samtycke, har den således ett intresse av att Kriminalvården medger att domen sänds över. Därutöver kan det finnas skäl att inhämta information från Sveriges ambassad i den andra staten eller andra svenska myndigheter såsom Migrationsverket och Skatteverket för att utröna den dömdes anknytning till Sverige. Detta samråd och inhämtning av information kan regleras i förordning. Enligt rambeslutet ska Kriminalvården utan dröjsmål underrätta den andra staten om sitt beslut. Någon tidsfrist inom vilken ett medgivande ska lämnas eller inte behöver dock inte lagregleras. Kriminalvårdens beslut ska kunna överklagas, se avsnitt 9.2.

8.2 Hinder mot erkännande och verkställighet

8.2.1 Vägransgrunder

Regeringens förslag: En dom ska inte erkännas och verkställas i Sverige

- om mindre än sex månader av påföljden återstår att avtjäna vid den tidpunkt när domen tas emot av Kriminalvården,
- om den gärning som påföljden avser inte motsvarar brott enligt svensk lag, och det inte är fråga om en sådan gärning som finns angiven i listan i artikel 7.1 i rambeslutet och för vilken det i den andra statens lagstiftning är föreskrivet en frihetsberövande påföljd i tre år eller mer,
- om den gärning som påföljden avser helt eller delvis begåtts i Sverige och inte motsvarar brott enligt svensk lag eller om en tillämpning av 35 kap. 8–10 §§ brottsbalken skulle innebära att påföljden bortfallit,
- om en verkställighet av påföljden skulle strida mot förbudet mot dubbel bestraffning (ne bis in idem),
- om den dömde vid tidpunkten för brottet inte fyllt femton år,
- om verkställighet i Sverige inte skulle vara förenlig med bestämmelser om immunitet,
- om domen meddelats efter förhandling i den dömdes utemåland och det inte har bekräftats i intyget att något av villkoren som rambeslutet ställer upp är uppfyllda,
- påföljden omfattar en åtgärd som innebär psykiatrisk vård eller hälso- och sjukvård eller annan frihetsberövande åtgärd som inte kan verkställas här, eller
- den andra staten inte har lämnat tillstånd enligt specialitetsprincipen.

Regeringens bedömning: Någon uttrycklig vägransgrund hänförlig till de svenska grundlagarna eller till Europakonventionen bör inte införas.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår dock att kravet på att det ska återstå minst sex månader av påföljden att avtjäna ska vara en förutsättning för att domen ska få sändas över och inte en vägransgrund. Vidare föreslår utredningen en något annorlunda utformning av vägransgrunden avseende ne bis in idem.

Remissinstanserna: *Kriminalvården* anser att det bör förtydligas om myndigheten måste utreda om åtal är väckt mot den dömda personen i Sverige vid tillämpning av den s.k. specialitetsprincipen. *Amnesty International* anför att det i vägransgrunderna ska finnas en uttrycklig hänvisning till Europarådskonventionen. Övriga remissinstanser tillstyrker utredningens förslag och bedömning eller lämnar dessa utan erinran.

Allmänna utgångspunkter

En utgångspunkt för det straffrättsliga samarbetet inom EU, som baserar sig på principen om ömsesidigt erkännande, är att den stat som ska verkställa en annan stats dom eller beslut inte ska ifrågasätta domen eller beslutet eller under vilka förutsättningar domen eller beslutet meddelats. Inte heller ska det förfarande som använts ifrågasättas. Denna utgångspunkt återspeglas i artikel 8.1 i rambeslutet. Samtidigt innebär principen om ömsesidigt erkännande inte att en verkställande stat i alla lägen måste erkänna och verkställa en annan stats dom eller beslut. Straffrätten har en särskild ställning inom medlemsstaterna och för att skapa en balans i samarbetet får en medlemsstat i vissa fall vägra att erkänna och verkställa en annan stats dom. Vägransgrunderna tar främst sikte på situationer där ett erkännande skulle stå i strid med straffrättsliga principer i den verkställande staten och som den utfärdande staten många gånger inte har kännedom om när domen sänds över.

I artikel 9 i rambeslutet anges de vägransgrunder en verkställande stat kan åberopa som skäl att inte erkänna och verkställa en annan stats dom. Därutöver anger artikel 3.4 att rambeslutet inte ska påverka en medlemsstats skyldighet att iaktta de grundläggande rättigheter och de grundläggande rättsprinciper som återges i artikel 6 i EU-fördraget. Slutligen anges i rambeslutet att inget i detta rambeslut bör tolkas som ett förbud att vägra verkställa ett beslut om det finns sakliga skäl att tro att påföljden har utdömts i syfte att straffa en person på grundval av dennes kön, ras, religion, etniska ursprung, nationalitet, språk, politiska uppfattning eller sexuella läggning eller att denna persons ställning kan skadas av något av dessa skäl (skäl 13) eller att detta rambeslut inte bör hindra någon medlemsstat från att tillämpa sina konstitutionella regler om prövning i laga ordning, föreningsfrihet, tryckfrihet och yttrandefrihet i andra medier (skäl 14).

Regleringen av vägransgrunderna samt iakttagande av vissa grundläggande rättsprinciper och konstitutionella regler i detta rambeslut motsvarar dem som återfinns i andra rambeslut som baserar sig på principen om ömsesidigt erkännande.

En vägransgrund tar sikte på att formella förutsättningar saknas för att erkänna och verkställa en dom (artikel 9.1 a). Denna vägransgrund behandlas i avsnitt 8.3. En annan vägransgrund tar sikte på att de kriterier som rambeslutet ställer upp i artikel 4.1 för att få sända över en dom (artikel 9.1 b), dvs. den dömda ska befinna sig i den utfärdande eller verkställande staten, krav på den dömdes anknytning till den verkställande staten samt krav på den dömdes samtycke i vissa fall. Regeringen föreslår emellertid att i stället för att införa en särskild vägransgrund, låta dessa kriterier utgöra förutsättningar för att få sända över en dom, se avsnitten 6.5 och 8.1. Om dessa förutsättningar inte är uppfyllda blir resultatet ändå detsamma, dvs. den andra statens dom kan inte erkännas och verkställas i Sverige.

Övriga vägransgrunder i artikel 9 återfinns i flera andra rambeslut och tar särskilt sikte på att den verkställande staten kan få upprätthålla vissa grundläggande straffrättsliga principer, t.ex. förbud mot dubbelbestraffning (ne bis in idem-principen), krav på dubbel straffbarhet, preskription

och straffbarhetsålder. Vissa vägransgrunder är dock specifika för detta rambeslut och rör hur lång tid det är kvar att avtjäna, den utdömda påföljden är omöjlig att verkställa och möjligheterna att bl.a. få åtala för annan brottslighet.

Regeringen återkommer nedan i vilken omfattning rambeslutets vägransgrunder även ska utgöra grunder för Kriminalvården att vägra erkänna och verkställa en annan stats dom. En allmän utgångspunkt för regeringen är dock att samarbetet med andra stater på det straffrättsliga området ska utgöra en balans mellan en strävan att bistå andra stater i största möjliga utsträckning och beaktande av vissa för Sverige grundläggande straffrättsliga principer som vi inte bör göra avkall på. Erfarenheten från tillämpningen av den lagstiftning som genomfört tidigare rambeslut visar att det är ovanligt att vägransgrunder tillämpas. Det torde därför endast bli aktuellt för Kriminalvården att tillämpa vägransgrunderna i undantagsfall.

Obligatoriska eller fakultativa vägransgrunder

Artikel 9 i rambeslutet anger att en behörig myndighet i den verkställande staten får vägra erkänna domen och verkställa påföljden enligt de grunder som räknas upp i punkten 1. Enligt regeringens mening är det således upp till varje medlemsstat att bestämma om vägransgrunderna ska utformas som obligatoriska eller fakultativa.

När Sverige har genomfört motsvarande vägransgrunder i andra rambeslut om straffrättsligt samarbete har samtliga utformats som obligatoriska, dvs. utan något utrymme för rättstillämparen att göra ett avsteg i det enskilda fallet, se t.ex. lagen om en europeisk arresteringsorder, lagen om verkställighet av frysningsbeslut och lagen om verkställighet av bötesstraff. Regeringens utgångspunkt i dessa fall har varit att samarbetet är av repressiv karaktär, t.ex. att en misstänkt person ska överlämnas till en annan stat för lagföring, att tillgångar ska frysas för att säkerställa en framtida verkställighet av beslut om förverkande eller att verkställa ett bötesstraff, och något utrymme för att göra ett avsteg från en vägransgrund, som många gånger införts för att upprätthålla vissa straffrättsliga principer, inte ska finnas.

Regeringen anser att samma utgångspunkt bör gälla även vid genomförandet av nu aktuellt rambeslut, dvs. vägransgrunderna bör vara obligatoriska, vilket också bör framgå av lagen. Skälet till det är att detta rambeslut innebär att i vissa fall kan en dömd person mot sin vilja bli föremål för överförande till Sverige för att verkställa en påföljd som dömts ut i en annan medlemsstat.

Till skillnad från andra rambeslut som genomförts finns i detta rambeslut även andra aspekter som bör beaktas. Rambeslutets övergripande syfte är att underlätta den dömdes sociala återanpassning och det torde kunna uppstå situationer när detta konstateras men där en vägransgrund skulle hindra Kriminalvården från att erkänna och verkställa domen. För att undvika stötande resultat bör det enligt regeringens uppfattning, och som också utredningen föreslagit, finnas en viss möjlighet att göra avsteg från de obligatoriska vägransgrunderna. Denna undantagsregel behandlas i avsnitt 8.2.2. I det följande behandlas respektive vägransgrund.

Mindre än sex månader återstår att verkställa

Enligt artikel 9.1 h i rambeslutet får ett erkännande och en verkställighet vägras om mindre än sex månader av påföljden återstår att avtjäna vid den tidpunkt när domen tas emot av den behöriga myndigheten i den verkställande staten. Den tid som avses är den som är kvar att avtjäna i den utfärdande staten.

Ett överförande när mindre än sex månader återstår att avtjäna torde sällan vara meningsfullt. Tiden är ofta för kort för att rambeslutets syfte att socialt återanpassa den dömda är möjligt att uppnå. Dessutom är ett överförande förknippat med kostnader och även av den anledningen bör inte överförande vid alltför kort kvarvarande verkställighet komma till stånd. Enligt regeringen bör således Kriminalvården vägra erkänna domen och verkställa påföljden om mindre än sex månader återstår att avtjäna när myndigheten tar emot domen.

Krav på dubbel straffbarhet

Utgångspunkten i rambeslutet är att något krav på dubbel straffbarhet inte får ställas upp avseende de brott som räknas upp i artikel 7.1, dvs. den verkställande staten kan inte vägra att erkänna en dom och verkställa påföljden om gärningen, enligt den utfärdande statens bedömning, motsvarar något av dessa brott och kan leda till fängelse eller en annan frihetsberövande åtgärd under en längsta tid av minst tre år. I motsats till tidigare genomförda rambeslut har medlemsstaterna dock enligt artikel 7.4 möjlighet att, genom en förklaring, ställa krav på dubbel straffbarhet även för gärningar som upptas på listan, helt eller delvis. För de brott som inte räknas upp i den s.k. listan får den verkställande staten enligt artikel 7.3, och i likhet med tidigare rambeslut alltid ställa upp ett krav på dubbel straffbarhet. I artikel 9.1 d finns en korresponderande vägransgrund vad gäller kravet på dubbel straffbarhet.

Ett avskaffande av kravet på dubbel straffbarhet möjliggör ett samarbete mellan medlemsstater med olika rättsystem utan att den materiella strafflagstiftningen behöver harmoniseras. Medlemsstaterna har därför kommit överens om en lista av brott som ska kunna accepteras och som återfinns i samtliga rättsakter som rör det straffrättsliga samarbetet. De brott som finns på listan är typiskt sett sådana som är kriminaliserade i medlemsstaterna. Även om en gärning kan hänföras till listan kan övriga vägransgrunder användas fullt ut. Rambeslutet hindrar inte heller en medlemsstat från att tillämpa sina konstitutionella regler om föreningsfrihet, tryckfrihet och yttrandefrihet i andra medier. Mot denna bakgrund anser regeringen att Sverige inte bör utnyttja den möjlighet som återfinns i artikel 7.4 och införa ett generellt krav på dubbel straffbarhet. Den begränsning som följer av artikel 7.1 beträffande möjligheten att ställa upp ett krav på dubbel straffbarhet bör framgå av lagen.

När det gäller gärningar som inte omfattas av de som räknas upp i artikel 7.1 är det upp till varje stat att avgöra om ett krav på dubbel straffbarhet ska ställas upp eller inte. Vid genomförande av rambeslutet om en europeisk arresteringsorder behövs kravet på dubbel straffbarhet för gärningar utanför den s.k. listan. Regeringen anförde att avskaffande av kravet på dubbel straffbarhet, som under en lång tid varit en grundläggande förutsättning för utlämning, var ett stort steg och att av-

skaffandet i vart fall inledningsvis borde begränsas till de brottstyper som togs upp i listan (se prop. 2003/04:7, s. 78). En stark bidragande orsak till denna begränsning torde också ha varit att överlämnade för lagföring eller verkställighet av straff är en av de mest ingripande åtgärderna i det straffrättsliga samarbetet. Regeringen gjorde emellertid en annan bedömning vid genomförande av rambesluten om verkställighet av bötesstraff och beslut om förverkande. I detta sammanhang betonades i stället behovet att kunna bistå en annan medlemsstat med verkställighet av t.ex. ett bötesstraff och att det inte vore rimligt att verkställighet av ett sådant straff inte skulle kunna ske enbart av den anledningen att gärningen inte är kriminaliserad i Sverige (se vidare prop. 2008/09:218, s. 49 f.).

Några principiella hinder mot att ta bort kravet på dubbel straffbarhet finns inte, men regeringen instämmer i utredningens överväganden (se bet. se 532 f.). Det kan vara stötande att en person avtjänar ett frihetsberövande straff i Sverige för något som inte är kriminaliserat här. Detta gör sig särskilt gällande om det är fråga om en gärning vars kriminalisering är helt främmande för det svenska rättssamhället. En skillnad gentemot erkännande och verkställighet av bötesstraff och beslut om förverkande är också att även om Sverige vägrar att verkställa den frihetsberövande påföljden kommer den dömda ofta ändå att verkställa påföljden, fast i den utfärdande staten. Regeringen anser således, i likhet med utredningen, att för de gärningar som inte omfattas av artikel 7.1 i rambeslutet ska det ställas upp ett krav på dubbel straffbarhet.

Preskription

Av artikel 9.1 e följer att erkännande och verkställighet får vägras om påföljden har preskriberats enligt den verkställande statens lagstiftning. Motsvarande vägransgrund återfinns i andra rambeslut, t.ex. rambeslutet om en europeisk arresteringsorder och rambeslutet om verkställighet av bötesstraff.

Vid genomförandet av tidigare rambeslut har regeringen valt att inte använda sig av denna vägransgrund utan haft som utgångspunkt att det bör vara den utfärdande statens bestämmelser om preskription som bör avgöra om en påföljd kan verkställas eller inte (se t.ex. prop. 2003/04:7, s. 89). Regeringen delar därför utredningens förslag att det inte ska införas någon generell vägransgrund kopplat till svenska preskriptionsregler. Strävan att så långt som möjligt samarbeta och verkställa en annan stats dom får här anses väga tyngre.

Gärningen helt eller delvis begåtts på svenskt territorium

I flera medlemsstater, inklusive Sverige, finns det möjligheter att döma för gärningar som begåtts utanför det egna landets territorium. I rambeslutet återfinns också en vägransgrund som hanterar denna fråga. Enligt artikel 9.1 l kan erkännande och verkställighet vägras om domen avser straffbara gärningar som enligt den verkställande statens lagstiftning anses ha begåtts helt eller till stor eller väsentlig del på dess territorium eller på en plats som kan likställas med dess territorium. Av artikel 9.2 och skäl 21 framgår att vägransgrunden ska tillämpas endast i undantagsfall.

Som många andra vägransgrunder återfinns denna även i tidigare rambeslut. Regeringens utgångspunkt är densamma som tidigare, en vägransgrund av detta slag är alltför långtgående med tanke på syftet med ett samarbete som baserar sig på principen om ömsesidigt erkännande (se t.ex. prop. 2010/11:43, s. 81). Regeringen delar därför utredningens bedömning att det inte bör införas en generell vägransgrund avseende territorialitet.

Däremot anser regeringen, såsom utredningen, att det inte är rimligt att erkänna en dom och verkställa en påföljd om gärningen begåtts på svenskt territorium och den inte är straffbar enligt svensk lag eller om med tillämpning av bestämmelserna om preskription påföljden bortfallit. Om en annan medlemsstat tar sig domsrätt över en gärning som begåtts på svenskt territorium får den staten acceptera att Sverige ställer upp ett krav på dubbel straffbarhet samt att påföljden inte bortfallit för att den andra statens dom ska erkännas och verkställas i Sverige. Denna lösning har också använts vid genomförande av andra rambeslut, se t.ex. 3 kap. 11 § 5 lagen om verkställighet av beslut om förverkande, och på samma grunder.

Av lagen bör framgå att Kriminalvården ska vägra erkänna och verkställa en annan stats dom då gärningen begåtts på svenskt territorium och den inte är straffbar enligt svensk lag eller en tillämpning av bestämmelserna i 35 kap. 8–10 §§ brottsbalken innebär att påföljden bortfallit.

Förbud mot dubbelbestraffning ("ne bis in idem")

En grundläggande straffrättslig princip är förbudet mot dubbel bestraffning eller *ne bis in idem* ("icke två gånger för samma sak"), dvs. en person ska inte behöva dömas två gånger för samma gärning. Förutom att principen är en del av Sveriges rättssystem beaktas den i ett flertal internationella instrument, även rättsakter som baserar sig på principen om ömsesidigt erkännande. För en närmare beskrivning hänvisas till betänkandet, avsnitt 4.7.

I artikel 9.1 c i rambeslutet anges att en verkställande stat får vägra att erkänna en dom och verkställa påföljden om verkställighet av påföljden skulle strida mot principen om *ne bis in idem*. Tanken är att en verkställande stat inte ska behöva bistå en annan stat när den först nämnda staten anser att en verkställighet där kommer i konflikt med denna grundläggande princip. Regeringens uppfattning är att det i den nya lagen ska införas en vägransgrund som baserar sig på artikel 9.1 c. Frågan är emellertid hur en sådan vägransgrund ska utformas.

I artikeln hänvisas till principen utan att tillämpningsområdet för den närmare beskrivs. Som utredningen har påpekat, vilket regeringen instämmer i, ska vägransgrunden ges en unionsrättslig tolkning. Detta synsätt följer av EU-domstolens praxis. För att kunna utforma en vägransgrund som beaktar detta bör ett visst mått av flexibilitet finnas vid genomförandet, dvs. bestämmelsen bör i allmänna ordalag återge principen samtidigt som utrymme finns för rättstillämparen att beakta EU-domstolens praxis som finns angående denna princip. Vid genomförandet av vägransgrunden kan också vägledning hämtas från hur principen närmare har utformats i andra unionsrättsakter, bl.a. artiklarna

Prop. 2014/15:29 54–58 i Schengenkonventionen och rambeslutet om europeisk arresteringsorder.

En första fråga är om principen innebär att alla staters domar avseende samma gärning utgör hinder eller om principen i denna kontext endast avser domar som meddelats i en medlemsstat inom EU. Artikel 54 i Schengenkonventionen avser endast domar som meddelats i annan avtalslutande stat och inte domar som meddelats av andra stater. Där- emot sägs i artikel 58 att en stat får tillämpa mer långtgående bestämmelser vad gäller aktuell princip i förhållande till avgöranden i en främmande stat. I rambeslutet om en europeisk arresteringsorder om- fattas däremot domar från såväl medlemsstater som icke medlemsstater, även om i det förra fallet ska ett överlämnande vägras (artikel 3.2), medan i det senare får vägran ske (artikel 4.5). Rambeslutet om verk- ställighet av beslut om förverkande hänvisar endast till principen om ne bis in idem som vägransgrund. I 3 kap. 11 § 1 lagen om verkställighet av beslut om förverkande omfattas även domar från andra stater än medlemsstater. Regeringen anser mot denna bakgrund att den vägrans- grund som nu ska utformas även bör omfatta domar som meddelats av en stat utanför EU och att en sådan utformning är i överensstämmelse med principen.

En annan utgångspunkt för aktuell princip är, om inte den dömde frikänts från ansvar, att utdömd påföljd har verkställts i sin helhet eller verkställigheten pågår eller inte länge kan verkställas enligt lagstift- ningen i den stat där domen meddelats (se artikel 54 i Schengenkonven- tionen och artikel 3.2 och 4.5 i rambeslutet om en europeisk arresterings- order). Regeringen är inte övertygad om att den åtskillnad som utred- ningen föreslår beroende på om domen har meddelats i Sverige eller i annan stat är i överensstämmelse med en unionsrättslig tolkning av principen, dvs. att det i Sverige räcker att en dom meddelats oavsett om t.ex. verkställighet pågår eller inte. En sådan åtskillnad gjordes inte när Sverige genomförde artikel 3.2 i rambeslutet om en europeisk arreste- ringsorder och bör inte göras nu heller (jfr dock författningskommentaren till 2 kap. 5 § 3 lagen om överlämnande enligt en europeisk arresterings- order, prop. 2003/04:7, s. 177 om när en dom får anses vara under verk- ställighet).

Regeringen delar däremot utredningens syn att beslut om åtalsunder- låtelse inte bör omfattas av den reglering som syftar till att genomföra aktuell vägransgrund. Regeringen är medveten om att när Sverige genomförde rambeslutet om verkställighet av beslut om förverkande in- fördes en vägransgrund om det fanns ett svenskt beslut om åtalsunder- låtelse (se 3 kap. 11 § 2 lagen om verkställighet av beslut om för- verkande) utifrån principen om ne bis in idem. Om alla förutsättningar är för handen i det rambeslut som nu ska genomföras, bl.a. att en verk- ställighet underlättar den dömdes sociala återanpassning, bör inte enligt regeringens mening ett beslut om åtalsunderlåtelse utgöra hinder.

Av 48 kap. 3 § rättegångsbalken följer att med dom avses även godkänt straffreläggande eller godkänt föreläggande om ordningsbot (se även prop. 2008/09:218, s. 54).

Sammanfattningsvis ska det i den nya lagen införas en bestämmelse att ett erkännande och verkställighet ska vägras om det i Sverige eller i annan stat har meddelats en dom, som fått laga kraft, avseende samma

gärning och, vid fällande dom, påföljden har avtjänats eller är under verkställighet eller inte längre kan verkställas enligt lagstiftningen i den stat som meddelat domen. För att kunna göra denna prövning kan Kriminalvården behöva tillgång till belastningsregistret, se avsnitt 8.6.

Den dömda hade vid tidpunkten för brottet inte fyllt femton år

En verkställande stat kan enligt artikel 9.1 g vägra erkänna och verkställa en annan stats dom om påföljden har ådömts en person som enligt lagen i den verkställande staten på grund av sin ålder inte kan göras straffrättslig ansvarig för de gärningar som domen avser.

Straffmyndighetsåldern mellan de olika medlemsstaterna skiljer sig åt och i vissa medlemsstater kan straff dömas ut mot personer som enligt svenskt rätt inte är straffmyndiga, dvs. personer som inte fyllt femton år vid tidpunkten för brottet (1 kap. 6 § brottsbalken).

Enligt 6 § internationella verkställighetslagen kan en framställning om verkställighet i Sverige avslås om den dömda vid tidpunkten för brottet inte fyllt femton år. Vägransgrunden är fakultativ eftersom det av humanitära skäl har ansetts angeläget att det finns en möjlighet att utan hänsyn till straffbarhetsåldern kunna överta verkställighet av en utländsk dom avseende en svensk som har dömts till ett frihetsstraff utomlands för brott som begåtts innan han eller hon fyllt 15 år (se prop. 1972:98, s. 114).

På samma grunder som utredningen anser regeringen att en vägransgrund bör införas i den nya lagen som tar sikte på verkställighet av en påföljd som avser någon som inte fyllt 15 år vid tidpunkten för brottet. Att i Sverige verkställa en dom på frihetsberövande påföljd avseende en person som inte fyllt femton år får enligt regeringen som utgångspunkt anses strida mot svenska grundläggande straffrättsliga principer. För möjligheten att göra undantag, se avsnitt 8.2.2.

Bestämmelser om immunitet hindrar verkställighet

Erkännande och verkställighet av en dom på frihetsberövande påföljd kan enligt artikel 9.1 f i rambeslutet vägras om det enligt lagen i den verkställande staten föreligger immunitet, som gör det omöjligt att verkställa påföljden.

Av Sveriges internationella åtaganden följer bl.a. att vissa personer har immunitet mot straffrättsliga åtgärder, inklusive verkställighet av en frihetsberövande påföljd. Lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall innehåller bestämmelser som genomför Sveriges internationella åtaganden. Lagen är tillämplig på bl.a. utländska diplomater, företrädare för vissa internationella organ samt andra personer som anges direkt i lagen eller i en till lagen fogad bilaga. Även av svenska bestämmelser, framför allt i regeringsformen, följer att vissa personer kan ha straffrättslig immunitet, t.ex. statschefen, riksdagsledamöter och riksdagens talman samt statsråden. Vidare har vissa främmande statsöverhuvuden immunitet enligt folkrättsliga grunder.

Vid genomförande av tidigare rambeslut, t.ex. rambeslutet om en europeisk arresteringsorder och rambeslutet om verkställighet av bötesstraff har det bedömts att en vägransgrund behövs för de situationer då ett erkännande och en verkställighet inte skulle vara förenligt med

Prop. 2014/15:29 bestämmelser om immunitet (se prop. 2003/04:7, s. 72 f. och prop. 2008/98:218, s. 57).

Vid genomförandet av nu aktuellt rambeslut saknas det enligt regeringens mening skäl att göra någon annan bedömning. Bestämmelserna i bl.a. vår grundlag och våra internationella förpliktelser bör utgöra hinder mot erkännande och verkställighet av en annan stats dom på frihetsberövande påföljd. Vägransgrunden kan utformas på sätt som gjorts tidigare (se t.ex. 3 kap. 11 § 3 lagen om verkställighet av beslut om förverkande).

Utevarodom

Enligt artikel 9.1 i får verkställighet av utevarodomar vägras under vissa förutsättningar. Lydelsen i artikel 9.1 i samt relevanta delar i intyget (ruta i) har ändrats genom rambeslutet om verkställighet av utevarodomar. För en närmare redogörelse för detta rambeslut hänvisas till prop. 2012/13:156.

Enligt den reviderade artikel 9.1 i får verkställighet av en utevarodom vägras, om inte den behöriga myndigheten i den utfärdande staten i intyget bekräftat att något av tre villkor är uppfyllda. Det handlar t.ex. om att den berörda personen kallats till förhandlingen och haft vetskap om att en dom kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen.

Om den utfärdande staten i intyget kan bekräfta att någon av de i rambeslutet uppräknade förutsättningarna har iakttagits, finns det inte någon möjlighet för den verkställande staten att vägra erkännande och verkställighet trots att det rör sig om en utevarodom.

Vägransgrunden beträffande utevarodomar syftar till att iakttäta vissa grundläggande rättigheter som en misstänkt eller tilltalad har, dvs. rätten till en rättvis rättegång (artikel 6 i Europakonventionen). Utevarodomar är möjliga att meddela men förutsätter att den dömde trots utevaron haft möjligheter att tillvarata sina rättigheter. Enligt regeringens mening bör det därför vara möjligt att vägra erkännande och verkställighet om domen är meddelad efter förhandling i den dömdes utvaro och de förutsättningar som anges i rambeslutet om utevarodomar inte är uppfyllda. En sådan vägransgrund bör därför föras in i den nya lagen.

Vägransgrunden bör utformas på samma sätt som de ändringar som med anledning av rambeslutet om verkställighet av utevarodomar genomförts i t.ex. lagen om en europeisk arresteringsorder (se prop. 2012/13:156, s. 26 f.). Det innebär att en stats dom inte ska erkännas och verkställas i Sverige om den andra staten i intyget inte har bekräftat att någon av de förutsättningar som anges i den reviderade artikel 9.1 i är uppfyllda.

Påföljd om psykiatrisk vård eller hälso- och sjukvård eller annan frihetsberövande åtgärd som inte kan verkställas

När det gäller påföljdssystemen i medlemsstaterna skiljer de sig åt, särskilt när det gäller påföljder som innebär någon form av psykiatrisk vård eller hälso- och sjukvård. Visserligen kan en verkställande stat enligt artikel 8.3 anpassa en påföljd om den till sin art är oförenlig med

den statens lagstiftning. Trots detta kan det finnas situationer där en anpassning inte är möjlig.

För dessa situationer finns det en vägransgrund enligt artikel 9.1 k. Erkännande och verkställighet kan vägras med stöd av den bestämmelsen om den påföljd som utdömts omfattar en åtgärd som innebär psykiatrisk vård eller hälso- och sjukvård eller annan frihetsberövande åtgärd, som trots möjligheterna till anpassning enligt artikel 8.3, inte kan verkställas av den verkställande staten i enlighet med dess rättsystem eller hälso- och sjukvårdssystem. I skäl 19 betonas möjligheten att anpassa påföljden. Slutligen framgår av skäl 20 att vägransgrunden kan tillämpas även i fall där personen inte har funnits skyldig till brott om den behöriga myndigheten till följd av brottet beslutat om en annan frihetsberövande åtgärd än fängelse. Det sistnämnda skälet återspeglar olikheterna i medlemsstaterna system om psykiskt störda lagöverträdare.

Sverige ska i största möjliga mån verkställa en dom som sänts över hit (se avsnitt 8.1). Även om den påföljd som dömts ut i den andra staten inte motsvarar en svensk påföljd ska möjligheterna till anpassning användas i så stor utsträckning som möjligt, se avsnitt 8.6. Det som blir aktuellt att pröva torde ofta vara om en utländsk påföljd om psykiatrisk vård eller liknande kan omvandlas till rättspsykiatrisk vård. Kriminalvården får med bistånd av främst Socialstyrelsen göra en bedömning om den utländska påföljden över huvud taget kan bli föremål för en anpassning.

Om den utländska påföljden är utformad på ett sådant sätt att den inte kan verkställas enligt svenska regler och det inte heller går att anpassa påföljden på ett sådant sätt att den går att verkställa här, bör ett erkännande och verkställighet i Sverige kunna vägras, vilket bör framgå av lagen.

Tillstånd till undantag från specialitetsprincipen har inte lämnats

Om en dömd person med tvång förs över till en annan stat för att där verkställa en påföljd är han eller hon skyddad mot att i den staten ställas till ansvar för brott som begåtts i tiden före överförandet i enlighet med den s.k. specialitetsprincipen. Denna princip gäller även inom andra delar av det straffrättsliga samarbetet, t.ex. vid utlämning och överlämnande. Syftet är att skydda den enskilde. Han eller hon ska inte behöva bli föremål för t.ex. ett åtal i mottagande stat som den andra staten inte var medveten om när personen i fråga fördes över. Vissa undantag finns från principen och en stat kan alltid ansöka om ett sådant undantag.

Specialitetsprincipen behandlas i artikel 18. För en närmare redogörelse hänvisas till avsnitten 7.9 och 8.11. Den verkställande staten kan med stöd av artikel 18.3 ansöka hos den utfärdande staten om undantag från principen. Den utfärdande staten ska pröva en sådan ansökan i enlighet med reglerna i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder, dvs. om förutsättningar i den utfärdande staten skulle ha funnits för att överlämna personen enligt det rambeslutet, ska den staten också ge tillstånd till den verkställande staten att vidta de åtgärder som den staten ansökt om. I artikel 9.1 j finns en vägransgrund kopplad till denna princip. Om den utfärdande staten avslår en ansökan som gjorts med stöd av artikel 18.3 får den verkställande staten vägra erkänna och verkställa

den utfärdande statens dom. Tanken med vägransgrunden är att en stat inte ska vara skyldig att erkänna och verkställa en annan stats dom om det samtidigt skulle innebära att den dömde t.ex. inte skulle kunna lagföras för gärningar som ligger i tiden före överförandet. En sådan straffrättslig immunitet ska en stat inte behöva acceptera.

Det kan konstateras, såsom utredningen gjort, att ovan beskrivna situationer torde bli mycket ovanliga. Samtidigt går det inte att utesluta att det kan inträffa och om den andra staten inte meddelar något tillstånd enligt artikel 18.3 anser regeringen att det då är rimligt att den andra statens dom inte erkänns och verkställs i Sverige. Det vore stötande att svenska myndigheter, när personen väl överförs till Sverige, inte skulle kunna lagföra den dömde för annan brottslighet. Detta gäller särskilt om det är fråga om allvarlig brottslighet. En möjlighet att kunna vägra erkännande och verkställighet av den andra statens dom i sådana fall är befogad. En sådan vägransgrund bör därför föras in i den nya lagen.

Kriminalvården har frågat om myndigheten förväntas utreda om den dömde är åtalad i Sverige. Även om ovan nämnda situation sällan torde inträffa är det dock av vikt att *Kriminalvården* har information om den dömde är föremål för en brottsutredning hos svenska myndigheter. Ett alternativ är att *Kriminalvården* ges tillgång till uppgifter ur misstankeregistret. Ett annat alternativ är att *Kriminalvården* hos exempelvis Polismyndigheten efterfrågar om den dömde är föremål för misstanke om brott. Regeringen anser att det senare alternativet i dagsläget är att föredra. En sådan ordning kan regleras i förordning.

Europakonventionen och grundlagsfrågor

En återkommande fråga vid genomförande av rättsakter om straffrättsligt samarbete som baserar sig på principen om ömsesidigt erkännande är om det i lag uttryckligen ska framgå att det finns en möjlighet att vägra erkännande och verkställighet i enlighet med våra grundlagar eller Europakonventionens fri- och rättighetskatalog.

Nu aktuellt rambeslut (artikel 3.4) ålägger enligt regeringens uppfattning, såsom i tidigare rambeslut, medlemsstaterna att iaktta de grundläggande rättigheter och rättsprinciper som återges i artikel 6 i EU-fördraget. I denna artikel framgår bl.a. att de grundläggande rättigheterna i Europakonventionen ska respekteras och de principer som följer av medlemsstaternas gemensamma konstitutionella traditioner ska ingå som allmänna principer i unionsrätten. En unionsakt eller ett beslut som fattas med stöd av en sådan rättsakt får inte strida mot de grundläggande fri- och rättigheterna inom unionsrätten. Vidare framgår av skäl 13 och 14 i rambeslutet att medlemsstaterna får iaktta vissa grundläggande rättigheter och konstitutionella regler. För närmare innehåll hänvisas till inledningen av detta avsnitt. Motsvarande bestämmelser finns i andra rambeslut, t.ex. rambeslutet om en europeisk arresteringsorder eller rambeslutet om verkställighet av bötesstraff.

Bestämmelser om tryckfrihet finns i tryckfrihetsförordningen och om yttrandefrihet i andra medier i yttrandefrihetsgrundlagen. Dessa grundlagar är exklusiva i den meningen att det allmänna inte får ingripa mot innehållet i de skyddade medierna i annat fall och i annan ordning än vad som föreskrivs i de båda grundlagarna. Där anges bl.a. uttömmande vilka

yttranden i de grundlagsskyddade medierna som är otillåtna och vem som bär det straffrättsliga ansvaret vid en överträdelse. Vidare föreskrivs att endast Justitiekanslern får inleda förundersökning för brott som avses i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen och att Justitiekanslern ensam får besluta om tvångsmedel med anledning av misstanke om brott. Dessutom finns det särskilda bestämmelser om rättegång i mål om tryckfrihets- och yttrandefrihetsbrott.

Europakonventionen har ställning som svensk lag. Enligt 2 kap. 19 § regeringsformen får lag eller annan föreskrift inte meddelas i strid med Europakonventionen.

Om erkännande och verkställighet av en annan stats dom på frihetsberövande påföljd skulle komma i konflikt med de svenska grundlagsbestämmelserna eller med Sveriges åtaganden enligt Europakonventionen eller unionsrättens allmänna principer och stadgan om grundläggande rättigheter, ska verkställighet vägras vilket är i förenlighet med rambeslutet.

Vid genomförande av tidigare rambeslut har inga uttryckliga regler införts av vilka det framgår att erkännande och verkställighet kan vägras med hänsyn till Sveriges grundlagar eller våra internationella åtaganden, utom i ett fall. I lagen om överlämnande enligt ett europeisk arresteringsorder finns en uttrycklig hänvisning till Europakonventionen (2 kap. 4 § 2). Anledningen till att denna hänvisning infördes var att hos tillämparen inskräpa vikten av att vid prövningen om överlämnande skulle ske beakta Europakonventionens bestämmelser (se prop. 2003/04:7, s. 74). Av betydelse var också att överlämnande av en misstänkt eller dömd person, ofta mot dennes vilja, är en mycket ingripande åtgärd.

I övriga fall har det inte ansetts behövt med någon uttrycklig hänvisning till grundlagarna eller Europakonventionen. Lagstiftningen ska inte tyngas av sådana hänvisningar och dessa bestämmelser, med hänsyn till sin särställning, ska tillämpas oavsett vad som anges i lag (se bl.a. 2008/09:218, s. 56–60, och prop. 2010/11:43, s. 83–85). Det har vidare anförts att det får anses leda för långt att i varje författning som genomför rättsakter som baserar sig på principen om ömsesidigt erkännande hänvisa till grundlagarna och Europakonventionen, bl.a. mot bakgrund av att en avvikelse från detta skulle kunna leda till felaktiga motsatsslut. Regeringen gör inte heller i detta fall någon annan bedömning. Någon uttrycklig hänvisning till grundlagarna och Europakonventionen ska därför inte införas. Om en fråga uppkommer om verkställighet av en dom som grundas på en gärning som omfattas av tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen ska samråd ske med Justitiekanslern. Denna samrådsskyldighet kan, såsom tidigare, regleras i förordning.

8.2.2 Undantag från vägransgrunderna

Regeringens förslag: Trots att det finns hinder mot erkännande och verkställighet får en utländsk dom erkännas och verkställas om det med hänsyn till den dömdes personliga förhållanden och omständigheterna i övrigt finns särskilda skäl för att verkställigheten sker här.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: *Svea hovrätt* framför att möjligheten att vid särskilda skäl erkänna och verkställa en dom, trots att det föreligger hinder inte bör kunna användas vid samtliga vägransgrunder. Övriga remissinstanser har tillstyrkt utredningens förslag eller lämnat det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: De vägransgrunder som föreslås i föregående avsnitt avser delvis att hantera situationer där ett erkännande och en verkställighet i Sverige skulle komma i konflikt med vissa grundläggande straffrättsliga principer, t.ex. förbudet mot dubbelbestraffning (*ne bis in idem*), att en person är straffmyndig först vid 15 år eller kravet på dubbel straffbarhet i vissa fall. Dessa principer är uppställda för att skapa ett skydd för den enskilde.

När Sverige har genomfört rättsakter som baserar sig på principen om ömsesidigt erkännande har vägransgrunderna i den svenska lagstiftningen utformats som obligatoriska, dvs. utan någon möjlighet för beslutande myndighet eller domstol att göra något undantag. I rättsakterna har emellertid vägransgrunderna, utom i något fall, utformats som fakultativa, dvs. erkännande och verkställighet får, men måste inte, ske. Skälet till den i Sverige valda lösningen har bl.a. varit att det inte bör finnas någon möjlighet till en diskretionär prövning hos myndigheterna (se t.ex. prop. 2008/09:218, s. 52, och prop. 2010/11:43, s. 75). Av betydelse har också varit vilket samarbete som åsyftats. Samarbetet kring rambeslutet om en europeisk arresteringsorder och rambeslutet om verkställighet av frysingsbeslut rör användandet av olika tvångsmedel och är ingripande mot en enskild. I det samarbetet har regeringen ansett att några undantag inte ska kunna ske om det konstateras att en vägransgrund är tillämplig. För samarbetet beträffande verkställighet av bötesstraff och beslut om förverkande kan motsvarande resonemang föras. Syftet med detta samarbete är att effektivisera brottsbekämpningen genom att driva in utdömda böter i en annan stat eller komma åt ekonomisk vinning av brott och verkställigheten sker genom att den dömdes tillgångar motsvarande böterna respektive beslutet om förverkande omhändertas. Detta samarbete bygger inte på något samtycke från den dömden eller något syfte att rehabilitera den dömden. Även vad gäller detta samarbete är det därför rimligt att om en vägransgrund konstateras ska det inte vara möjligt för en myndighet att göra undantag och ändå erkänna och verkställa den andra stats dom eller beslut.

Rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder har delvis andra mål. Huvudsyftet med samarbetet är att underlätta den dömdes sociala återanpassning. I många fall kommer också den dömden att vilja bli överförd. Samarbetets mål är i huvudsak inriktat på att skapa ett skydd för den enskilde genom att han eller hon får verkställa ett straff i den stat som bäst lämpar sig för hans eller hennes rehabilitering. Dessutom innebär som regel inte ett avslag från svenskt håll att den dömden undviker verkställighet. Åtminstone om den dömden befinner sig i den utfärdande staten kommer verkställighet ändå att ske där.

Mot denna bakgrund anser regeringen det vara rimligt, såsom utredningen också föreslår, att det i den nya lagen införs en bestämmelse som ger en möjlighet att erkänna och verkställa en annan stats dom trots att

det kan konstateras att en vägransgrund är för handen. Frågan är hur den bör utformas och tillämpas.

En allmän utgångspunkt är att en sådan undantagsregel ska användas med en viss försiktighet. Vidare ska det på nytt påpekas att ett överförande av verkställigheten till Sverige ska underlätta den dömdes sociala återanpassning. Något avsteg från den grundförutsättningen är inte aktuellt. Möjligheterna att göra undantag bör också grunda sig på omständigheter avseende den dömdes personliga förhållanden, t.ex. att det är fråga om en ung lagöverträdare, fall av sjukdom, när en person är dömd till ett långt fängelsestraff eller den dömden är i stort behov av vård som bäst kan erbjudas i Sverige. Det rör sig således om olika humanitära skäl avseende den dömden. Emellertid kan det också tänkas att även andra omständigheter kan utgöra starka skäl till undantag, bl.a. den dömdes familjeförhållanden och om barn finns med i bilden. En viktig aspekt är också den dömdes egen inställning. Om den dömden motsätter sig ett överförande torde det i det närmaste vara uteslutet att tillämpa undantagsregeln.

Svea hovrätt har påpekat att möjligheten att inte återropa hinder inte låter sig tillämpas på alla vägransgrunder och att det därför särskilt bör anges i vilka fall det ska vara möjligt att frånga de obligatoriska vägransgrunderna. Regeringen anser emellertid inte att det mot någon vägransgrund ska vara uteslutet att tillämpa undantagsregeln, även om det ytterst sällan torde aktualiseras att göra avsteg från några av vägransgrunderna. Undantagsregeln är tänkt att fungera som en ventil i de fall där humanitära skäl och andra särskilda skäl motiverar ett avsteg från vägransgrunderna. Enligt regeringens mening går det inte därför att på förhand utesluta att undantagsregeln kan bli aktuell att tillämpa gentemot samtliga vägransgrunder om de omständigheter av humanitär art som anges ovan är för handen. Vad gäller några vägransgrunder torde däremot undantagsregeln oftare kunna tillämpas.

Ett exempel när undantagsregeln bör kunna tillämpas i vissa fall är när *kortare tid än sex månader* återstår att avtjäna. Som föreslås i avsnitt 7.1.3 ska en svensk dom på frihetsberövande påföljd kunna sändas över till en medlemsstat för erkännande och verkställighet trots att mindre än sex månader återstår att avtjäna. Av samma skäl som anges i det avsnittet bör det, bl.a. med hänsyn till att rambeslutet bygger på ömsesidighet, finnas situationer där ett kortare fängelsestraff kan verkställas i Sverige, t.ex. när den dömden redan befinner sig i Sverige och verkställigheten inte har påbörjats i den andra staten.

I vissa fall ska en dom inte erkännas eller verkställas på grund av *kravet på dubbel straffbarhet*. Skillnaderna vad gäller vilka gärningar medlemsstaterna har kriminaliserat har många gånger sociala, kulturella och historiska förklaringar. Vissa brottsliga gärningar torde dock ibland framstå som så främmande ur ett svenskt perspektiv att undantagsregeln svårligen kan eller bör användas. Som angetts i avsnitt 8.2.1 kan det bli svårt att verkställa en sådan påföljd samtidigt som verkställigheten syftar till att bl.a. förmå den dömden att framöver inte begå brott av samma art. Därutöver skulle en verkställighet kunna upplevas som rent stötande varför något undantag inte bör ske från kravet på dubbel straffbarhet. Andra skillnader i kriminalisering kan vara betingade av särskilda förhållanden i den andra staten eller bero på att straffbestämmelsen har en

annan teknisk konstruktion, t.ex. avser kriminalisering av osjälvständiga brottsformer. I dessa senare fall bör det vara möjligt att vara mer tillåtande att tillämpa undantagsregeln om andra skäl talar starkt för att verkställighet bör ske i Sverige. Även om brottet begåtts på svenskt territorium bör motsvarande överväganden göras. Regeringen ser inte någon anledning att ha en mer restriktiv hållning till undantagsregeln i dessa fall. Tvärtom så anger rambeslutet att vägransgrunden ska tillämpas restriktivt. Faktum kvarstår, dvs. den dömde ska verkställa ett straff, även om Sverige vägrar.

När det gäller *lagöverträdare under 15 år* bör enligt regeringens mening undantagsregeln också kunna tillämpas i större utsträckning än vad gäller andra vägransgrunder. Om det har konstaterats stark anknytning till Sverige, bl.a. för att den dömdes familj finns i Sverige, han eller hon går i skolan i här och övriga band finns till Sverige, samt att återanpassning underlättas av att den dömde verkställer straffet i Sverige torde det ofta föreligga humanitära skäl just på grund av åldern. Det bör i detta sammanhang påpekas att barnkonventionen också syftar till att se till att barnets bästa beaktas, vilket bl.a. innebär att hänsyn ska tas till dennes behov av och rätt till sina föräldrar (artikel 9 i barnkonventionen). Det ska dock noteras att nuvarande lagstiftning tillåter verkställighet av påföljd i Sverige avseende någon som är under 15 år, men såvitt känt har frågan aldrig aktualiserats (se 6 § 7 internationella verkställighetslagen). Även om ett mer tillåtande förhållningssätt bör finnas vad gäller tillämpningen av undantagsregeln i dessa fall kommer det troligen ytterst sällan aktualiseras. Om verkställighet ska ske i Sverige i dessa fall torde det ofta bli aktuellt att anpassa påföljden, se avsnitt 8.6.

Beträffande *övriga vägransgrunder* torde undantagsregeln sällan bli tillämplig. Om påföljden i den andra staten avviker på så sätt att den inte går att anpassa och således inte heller verkställa i Sverige kommer inte undantagsregeln ändra på det förhållandet. Hinder för verkställighet är av sådan art att humanitära skäl inte ändrar på detta. Detsamma torde gälla om hinder föreligger på grund av immunitet. Straffrättslig immunitet följer av våra grundlagar eller Sveriges internationella förpliktelser och kan eller bör inte frångås. Det torde vidare inte bli aktuellt att tillämpa undantagsregeln om den andra staten avslagit en framställning från svensk sida att få åtala, döma eller på annat sätt beröva den dömdes frihet för annan brottslighet som begåtts före domen sändes över. I dessa fall kommer den dömde inte ha samtyckt till att domen sänds över (jfr artikel 18.2 e), vilket bara det talar för att undantagsregeln inte ska tillämpas. Om det finns skäl att vägra erkännande och verkställighet på grund av att det rör sig om en utevarodom som den andra staten inte ens kan intyga lever upp till den nivå som medlemsstaterna kommit överens om har regeringen svårt att se något större utrymme att med stöd av undantagsregeln ändå erkänna och verkställa den andra statens dom även om det inte går att utesluta. Vad slutligen gäller hinder på grund av förbudet mot dubbelbestraffning torde det även i dessa fall sällan bli aktuellt att tillämpa undantagsregeln. En tänkbar situation är dock om en dom meddelats i en icke medlemsstat och det i motsvarande situation inte skulle ha förelegat några hinder för att i Sverige på nytt lagföra den dömde i enlighet med bestämmelserna i 2 kap. 5 a § brottsbalken. Detta

dock under förutsättning att övriga skäl talar för att den dömde ska verkställas påföljden i Sverige. Prop. 2014/15:29

Sammanfattningsvis anser regeringen att en undantagsregel ska införas i den nya lagen. Den ska kunna tillämpas när starka humanitära skäl talar för att verkställigheten överförs trots förekomsten av en vägransgrund. Omständigheterna kring den dömde ska främst beaktas även om skäl i förhållande till den dömdes närstående också kan få betydelse för den samlade bedömningen.

8.3 Hur förfarandet inleds

Regeringens förslag: En utländsk dom ska sändas över till Kriminalvården. Domen ska åtföljas av ett intyg som är upprättat enligt bilaga I till rambeslutet. Domen och intyget ska sändas över skriftligen genom post, bud eller telefax. Efter överenskommelse i det enskilda fallet ska översändande kunna ske även på annat sätt.

Intyget ska vara skrivet på eller översatt till svenska, danska, norska eller engelska.

Om intyget saknas, eller om det är så bristfälligt till form eller innehåll att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för en prövning av frågan om erkännande och verkställighet, ska den behöriga myndigheten i den andra staten ges möjlighet att inom viss tid komma in med komplettering. Detsamma ska gälla om domen saknas. Kvarstår bristerna efter den angivna tiden ska Kriminalvården kunna besluta om att inte erkänna och verkställa den utländska domen.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: *Kriminalvården* framför att översättning av domen regelmässigt kommer att krävas, dock inte inför prövningen om den utländska domen ska erkännas utan mer för kunna genomföra transporten av den dömde och verkställa påföljden på ett tillfredsställande sätt. Övriga remissinstanser tillstyrker utredningens förslag eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag

Översändande av dom och intyg

Av artikel 4.5 i rambeslutet framgår att det är den utfärdande staten som avgör om en dom ska sändas över till en annan stat för erkännande och verkställighet där. Det hindrar dock inte, vilket också framgår av samma bestämmelse, att den verkställande staten på eget initiativ begär att den utfärdande staten sänder över domen, eller att den dömde vänder sig till någon av staterna och begär att ett förfarande för att sända över domen inleds.

Om den dömde vänder sig till Kriminalvården med önskemål om att den andra statens dom sänds över till Sverige för att erkännas och verkställas här, får myndigheten ta ställning till om det finns skäl utifrån den information som finns tillgänglig, att kontakta den behöriga myndigheten i den andra staten och samråda i fråga om det finns förutsättningar enligt

rambeslutet att sända över domen, innefattande bl.a. om ett överförande kommer underlätta den dömdes sociala återanpassning. Möjligheten för Kriminalvården att samråda med den andra statens behöriga myndighet kan regleras i förordning.

I de fall den andra staten beslutar att sända över en dom till Sverige framgår det av artikel 5 att den staten ska iaktta ett visst förfarande. Domen, eller en bestyrkt kopia av den, ska tillsammans med ett intyg som upprättats i enlighet med bilaga I till rambeslutet sändas över till den behöriga myndigheten i den verkställande staten. Intyget är av central betydelse vid prövning av om en annan stats dom ska erkännas och verkställas och är tänkt att innehålla all relevant information som behövs inför denna prövning. För att betona vikten av intyget anges i samma artikel att intyget ska undertecknas samt intygas att dess innehåll är korrekt. I den nya lagen bör det därför enligt regeringens mening införas en bestämmelse om att domen med åtföljande intyg, som upprättats enligt bilaga I till rambeslutet, skriftligen ska sändas över till Kriminalvården.

När det sedan gäller sättet att översända domen och intyget anges det i artikel 5.1 att det ska ske på ett sätt som lämnar en skriftlig uppteckning under omständigheter som möjliggör för den verkställande staten att fastställa äktheten. Ett traditionellt sätt att sända över en dom är förstås genom post eller bud. Av skäl 18 framgår dock att även e-post och fax ska kunna användas. I flera andra rambeslut, som Sverige genomfört, finns motsvarande bestämmelser. I dessa fall har det införts en bestämmelse om att domen eller beslutet tillsammans med intyget ska översändas till Sverige skriftligen genom post, bud eller telefax eller, efter överenskommelse i det enskilda fallet, på annat sätt (se t.ex. 3 kap. 6 § andra stycket lagen om verkställighet av bötesstraff och 3 kap. 6 § lagen om verkställighet av beslut om förverkande). Av förarbetena framgår att med översändande ”på annat sätt” avses e-post (se prop. 2008/09:218, s. 44). Det finns enligt regeringen inte någon anledning att välja en annan lösning än den som valts vid tidigare genomförda rambeslut. Denna lösning bör framgå av den nya lagen.

Av artikel 5.5 framgår att om en annan än en behörig myndighet i den verkställande staten tar emot en dom tillsammans med ett intyg, ska den översända domen tillsammans med intyget till rätt myndighet samt underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om detta. Har en dom sänts över till annan svensk myndighet än Kriminalvården ska den sända över domen dit. Bestämmelser om detta kan tas in i förordning.

Översättning av intyget och domen

Enligt artikel 23.1 ska intyget vara översatt till det officiella språket i den verkställande staten. Om en medlemsstat har flera officiella språk kan ett av dessa väljas. Varje medlemsstat kan vidare tillkännage att den även godtar andra av de officiella språken i EU:s institutioner.

Andra rambeslut om det straffrättsliga samarbetet har en likartad språkregel och vid genomförande av dessa rambeslut har det övervägts vilka språk som ska godtas (prop. 2003/04:7, s. 107 f, prop. 2008/09:218, s. 43 och prop. 2010/11:43, s. 65). I samtliga fall ansågs det självklart att

de språk som normalt godtas i det straffrättsliga samarbetet, nämligen svenska, danska och norska, ska vara godtagbara språk. Det ansågs vidare att även engelska bör godtas. Huvudargumentet för att även acceptera engelska är att det kan antas att många stater har begränsade möjligheter och resurser att få fram en översättning till svenska, danska eller norska, samtidigt som det finns skäl att anta att kunskaperna i engelska och tillgången till översättare till engelska är god i hela unionen. Samma överväganden gör sig enligt regeringen gällande vid genomförande av nu aktuellt rambeslut varför denna lösning bör väljas. Kravet på vilka språk som intyget ska vara skrivet på eller översatt till bör, i enlighet med tidigare genomförda rambeslut, framgå av lag. Sverige bör med anledning härav avge en förklaring enligt artikel 23.1 med detta innehåll, se avsnitt 9.5.1.

När det sedan gäller domen är huvudregeln enligt artikel 23.2 att ingen översättning krävs. Inget hindrar dock den verkställande staten att på egen bekostnad översätter domen. Skäl härför kan exempelvis vara att det finns starka skäl som talar för att intyget inte motsvarar domen eller att innehållet i domen bedöms av annan anledning vara av betydelse, t.ex. för prövningen om det föreligger någon vägransgrund.

Varje medlemsstat kan emellertid enligt artikel 23.3 i en förklaring ange att den som verkställande stat, i de fall när den anser att intygets innehåll är otillräckligt för att besluta om verkställighet av påföljden, får begära att domen eller väsentliga delar av den översätts till ett av de språken som godtagits vad avser intyget. Om det behövs för att indikera vilka väsentliga delar av domen som ska översättas får en begäran göras efter samråd mellan de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna. Oavsett vem som ombesörjer översättningen får ett beslut om att erkänna och verkställa en dom skjutas upp motsvarande tid som det tar att översätta domen.

Enligt utredningen bör behovet av att översätta domen eller delar av denna enbart uppkomma i undantagsfall. *Kriminalvården* delar inte denna bedömning. Enligt *Kriminalvården* kommer myndigheten förmodligen regelmässigt att behöva översätta domen, inte främst för att pröva om den andra statens dom ska erkännas och verkställas utan för att kunna genomföra transport och verkställighet på ett tillfredsställande sätt. Regeringen gör följande överväganden.

I det straffrättsliga samarbetet som baserar sig på principen om ömsesidigt erkännande är tanken att den information som en verkställande stat behöver för att kunna avgöra om en dom eller ett beslut ska erkännas och verkställas i den staten ska framgå av ett mellan medlemsstaterna framtaget och standardiserat formulär. I rambeslut som antagits har det inte varit möjligt att begära att den utfärdande staten ska översätta domen på det sätt som nu möjliggörs enligt artikel 23.3. Bestämmelsen begränsas dock till att en sådan begäran enbart få ske för att underlätta prövningen om en dom ska erkännas och verkställas i den verkställande staten och inte för att underlätta efterföljande åtgärder såsom transport av den dömda och den faktiska verkställigheten, även om regeringen inte ifrågasätter vikten av relevant information vid hanteringen av dessa frågor. I sistnämnda fall får således *Kriminalvården* själv ombesörja en översättning av domen. Det innebär emellertid inte att det kan finnas situationer när domen behöver översättas just av de skäl som anges i

artikel 23.3. I dessa fall ska Kriminalvården kunna begära av den andra staten att domen, eller valda delar av den, översätts. Det kan också konstateras att de flesta av de medlemsstater som hittills genomfört rambeslutet har meddelat en sådan förklaring om möjlighet till översättning av domen. Kriminalvårdens möjlighet att begära översättning samt det samråd som kan behövas med behörig myndighet i den andra staten kan regleras i förordning. Sammanfattningsvis bör Sverige avge en förklaring enligt artikel 23.3 om översättning av domen till svenska, danska, norska eller engelska, se närmare avsnitt 9.5.1.

Brister i intyget och avsaknad av dom

Av artikel 9.1 a framgår att ett erkännande och verkställighet får vägras om intyget är ofullständigt eller uppenbarligen inte motsvarar domen och inte har kompletterats eller korrigerats inom en rimlig tidsfrist som den behöriga myndigheten i den verkställande staten har bestämt. Tanken är således att den utfärdande statens behöriga myndigheter ska ha en möjlighet att komplettera de brister som finns. I artikel 11 anges vidare att om sådan komplettering eller korrigerings begärs in får den verkställande staten skjuta upp erkännandet av domen fram till dess kompletteringen och korrigeringen gjorts, dvs. de tidsfrister som gäller enligt rambeslutet börjar inte löpa förrän bristerna avhjälpes.

Motsvarande bestämmelser om att den verkställande staten ska kunna begära kompletteringar om det finns brister i intyget samt vägra erkännande och verkställighet om bristerna inte avhjälpes finns i de flesta rambesluten om straffrättsligt samarbete som baserar sig på principen om ömsesidigt erkännande. I de lagar som genomfört dessa rambeslut har också bestämmelser tagits in som möjliggör för den behöriga myndigheten att begära komplettering och att vägra erkänna och verkställa om bristerna inte avhjälpes (se t.ex. 3 kap. 7 och 10 §§ lagen om verkställighet av bötesstraff och 3 kap. 7 och 10 §§ lagen om verkställighet av beslut om förverkande).

Regeringen finner ingen anledning att göra några andra överväganden vid genomförande av nu aktuellt rambeslut. Om intyget saknas eller innehållet är så bristfälligt att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om erkännande och verkställighet, ska den behöriga myndigheten i den andra staten ges möjlighet att inom viss tid komma in med komplettering. Eftersom det inte kan anses vara möjligt att verkställa en utländsk dom på frihetsberövande påföljd utan att själva domen finns tillgänglig bör detsamma gälla om domen saknas. Om bristerna kvarstår efter den tidsfrist som satts ut får erkännande och verkställighet vägras. Detta bör framgå av den nya lagen.

Ett exempel på en sådan brist i intyget som kan leda till att en begäran bör avslås är att uppgifterna om den dömda personen är så ofullständiga att det inte går att avgöra vilken anknytning han eller hon har till Sverige. Andra brister kan avse oklarheter kring vilken påföljd som dömts ut eller kring vilket eller vilka brott som föranlett domen. En annan omständighet att beakta är om intyget inte är skrivet på ett språk som Sverige godtar. Varje brist i intyget ska dock inte leda till ett avslag, utan bristerna bör vara betydande.

Regeringens förslag: Kriminalvården ska pröva om en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska erkännas och verkställas i Sverige. Om domen är verkställbar ska myndigheten besluta om att verkställighet ska ske (verkställbarhetsförklaring).

Verkställbarhetsförklaringen ska innehålla uppgift om den påföljd som ska verkställas i Sverige och dess längd samt, i förekommande fall, om anpassning skett med stöd av beslut som meddelats av Kriminalvården eller om domen har överlämnats till rätten för bestämmande av ny påföljd.

Ett beslut om erkännande och verkställighet ska meddelas senast inom trettio dagar efter det att Kriminalvården tagit emot den utländska domen. Om myndigheten har begärt komplettering på grund av brister i intyget eller att domen behöver översättas ska fristen om trettio dagar börja löpa när komplettering eller översättningen getts in. Kriminalvården ska kunna meddela sitt beslut vid en senare tidpunkt om särskilda skäl finns.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår även att uppgifter ur belastningsregistret ska lämnas ut till den andra staten.

Remissinstanserna: *Svea hovrätt* väcker frågan om vilken betydelse det får för Kriminalvårdens prövning att den dömde, i fråga om en sådan dom som avses i artikel 4.7 a, ska utvisas till ett tredje land. I övrigt tillstyrker remissinstanserna utredningens förslag eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag

Kriminalvårdens prövning och verkställbarhetsförklaring

Enligt artikel 8.1 i rambeslutet ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten erkänna en dom som översänts i överensstämmelse med artikel 4 och i enlighet med förfarandet i artikel 5 och omedelbart vidta alla nödvändiga åtgärder för att verkställa påföljden. Detta dock under förutsättning att myndigheten inte finner att någon av de vägransgrunder som anges i rambeslutet är tillämplig.

Av avsnitt 6.6 framgår att Kriminalvården ska vara behörig myndighet enligt rambeslutet. Myndigheten har således att pröva om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda och därefter fatta beslut om domen ska erkännas och påföljden verkställas i Sverige. Detta bör framgå av lagen.

Kriminalvården kommer i sin prövning att ta ställning till olika frågor. Myndigheten ska kontrollera att domen är en sådan dom som omfattas av den definition av utländsk dom på frihetsberövande påföljd som föreslås i den nya lagen (se avsnitt 6.4) och att den dömde befinner sin i den andra staten eller Sverige. Kriminalvården ska vidare kontrollera att den andra staten har haft rätt att sända över domen utan myndighetens medgivande (se avsnitt 6.5.1). När ärendet gäller en dom som den utfärdande staten skickar över med stöd av artikel 4.7 a, dvs. avseende en dömd

person som bor och sedan minst fem år är bosatt i Sverige, ska Kriminalvården först kontrollera att den utfärdande staten gjort en sådan anmälan som redogörs för i avsnitt 6.5.1. Härutöver ska myndigheten kontrollera att den dömda kommer att få behålla sin permanenta uppehållsrätt eller sitt permanenta uppehållstillstånd. Detta kan regleras i förordning. Slutligen ska Kriminalvården se om den dömdes samtycke lämnats om det är ett krav (se avsnitt 6.5.2). Dessa kontroller bör i huvudsak kunna göras genom de uppgifter som framgår av intyget.

Svea hovrätt har väckt frågan om vilken betydelse det får för prövningen om Kriminalvården ska medge att en dom sänds över hit i de fall domen också innebär att den dömda ska utvisas till ett tredje land i förhållande till bl.a. Schengenkonventionens artikel 25. Regeringen konstaterar att ett översändande av en dom förutsätter att den utfärdande staten bedömer att den sociala återanpassningen sker bäst i Sverige. Om den dömda ska utvisas till ett annat land torde det därför inte vara aktuellt att sända över domen hit. Om Kriminalvården konstaterar att situationen är sådan att dess medgivande krävs för att en dom ska få sändas över får myndigheten överväga om ett sådant medgivande ska lämnas eller inte (se avsnitt 8.1).

Kriminalvården ska även pröva om hinder mot erkännande och verkställighet föreligger i form av en vägransgrund (se avsnitt 8.2). Intyget kommer även här att innehålla uppgifter att använda för denna prövning, bl.a. vilken gärning som avses, tidpunkt och plats för brottet, hur lång tid som återstår att avtjäna, den dömdes ålder, om det rör sig om en utevarodoms, samt vilken typ av påföljd det är. Annan information torde komma från den dömda själv, framför allt om den dömda motsätter sig ett överförande, t.ex. för att aktualisera frågor om förbudet mot dubbelbestraffning eller immunitet. Kriminalvården bör också inhämta kompletterande information när det kan anses vara erforderligt, t.ex. för att se om undantagsregeln ska tillämpas (se nedan om tillgång till uppgifter ur belastningsregistret).

Om någon av de grundläggande förutsättningarna för att sända över en dom till Sverige inte är uppfyllda eller om hinder mot erkännande eller verkställighet i Sverige föreligger får Kriminalvården besluta om att den utländska domen inte ska erkännas och verkställas i Sverige, eller i förekommande fall, om att inte medge att domen sänds till Sverige.

Av artikel 9.3 följer att Kriminalvården ska samråda med den behöriga myndigheten i den andra staten om ett avslag grundar sig på vissa av de vägransgrunder som anges i rambeslutet, även om rambeslutet inte hindrar myndigheten att samråda även i andra fall. Syftet med ett samråd torde i huvudsak vara att den andra staten ska kunna komma in med kompletteringar för att undvika ett avslag. Kriminalvården kan även behöva samråda med bl.a. Socialstyrelsen eller Statens institutionsstyrelse om den utdömda påföljden borde verkställas som rättspsykiatrisk vård eller sluten ungdomsvård. Omfattningen av denna samrådsskyldighet kan framgå av förordning.

Om den andra staten sänder över en dom utan att det behövs ett föregående medgivande från Kriminalvården är utgångspunkten att den staten ansett att ett överförande till Sverige underlättar den dömdes sociala återanpassningen. Kriminalvården kan emellertid ha en annan uppfattning. I dessa fall ska myndigheten i enlighet med artikel 4.4 i ram-

beslutet ha en möjlighet att avge ett motiverat yttrande i denna fråga till den andra staten. Detta kan också regleras i förordning. Tanken är att den andra staten på nytt ska överväga om ett överförande underlättar den dömdes sociala återanpassning eller om domen och intyget ska återkallas.

Om Kriminalvården inte finner några hinder mot att den utländska domen erkänns och verkställs i Sverige ska myndigheten besluta om detta.

Vid genomförande av andra rambeslut om straffrättsligt samarbete, t.ex. rambesluten om verkställighet av frysningsbeslut, bötesstraff och beslut om förverkande har en ordning införts med en särskild verkställbarhetsförklaring. En sådan förklaring är ett beslut där den behöriga myndigheten anger att den utländska domen eller beslutet är verkställbart i Sverige samt de närmare förutsättningarna för hur verkställigheten ska ske. Det är inte fråga om en materiell prövning av de omständigheter och överväganden som ligger bakom själva domen eller beslutet, utan en kontroll av om domen eller beslutet får verkställas i Sverige utifrån de förutsättningar som anges i respektive rambeslut och som genomförs i respektive lag (prop. 2004/05:115, s. 45, prop. 2008/09:218, s. 45 f. och prop. 2010/11:43, s. 67 f.). Den prövning Kriminalvården ska göra vad beträffar rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder skiljer sig formellt sätt inte från den prövning åklagaren och Kronofogdemyndigheten gör om t.ex. ett utländskt beslut om frysning eller utländsk dom på böter ska erkännas och verkställas i Sverige. En lösning med en särskild verkställbarhetsförklaring framstår därför som lämplig även vid genomförandet av nu aktuellt rambeslut. Med den lösningen får man ett beslut som kan läggas till grund för eventuell prövning i domstol. Verkställbarhetsförklaringen är alltså inte avsedd att ersätta den utländska domen utan endast att ange att domen får verkställas i Sverige.

Av förvaltningslagen (1986:223), vilken gäller för Kriminalvårdens handläggning av ärenden, följer bl.a. att ett beslut varigenom en myndighet avgör ett ärende ska innehålla de skäl som har bestämt utgången. Detta gäller oavsett om Kriminalvården meddelar en verkställbarhetsförklaring eller beslutar att inte erkänna och verkställa den utländska påföljden. Om ärendet avser myndighetsutövning mot någon enskild och om beslutet går parten emot och kan överklagas, ska han eller hon underättas om hur beslutet kan överklagas. I avsnitt 9.2 föreslås att Kriminalvårdens beslut i dessa fall ska kunna överklagas. Beslutet att inte erkänna och verkställa domen eller verkställbarhetsförklaringen bör innehålla upplysning om möjligheten att överklaga beslutet eller förklaringen till domstol. Upplysningen bör, bl.a. ange inom vilken tid ett överklagande måste ske och till vem som ett överklagande ska ges in. Eftersom detta följer av 22 § förvaltningslagen behöver detta inte framgå särskilt i den nya lagen.

Enligt artikel 21 c–e i rambeslutet åläggs Kriminalvården att underrätta den andra staten om sitt beslut om att erkänna domen och verkställa påföljden eller sitt beslut att vägra detta, och i så fallen skälen härför, samt sitt beslut att enligt artikel 8.2 eller 8.3 anpassa påföljden. Bestämmelser om detta kan tas in i förordning.

Förutom att verkställbarhetsförklaringen innebär att Kriminalvården beslutar om att den utländska domen har erkänts och ska verkställas i Sverige bör förklaringen även innehålla ytterligare uppgifter, bl.a. om hur domen ska verkställas i Sverige.

En viktig uppgift är vilken påföljd det är fråga om samt, i förekommande fall, påföljdens längd. I intyget ska den andra staten ange om påföljden är fängelse eller annan frihetsberövande påföljd (se ruta i, punkt 3). En frihetsberövande påföljd verkställs i Sverige som fängelse, sluten ungdomsvård eller överlämnande till rättspsykiatrisk vård. I verkställbarhetsförklaringen bör det därför anges hur påföljden ska verkställas i Sverige samt längden på denna. I många fall kommer den utländska påföljden utgöra ett fängelsestraff om viss eller obestämd tid och i dessa situationer kommer Kriminalvården, utan någon anpassning, i förklaringen kunna ange påföljdens art och längd. Enligt artikel 8.2 och 8.3 i rambeslutet får en verkställande stat inom vissa ramar anpassa den andra statens dom, se avsnitt 8.6. I det avsnittet föreslås att om Kriminalvården anser att påföljden behöver anpassas för att verkställighet ska kunna ske i Sverige, ska myndigheten själv anpassa påföljden eller överlämna ärendet via åklagaren till domstol för bestämmande av ny påföljd. Om Kriminalvården själv anpassat den utländska påföljden bör detta framgå av verkställbarhetsförklaringen. Detsamma bör gälla om myndigheten överlämnat ärende för bestämmande av ny påföljd.

Utredningen har föreslagit att av verkställbarhetsförklaringen ska det även framgå den tid som den dömde i den andra staten och i Sverige varit frihetsberövad i anledning av det brott som låg till grund för domen. Samtidigt anges i betänkandet att dessa uppgifter endast är avsedda att vara en upplysning och att själva beslutet om avräkning ska på sedvanligt sätt ske i ett särskilt straffidsbeslut (se bet., s. 556). Den tid som den dömde varit frihetsberövad i anledning av det brott som domen avser ska självklart avräknas den tid som påföljden anger. Det kommer att ske i det straffidsbeslut som Kriminalvården har att besluta om och som kommer att ske i anslutning till att verkställigheten påbörjas i Sverige. Mot denna bakgrund, och med hänsyn till att verkställbarhetsförklaringen ska kunna överklagas, anser regeringen att det i förklaringen upplysningsvis inte behöver anges den tid som den dömde varit frihetsberövad. För det fall den dömde har invändningar mot den avräkning som görs i ett straffidsbeslut får han eller hon överklaga det beslutet i sedvanlig ordning.

Tidsfrister

Ett av syftena med rambeslutet är att uppnå ett mer effektivt förfarande. I rambeslutet finns därför bestämmelser om tidsfrister för fattande av beslut. Enligt artikel 12 ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten så snart som möjligt besluta om den ska erkänna domen och verkställa påföljden samt underrätta den utfärdande staten om detta och om beslut att anpassa påföljden. Det slutgiltiga beslutet om erkännande av domen och verkställighet av påföljden ska fattas inom 90 dagar från mottagandet av domen och intyget om det inte finns skäl för uppskjutande enligt artikel 11 (komplettering) eller artikel 23.3 (över-

sättning av dom). I skäl 22 framhålls att inom dessa 90 dagar bör som huvudregel även tid för överklagande inkluderas.

Målsättningen bör enligt regeringens mening vara att avgöra ett ärende om erkännande och verkställighet så snabbt som möjligt. Den i artikel 12.2 fastställda tidsfristen om 90 dagar ska i normalfallen även inrymma en prövning i högre rätt. Regeringen delar därför utredningens bedömning att den behöriga myndighetens beslut ska meddelas senast inom trettio dagar. Detta bör framgå av den nya lagen. Vidare bör det framgå av lagen att om Kriminalvården med stöd av rambeslutet begärt in kompletteringar på grund av brister i intyget eller om domen behöver översättas (antingen av den andra staten eller genom Kriminalvårdens försorg) ska tidsfristen om 30 dagar börja löpa efter det att kompletteringen eller översättningen getts in.

En tidsfrist om 30 dagar bör, efter eventuella kompletteringar, vara tillräcklig. Om det finns särskilda skäl bör emellertid tidsfristen kunna frångås. Även detta bör framgå av lagen. Det kan exempelvis handla om att det finns omständigheter i ärendet som gör att det kan föreligga hinder mot verkställighet eller att den dömde befinner sig i Sverige och av någon anledning inte kan höras. Det kan vidare vara fråga om en mer komplicerad anknytningsbedömning som t.ex. kräver en mer ingående undersökning av familjeförhållandena.

Enligt artikel 12.3 i rambeslutet ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten om den i undantagsfall inte kan hålla tidsfristen om 90 dagar, utan dröjsmål underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten och ange skälen till förseningen och den tid som uppskattningsvis behövs för att det slutliga beslutet ska fattas. Denna undermålskyldighet för Kriminalvården kan framgå av förordning.

Uppgifter i belastningsregistret

Kriminalvården ska vägra att erkänna och verkställa en utländsk dom på det har meddelats dom eller beslut för samma gärning i bl.a. Sverige. För att Kriminalvården ska kunna ta ställning till om det finns en tidigare dom eller annat avgörande, som hindrar erkännande och verkställighet, bör myndigheten ha tillgång till uppgifter ur belastningsregistret. Nuvarande reglering ger inte myndigheten någon rätt att få tillgång till uppgifter ur registret för nu aktuellt ändamål. Tillgång till uppgifter ur registret kan regleras i förordning.

I avsnitt 7.2.3 gör regeringen bedömningen att uppgifter ur belastningsregistret inte ska lämnas ut till den andra staten i samband med att en svensk dom översänds. Samma bedömning görs i dessa fall.

8.5 Delvis erkännande och verkställighet

Regeringens förslag: I de fall den utländska domen avser två eller flera brott och det avseende något eller några av brotten finns hinder mot verkställighet får Kriminalvården, under vissa förutsättningar, besluta om att erkänna domen och verkställa påföljden avseende övriga brott.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Svea hovrätt* anser att det bör förtydligas hur prövningen av delvis erkännande och verkställighet ska gå till. Hovrätten framhåller vidare vikten av att det blir tydligt vilken del av den utländska domen som ska verkställas i Sverige. I övrigt tillstyrker remissinstanserna utredningens förslag eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Med stöd av artikel 10 i rambeslutet kan staterna i ett enskilt fall komma överens om delvis erkännande och verkställighet av den utfärdande statens dom på frihetsberövande påföljd i stället för att den behöriga myndigheten i den verkställande staten helt vägrar att erkänna och verkställa den andra statens dom. Staterna ska samråda med varandra och komma överens om under vilka förutsättningar domen delvis kan erkännas och verkställas, dock under förutsättning att det inte leder till att påföljden blir strängare. Om staterna inte kommer överens ska intyget återkallas.

Enligt 7 § internationella verkställighetslagen får, vid tillämpningen av brottmålsdomskonventionen, beslut fattas om delvis verkställighet av en utländsk dom. En förutsättning är dock att det i domen eller i framställningen framgår vilken del av påföljden som avser de brott för vilka något verkställighetshinder inte finns. Såvitt känt har bestämmelsen aldrig använts.

I avsnitt 7.4 föreslås bestämmelser som innebär att en svensk dom på frihetsberövande påföljd delvis kan erkännas och verkställas av en annan stat. Som konstateras där torde det ofta vara fråga om att en gemensam påföljd dömts ut för flera brott och hinder mot erkännande och verkställighet föreligger mot något eller några, men inte alla, brotten. I det avsnittet föreslås att bestämmelsen i 34 kap. 18 brottsbalken görs tillämplig när en svensk dom sänds över till en annan stat med stöd av rambeslutet. Med stöd av denna bestämmelse kan domstol undanröja en dom och döma ut en påföljd avseende de brott för vilka verkställighet kan ske i den andra staten.

Regeringen delar utredningens bedömning att om det finns hinder mot erkännande och verkställighet mot något eller några av gärningarna i domen, och det inte är möjligt att tillämpa den föreslagna undantagsregeln i avsnitt 8.2.2, bör det i lagen införas en möjlighet för Kriminalvården att delvis erkänna och verkställa den andra statens dom, i stället för att helt vägra erkännande och verkställighet. Att det endast bör införas en möjlighet, och inte en skyldighet, överensstämmer också med artikel 10 som utgår ifrån att båda stater ska komma överens om ett delvis erkännande och verkställighet. Den andra staten kan nämligen anse att det är bättre att hela domen verkställs i den staten, t.ex. då hinder föreligger mot de mer allvarigare brotten. Denna samrådsskyldighet kan regleras i förordning.

Regeringen anser inte, såsom *Svea hovrätt* föreslagit, att i de fall Kriminalvården konstaterar att hinder föreligger mot något eller några brott, ska domen överlämnas för bestämmande av påföljd i enlighet med bestämmelserna i 34 kap. 18 § brottsbalken eller andra motsvarande bestämmelser. Detta mot bakgrund av de få fall det kan bli aktuellt med ett delvis erkännande och verkställighet, samt att det är tveksamt om ett sådant förfarande är förenligt med rambeslutet. I stället bör Kriminalvården fatta beslutet.

Ett delvis erkännande och verkställighet är endast aktuellt när hinder mot erkännande och verkställighet föreligger mot något eller några av, men inte alla, brotten i domen. För att nå en överenskommelse krävs det att det klart framgår vilken del av påföljden som hänför sig till det eller de brott för vilka hinder inte föreligger. Endast information härom från den utländska behöriga myndigheten kan inte anses tillräcklig i detta sammanhang. Däremot kan dessa uppgifter framgå tydligt av den ursprungliga domen. Den andra staten kan också ha bestämmelser som liknar de som finns i 34 kap. 18 § brottsbalken, dvs. den staten kan, efter ett särskilt förfarande, undanröja den gemensamma påföljden för samtliga brott och döma ut en ny påföljd för de brott för vilka några hinder mot erkännande och verkställighet inte finns. Om en ny påföljd meddelats på detta sätt finns således förutsättningar att delvis erkänna domen och verkställa den nya påföljden. Om det hävdas från andra staten att det brott eller de brott för vilket hinder föreligger inte har påverkat påföljden bör krävas att även detta framgår av den ursprungliga domen eller i enlighet med ett särskilt förfarande ett nytt beslut av domstol.

Ett delvis erkännande och verkställighet får inte innebära att påföljden blir strängare, vilket blir en aspekt att samråda om mellan Kriminalvården och den andra statens behöriga myndighet. I de fall den dömde varit frihetsberövad med anledning av brott som domen avser bör det på samma sätt, vilket också Svea hovrätt påpekat, klargöras i vilken omfattning avräkning ska ske i relation till de brott för vilka hinder mot erkännande och verkställighet inte finns.

Av verkställbarhetsförklaringen kommer det framgå att den utländska domen endast delvis erkänns och verkställs i Sverige. Om detta behöver dock inte regleras särskilt.

Regeringens förslag: Om den utländska påföljden behöver anpassas för att kunna verkställas i Sverige ska Kriminalvården i vissa fall själv kunna meddela beslut vad avser påföljdens art och längd. Detta ska dock bara ske om anpassningen av påföljden är av enklare slag. Kriminalvården ska annars överlämna till Åklagarmyndigheten att ansöka hos rätten om att ny påföljd ska bestämmas.

En anpassning vad avser påföljdens art får endast göras till fängelse, sluten ungdomsvård eller överlämnande till rättspsykiatrisk vård. En påföljd som har anpassats får inte bli strängare än den utländska påföljden.

Kriminalvården får endast meddela beslut beträffande påföljdens längd om påföljden är begränsad i tiden och, såvitt avser fängelse, dess längd överstiger 18 år. Påföljden ska då bestämmas till 18 år. Om påföljden ska verkställas som sluten ungdomsvård är motsvarande gräns fyra år.

Vid påföljdsomvandling ska rätten bestämma en ny påföljd som så nära som möjligt motsvarar den utländska påföljden, såväl avseende dess art som dess längd. Rätten får döma till lindrigare straff än som är föreskrivet för brottet eller brotten. Vid bestämmandet av en ny påföljd ska rätten inte pröva om den dömda begått den aktuella gärningen.

Vid rättens handläggning när en ny påföljd ska bestämmas ska rättegångsbalkens regler om rättegång i brottmål tillämpas, om inte annat följer av den nya lagen. Rättens avgörande av saken sker genom dom.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår att skillnader i regler om villkorlig frigivning ska beaktas genom anpassning av påföljden. Det föreslås däremot inte att det ska införas någon särskild lagbestämmelse angående anpassning av påföljdens längd. Vidare föreslås att frihetsberövanden såväl i den utfärdande staten som i Sverige ska beaktas av domstolen vid bestämmande av ny påföljd.

Remissinstanserna: *Kriminalvården* anför att det behöver klargöras om Sverige kan vägra att erkänna en utländsk dom med hänsyn till skillnader i regler om villkorlig frigivning. Om nedsättning av straffets längd ska ske genom föreskrifter kommer sannolikt ett sådant förfarande bli vanligare än vad som förutsätts i betänkandet. *Svea hovrätt* framför att möjligheten att kunna anpassa en utländsk påföljds längd med hänsyn till olika regler om villkorlig frigivning inte framgår tillräckligt tydligt av lagtexten.

Skälen för regeringens förslag

Allmänna utgångspunkter

Som påpekats tidigare skiljer sig påföljdssystemen åt i medlemsstaterna. Det kan avse vilka typer av påföljder som döms ut liksom påföljdens längd. Skillnaderna torde främst avse frihetsberövande påföljder vad avser unga eller psykiskt störda lagöverträdare. Även andra skillnader

kan förekomma, t.ex. olika inslag i ett fängelsestraff. Detta har beaktats i rambeslutet och medlemsstaterna ges möjlighet att anpassa en påföljd med hänsyn till dess art och längd.

I artikel 8.2 anges att om påföljdens längd är oförenlig med den verkställande statens lagstiftning får påföljden anpassas om den överstiger det strängaste straff som föreskrivs för liknande brott i den verkställande staten. Om en anpassning görs får den anpassade påföljden inte understiga det strängaste straffet som föreskrivs för liknande brott i den verkställande staten. Vidare föreskrivs i artikel 8.3 att om påföljden till sin art är oförenlig med den verkställande statens lagstiftning får påföljden anpassas till ett straff eller en åtgärd som i den verkställande statens lagstiftning föreskrivs för liknande brott. Ett sådant straff eller en sådan åtgärd ska så nära som möjligt motsvara den påföljd som dömts ut i den utfärdande staten och påföljden får därför inte omvandlas till bötesstraff. I båda fallen gäller att den anpassade påföljden varken i förhållande till sin art eller till sin längd får vara strängare än den påföljd som utdömts i den utfärdande staten. Slutligen ska den verkställande staten enligt artikel 21 e underrätta den utfärdande staten om ett beslut att anpassa påföljden.

Enligt 25 g § internationella verkställighetslagen kan regeringen efter omständigheterna meddela de närmare föreskrifter som behövs för verkställigheten i Sverige eller överlämna till Åklagarmyndigheten att göra en ansökan hos rätten om att ny påföljd ska bestämmas enligt vad som i svensk lag är föreskrivet om påföljd för motsvarande gärning. Bestämmelsen baseras på artikel 9–11 i överförandekonventionen som innehåller två olika förfaranden när en verkställighet tas över. Det ena är ”fortsatt verkställighet” och det andra ”påföljdsomvandling”. Båda förfarandena ger verkställighetslandet stora möjligheter att beakta och använda sig av sitt påföljdssystem. När Sverige ratificerade överförandekonventionen ansågs att utrymme fanns för båda förfarandena (se prop. 1983/84:197, s. 47). Beträffande påföljdens längd får enligt 25 § internationella verkställighetslagen, för det fall ny påföljd inte bestäms, verkställighet äga rum utan hinder av att påföljden är strängare än vad som enligt svensk lag kunnat dömas ut.

Slutligen finns bestämmelser i 7 kap. 3 § lagen om en europeisk arresteringsorder som i stort sett motsvarar de i 25 g § internationella verkställighetslagen. Dessa blir aktuella att tillämpa när svensk domstol vägrat överlämna en eftersökt person för verkställighet av en frihetsberövande påföljd på den grunden att verkställigheten ska ske i Sverige eller om den eftersökta personen överlämnats på villkor att han eller hon återförs till Sverige för att här verkställa en utdömd frihetsberövande påföljd. I dessa fall är det Kriminalvården, Statens institutionsstyrelse eller Socialstyrelsen som meddelar närmare föreskrifter eller beslutar om att överlämna ärendet för påföljdsomvandling. Liknande bestämmelser finns i lagen om en nordisk arresteringsorder.

I de fall regeringen med stöd av internationella verkställighetslagen beslutar om ett överförande av verkställighet till Sverige är det nästan alltid fråga om fortsatt verkställighet av den utländska påföljden på så sätt att påföljdens art och längd följer vad som bestäms i domslandet. Regeringen meddelar ytterst sällan föreskrifter om verkställigheten i Sverige. Det har skett när den utländska påföljden avsett en ung lagöverträdare som i Sverige ska verkställa straffet som slutet ungdomsvård

eller när det rört sig om ett mycket långt fängelsestraff och påföljdens längd har anpassats. Ärenden där påföljdsomvandling sker är mycket ovanliga och rör i princip uteslutande påföljdsformer för psykiskt störda lagöverträdare.

Mot bakgrund av att påföljdssystemen skiljer sig åt mellan medlemsstaterna anser regeringen att det ändå finns ett behov av att i den nya lagen införa regler om anpassning av den utländska påföljden. Dessa bör i huvudsak utformas på samma sätt som i befintliga regler. Kriminalvården ska kunna antingen själv meddela beslut avseende påföljdens art respektive längd eller överlämna till Åklagarmyndigheten att ansöka hos rätten om att ny påföljd ska bestämmas. En allmän utgångspunkt som bör framgå av lagen är att en anpassning med hänsyn till påföljdens art får endast innebära att påföljden anpassas till fängelse, överlämnande till rättspsykiatrisk vård eller sluten ungdomsvård. En anpassning får således inte ske till böter eller en frivårdspåföljd.

Påföljdens art

När det gäller anpassning avseende påföljdens art gör regeringen följande överväganden. Beslut av Kriminalvården kan bli aktuella när omständigheterna i det enskilda ärendet är förhållandevis enkla att hantera, dvs. den utländska påföljden har en motsvarighet i svensk lag men att den inte direkt låter sig verkställas i Sverige utan behöver anpassas för att kunna verkställas. Ett exempel kan vara att den utländska påföljden utgör ett fängelsestraff med inslag av åtgärder som inte är aktuella när ett svenskt fängelsestraff verkställs i Sverige. Då bör påföljden genom beslut av Kriminalvården kunna anpassas, i detta fall till ett fängelsestraff enligt 26 kap. brottsbalken. Ett annat exempel är i vissa fall då den utländska påföljden avser lagöverträdare under 18 år och en anpassning behöver ske på så sätt att påföljden i Sverige verkställs som sluten ungdomsvård.

När det gäller unga lagöverträdare kan det ändå vara mer lämpligt att Kriminalvården i stället låter domstol omvandla påföljden till en svensk motsvarighet. I vissa fall av synnerligen allvarlig brottslighet kan även den som är under 18 år dömas till fängelse, dvs. när straffvärdet är så högt att tiden för frihetsberövandet inte kan bestämmas till fyra år eller kortare tid. Om den utländska påföljden rör en ung lagöverträdare och det gäller mycket allvarlig brottslighet med ett högt straffvärde bör en ny påföljd bestämmas av domstol. Detsamma gäller om den utländska påföljden om en frihetsberövande åtgärd mot en ung lagöverträdare är på viss tid, men att också villkorlig frigivning ska ske, vilket ska framgå av intyget. Eftersom villkorlig frigivning inte är möjlig vid sluten ungdomsvård kan det – utöver att anpassa den utländska påföljden med hänsyn till dess art – bli aktuellt att justera påföljdens längd. Eftersom regeringen föreslår att Kriminalvården endast ska kunna meddela beslut om påföljdens längd i vissa fall (se nedan) kan det i dessa fall vara nödvändigt att uppdra åt Åklagarmyndigheten att ansöka om bestämmande av ny påföljd. Kriminalvården bör därför endast meddela beslut om att en ung lagöverträdare ska verkställa en påföljd som sluten ungdomsvård om också den utfärdande staten saknar bestämmelser om villkorlig frigivning

för den utdömda påföljden. I övriga fall bör ny påföljd bestämmas av domstol. Prop. 2014/15:29

En särskild svårighet gäller psykiskt störda lagöverträdare. Hur en sådan påföljd formuleras och vilka vårdinslag som finns är det svårt att i förväg ha någon kunskap om. Rättspsykiatrisk vård enligt svensk rätt är en tidsbestämd påföljd där verkställigheten avslutas när någon rättspsykiatrisk vård inte längre kan motiveras. Vårdtiden är således högst individuell. En utländsk påföljd som har motsvarande inslag bör anpassas till rättspsykiatrisk vård och det torde uteslutande behöva ske genom att en ny påföljd bestäms av rätten. Däremot kan det bli aktuellt genom beslut av Kriminalvården att anpassa en tidsbestämd frihetsberövande påföljd med vissa vårdinslag till fängelse. Att omvandla en sådan tidsbestämd påföljd till en i tiden obestämd rättspsykiatrisk vård torde däremot inte vara möjligt enligt rambeslutet.

Påföljdens längd

När det gäller längden på den utländska påföljden bör utgångspunkten vara att verkställighet får ske i Sverige även om påföljden är strängare än vad som kunnat dömas ut enligt svensk lag för det eller de brott som påföljden avser. Det är den utgångspunkt som gäller i dag (25 § internationella verkställighetslagen). I det samarbete som i dag sker med medlemsstaterna beträffande överförande av straffverkställighet är det emellertid ovanligt att en stat utdömt ett fängelsestraff vars längd väsentligen överstiger vad som kunnat dömas ut i Sverige för motsvarande brottslighet. I ytterst få fall har regeringen anpassat längden på en utdömd påföljd men det har då rört sig om fängelsestraff på över 30 eller 40 år som dömts ut i andra stater än EU:s medlemsstater. Straffet har då satts ned till det längsta tidsbestämda straff som kan utdömas enligt svenska regler, dvs. 18 år.

Utredningen har föreslagit att om det krävs för att den utländska domen ska kunna verkställas i Sverige får behörig myndighet meddela de närmare föreskrifter som behövs under förutsättning att meddelade föreskrifter inte innebär att påföljden blir strängare än den som bestämts i den utländska domen. Förslaget omfattar bl.a. att en anpassning av påföljdens längd ska få ske. Det skäl som framförs för en sådan anpassning är att om påföljden väsentligt överstiger vad som kunnat dömas ut i Sverige i motsvarande fall innebär det långa verkställighetstider som kan vara svåra att hantera för Kriminalvården och den dömde själv. Samtidigt lyfter utredningen fram motargument mot en anpassning, bl.a. att det kan hindra framtida samarbete. Slutsatsen är att anpassning ska kunna ske, men i undantagsfall när resultatet annars blir stötande.

Regeringen ser också den problematik som finns att verkställa straff som väsentligt avviker från vad som hade dömts ut för motsvarande brott i Sverige, men anser att utformningen av en anpassningsregel är förenad med stora svårigheter, dvs. vad ska krävas för att avvikelser ska anses så stora att anpassning bör ske och i förhållande till vad.

Rambeslutets artikel 8.2 anger att en anpassning får ske om påföljdens längd överstiger det strängaste straff som föreskrivs för liknande brott enligt den verkställande statens lagstiftning. Om en anpassning görs får

den nya påföljden inte understiga det strängaste straff som föreskrivs för liknande brott, dvs. den verkställande staten kan bara anpassa till straffmaximum eller däröver. Med ”liknande brott” får anses vara brottstypen som sådan och inte det konkreta brottet i det enskilda ärendet. Anpassning får således ske när påföljden överstiger straffmaximum för en viss typ av brott. Om ett uttryckligt villkor infördes om att anpassningen får ske om påföljdens längd väsentligt överskrider ett brotts straffmaximum ser regeringen svårigheter vid tillämpningen av en sådan bestämmelse, oavsett om avvikelsen räknas i antal dagar eller som en procentuell avvikelse från straffmaximum. Vidare torde jämförelsen med ”liknande brott” inte alltid vara enkel. Många gånger skiljer brottsrubriceringarna sig så mycket åt att de inte enkelt låter sig jämföras med svenska brott. Dessutom, om verkställighet ska ske för en viss gärning som inte ens är straffbar i Sverige kommer någon jämförelse inte kunna ske över huvud taget. Slutligen skulle en sådan bestämmelse kunna leda till orimliga resultat. En bestämmelse där en anpassning sker om avvikelsen är väsentlig innebär att när avvikelsen inte är väsentlig kommer någon anpassning inte ske, dvs. i det senare fallet får den dömda inte någon rabatt, men däremot i det förra. En bestämmelse av detta slag bör enligt regeringens mening inte införas.

Ett annat alternativ är att inte ställa något krav på att avvikelsen ska vara väsentlig, dvs. en anpassning ska ske i samtliga fall då påföljdens längd överstiger det strängaste straff som föreskrivs för liknande brott enligt svensk lag. Problemen med att jämföra med ”liknande brott” kvarstår, men en sådan regel torde dock bli enklare att tillämpa för Kriminalvården. Regeringen anser emellertid att detta inte är den lösning som bör väljas inom EU-samarbetet. Idag sker inte någon anpassning av det slaget med andra stater över huvud taget. Utgångspunkten är, och bör än mer vara i EU-samarbetet, att vi accepterar den andra statens dom och utdömda påföljd, vilket är grundprincipen i ett samarbete som baserar sig på principen om ömsesidigt erkännande. I det omvända fallet, dvs. när en svensk dom sänds över, är ju vår utgångspunkt att längden på den svenska påföljden ska accepteras. Dessutom finns det en stor risk att den andra staten återkallar domen och intyget om Sverige alltid sätter ned straffet i dessa fall. Slutligen skulle Kriminalvården i klart fler fall behöva meddela föreskrifter än vad som är motiverat. Regeringen anser därför sammanfattningsvis att någon bestämmelse av detta slag inte ska införas.

Ett tredje alternativ, vilket regeringen förordar, är att utgå från den praxis som tillämpas i dag. Denna lösning är utredningen också inne på. Om ett fängelsestraffs längd överstiger det längsta tidsbestämda straffet som kan dömas ut enligt svensk lag, dvs. 18 år, kan en anpassning ske till denna längd. Motsvarande gräns för en påföljd som ska verkställas som sluten ungdomsvård skulle vara fyra år. En sådan bestämmelse är också förenlig med rambeslutet. En anpassning torde behöva ske ytterst sällan och den är enkel att tillämpa. Vidare är den också ett uttryck för att Sverige accepterar den andra statens dom och utdömda påföljd samtidigt som en yttersta gräns sätts upp för vad Sverige kan godta när det gäller längden på den utdömda påföljden. En bestämmelse av detta slag bör därför införas i den nya lagen för att tydliggöra när en anpassning av påföljdens längd får ske och till vilken längd.

Utredningen har också föreslagit att en anpassning av påföljdens längd ska kunna ske om bestämmelserna om villkorlig frigivning i Sverige och den andra staten skiljer sig mycket åt. Regeringen anser inte att en sådan regel bör införas eftersom bestämmelser om villkorlig frigivning är en fråga som rör verkställigheten och som hanteras enligt svenska regler (i enlighet med artikel 17). Vidare finns det en risk att en sådan regel inte är helt förenlig med rambeslutets bestämmelser. Skillnader i reglerna om villkorlig frigivning bör därför hanteras på annat sätt, se avsnitt 8.9.

Lagrådet har haft vissa invändningar emot att reglerna om anpassning utformas så att Kriminalvården inte bara kan meddela föreskrifter som kan behövas för att verkställa den i utlandet utdömda frihetsberövande påföljden, utan också anpassa denna genom att besluta om en ny påföljd. *Lagrådet* har anfört att även om effektivitetsskäl kan tala för att låta en myndighet besluta om enklare anpassningar av utländska påföljder, är det ett betydande steg att låta Kriminalvården fatta beslut om ändringar av den utdömda påföljden. Att ha som skiljelinje om fråga är om enklare anpassningar eller inte kan enligt *Lagrådet* uppenbarligen också leda till bedömningsproblem, även om det kan förväntas att Kriminalvården i fall där det kan finnas någon tvekan kommer att överlämna anpassningsfrågan till åklagare och tingsrätt. *Lagrådet* har förordat att de föreslagna reglerna om anpassning av påföljden övervägs ytterligare inom ramen för det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Regeringen ifrågasätter inte *Lagrådets* synpunkt att det ur ett principiellt perspektiv kan väcka vissa betänkligheter att Kriminalvården i vissa fall får anpassa en utländsk påföljd till en ny svensk påföljd. De fall där detta kan komma att ske, dvs. att Kriminalvården beslutar om annat än formerna för verkställigheten, är framför allt när en utländsk påföljds längd ska anpassas till det längsta tidsbestämda straff som kan dömas ut enligt svensk lag. En sådan anpassning ska ske utan utrymme för någon egen bedömning från Kriminalvårdens sida. Den behörighet som Kriminalvården i övrigt ges enligt förslaget motsvarar den som redan finns i befintliga regler i internationella verkställighetslagen och lagen om en europeisk arresteringsorder.

Det framstår enligt regeringens uppfattning inte som ändamålsenligt att lägga uppgifter som inte innefattar någon egentlig bedömning eller som annars är av enklare slag på domstolarna. Av betydelse är vidare att Kriminalvårdens beslut i fråga om anpassning kan överklagas till domstol. En enskild som är missnöjd med Kriminalvårdens bedömning har alltså möjlighet att få frågan prövad i domstol. Regeringens förslag ligger också i linje med artikel 8.2 och 8.3 i rambeslutet, där det anges att den behöriga myndigheten under vissa förutsättningar får anpassa såväl påföljdens längd som dess art. Rambeslutet ställer alltså inte något krav på att detta ska ske i domstol. Mot den bakgrunden anser regeringen att Kriminalvården, trots *Lagrådets* synpunkt, bör ges viss befogenhet att vid sidan av att besluta om formerna för straffverkställigheten i Sverige anpassa en utländsk påföljd till en ny svensk påföljd.

Bestämmande av en ny påföljd av domstol

I det nuvarande samarbetet som sker med stöd av överförandekonventionen är det ytterst sällan påföljdsomvandling används. Det rör sig

framför allt om ärenden där det är fråga om påföljdsformer för psykiskt störda lagöverträdare och omvandlingen syftar till att påföljden i Sverige ska verkställas som överlämnande till rättspsykiatrisk vård. Vidare har omvandling använts vid ett frihetsberövande straff på viss tid men där frihetsberövandet, enligt domslandets regler, kan förlängas vid en återkommande prövning. Omvandlingen har här syftat till att påföljden ska verkställas som ett fängelsestraff utan något moment av förlängning.

Som regeringen konstaterar inledningsvis behövs det en bestämmelse i den nya lagen som, för att verkställighet ska kunna ske i Sverige, gör det möjligt att bestämma en ny svensk påföljd i stället för den utländska påföljden. Bestämmande av en ny påföljd torde som i dag främst bli aktuellt att använda när det är fråga om tidsbestämda påföljder för psykiskt störda lagöverträdare. Det kan även tänkas bli aktuellt i vissa fall när det gäller lagöverträdare under 18 år där det inte är givet om påföljden ska verkställas som slutna ungdomsvård eller fängelse på grund av brottets höga straffvärde. Detsamma gäller i vissa fall när den utländska påföljden för den unga lagöverträdaren utgår från ett system med villkorlig frigivning och även längden på den slutna ungdomsvården bör justeras. Ett annat fall är det som beskrivs ovan, dvs. varianter av tidsbestämda påföljder som saknar motsvarighet i Sverige.

I likhet med vad som gäller i dag enligt 25 g § internationella verkställighetslagen bör bestämmelsen utformas på så sätt att åklagaren ska ansöka hos rätten om att en ny påföljd bestäms. Det innebär att när Kriminalvården bedömer att påföljden behöver anpassas och denna anpassning inte låter sig göras genom att myndigheten själv meddelar beslut, ska den besluta om att överlämna ärendet till Åklagarmyndigheten som i sin tur får vända sig till rätten. Frågan om behörig domstol behandlas i avsnitt 9.2.

Kriminalvårdens beslut om att erkänna och verkställa den andra statens dom, samt att överlämna ärendet för bestämmande av en ny påföljd, bör få laga kraft innan ärendet rent faktiskt överlämnas till Åklagarmyndigheten. Kriminalvården ska enligt artikel 21 e i rambeslutet underrätta den andra staten om sitt beslut att anpassa påföljden och den tid som löper fram till dess beslutet fått laga kraft torde vara tillräcklig för att den andra staten ska kunna överväga om domen och intyget ska återkallas. Samtidigt utgår regeringen ifrån att Kriminalvården i dessa fall har haft ett samråd med den andra statens behöriga myndigheter innan ett beslut fattats. Det torde ofta vara en förutsättning att den dömde transporteras till Sverige innan frågan om anpassning slutligt avgjorts, t.ex. för att kunna genomföra en rättspsykiatrisk utredning. Sådan transport får ske i överenskommelse med den andra staten varvid Kriminalvården får klargöra för den andra myndigheten att det finns en möjlighet att verkställighet i Sverige slutligen kan komma att vägras.

När det sedan gäller rättens prövning har den att bestämma en ny frihetsberövande påföljd som så nära som möjligt motsvarar den utländska påföljden, såväl avseende dess art som dess längd. Den nya påföljden får inte bestämmas till böter eller någon frivårdspåföljd. Samtidigt får den nya påföljden inte anses strängare än den utländska påföljden och rätten är därvidlag inte bunden av att påföljden blir lindrigare än den lindrigaste påföljden som enligt svensk rätt kan följa på brottet eller brotten. Vid bestämmandet av en ny påföljd ska rätten inte pröva

om den dömde begått den aktuella gärningen. Dessa förutsättningar bör framgå av lagen.

I intyget (ruta i, punkt 3) ska den andra staten ange om påföljden avser fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd. I det senare fallet ska också närmare anges vilken typ av åtgärd. Kriminalvården bör även i samråd med den andra staten före ett beslut att överlämna ärendet till Åklagarmyndigheten inhämta ytterligare information om den frihetsberövande åtgärden i syfte att underlätta tingsrättens prövning. Om det rör en psykiskt störd lagöverträdare där påföljden innebär någon typ av vårdinslag, som inte är tidsbestämd, torde det framgå av intyget och om förutsättningarna härför är uppfyllda, bör påföljden bestämmas till överlämnande till rättspsykiatrisk vård. Även när det gäller unga lagöverträdare kommer det framgå av intyget om han eller hon var under 18 år när brottet begicks. I de allra flesta fallen bör det leda till att påföljden bestäms till slutna ungdomsvård, eventuellt med undantag då det rör sig om mycket allvarlig brottslighet. Om det blir aktuellt att verkställa en påföljd avseende någon som var under 15 år när brottet begicks kan endast slutna ungdomsvård bli aktuell. En särskild aspekt för rätten att beakta när det gäller unga lagöverträdare är vilka regler som gäller i den andra staten om villkorlig frigivning, vilket också ska uppges i intyget (ruta j). Eftersom villkorlig frigivning inte är aktuell vid slutna ungdomsvård bör rätten beakta detta när längden på den nya påföljden bestäms. Utgångspunkten bör vara att den unge inte ska avtjäna längre straff i Sverige än vad som är fallet i den utfärdande staten.

Vid handläggningen i rätten bör, i likhet med vad som gäller i dag enligt internationella verkställighetslagen (25 g § som hänvisar till 9 §), rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål gälla i tillämpliga delar. Rättens avgörande av saken bör ske genom dom. Detta bör framgå av den nya lagen. När det gäller användning av tvångsmedel hänvisas till avsnitt 8.7.

När den utländska påföljden avser en psykisk störd lagöverträdare och rätten överväger att besluta om att den dömde ska överlämnas till rättspsykiatrisk vård enligt 31 kap. 3 § brottsbalken torde det i många fall krävas att viss utredning i Sverige inhämtas om den dömdes psykiska tillstånd. Bestämmelser om sådan utredning finns i lagen (1991:1137) om rättspsykiatrisk undersökning. I 1 § anges att rätten i brottmål får besluta om rättspsykiatrisk undersökning i syfte att kunna bedöma om det finns medicinska förutsättningar att överlämna den misstänkte till rättspsykiatrisk vård enligt 31 kap. 3 § brottsbalken, eller om den misstänkte har begått gärningen under påverkan av en allvarlig psykisk störning och i så fall tillståndets betydelse för frågan om påföljdsvalet enligt 30 kap. 6 § brottsbalken. Uttrycket ”brottmål” i denna bestämmelse får anses omfatta mål om bestämmande av ny påföljd. Eftersom skuldfrågan är avgjord genom den andra statens dom får förutsättningarna att inhämta en rättspsykiatrisk undersökning enligt 2 § lagen om rättspsykiatrisk undersökning därför anses uppfyllda.

Det går inte att utesluta att den rättspsykiatriska undersökningen resulterar i att den dömde inte bedöms lida av en sådan allvarlig psykisk störning som är en förutsättning för ett överlämnande till rättspsykiatrisk vård enligt 31 kap. 3 § brottsbalken, även om det torde vara ytterst sällan det inträffar. En påföljdsomvandling är således i dessa fall inte möjlig.

Hinder föreligger mot ett överlämnande till rättspsykiatrisk vård. Att bestämma påföljden till fängelse är inte aktuellt, bl.a. med hänsyn till att rätten i dessa fall skulle behöva göra en egen straffvärdering och straffmätning, vilket inte torde vara i överensstämmelse med syftet i artikel 8.3. I dessa fall får rätten upphäva Kriminalvårdens verkställbarhetsförklaring på de grunder som anges i artikel 9.1 k, dvs. att påföljden, trots möjligheten till anpassning, inte kan verkställas. Detta bör framgå av lagen. Innan ett sådant beslut om upphävande fattas bör dock Kriminalvården ges tillfälle att yttra sig, bl.a. mot bakgrund av att den i enlighet med artikel 9.3 har en skyldighet att samråda med den andra staten. Den andra staten har då möjlighet att återkalla domen och intyget med verkan att verkställigheten återgår till den staten. Rambeslutet innehåller dock inte några regler om återförande av den dömde till den utfärdande staten i dessa fall. Sådant återförande får i stället ske med stöd av reglerna om överlämnande för verkställighet av frihetsberövande påföljder i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder. Även detta bör Kriminalvården upplysa den behöriga myndigheten om såväl i samband med att beslut om att överlämna domen till påföljdsomvandling fattas som när Kriminalvården ombeds av domstolen att yttra sig.

Utredningen föreslår slutligen att den tid som den dömde varit frihetsberövad i den andra staten och i Sverige med anledning av domen ska beaktas när påföljdens längd bestäms. I artikel 17.2 i rambeslutet anges att denna tid ska beaktas, men utgångspunkten tycks vara att avräkning ska ske såsom en verkställighetsregel. Regeringen anser det samma, dvs. den tid som den dömde varit frihetsberövad ska Kriminalvården beakta när strafftidsbeslutet fattas. Av domen bör som i dag framgå hur länge den dömde varit frihetsberövad med anledning av domen, såväl i den andra staten som i Sverige.

Sammanfattning

I den nya lagen bör införas regler om anpassning, antingen genom att Kriminalvården meddelar beslut i fråga om påföljdens art eller längd eller domstolen bestämmer en ny påföljd. Vad gäller beslut i fråga om påföljdens längd ska det endast ske när straffet överstiger det längsta tidsbestämda straffet enligt svensk rätt, 18 år för fängelse och fyra år för slutna ungdomsvård. Anpassningen ska ske till detta längsta straff. Kriminalvården ska endast besluta i fråga om påföljdens art eller längd om anpassningen av påföljden är av enklare slag. I övriga fall bör Kriminalvården låta domstol bestämma ny påföljd. Inte i något fall får påföljden bli strängare än den andra statens påföljd.

Regeringens förslag: Om den dömden befinner sig i Sverige ska, efter begäran från den andra staten, vissa tvångsmedel kunna tillgripas om det finns risk för att han eller hon avviker eller på annat sätt undrar sig en verkställighet i Sverige. Den som inte har fyllt femton år får dock inte anhållas och den som är under 18 år ska endast kunna frihetsberövas om det finns synnerliga skäl. I övrigt ska rättegångsbalkens regler för motsvarande tvångsåtgärd tillämpas, med vissa undantag.

Beslut om tvångsmedel får meddelas även efter det domen och intyget översänts eller Kriminalvården beslutat att erkänna och verkställa domen. Beslut gäller till dess att påföljden börjar verkställas, om beslutet inte hävs.

Beslutet ska hävas om domen och intyget inte tagits emot av Kriminalvården fyrtio dagar efter att tvångsåtgärden beslutades. Detsamma gäller om fortsatt frihetsberövande skulle vara oskäligt med hänsyn till den tid som frihetsberövande pågått och den påföljd som utdömts.

Om rätten ska bestämma en ny påföljd tillämpas 24 och 25 kap. rättegångsbalken när en tvångsåtgärd ska vidtas.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår att tvångsmedel ska få vidtas endast när en person har flytt till Sverige. Vidare har utredningens förslag en annan lagteknisk konstruktion genom att hänvisa till motsvande bestämmelser om tvångsmedel som utredningen föreslår i en ny lag om internationell straffverkställighet.

Remissinstanserna: *Svea hovrätt* framför att det bör övervägas att tillämpa en kortare tidsfrist än 40 dagar för att häva ett frihetsberövande för det fall att en begäran om överförande av straffverkställighet inte görs.

Skälen för regeringens förslag

Allmänna utgångspunkter

Av artikel 14 i rambeslutet framgår att den utfärdande staten kan begära att den verkställande staten, när den dömden befinner sig där, anhåller honom eller henne eller vidtar någon annan åtgärd för att säkerställa att han eller hon stannar kvar i den verkställande staten i avvaktan på ett beslut om erkännande av domen och verkställighet av påföljden. En sådan begäran kan ske innan domen och intyget sänts över. Den tid som den dömden med anledning av denna bestämmelse är frihetsberövad ska inte resultera att påföljden förlängs. I avsnitt 7.6 föreslås att Kriminalvården ska kunna göra en sådan begäran när den dömden finns i den andra staten.

Även om rambeslutet inte ålägger Sverige att använda tvångsmedel mot någon som befinner sig i Sverige förutsätter samarbetet mellan medlemsstaterna att en stat kan tillgripa tvångsmedel när den dömden befinner sig i den staten i syfte att säkerställa att han eller hon finns kvar

på den statens territorium tills frågan om överförande är beslutad. I den motsatta situationen (i avsnitt 7.6) när Sverige begär att den andra staten ska använda tvångsmedel i dessa fall förutsätts att den staten också har en möjlighet att använda tvångsmedel. Bestämmelser om tvångsmedel för liknande situationer finns också i internationella verkställighetslagen (25 c–25 e §§). Regeringen anser därför att det bör införas en möjlighet att använda tvångsmedel mot den dömda om han eller hon befinner sig i Sverige och det begärs av den andra staten.

Som föreslagits i föregående avsnitt ska en domstol kunna bestämma en ny påföljd i vissa fall, t.ex. överlämnande till rättspsykiatrisk vård. Många gånger kommer det innebära att den dömda förs över till Sverige inför en sådan prövning. I dessa fall kan det också finnas behov av att kunna använda tvångsmedel mot den dömda fram till dess att en ny påföljd bestämts och den nya domen fått laga kraft. Regler om detta bör därför enligt regeringens mening också införas.

Den dömda befinner sig i Sverige – utformningen av reglerna

Utredningen föreslog i en ny allmän lag om internationell straffverkställighet detaljerade regler om användning av tvångsmedel. Bestämmelserna grundade sig i stort sett på nuvarande regler i internationella verkställighetslagen. I den lag som genomför nu aktuellt rambeslut föreslog utredningen vad avser regler om användning av tvångsmedel en hänvisning till den allmänna lagen. Regeringen har valt att först genomföra aktuellt rambeslut för att senare återkomma till frågan om en ny allmän lagstiftning om internationell straffverkställighet (se avsnitt 3). Därför behövs en annan lagteknisk utformning av tvångsmedelsregleringen. I sak finns i regeringens förslag inga avgörande skillnader beträffande tvångsmedelsanvändningen för nu aktuella fall.

Internationella verkställighetslagens bestämmelser i 25 c–25 e §§ syftar till att genomföra det åtagande som följer av tilläggsprotokollet till överförandekonventionen och vissa bestämmelser i Schengenkonventionen. Dessa bestämmelser hänvisar i sin tur i detalj till olika regler i 24 och 25 kap. rättegångsbalken. Vid utformningen av tvångsmedelsbestämmelser skulle ett alternativ vara att hänvisa till reglerna i internationella verkställighetslagen. Ett annat alternativ är att i den nya lagen införa egna regler om tvångsmedelsanvändningen. En nackdel med det förra alternativet är dock att vissa undantag måste göras från dessa regler eftersom samarbetet som sker med stöd av överförandekonventionen och dess tilläggsprotokoll i vissa delar skiljer sig åt från det samarbete som ska ske med stöd av rambeslutet, t.ex. vem som beslutar om överförande. Vidare bör det undvikas att införa en reglering med hänvisningar i flera led, särskilt när det gäller tvångsmedelsanvändning. Dessutom avser regeringen att återkomma till en ny allmän lagstiftning och då skulle reglerna behöva ändras igen. Regeringen anser därför att det i den nya lagen bör föras in uttryckliga tvångsmedelsbestämmelser som enbart syftar till det samarbete som rambeslutet avser.

Närmare om tvångsmedelsregleringen

Någon allmän hänvisning till bestämmelserna i 24 och 25 kap. rättegångsbalken anser regeringen inte är en lämplig lösning eftersom den

tvångsmedelsanvändning som nu är aktuell inte har samma syfte. Regeringen anser att den reglering som finns i lagen om en europeisk arresteringsorder (4 kap. 5 och 6 §§), bör kunna tjäna som vägledning vid utformningen av tvångsmedelsregler i den nya lagen. Av lagen bör därför framgå under vilka förutsättningar ett tvångsmedel får användas. När det sedan gäller det förfarande som ska tillämpas bör regleringen ange att de regler som gäller vid motsvarande åtgärd enligt rättegångsbalken ska tillämpas, med vissa uttryckliga undantag. Eftersom den dömde kommer ha tillgång till ett offentligt biträde ska de bestämmelser i rättegångsbalken som avser offentligt försvarare i stället tillämpas beträffande offentligt biträde. Vidare är bestämmelserna om tid för väckande av åtal inte relevanta. Sedan bör bestämmelserna i rättegångsbalken inte tillämpas ordagrant, t.ex. i rättegångsbalken talas om misstänkt medan i nu aktuella fall avses den dömde.

Syftet med artikel 14 i rambeslutet är att säkerställa att den dömde stannar kvar på den verkställande statens territorium i avvaktan på ett beslut av den statens behöriga myndigheter om erkännande av domen och verkställighet av påföljden. Grunden för att använda tvångsmedel är således att undvika att den dömde avviker eller på annat sätt undandrar sig verkställighet av påföljden. Andra häktningsgrunder som kollusions- och recidivfara är inte aktuella här. Den specifika förutsättning rambeslutet anger för att anhålla och häkta eller, om det anses tillräckligt ingripande, meddela reseförbud och anmälningsplikt mot den dömde bör framgå av lagen. När det gäller lagöverträdare under 18 år bör krävas synnerliga skäl för att frihetsberöva honom eller henne. Den som är under 15 år ska över huvud taget inte kunna anhållas.

En begäran om att använda tvångsmedel från en annan medlemsstat kan göras såväl före som efter översändande av domen och intyget. Eftersom syftet med bestämmelsen är att säkerställa att den dömde kvarstannar i den stat som är tänkt att verkställa påföljden bör tvångsmedel kunna beslutas även efter det att Kriminalvården fattat sitt beslut om att erkänna domen och verkställa påföljden. Ett beslut om tvångsmedel bör vidare gälla fram till dess påföljden börjat verkställas. Dessa förutsättningar bör framgå av lagen.

Tvångsmedel är en frihetsinskränkande åtgärd och bör inte – utifrån allmänna rättsprinciper – tillgripas om inte skälen för åtgärden uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för personen ifråga. I detta ligger förstås att om det inte finns någon risk för att den dömde avviker eller på annat sätt undandrar sig verkställigheten av påföljden föreligger inte heller några skäl att använda tvångsmedel. Tvångsmedelsbeslutet ska då hävas.

I vissa fall kommer en begäran om tvångsmedel att göras före det den andra staten sänder över domen och intyget till Sverige. I dessa fall bör en tidsfrist gälla inom vilken den andra staten ska ha sänt över domen. I 25 e § internationella verkställigheten gäller för motsvarande fall en frist om 40 dagar. Utredningen har också föreslagit en sådan frist. Som *Svea hovrätt* påpekar finns det i och för sig skäl som talar för att ha kortare tidsfrist än 40 dagar för när ett frihetsberövande ska hävas om domen och intyget inte ges in. Regeringen anser dock att denna tidsgräns för närvarande får anses rimlig. Det bör dock förtydligas att domen och intyget ska ha getts in till Kriminalvården inom 40 dagar efter det att den dömde

anhölls eller häktades eller beslut om reseförbud eller anmälnings-skyldighet meddelades.

Artikel 14 anger att ett frihetsberövande inte får innebära att påföljden förlängs till följd av att den dömda varit frihetsberövad med stöd av denna artikel. Med anledning härav bör det i den nya lagen framgå att ett beslut om anhållande eller häktning ska hävas om ett fortsatt frihetsberövande skulle vara oskäligt med hänsyn till den tid som frihetsberövande pågått och den påföljd som utdömts. Ett beslut om anhållande eller häktning får således inte medföra att den dömda i realiteten är frihetsberövad längre tid än vad han eller hon hade varit om påföljden verkställts i Sverige med beaktande bestämmelserna om villkorlig frigivning. Den tid som den dömda varit frihetsberövad ska räknas honom eller henne tillgodo, se avsnitt 8.8.

En begäran om användande av tvångsmedel kan göras i samband med att domen och intyget sänds över (se ruta e). Då kommer tillräcklig information finnas för att ta ställning till om den dömda ska bli föremål för något tvångsmedel. En begäran kan som nämnts ovan göras före översändandet domen och intyget. Det får då förutsättas att vissa uppgifter finns med i den begäran, i viss utsträckning motsvarande de som finns i intyget, i vart fall vad avser personuppgifter om den dömda, uppgift om de gärningar för vilken påföljden har bestämts samt påföljdens art och längd och eventuell tidpunkt för verkställighetens påbörjande. Vidare behövs uppgifter för att kunna bedöma den dömdes benägenhet att avvika eller på något annat sätt undandra sig verkställigheten av påföljden. Ytterligare uppgifter kan inhämtas genom krav på kompletteringar eller samråd med den behöriga myndigheten i den utfärdande staten. En begäran kommer att sändas till Kriminalvården såsom behörig myndighet enligt rambeslutet. I dessa fall får Kriminalvården överlämna begäran till Åklagarmyndigheten för vidare hantering. Om detta kan regleras i förordning.

Tvångsmedel vid påföljdsomvandling

I avsnitt 8.6 föreslås att i vissa fall ska rätten bestämma en ny påföljd efter ett beslut från Kriminalvården. Vidare föreslås att för rättens handläggning gäller i tillämpliga delar rättegångsbalkens bestämmelser om rättegång i brottmål. Detta inkluderar även användandet av tvångsmedel, vilket bör klargöras i lagen. Det innebär att tvångsmedel även kan vidtas utan en uttrycklig begäran från den andra staten samt att samtliga häktningsskäl kan föreligga.

Om den dömda har överförts till Sverige och en ny påföljd ska bestämmas kan alltså han eller hon anhållas och häktas eller bli föremål för andra tvångsmedel om det finns förutsättningar för detta enligt rättegångsbalkens bestämmelser. Det är den ansvariga åklagaren och inte Kriminalvården som är behörig att besluta i fråga om användningen av tvångsmedel. Det kommer därför att krävas viss samordning mellan Kriminalvården och åklagaren i dessa situationer. Om detta kan regleras i förordning.

Regeringens förslag: Verkställighet i Sverige ska ske enligt vad som gäller för verkställighet i Sverige av fängelse, sluten ungdomsvård eller överlämnande till rättspsykiatrisk vård, om inte annat anges i lagen. Verkställighet får ske utan hinder av att påföljden är strängare än vad som enligt svensk hade kunnat dömas ut för motsvarande brott. Den tid som den dömda varit frihetsberövad i anledning av det brott som påföljden avser ska räknas honom eller henne tillgodo vid verkställigheten i Sverige. Kriminalvården ansvarar för transport av den dömda i Sverige. Kriminalvården får begära hjälp av Polismyndigheten.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår dock att avräkning av tid som den dömda varit frihetsberövad i anledning av det brott som påföljden avser endast ska ske när den utländska domen verkställs utan att någon påföljdsomvandling förekommit. I den nämnda situationen föreslås i stället att frihetsberövandet beaktas vid bestämmande av påföljden. Vidare föreslår utredningen en något annorlunda skrivning såvitt avser Kriminalvårdens ansvar för transport av den dömda.

Remissinstanserna tillstyrker utredningens förslag eller lämnar det utan erinran. *Svea hovrätt* efterlyser en analys av hur förslagen påverkas av vissa andra rättsakter som berör frågor om beaktande av fällande domar och utbyte av uppgifter ur kriminalregister. *Kriminalvården* pekar på att intyget inte innehåller all information som är nödvändig för att myndigheten ska kunna utföra efterföljande uppgifter, t.ex. transport av den dömda. Myndigheten anför vidare att det förhållandet att påföljdens längd ska anges i dagar kan orsaka problem vid straffidsberäkningen om den dömda är på fri fot.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 17.1 i rambeslutet ska verkställigheten av en påföljd regleras enligt lagen i den verkställande staten. Myndigheterna i den staten ska ha behörighet att besluta om genomförandet av verkställigheten och att fastställa åtgärder i samband därmed, inklusive grunderna för förtida eller villkorlig frigivning. Den verkställande staten får emellertid enligt artikel 17.4 beakta den andra statens bestämmelser om villkorlig eller förtida frigivning, se avsnitt 8.9. Av den nya lagen bör det också enligt regeringens mening framgå att en utländsk dom ska verkställas enligt vad som är föreskrivet för verkställighet av motsvarande svensk påföljd, oavsett om en ny påföljd bestämts eller inte. Detta innebär att det är Kriminalvården som är ansvarig myndighet när påföljden ska verkställas som fängelse och Statens institutionsstyrelse när påföljden ska verkställas som sluten ungdomsvård. När påföljden ska verkställas som överlämnande till rättspsykiatrisk vård sker detta på sjukvårdsinrättning som drivs av landstingen och över vilken Inspektionen för vård och omsorg har tillsynsansvar.

I avsnitt 8.6 framgår att anpassning vad gäller påföljdens längd kan ske men dock endast undantagsvis. Det innebär att i flera fall kommer påföljden att vara strängare än vad som skulle kunnat dömas ut för mot-

svarande brott i Sverige. Detta ska enligt regeringens mening inte utgöra några hinder för att verkställa straffet i Sverige och bör framgå av lagen. Motsvarande regel finns också i 25 § andra stycket internationella verkställighetslagen.

Enligt artikel 17.2 i rambeslutet ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten från den frihetsberövande påföljden dra av den tid som den dömda personen redan avtjänat som frihetsberövad i anledning av det brott som låg till grund för domen. En bestämmelse härom bör tas in i lagen. Härmed avses frihetsberövande som skett i den utfärdande staten och i Sverige, oavsett om frihetsberövande skett efter en begäran av den andra staten (jfr artikel 14) eller om det har skett i samband med en påföljdsomvandling.

Beträffande *Svea hovrätts* frågeställningar anser regeringen att de lagändringar som nu föreslås inte påverkas av de rättsakter som hovrätten åsyftar. Utbyte av uppgifter ur kriminalregister mellan EU:s medlemsstater regleras i ett rambeslut (2009/35/RIF) och ett rådsbeslut (2009/316/RIF). Det förra reglerar de materiella förutsättningarna för detta utbyte och det senare den tekniska lösningen för hur detta utbyte ska gå till (för närmare genomgång, se prop. 2011/12:163). I rambeslutet åläggs medlemsstaterna att utan dröjsmål underrätta en annan stat om domar eller beslut som meddelats om den statens medborgare. Den skyldigheten påverkas inte av genomförandet av nu aktuellt rambeslut. Domar som meddelas i Sverige avseende medborgare i en annan medlemsstat inom EU ska den staten informeras om oavsett om verkställigheten överförs dit eller inte. En verkställighet i Sverige förändrar inte heller skyldigheten att föra in uppgifter i belastningsregistret. När det sedan gäller ram-beslutet om beaktande av fällande domar avkunnade i medlemsstaterna vid ett nytt brottmålsförfarande i en medlemsstat (2008/675/RIF) ska det också tillämpas oavsett om den utländska domen verkställts i en annan stat eller i Sverige. Inte heller är tillämpningen av rambeslutet beroende av huruvida domen förts in i svenska belastningsregistret eller inte.

Innan en verkställighet kan påbörjas i Sverige kommer den dömde i de flesta fallen att behöva transporterats från den andra staten till Sverige. Bestämmelser om detta finns i artikel 15. Kriminalvården och den andra statens myndighet får komma överens om tidpunkt för överförande, dock senast 30 dagar efter Kriminalvårdens beslut om att erkänna domen och verkställa påföljden fått laga kraft. Vid oförutsedda omständigheter kan tidpunkten för transporten skjutas fram. Hur överförandet av den dömde i praktiken ska gå till regleras inte i rambeslutet utan de behöriga myndigheterna ska i samråd komma fram till hur och när transporten ska genomföras. Däremot följer det av artikel 24 i rambeslutet att den andra staten ska stå för kostnader för det faktiska överförandet av den dömde till Sverige. Utredningen föreslår att det av lag ska framgå att Kriminalvården ska se till att den dömde förs hit när en frihetsberövande påföljd som har meddelats utomlands ska verkställas i Sverige och att det bör finnas en möjlighet för Kriminalvården att begära hjälp av Polismyndigheten vid transporten. Det är den utfärdande staten som har ansvaret för transporten till Sverige och det som åvilar Kriminalvården i dessa situationer är att samråda med myndigheten i den andra staten i syfte att samordna hur transporten ska gå till. Regeringen anser att det är till-

räckligt att denna samrådsskyldighet regleras i förordning. Med hänsyn till att ansvaret för hantering av frihetsberövade personer, däribland transporter, bör regleras i lag finns det dock skäl att i lagen särskilt ange att Kriminalvården är ansvarig myndighet för transporten i Sverige (se vidare betänkandet *Transporter av frihetsberövade*, SOU 2011:7). Kriminalvården bör, om det är nödvändigt för genomförande av transporten, kunna begära hjälp från Polismyndigheten.

I anslutning till det faktiska överförandet av den dömde har *Kriminalvården* lyft fram att intyget inte kommer att innehålla tillräckligt med uppgifter som kan vara värdefulla inför en transport, t.ex. säkerhetsrelaterad information kring den dömde eller information om den dömdes hälsotillstånd. Regeringen konstaterar dock att intyget endast syftar till att ge den behöriga myndigheten möjlighet att pröva om de formella förutsättningarna för att ett överförande ska få ske, är uppfyllda. Rambeslutet förutsätter samtidigt att de behöriga myndigheterna ska stå i kontakt med varandra. Den sortens information som efterfrågas av Kriminalvården får alltså inhämtas efter kontakter mellan myndigheterna.

Kriminalvården har påpekat att om den dömde är på fri fot kan problem uppstå eftersom påföljdens längd i intyget anges i dagar. Enligt svenska regler räknas emellertid en påföljd överstigande två månader inte om. Av artikel 17.1 i rambeslutet följer att verkställigheten i Sverige ska ske enligt svenska regler, inklusive regler om straffrättsberäkning. Dessa regler kommer säkerligen att skilja sig åt i jämförelse med andra medlemsstater. Även om intyget anger att påföljdens längd ska anges i dagar kan den andra staten ändå ha en påföljd bestämd i år och månader. Inhämtas den informationen uppstår inga problem vid straffrättsberäkningen. Omräkning får annars ske med utgångspunkt från svenska regler.

8.9 Villkorlig frigivning

Regeringens förslag: Villkorlig frigivning ska kunna ske vid en tidigare tidpunkt än vad som föreskrivs i 26 kap. 6 § brottsbalken, om den dömde kommer att vara frihetsberövad under en väsentligt längre tid i Sverige än om verkställighet hade skett i den andra staten.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens men utredningen föreslår att skillnader i regler om villkorlig frigivning ska beaktas genom anpassning av den utländska påföljdens längd.

Remissinstanserna: Med utgångspunkt från utredningens förslag efterfrågar *Kriminalvården* och *Svea hovrätt* tydligare riktlinjer om hur en sådan anpassning ska ske. Kriminalvården har vidare ifrågasatt om hänsyn ska tas genom anpassning eller genom ett straffrättsbeslut.

Skälen för regeringens förslag*Skillnader i villkorlig frigivning bör beaktas*

Utgångspunkten är att svenska regler om verkställighet tillämpas när en utländsk påföljd verkställs här. Kriminalvården ska tillämpa svenska regler om villkorlig frigivning, oavsett om den dömde därigenom får sitta frihetsberövad en längre tid än vad som hade varit fallet om avtjänandet skett i den utfärdande staten.

Eftersom skillnader finns när det gäller regler om villkorlig frigivning mellan medlemsstaterna föreskriver artikel 17.4 att en verkställande stat kan – men måste inte – beakta den utfärdande statens bestämmelser om villkorlig eller förtida frigivning. Det har dock konstaterats i avsnitt 7.1.4 att alltför stora skillnader mellan staternas regler om villkorlig eller förtida frigivning undantagsvis kan innebära att ett överförande av verkställigheten kommer i konflikt med artikel 5 i Europakonventionen om rätt till frihet och säkerhet. I det avsnittet gör regeringen den bedömningen att om en sådan konflikt riskerar att uppstå kan det vara olämpligt att sända över en svensk dom för verkställighet i en annan stat.

I den motsatta situationen har Kriminalvården att pröva om skillnaderna mellan den andra statens och de svenska bestämmelserna i det enskilda fallet leder till att den dömde kommer att avtjäna en väsentligt längre tid i Sverige. Om avvikelserna är så markant att en tillämpning av svenska regler om villkorlig frigivning riskerar att komma i konflikt med de rättigheter som föreskrivs i Europakonventionen eller i övrigt framstår som stötande bör enligt regeringens mening, en tidigare tidpunkt för villkorlig frigivning än vad som följer av svenska regler, kunna bestämmas.

Kriminalvården och *Svea hovrätt* efterlyser tydligare riktlinjer för hur en sådan justering ska kunna ske. Hur stor avvikelserna ska vara för att en annan tidpunkt för villkorlig frigivning ska bestämmas går inte med exakthet att säga. En given utgångspunkt är förstås den praxis som utvecklas i Europadomstolen för mänskliga rättigheter. För en närmare redogörelse hänvisas till avsnitt 7.1.4 och betänkandet (s. 254 f.). Det kan nämnas att en förlängning av ett tioårigt fängelsestraff med ett år och fyra månader på grund av skillnader i reglerna om villkorlig frigivning enligt Europadomstolen inte ansågs utgöra en kränkning av artikel 5 i Europakonventionen. Även andra omständigheter ska beaktas vid bedömningen om avvikelserna får anses oproportionerliga, t.ex. hur lång tid som återstod att verkställa i domlandet (se HFD 2013 ref 42). Regeringen vill dock betona att det av ovanstående praxis framgår att Kriminalvården endast undantagsvis ska göra avsteg från de svenska reglerna om villkorlig frigivning. Vidare bör det påpekas att den andra statens regler ska beaktas men inte nödvändigtvis tillämpas fullt ut, dvs. tidpunkten för villkorlig frigivning kan justeras till en tidigare tidpunkt även om den inte helt överensstämmer med den tidpunkt som hade bestämts enligt den andra statens regler. Att i samtliga dessa fall tillämpa den andra statens verkställighetsregler fullt ut skulle leda till tröskel-effekter och ett orättvist resultat. Utgångspunkten är fortfarande att det är svenska regler som ska tillämpas och den möjlighet som här ges till justering syftar till att undvika konflikter med Europakonventionens regler eller i övrigt stötande resultat. Tidpunkten bör därför endast

justeras så att det, med viss marginal, står klart att verkställigheten inte kommer i konflikt med Europakonventionens regler. Prop. 2014/15:29

Hur skillnaderna i villkorlig frigivning beaktas

Utredningen har föreslagit att Kriminalvården med stöd av artikel 8.2 i rambeslutet bör kunna ta hänsyn till skillnader i regler om villkorlig frigivning genom att anpassa den utländska domen och meddela föreskrift om att det utländska straffets längd ska reduceras. Som framgår av avsnitt 8.6 har regeringen en annan uppfattning. För det första bör skillnader i reglerna om villkorlig frigivning hanteras som en verkställighetsfråga, vilket också artikel 17.4 indikerar. För det andra anser regeringen att det är tveksamt om en anpassning av detta slag är förenlig med artikel 8.2 i rambeslutet. Den bestämmelsen syftar till att möjliggöra ett överförande även om den utdömda påföljdens längd är oförenlig med den verkställande statens lagstiftning på så sätt att straffets längd överstiger det strängaste föreskrivna straffet för liknande brott i den verkställande staten. En anpassning ska också ske till det strängaste straffet. Enligt regeringen kan en situation mycket väl uppstå där den andra statens straff inte överskrider straffmaximum för liknande brottslighet i Sverige, men där skillnader i bestämmelserna om villkorlig frigivning ändå motiverar att någon justering görs. Att i dessa lägen använda sig av artikel 8.2 är enligt regeringens uppfattning inte någon framkomlig väg.

Tidpunkt för villkorlig frigivning beslutas av Kriminalvården genom ett strafftidsbeslut, se 20 § lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m. Kriminalvårdens beslut får överklagas. Enligt regeringens mening är den lämpligaste lösningen att Kriminalvården beaktar de skillnader som kan förekomma i nämnda strafftidsbeslut. I den nya lagen bör det framgå att Kriminalvården får bestämma om en annan tidpunkt för villkorlig frigivning än den som anges i 26 kap. 6 § brottsbalken. En förutsättning för att göra ett avsteg är att den dömda annars riskerar att sitta frihetsberövad under en väsentligt längre tid i Sverige än om verkställigheten skett i den andra staten. Av intyget kommer Kriminalvården oftast erhålla information om dels när påföljden till fullo har avtjänats (ruta i), dels förtida eller villkorlig frigivning (ruta j). Vid oklarheter får Kriminalvården samråda med den andra statens behöriga myndighet.

Lagrådet har anfört att det framstår som en vanskelig uppgift att med ledning av den sparsamma praxis som finns besluta om rätt tidpunkt för villkorlig frigivning i de här aktuella fallen. Lagrådet har inte avstyrkt att den föreslagna bestämmelsen införs, men framhållit att lagstiftaren om så sker noga måste följa hur en sådan mekanism fungerar. Vidare har Lagrådet anfört att den föreslagna ordningen avviker från vad som gäller enligt 26 kap. 6 § jämfört med 38 kap. 14 § brottsbalken, enligt vilka bestämmelser Kriminalvårdens beslut om uppskjuten villkorlig frigivning kan överklagas separat, inte enbart som en del av ett överklagande av strafftidsbeslutet. Enligt Lagrådets mening bör övervägas närmare om denna skillnad är sakligt motiverad.

Europakonventionen är en del av svensk rätt, sedan 1995 inkorporerad som svensk lag. Kriminalvården har redan idag att följa de förpliktelser som återfinns i konventionen, vilket Högsta förvaltningsdomstolens praxis visar. Med hänsyn till denna praxis och Europadomstolens utslag i

aktuella frågor anser regeringen det vara av vikt att införa en särskild regel som beaktar denna aspekt.

När dagen för villkorlig frigivning ska fastställas kan Kriminalvården alltså inte undgå att beakta den andra statens regler på området. Det är enligt regeringens mening som nämnts mest lämpligt att den skyldigheten framgår direkt av den nya lagen. Det framstår vidare som ändamålsenligt att detta sker när Kriminalvården enligt gällande lag ändå ska fastställa dagen för villkorlig frigivning, dvs. vid strafftidsbeslutet. En ordning med ett särskilt beslut för att fastställa en tidigare tidpunkt för villkorlig frigivning skulle komplicera förfarandet utan att för den skull innebära några tydliga fördelar för den enskilde. Situationen när det kan bli aktuellt att senarelägga tidpunkten för villkorlig frigivning enligt 26 kap. 6 § brottsbalken är dessutom en annan. Vidare talar lydelsen i artikel 17.4 i rambeslutet snarast för att den utfärdande statens regler bör beaktas redan vid strafftidsbeslutet, eftersom det i artikeln anges att hänsyn får tas till den andra statens bestämmelser vid beslut om villkorlig frigivning. Sammantaget anser regeringen att starka skäl talar för att Kriminalvården bör ta hänsyn till den andra statens regler om villkorlig frigivning och fatta beslut i frågan när det inledande strafftidsbeslutet meddelas. En ordning med ett särskilt beslut om detta bör därför inte införas. Bestämmelsen bör dock justeras i förhållande till lagrådsremissens förslag, så att det framgår att denna prövning sker vid strafftidsbeslutet.

8.10 Upphävande av verkställbarhetsförklaringen

- Regeringens förslag:** En verkställbarhetsförklaring ska upphävas
- om den andra staten har återkallat domen och intyget, under förutsättning att verkställigheten inte har påbörjats i Sverige,
 - om den andra staten har meddelat den dömde nåd eller amnesti eller annat beslut som enligt lagen i den staten medför att påföljden inte längre får verkställas,
 - om den dömde har avvikit från verkställigheten, eller
 - om en ny påföljd inte har kunnat bestämmas.

Kriminalvården beslutar om att upphäva verkställbarhetsförklaringen utom i de fall ny påföljd inte kunnat bestämmas. I dessa fall beslutar rätten. Kriminalvårdens beslut får inte överklagas. Har verkställighet påbörjats i Sverige när beslut om upphävande meddelas ska verkställigheten upphöra.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår dock att det är verkställigheten som ska upphöra och inte att verkställbarhetsförklaringen ska upphävas.

Remissinstanserna tillstyrker utredningens förslag eller lämnar det utan erinran. *Svea hovrätt* har väckt frågan om en i utlandet dömd person som verkställer sitt straff i Sverige har rätt till ersättning enligt lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder utifall denne t.ex. beviljas resning.

Skälen för regeringens förslag: I vissa fall kan det, trots att Kriminalvården beslutat att erkänna den andra statens dom och verkställa påföljden, enligt rambeslutet bli aktuellt att inte påbörja eller avsluta en påbörjad verkställighet.

Enligt artikel 13 kan den utfärdande staten återkalla domen och intyget så länge verkställigheten av påföljden i den verkställande staten inte har påbörjats. Den verkställande staten ska då inte heller påbörja någon verkställighet. Det spelar ingen roll av vilket skäl ett återkallande sker även om den behöriga myndigheten i den utfärdande staten ska uppge sina skäl. Både den utfärdande och den verkställande staten har enligt artikel 19.1 rätt att bevilja den dömda nåd eller amnesti. Däremot är det endast den utfärdande staten som enligt artikel 19.2 får fatta beslut om omprövning av domen. Av artikel 20 följer vidare att om ett beslut fattas i den utfärdande staten som innebär att påföljden inte längre kan verkställas ska den verkställande staten, efter att erhållit denna information, upphöra med verkställigheten. Slutligen anger artikel 22.2 att rätten att verkställa påföljden återgår till den utfärdande staten om den dömda rymt och den verkställande staten informerat om detta.

Regeringen delar utredningens synsätt att bestämmelser om detta bör framgå av lagen. Utredningen föreslår emellertid bestämmelser om att verkställigheten ska upphöra i enlighet med 24 § internationella verkställighetslagen. Regeringen anser emellertid att den lösning som t.ex. valts i 3 kap. 14 § lagen om verkställighet av bötesstraff även bör användas här, dvs. att beslut fattas om att upphäva verkställbarhetsförklaringen. Ett skäl till det är att regleringen annars blir i viss mån motsägelsefull. En återkallelse enligt artikel 13 får endast ske om verkställigheten inte har påbörjats i den verkställande staten. En bestämmelse om att verkställigheten ska upphöra blir delvis missvisande och bör därför undvikas. Detsamma gäller de fall då rätten kommer fram till att någon ny påföljd inte ska bestämmas. Även här har någon verkställighet inte påbörjats. Sammanfattningsvis anser regeringen att det bör framgå av lagen att i vissa fall ska verkställbarhetsförklaringen upphävas. Om verkställigheten har påbörjats i Sverige innebär upphävandet av verkställbarhetsförklaringen att verkställigheten ska upphöra.

De fall som bör leda till att verkställbarhetsförklaringen ska upphävas bör enligt regeringens mening omfatta de situationer som anges i rambeslutet. Återkallas domen och intyget enligt artikel 13 bör förklaringen upphävas. Det bör framgå av lagen att detta förutsätter att verkställigheten inte påbörjats i Sverige. Om återkallelsen görs innan Kriminalvården meddelat verkställbarhetsförklaringen får myndigheten helt enkelt avskryva ärendet. Förklaringen bör också upphävas om den andra staten underrättar Kriminalvården om att nåd, amnesti eller annat beslut meddelats som innebär att påföljden inte längre ska verkställas. Det kan t.ex. röra frågan att domen omprövats i den andra staten. Om verkställigheten påbörjats i Sverige blir en konsekvens att den omedelbart ska upphöra. Vidare bör verkställbarhetsförklaringen upphävas om den dömda rymmer från den anstalt där han eller hon vistas och efter det att Kriminalvården underrättat den andra statens behöriga myndighet. En sådan underrättelse bör dock inte ske omgående utan först när det kan antas att verkställigheten inte kommer att kunna fortsätta i Sverige.

I avsnitt 8.6 föreslås att Kriminalvården kan besluta att den utländska påföljden ska överlämnas till Åklagarmyndigheten som hos rätten får ansöka om att en ny påföljd ska bestämmas. Det kommer huvudsakligen bli aktuellt när det gäller psykiskt störda lagöverträdare. Som framgår där kan det emellertid inte uteslutas att någon ny påföljd inte kan bestämmas, och får till följd att verkställigheten återgår till den andra staten. Även i dessa fall bör verkställbarhetsförklaringen upphävas.

I samtliga fall, utom ett, bör det vara Kriminalvården som beslutar om att upphäva verkställbarhetsförklaringen även om domstol efter överklagande fastställt eller meddelat verkställbarhetsförklaringen. I de fall då rätten inte kan bestämma en ny påföljd bör rätten upphäva förklaringen. Kriminalvårdens beslut bör inte kunna överklagas.

Svea hovrätt har väckt frågan om en i utlandet dömd person som verkställer sitt straff i Sverige har rätt till ersättning enligt lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder utifall denne t.ex. beviljas resning i den utfärdande staten. Regeringen konstaterar att det är den utfärdande staten som svarar för domens riktighet och äger frågan om resning (se artikel 19.2). Utgångspunkten bör därför vara att det är den staten som har att kompensera den dömden för ett felaktigt frihetsberövande. Huruvida det i det enskilda fallet även kan finnas situationer där svenska myndigheter begått ett sådant fel att ersättning ska utgå t.ex. enligt 5 § i ovan nämnda lag är en fråga som får överlämnas till rättstillämpningen.

8.11 Specialitetsprincipen

Regeringens förslag: En dömd person som överförs till Sverige för att här verkställa en annan stats utdömda påföljd får inte i Sverige åtalas, dömas eller på annat sätt berövas sin frihet för något annat brott som begicks före överförandet än det brott för vilket personen överförs. Detta ska dock inte gälla i vissa särskilda fall, bl.a. om den dömden samtyckt till att domen sändes över till Sverige eller avstått från det skydd som specialitetsprincipen innebär.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Såväl *Åklagarmyndigheten* som *Ekobrottsmyndigheten* påtalar de problem som kan uppstå med anledning av att den dömden inte får frihetsberövas avseende nyupptäckt brottslighet sedan han eller hon avtjänat sitt fängelsestraff och innan den utfärdande staten gett sitt medgivande till en sådan åtgärd. *Svea hovrätt* anser att det finns skäl för att låta bestämmelsen i 2 kap. 8 § brottsbalken omfatta även överförande av straffverkställighet. Övriga remissinstanser tillstyrker utredningens förslag eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 18.1 får en person som överförs till den verkställande staten enligt rambeslutet inte åtalas, dömas eller på annat sätt berövas sin frihet för något annat brott som begicks före överförandet, än det brott för vilket personen överförs. Detta gäller dock inte i en rad undantagsfall som anges i artikel 18.2.

Vidare kan den verkställande staten alltid ansöka om den utfärdande statens samtycke enligt artikel 18.3. Undantagsfallen är följande:

- Den dömde har haft möjlighet att lämna territoriet i den verkställande staten men inte har gjort det inom 45 dagar efter sitt slutliga frigivande eller har återvänt till detta territorium efter att ha lämnat det.
- Brottet inte kan leda till fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd.
- Det straffrättsliga förfarandet föranleder inte tillämpning av en åtgärd som innebär att den personliga friheten inskränks.
- Den dömde personen kommer att bli föremål för en icke frihetsberövande påföljd, särskilt ett bötesstraff eller en åtgärd som träder i stället för detta, även om påföljden inskränker den personliga friheten.
- Den dömde personen har samtyckt till överförandet.
- Den dömde personen har efter överförandet uttryckligen avstått från att utnyttja specialitetsprincipen med avseende på specifika gärningar som begåtts före överförandet.
- I andra fall, än som nämns ovan, när den utfärdande staten gett sitt samtycke.

Om den dömde ska avstå från det skydd som specialitetsprincipen ger ska avståendet göras frivilligt och inför behöriga rättsliga myndigheter i den verkställande staten och ska protokollföras enligt den statens lagstiftning. Vidare ska den dömde förstå innebörden av avståendet och han eller hon ska ha rätt till juridiskt biträde. Av skäl 23 framgår även att specialitetsprincipen endast ska gälla om den dömde överförs till den verkställande staten och inte i de fall han eller hon först har flytt till den staten och därefter har verkställigheten överförts.

Specialitetsprincipen är en princip som gäller inom det internationella straffrättsliga samarbetet. Principen innebär i huvudsak att om en person mot sin vilja förs över från en stat till en annan för att där lagföras eller verkställa ett straff ska han eller hon också vara skyddad mot att åtalas, dömas eller berövas friheten för annan brottslighet i tiden före överförandet eller överlämnandet. Principen skyddar mot såväl lagföring som verkställighet av redan meddelade domar. Tanken är att om den stat som t.ex. överlämnar personen hade vetskap om att personen ifråga löpte risk för att åtalas för en helt annan gärning eller verkställa ett redan utdömt straff skulle det kunna ha lett till att överlämnande inte skett.

Som utredningen föreslår bör denna princip framgå av lagen. Visserligen skulle, som *Svea hovrätt* pekar på, specialitetsprincipen kunna omhändertas genom ett tillägg till 2 kap. 8 § brottsbalken (jfr prop. 2003/04:7, s. 210) eftersom principen utgör ett avsteg från bestämmelserna i 2 kap. brottsbalken. Av nämnda bestämmelse följer att villkor som uppställts vid överlämnande eller utlämning från en annan stat till Sverige ska gälla i Sverige. Vilka villkor som avses framgår emellertid inte av bestämmelsen. I lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål har en annan lösning valts för att omhänderta samma princip. I 5 kap. 5–8 §§ i den lagen regleras uttryckligen det skydd specialitetsprincipen åsyftar. Samma uttryckliga reglering av principen återfinns i 23 § internationella verkställighetslagen. Regeringens bedömning är att principen bör anges uttryckligen i lagstiftningen med tanke på det skydd som eftersträvas.

Av lagen bör vidare framgå i vilka fall specialitetsprincipen inte ska gälla, vilka fall som avses framgå av artikel 18.2 och skäl 23 i rambeslutet.

Om den dömda flytt eller på annat sätt återvänt till Sverige för att undvika verkställighet av den andra statens påföljd, bör specialitetsprincipen inte ge något skydd. Vid tillämpningen av tilläggsprotokollet till överförandekonventionen gäller detsamma vad avser flyktfallet (jfr 25 h § internationella verkställighetslagen).

Bestämmelsen i artikel 18.2 a är vanligt förekommande undantag från specialitetsprincipen, dvs. den gäller inte om den dömda efter sitt slutliga frigivande har haft möjlighet att lämna den verkställande statens territorium men inte gjort det inom 45 dagar eller lämnat den statens territorium men återvänt. Av lagen bör detta undantag framgå. En särskild fråga avser innebörden av slutligt frigivande. Det skulle kunna anföras att en person blir slutligt frigiven först när straffet till fullo är verkställt (jfr NJA 2003 s. 133). Konsekvensen av en sådan tolkning blir dock att en dömd person som villkorligt frigivits skulle kunna stanna kvar på den verkställande statens territorium under en avsevärd tid utan att riskera att åtalas för nyupptäckt brottslighet. Med hänsyn till att samtliga medlemsstater har regler om villkorlig eller förtida frigivning kan avsikten med bestämmelsen därför, enligt regeringens bedömning, knappast vara annan än att tidsfristen ska räknas från den dag den dömda villkorligt frigivits.

Andra undantag från specialitetsprincipen, artikel 18.2 b–d, syftar till att det straffrättsliga förfarandet för att bestämma en åtgärd eller den åtgärd som kan bli resultatet av ett straffrättsligt förfarande inte är av frihetsberövande art. Utredningen har ansett att endast det undantag som syftar till att brottet inte kan leda till fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd bör framgå av lagen. Regeringens delar denna bedömning. De undantag som anges i artikel 18.2 c–d anser regeringen också är så pass otydliga att de inte bör införas som uttryckliga undantag från det skydd som specialitetsprincipen ger.

Vidare bör specialitetsprincipen inte gälla om den dömda samtyckt till att domen sänts över till Sverige, artikel 18.2 e, eller om han eller hon har avstått från det skydd som specialitetsprincipen ger, artikel 18.2 f, vilket bör framgå av lagen. Beträffande det sistnämnda fallet finns särskilda krav på hur avstående inhämtas och dokumenteras, som redogjorts för ovan. Ett motsvarande krav hur avstående inhämtas finns i artikel 27.3 f i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder och bestämmelser om detta har införts i 16 § förordningen (2003:1178) om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder. Av denna bestämmelse framgår att ett samtycke lämnas till åklagare, oavsett om det är fråga om ny lagföring eller verkställighet av redan utdömd påföljd. Samtycket ska antecknas på ett formulär som fastställs av riksåklagaren. Formuläret ska om möjligt vara skrivet på det språk som normalt används av den som har överlämnats. Om ett annat språk används, ska det antecknas på handlingen vilka åtgärder som har vidtagits för att kontrollera att den som har överlämnats har förstått innebörden av samtycket. En motsvarande bestämmelse när det gäller att avstå från specialitetsprincipen enligt artikel 18.2 f kan tas in i förordning.

Specialitetsprincipen gäller inte heller enligt artikel 18.2 g om den andra staten gett sitt samtycke, vilket bör framgå av lagen. Av artikel 18.3 framgår närmare hur detta samtycke inhämtas. Den verkställande staten ska i en framställning ange de uppgifter som anges i artikel 8.1 i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder och åtföljas av en översättning enligt artikel 8.2 i samma rambeslut. Den utfärdande staten ska samtycka om den hade varit skyldig att överlämna personen ifråga enligt rambeslutet om en europeisk arresteringsorder. De förutsättningar som anges motsvarar de i artikel 27.4 i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder och har genomförts i 17 § förordningen om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder. En motsvarande bestämmelse kan för dessa fall tas in i förordning.

Utredningen har tolkat utformningen av artikel 18 som att det inte är möjligt att frihetsberöva en person i avvaktan på samtycke från den andra staten och framhållit att detta kan medföra problem vid brottsutredningen. Utredningen har därför anfört att frågan bör ses över. Även *Åklagarmyndigheten* och *Ekobrottsmyndigheten* har uppmärksammat vissa problem i detta sammanhang. Åklagarmyndigheten har framfört att regleringen i rambeslutet kan leda till att den misstänkte avviker eller försvårar utredningen innan ett nödvändigt samtycke har inhämtats. Myndigheten har därför ansett att det bör införas en ordning som möjliggör att ett beslut som kan användas som underlag till en framställning fattas utan att den misstänkte får kännedom om det. Ekobrottsmyndigheten har anfört att i ansökan om tillstånd från den utfärdande staten ska åklagaren ange de uppgifter som en europeisk arresteringsorder ska innehålla, vilket innefattar beslut om häktning. Konsekvensen av detta skulle enligt myndigheten bli att den dömde, efter att ha avtjänat sitt straff men innan skyddet enligt specialitetsprincipen ska anses ha upphört, inte kan frihetsberövas för annat brott utan tillstånd trots att häktning är en förutsättning för att utverka tillståndet från den utfärdande staten. Även om scenariot inte torde bli särskilt vanligt förekommande innebär det svårigheter för brottsbekämpande myndigheter.

Utgångspunkten i artikel 18.1 är att den verkställande staten inte får åtala, döma eller på annat sätt frihetsberöva den dömde med anledning av annan brottslighet begången före överförandet. För att så ska få ske måste, om inte något annat undantag från specialitetsprincipen är tillämpligt, samtycke inhämtas från den andra staten. En ansökan om samtycke ska enligt artikel 18.3 innehålla de uppgifter som återges i artikel 8.1 i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder. Den bestämmelsen har genomförts i 1 kap. 4 § lagen om en europeisk arresteringsorder och innebär att en arresteringsorder ska innehålla uppgift om bl.a. en verkställbar dom, ett häktningsbeslut eller ett motsvarande verkställbart beslut (jfr artikel 8.1 c i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder).

Regeringen konstaterar, i likhet med utredningen, att specialitetsprincipen hindrar en stat från att frihetsberöva den dömde för nyupptäckt brottslighet som ligger i tiden före överförandet. När en svensk myndighet anger de uppgifter som ansökan om samtycke ska innehålla kan det följaktligen inte finnas något häktningsbeslut eller annat motsvarande verkställbart rättsligt beslut avseende den nyupptäckta brottsligheten att hänvisa till.

Regeringen inser att hänvisningen till artikel 8.1 i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder, såsom den har utformats i artikel 18.3, är problematisk. Det är emellertid inte möjligt att här ändra innehållet i rambeslutet. Den aktuella hänvisningen måste därför tolkas på så sätt att en ansökan om samtycke kan göras utan en uppgift om häktningsbeslut eller annat motsvarande beslut som en europeisk arresteringsorder skulle ha innehållit enligt artikel 8.1 c. En motsatt tolkning skulle innebära att det i praktiken inte vore möjligt att ansöka om samtycke från den andra staten och detta kan inte ha varit avsikten med hänvisningen till rambeslutet om en europeisk arresteringsorder.

Övriga uppgifter enligt artikel 8.1 måste i stället anses vara tillräckliga för att kunna göra en ansökan om samtycke hos den behöriga myndigheten i den andra staten. I enlighet med artikel 8.1 d–f ska ansökan innehålla uppgifter om bl.a. brottets beskaffenhet, brottsrubricering, de omständigheter under vilka brottet begåtts och straffskalan för brottet. Det bör av ansökan även framgå om det är fråga om ett brott som når upp till den strafftröskel som krävs enligt rambeslutet om en europeisk arresteringsorder.

Samtidigt ska det framhållas att denna problematik inte bör uppstå mer än i undantagsfall. Det ska vara fråga om brottslighet som ligger i tiden före överförandet, dvs. nyupptäckt brottslighet. I detta sammanhang vill regeringen betona att innan Kriminalvården beslutar om att erkänna den andra statens dom och verkställa den utdömda påföljden är det av stor vikt att det klargörs om det finns någon brottslighet i tiden före ett överförande. Då kan en ansökan göras om samtycke i enlighet med artikel 18.3. Skulle den andra staten inte ge sitt samtycke ska Kriminalvården vägra erkänna domen och verkställa påföljden med stöd av artikel 9.1 j i rambeslutet. Vidare är det fråga om en situation där den dömde inte har samtyckt till överförandet och inte heller flytt hit. Nuvarande praxis visar att i de allra flesta fallen samtycker den dömde till att överföras till Sverige för att verkställa påföljden här. Slutligen måste behovet av att frihetsberöva den dömde för den nyupptäckta brottsligheten inträffa under tidsperioden från det att den dömde frisläpps och till dess att fristen om 45 dagar har löpt ut. När den fristen löpt ut gäller inte specialitetsprincipen längre.

Den behöriga myndigheten, dvs. Kriminalvården, ska översända ansökan om samtycke till den andra staten. För att en ansökan ska kunna göras från Kriminalvårdens sida krävs dock nära kontakter med Åklagarmyndigheten. Närmare regler angående myndigheternas samråd inför ansökan kan ges i förordningsform.

8.12 Erkännande och verkställighet av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd till följd av en europeisk eller nordisk arresteringsorder

Prop. 2014/15:29

Regeringens förslag: När utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige till följd av att en begäran om överlämnande har avslagits enligt 2 kap. 6 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder eller om en eftersökt person har överlämnats från Sverige på villkor som avses i 3 kap. 2 § samma lag att han eller hon ska återföras hit, ska bestämmelserna i den nya lagen gälla. Bestämmelserna om de förutsättningar som gäller för att en verkställighet ska kunna överföras ska i dessa fall dock inte gälla. Tvångsmedel ska få användas även utan en begäran från den utfärdande staten. Om en begäran har avslagits med stöd av 2 kap. 6 § nämnda lag ska om den andra staten motsätter sig det någon verkställighet inte ske i Sverige.

Motsvarande ändringar ska göras i 6 kap. lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår dock inte att tvångsmedel ska få vidtas även utan begäran om tvångsmedel från den utfärdande staten.

Remissinstanserna: *Svea hovrätt* och *Åklagarmyndigheten* anför att det inte finns skäl att ändra de nu befintliga reglerna om förvar som återfinns i 7 kap. 1 och 2 §§ lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder. Hovrätten menar också att avsikten inte kan vara att den utfärdande staten ska behöva översända en dom och ett intyg enligt rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder. Åklagarmyndigheten har också påpekat att detta inte är den praxis som finns. *Kriminalvården* instämmer dock i utredningens förslag och förespråkar att domstolen ska besluta om tvångsmedel i dessa fall. Övriga remissinstanser tillstyrker eller lämnar utredningens förslag utan erinran.

Skälen för regeringens förslag

Överlämnande enligt en europeisk eller nordisk arresteringsorder

Till följd av ett ärende om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder kan fråga om överförande av verkställighet av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd till Sverige uppkomma i två olika fall.

Det första fallet, som grundar sig på artikel 4.6 i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder, avser när en svensk domstol enligt 2 kap. 6 § lagen om en europeisk arresteringsorder har avslagit en begäran om överlämnande till en annan medlemsstat för verkställighet av en frihetsberövande påföljd på grund av att den som eftersöks är svensk medborgare samt att han eller hon begär att påföljden ska verkställas i Sverige. Motsvarande bestämmelse finns i 2 kap. 6 § lagen om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder.

Det andra fallet, som grundar sig på artikel 5.3 i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder, avser när någon överlämnats från Sverige för lagföring i en annan medlemsstat men där domstolen ställer upp villkor enligt 3 kap. 2 § lagen om en europeisk arresteringsorder om att han eller hon ska återföras till Sverige för verkställighet av en utdömd frihetsberövande påföljd. När domen fått laga kraft i den andra staten ska således den dömde överföras hit i enlighet med uppställda villkor och verkställa påföljden. Någon motsvarande bestämmelse finns inte i lagen om en nordisk arresteringsorder.

Av artikel 25 i rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder följer att rambeslutet ska tillämpas även om överförande av verkställigheten är ett resultat av tillämpningen av artikel 4.6 eller 5.3 i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder, dock i den utsträckning bestämmelserna är förenliga med rambeslutet om en europeisk arresteringsorder. Enligt intyget (ruta f) ska den utfärdande staten också ange om det finns en tidigare europeisk arresteringsorder och överförandet av verkställigheten är föranlett av en tillämpning av artikel 4.6 eller 5.3 i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder. Förfarandet för överförande av verkställighet av en frihetsberövad påföljd till Sverige i dessa två situationer regleras för närvarande i 7 kap. lagen om en europeisk arresteringsorder.

Även om regeringen har en viss förståelse för de synpunkter som *Svea hovrätt* och *Åklagarmyndigheten* framfört vad gäller förfarandet för att överföra en verkställighet ser regeringen inga andra möjligheter än att tillämpa de förutsättningar som anges i det rambeslut som nu är aktuellt att genomföra. Det innebär som utgångspunkt att den andra staten ska sända över en dom och ett intyg för att Kriminalvården ska kunna besluta om att erkänna och verkställa den andra statens dom på frihetsberövande påföljd.

När det sedan gäller under vilka förutsättningar Kriminalvården ska erkänna domen och verkställa påföljden samt vilket förfarande som ska tillämpas gör regeringen följande överväganden.

Om ett överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder avslås med stöd av 2 kap. 6 § lagen om en europeisk arresteringsorder eller villkor om återförande ställs upp enligt 3 kap. 2 § samma lag, har domstolen redan tagit ställning till att den andra statens dom ska verkställas i Sverige. I det ligger en prövning enligt nämnda bestämmelser, att den eftersökte har en viss anknytning till Sverige. Dessutom har domstolen vidare prövat ett flertal vägransgrunder enligt lagen om en europeisk arresteringsorder vilka i huvudsak överensstämmer med dem som föreslås i den nya lagen (se avsnitt 8.2.1). Mot denna bakgrund finns det ingen anledning att efter det att den andra staten sänt över domen och intyget på nytt pröva om förutsättningar finns för att domen ska erkännas och verkställas i Sverige. Detta torde också vara betydelsen av artikel 25 i rambeslutet som anger att rambeslutet ska tillämpas i förenlighet med bestämmelserna i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder, dvs. det kan inte vara tanken att en stat vägrar överlämna en dömd person med stöd av artikel 4.6 i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder för att därefter vägra erkänna och verkställa domen enligt rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder.

Sammanfattningsvis bör det av lag framgå att om verkställighet i Sverige ska ske till följd av en europeisk arresteringsorder, ska de förutsättningar som gäller enligt den nya föreslagna lagen, dels för att en dom ska få sändas över hit, dels i övrigt för att erkänna och verkställa en dom, inte gälla. Det bör vidare av lag framgå att om den andra staten motsätter sig att verkställighet ska ske i Sverige efter ett avslag med stöd av 2 kap. 6 § lagen om en europeisk arresteringsorder ska inte heller någon verkställighet komma till stånd.

När det däremot gäller förfarandet för att erkänna och verkställa den andra statens dom samt övriga bestämmelser om t.ex. anpassning och hur verkställigheten ska ske finns det ingen anledning att inte låta de bestämmelser som föreslås i den nya lagen även gälla för dessa fall. Det innebär vidare att den ordning som gäller nu att även Socialstyrelsen och Statens Institutionsstyrelse beslutar om överförande av verkställighet ändras på så sätt att endast Kriminalvården blir behörig beslutande myndighet. Den andra staten bör i de två fall som nu berörs informeras om att Sverige förutsätter att en dom och ett intyg sänds över i enlighet med rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder. Sådan information kan lämnas i anslutning till att den andra staten underrättas om avslaget enligt 2 kap. 6 § lagen om en europeisk arresteringsorder eller att villkor ställts upp enligt 3 kap. 2 § samma lag. Om detta kan regleras i förordning.

Beträffande den lagtekniska lösningen föreslår utredningen ändringar i 7 kap. 1 och 2 §§ lagen om en europeisk arresteringsorder men att övriga bestämmelser i det kapitlet kan utgå till förmån för de nya regler som föreslås för att genomföra rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder. Regeringen instämmer i denna lösning, men med vissa justeringar. I den nya lagen bör även införas en bestämmelse som upplyser om 7 kap. 1 § lagen om en europeisk arresteringsorder.

Motsvarande ändringar som föreslås ovan ska även göras i 6 kap. lagen om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder. Ändringen i den lagen behöver dock få en något annorlunda utformning än i lagen om en europeisk arresteringsorder. Huvudregeln är att ett överförande som föregåtts av en nordisk arresteringsorder ska ske med tillämpning av reglerna i den nordiska verkställighetslagen. Regler härom finns redan. Nordiska verkställighetslagen är dock inte tillämplig avseende påföljder som ska verkställas som slutet ungdomsvård eller rättspsykiatrisk vård. Det bör därför införas en bestämmelse om att överförande i dessa situationer ska ske med tillämpning av 3 och 4 kap. i den nya lagen. Den nya lagen gäller i och för sig inte formellt gentemot Norge och Island, som också kan komma att utfärda en nordisk arresteringsorder. Utredningen har föreslagit att reglerna i den nya lagen likväl ska tillämpas även gentemot dessa länder i denna situation. Även om skäl i och för sig kan anföras gentemot en sådan lösning anser regeringen att det alternativet ändå får anses vara det lämpligaste. Då detta är en del av det nordiska samarbetet finns det dock inte behov av att tillämpa t.ex. bestämmelser om innehållet i en ansökan och formella regler om komplettering. Det bör därför uttryckligen anges i lagen om en nordisk arresteringsorder att bl.a. dessa regler inte ska tillämpas i förekommande fall.

Det bör betonas att dessa regler torde komma att tillämpas mycket sällan. Om Sverige ändå skulle ta emot en arresteringsorder avseende en person som omfattas av ovan beskrivna kriterier, kan det finnas skäl för de svenska myndigheterna att kontakta myndigheten i den andra staten och samråda i frågan om det kan vara en bättre lösning att återkalla arresteringsordern och inleda ett vanligt förfarande om överförande av straffverkställighet.

Tvångsmedel

Enligt 7 kap. 1 och 2 §§ lagen om en europeisk arresteringsorder kan den behöriga myndigheten i nu aktuella fall besluta att den eftersökte ska tas i förvar av polismyndigheten i avvaktan på ett beslut om överförande av straffverkställighet. Samma reglering finns i 6 kap. 1 § lagen om en nordisk arresteringsorder. Tagande i förvar får ske om det behövs för att verkställigheten av påföljden ska kunna påbörjas i Sverige. Beslutande myndighet är Kriminalvården, Statens Institutionsstyrelse eller Socialstyrelsen. Ett sådant beslut överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Utredningen har föreslagit att dessa bestämmelser ska ersättas med bestämmelserna om tvångsmedel i den här föreslagna lagen, se avsnitt 8.7. Som skäl har utredningen angett att för bl.a. Kriminalvården är det verksamhetsfrämmande att besluta i frågor om förvar av den dömda. I stället bör dessa frågor prövas av domstol. *Kriminalvården* tillstyrker förslaget. *Svea hovrätt* och *Åklagarmyndigheten* motsätter sig dock en förändring med motiveringen att det nuvarande systemet fungerar bra. Regeringen gör följande överväganden.

En europeisk arresteringsorder innebär att en eftersökt person ska gripas och överlämnas till den stat som utfärdat arresteringsordern, dvs. det ska säkerställas att den misstänkte eller dömda kan lagföras respektive verkställa den påföljd som avses. Det är därför angeläget i de två fall som nu är aktuella att det säkerställs att den dömda inte avviker eller på annat sätt undandrar sig verkställighet av den andra statens dom. Bestämmelser om att kunna använda tvångsmedel bör därför finnas. Regeringen delar utredningens förslag att nuvarande bestämmelser om förvar bör ersättas med de bestämmelser om tvångsmedel som föreslås i den nya lagen, se avsnitt 8.7. Regeringen ser fördelar med att tvångsmedelsregleringen blir mer tydlig samt att det är åklagare och domstolar som hanterar frågan. Vidare delar regeringen inte Svea hovrätts synpunkt att de nya bestämmelserna blir mer tungrodda, särskilt inte när det gäller de situationer när domstolen med stöd av 2 kap. 6 § lagen om en europeisk arresteringsorder, vägrar överlämna den dömda. Personen i fråga kommer högst troligen vara frihetsberövad med hänsyn till förfarandet enligt lagen om en europeisk arresteringsorder och att i det läget överlämna frågan om tvångsmedel till Kriminalvården ser regeringen som mer omständlig än det motsatta. Motsvarande resonemang kan anföras vad gäller en nordisk arresteringsorder.

Enligt den nya lagen får dock tvångsmedel endast användas på begäran av den andra staten. En situation om överförande av straffverkställighet till följd av en europeisk arresteringsorder, och därmed behov av tvångsmedel, kan dock uppkomma under pågående domstolsförhandling, utan någon begäran från den andra staten. Det finns därför behov av att i lagen

om en europeisk arresteringsorder göra avsteg från kravet i den nya lagen om att tvångsmedel endast får användas på begäran av behörig myndighet den andra staten. Motsvarande gäller lagen om en nordisk arresteringsorder.

Prop. 2014/15:29

9 Övriga frågor

9.1 Offentligt biträde

<p>Regeringens förslag: Offentligt biträde ska förordnas för den dömde, om det inte kan antas att behov av biträde saknas.</p>

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår dock att biträde ska förordnas om det inte *måste* antas att behov av biträde saknas.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Det finns inte i rambeslutet något uttryckligt krav på att den dömda personen ska ha rätt till att företrädas av något ombud eller motsvarande i ärenden om överförande av verkställighet.

Enligt 27 § internationella verkställighetslagen ska, i ett ärende om verkställighet av en frihetsberövande påföljd utomlands, ett offentligt biträde förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas. Det har bedömts att det i dessa ärenden kan finnas ett behov av biträde för att den dömde på ett tillfredsställande sätt ska kunna bevaka sin rätt. När det gäller ärenden om verkställighet i Sverige av en utländsk frihetsberövande påföljd ska vid tillämpning av överförandekonventionen jämte tilläggsprotokoll eller Schengenkonventionen enligt 25 § internationella verkställighetslagen offentligt biträde förordnas i fall där den dömde flytt till Sverige, om det inte måste antas att behov av biträde saknas.

Ett beslut om överförande av verkställigheten kan vara ingripande för den dömde. Även i de situationer där den dömdes samtycke är ett krav för ett överförande kan det finnas behov av biträde för att den dömde ska kunna bevaka sina rättigheter. På samma sätt kan ett avslagsbeslut eller ett beslut om att inte medge att en utländsk dom sänds över till Sverige vara ingripande för den dömde. Det bör därför införas en generell bestämmelse om att offentligt biträde ska förordnas för den dömde. Den ska således gälla vid ärenden om överförande av verkställighet av en frihetsberövande påföljd såväl från som till Sverige, även om behovet ofta kan antas vara större när det är fråga om att överföra verkställighet från Sverige. Offentligt biträde ska inte förordnas om det kan antas att behov av biträde saknas. Anledningen till att regeringen väljer en något annorlunda formulering än vad utredning föreslagit är främst för att betona att det i en inte obetydlig del av ärendena trots allt kan antas att behov av biträde saknas, särskilt mot bakgrund av att möjligheterna till att förordna offentligt biträde utökas i förhållande till nuvarande reglering.

Bestämmelser om offentligt biträde finns i lagen (1996:1620) om offentligt biträde och i förordningen (1997:405) om offentligt biträde. Dessa bestämmelser innebär bl.a. att det är den myndighet eller domstol som handlägger ärendet som ska fatta beslut i frågan och att beslutet överklagas i samma ordning som gäller för överklagande av beslut i det mål eller ärende i vilket biträdet förordnats, se avsnitt 9.2.

Fråga om offentligt biträde torde oftast uppkomma hos Kriminalvården när den handlägger ett ärende. Frågan kan även förekomma i domstol i samband med handläggningen av ett överklagande av en verkställbarhetsförklaring eller när ärendet överlämnas för bestämmande av ny påföljd. Domstolen kan även ha att besluta i frågan när denna har att ta ställning till användningen av tvångsmedel innan en framställning om överförande getts in från den andra staten, se avsnitt 8.7.

9.2 Överklagande och behörig domstol

9.2.1 Överklagande av Kriminalvårdens beslut

Regeringens förslag: Den dömde ska få överklaga Kriminalvårdens beslut i fråga om att

- sända eller inte sända över en svensk dom på frihetsberövande påföljd till en annan medlemsstat för att där erkännas och verkställas,
- beslutat att upphäva ett beslut om att sända över en dom till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet enligt 2 kap. 4 §, såtillvida upphävandet inte sker på grund av att påföljden har bortfallit enligt svensk lag eller inte längre kan verkställas till följd av ett beslut av en svensk myndighet,
- inte medge att en utländsk dom sänds över till Sverige, eller
- meddela eller inte meddela en verkställbarhetsförklaring.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår dock inte att Kriminalvårdens beslut att medge att en utländsk dom sänds över till Sverige ska få överklagas.

Remissinstanserna: *Kriminalvården* önskar förtydliganden avseende vilka beslut som ska kunna överklagas. *Rikspolisstyrelsen* efterlyser ett klagande av om utlänningslagens bestämmelser om överklagande av förvar ska vara tillämpliga avseende de typer av förvar som föreslås. *Svea hovrätt* lyfter frågan om den andra staten har klagorätt. Övriga remissinstanser tillstyrker utredningens förslag eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 41 § internationella verkställighetslagen får Kriminalvårdens och Socialstyrelsens beslut överklagas till regeringen. Det gäller både beslut om att göra och att inte göra en framställning om att överföra en svensk dom på frihetsberövande påföljd. Beslut om överförande av straffverkställighet till Sverige fattas av regeringen och går inte att överklaga.

Rambeslutet innehåller inte regler om att behöriga myndigheters beslut ska kunna överklagas även om rambeslutet utgår ifrån att vissa beslut kommer att kunna överklagas i medlemsstaterna (se skäl 22).

Vid Kriminalvårdens handläggning av ett ärende gäller förvaltningslagen (1986:223). Ett beslut av myndighet får enligt 22 § förvaltningslagen överklagas av den som beslutet angår om beslutet har gått honom eller henne emot. Beslutet ska således ha negativa verkningar för den person beslutet angår för att han eller hon ska få klaga på beslutet.

Kriminalvårdens slutliga beslut i ett ärende om överförande kan vara ingripande för den dömda personen. Regeringen delar därför utredningens bedömning att det bör införas en möjlighet i den nya lagen för den dömda att överklaga vissa av Kriminalvårdens beslut, såväl när det gäller överförande från som till Sverige. En möjlighet att överklaga innebär också att ett mer rättssäkert förfarande skapas.

När det gäller en svensk dom som kan verkställas i en annan stat ska Kriminalvårdens beslut i frågan om att sända över en dom till en annan medlemsstat kunna överklagas. Det gäller beslut att såväl sända som inte sända över en dom, vilket *Kriminalvården* påpekat. Beroende på om den dömda samtycker till överförandet eller inte är ett sådant beslut ingripande mot honom eller henne. Detsamma gäller Kriminalvårdens beslut att upphäva ett beslut om att sända över en dom till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet eftersom den dömda kan vilja att den svenska domen verkställs i den andra staten. Däremot ska myndighetens beslut om upphävande inte kunna överklagas om upphävandet sker på grund av att påföljden bortfallit enligt svensk lag eller inte längre kan verkställas till följd av ett beslut av en svensk myndighet.

I de fall det blir aktuellt att en utländsk dom ska verkställas i Sverige ska Kriminalvårdens beslut om att meddela eller inte meddela en verkställbarhetsförklaring av samma skäl som anges ovan kunna överklagas. Detsamma gäller Kriminalvårdens beslut att inte medge att den utländska domen sänds över till Sverige, se avsnitt 8.1. De föreskrifter som *Kriminalvården* kan meddela för att anpassa den utländska påföljdens art eller längd utgör en del av verkställbarhetsförklaringen och får angripas genom att denna överklagas.

När det gäller vissa andra beslut anser regeringen att några möjligheter till att överklaga beslut inte bör införas.

Ett beslut från *Kriminalvården* att upphäva verkställbarhetsförklaringen på den grunden att den andra staten har återkallat verkställigheten i Sverige eller informerat *Kriminalvården* enligt artikel 20.1 i rambeslutet att den staten meddelat beslut eller åtgärd som innebär att påföljden inte längre kan verkställas, ska inte kunna överklagas. I egenskap av verkställande stat kan Sverige inte annat än att besluta om att upphäva verkställbarhetsförklaringen i dessa fall. I de fall *Kriminalvården* beslutar om att upphäva verkställbarhetsförklaringen för att den dömda avvikit från verkställigheten och att verkställigheten av den anledningen bör återgå till den andra staten bör inte heller kunna överklagas.

Rikspolisstyrelsen har efterfrågat ett klagorandande om bestämmelserna om rätt att överklaga beslut om förvar enligt utlänningslagen (2005:716) är tillämpliga på de förvarsbestämmelser som föreslås i den nya lagen. Regeringen konstaterar att utlänningslagens överklagandebestämmelser inte är tillämpliga på de typer av förvar som föreslås. Någon annan

möjlighet att överklaga dessa beslut om förvar, som får fortgå i högst 48 timmar, ska enligt regeringen inte heller införas.

Beträffande *Svea hovrätts* frågeställning om även den andra staten har rätt att överklaga Kriminalvårdens beslut är detta enligt regeringen inte avsikten. En svensk statlig myndighet har rätt att överklaga en annan förvaltningsmyndighets beslut endast om en sådan rätt är särskild föreskriven i författning. Samma sak får anses gälla utländsk myndighet. Då denna fråga skulle kunna bli aktuell är när Kriminalvården inte meddelar en verkställbarhetsförklaring. Om den andra statens myndighet inte är nöjd med det beslutet är det inte något som hindrar att den på nytt översänder en utländsk dom för erkännande och verkställighet och då för fram argument om varför domen ändå bör erkännas och verkställas i Sverige. Enligt regeringens mening krävs således inte någon uttrycklig reglering om att utländsk myndighet inte får överklaga Kriminalvårdens beslut.

Av 23 § förvaltningslagen (1986:223) framgår att ett överklagande ska ha kommit in till myndigheten inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Myndigheten kan här välja att använda delgivningslagens bestämmelser eller någon annan form av underrättelse. Vidare framgår enligt 27 och 28 §§ att myndigheten har möjlighet att ompröva sitt beslut. Dessa bestämmelser gäller enligt förvaltningslagen och några ytterligare regler om detta behöver därför enligt regeringens mening inte införas.

9.2.2 Behörig domstol och dess prövning

Regeringens förslag: Kriminalvårdens beslut ska överklagas till allmän domstol.

Om den dömde är berövad friheten i Sverige när Kriminalvårdens beslut överklagas är behörig tingsrätt den tingsrätt inom vars domkrets den kriminalvårdsanstalt, det häkte, det ungdomshem eller den vårdinrättning är belägen där den dömde var inskriven när det första beslutet fattades i ett ärende. I annat fall ska myndighetens beslut överklagas till den tingsrätt där den dömde har sin hemvist. Med hemvist avses den ort där han eller hon är folkbokförd. Saknas behörig domstol ska ett överklagande prövas av Stockholms tingsrätt.

Vid domstolens handläggning ska lagen (1996:242) om domstolsärenden tillämpas. Innan rätten upphäver en verkställbarhetsförklaring ska dock Kriminalvården ha getts tillfälle att yttra sig.

Utredningens förslag skiljer sig från regeringens dels genom att utredningen föreslår att Stockholms tingsrätt ska vara behörig domstol, dels genom att utredningen saknar förslag om undantag från lagen (1996:242) om domstolsärenden i vissa fall.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Jönköping* anser att allmän förvaltningsdomstol ska vara överinstans och, om det anses nödvändigt att koncentrera målen till en domstol, bör en annan geografisk placering än Stockholm väljas. *Linköpings tingsrätt* ifrågasätter om det finns skäl att endast ha en behörig tingsrätt. Även *Svea hovrätt* anser att det kan finnas anledning att beakta frågor om regional fördelning inom domstols-

väsendet liksom frågan om behov av geografisk närhet mellan domstolen och landets större anstalter. Hovrätten, som i och för sig anser att ärendelagen är en lämplig handläggningsform, vill också betona att det kan uppstå praktiska problem när olika handläggningsformer gäller för olika åtgärder som ska företas enligt lagens regler. *Amnesty International* anser inte att prövningstillstånd ska krävas vid överklagande av beslut. *Stockholms tingsrätt* har slutligen tagit upp frågan om behörig domstol vid extraordinära rättsmedel.

Skälen för regeringens förslag

Allmän domstol eller förvaltningsdomstol

En allmän utgångspunkt i det internationell straffrättsliga samarbetet är att de beslut som ska fattas av svenska myndigheter och det förfarande som ska tillämpas i största möjliga utsträckning ska följa den ordning som gäller nationellt. Avvikande reglering kan bli aktuell på grund av den internationella förpliktelse som ligger till grund för regleringen eller om det av andra skäl framstår som lämpligt, se t.ex. avsnitt 6.6 där det föreslås att Kriminalvården av lämplighetsskäl bör utses till behörig myndighet.

När det gäller val av överinstans inom ramen för det internationella straffrättsliga samarbetet skiljer sig regleringen åt i ärenden om överförande av straffverkställighet. Enligt internationella verkställighetslagen kan Kriminalvårdens och Socialstyrelsens beslut överklagas till regeringen, medan Regeringskansliets beslut om bl.a. offentligt biträde överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Vidare prövar Stockholms tingsrätt framställningar enligt brottmålsdomskonventionen och beslutar om eventuell omvandling av påföljden enligt denna konvention och överförandekonventionen, även om detta inte är en överprövning. Alla tvångsmedelsbeslut prövas enligt internationella verkställighetslagen av förklarliga skäl av allmän domstol. Kriminalvårdens beslut enligt den nordiska verkställighetslagen överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Den allmänna utgångspunkten enligt förvaltningslagen är att Kriminalvårdens beslut ska överklagas till allmän förvaltningsdomstol, något *Kammarrätten i Jönköping* också pekat på. Trots det finns det enligt regeringen flera skäl att välja en annan instansordning i den nya lagen. Ärenden enligt den nya lagstiftningen kommer emellanåt innefatta komplicerade straffrättsliga frågor vilket talar för att överklagande ska ske till allmän domstol. Vidare kommer i samma ärenden vissa frågor om delvis erkännande av en svensk dom, tvångsmedelsanvändning och bestämmande av ny påföljd av förklarliga skäl att behöva hanteras av allmän domstol. Vad gäller det övriga internationella straffrättsliga samarbetet överprövas myndigheternas beslut huvudsakligen till allmän domstol om inte domstolen är första instans. Det är dessutom ofta samma straffrättsliga frågor som prövas, oavsett vilket samarbete som avses. Det kan exempelvis röra sig om frågor kring dubbel straffbarhet, förbud mot dubbelbestraffning (*ne bis in idem*), eller preskription. Regeringen ser ett värde i att dessa frågor så långt som möjligt inte splittras upp och bör således hanteras av allmän domstol.

Regeringen instämmer sammanfattningsvis i utredningens bedömning att Kriminalvårdens beslut bör överklagas till allmän domstol (se även

Prop. 2014/15:29 betänkandet s. 333 f.). Ett beslut enligt förvaltningslagen överklagas enligt huvudregeln hos allmän förvaltningsdomstol. Av den nya lagen bör det därför framgå att besluten överklagas till tingsrätt.

Behörig tingsrätt

Utredningen har föreslagit att Kriminalvårdens beslut enligt den nya lagstiftningen ska överklagas till Stockholms tingsrätt. Detta har ifrågasatts av några remissinstanser. Regeringen gör följande bedömning.

Enligt nuvarande ordning i internationella verkställighetslagen är Stockholms tingsrätt laga domstol (35 §). I förarbetena till den bestämmelsen anfördes att det är en fördel om samtliga mål om verkställighet enligt lagen handläggs av en och samma domstol, men att det efter en tids tillämpning skulle kunna bli aktuellt att ompröva ställningstagandet (prop. 1972:98 s. 90). Då antalet mål som handlagts av tingsrätten varit begränsat har dock inte någon utvärdering kommit till stånd.

En allmän utgångspunkt är att specialdestinering av måltyper till viss domstol bör undvikas. En sådan lösning kan dock användas om behovet av särskild kompetens inte kan tillgodoses genom domstolsintern specialisering på grund av att målunderlaget är för litet, ett krav på koncentration följer av Sveriges internationella åtaganden eller det behövs till följd av att särskilda ledamöter deltar i handläggningen (SOU 2010:44 s. 377–382). Det kan konstateras att specialdestinering inte kan motiveras på grund av internationella åtaganden eller att ärendetypen kräver särskilda ledamöter. Skäl för att destinera målen till en viss tingsrätt skulle kunna motiveras, såsom utredningen gjort, av att antalet mål är för få för att mer generella forumregler bör gälla. Motivet är att säkerställa att ärendena i domstolen avgörs effektivt och med hög kvalitet.

Regeringen finner ingen anledning att avvika från utredningens bedömning att endast ett begränsat antal ärenden kommer att bli föremål för domstolsprövning. Antalet mål kan emellertid inte ensamt vara avgörande för om en specialdestinering bör ske eller inte. Av betydelse är också om den juridiska komplexiteten i ärendena är stor eller när förfarandereglerna i hög grad avviker från de allmänna processrättsliga reglerna eller när det för en korrekt prövning av saken krävs särskild fackkunskap. Till skillnad från utredningen anser regeringen att dessa ärenden som nu är aktuella inte är av denna karaktär att de motiverar en specialdestinering. Ärendena rör visserligen internationella förhållanden där vissa specifika frågor kan uppkomma vid prövningen, t.ex. avseende utländska påföljder eller hur olika påföljder verkställs i andra stater. I dessa frågor anser emellertid regeringen att Kriminalvården efter hand kommer att besitta en sådan kunskap och som kan tas in i processen när ett ärende avgörs av domstolen. Vidare är många frågor som ska prövas av straffrättslig karaktär och den processordning som föreslås nedan i vilka dessa frågor ska prövas i, avviker inte från allmänna regler och ska således kunna hanteras av samtliga allmänna domstolar. När det gäller att sända över en svensk dom till en annan stat torde prövningen i domstolen ofta avse om ett överförande kan anses underlätta den dömdes sociala återanpassning och om överförandet i övrigt är lämpligt. Vidare torde prövningen i dessa fall avse frågor kring bosättning och medborgarskap. Dessa frågor anser regeringen inte kräver att viss domstol utses. I det

motsatta fallet, dvs. frågan om en utländsk dom ska verkställas i Sverige torde det oftast bli aktuellt för domstolen att pröva de vägransgrunder som är aktuella. Även här är de av sådan art att samtliga domstolar ska kunna hantera dem.

En annan aspekt att lyfta fram är även att de frågor som nu är aktuella att pröva i domstol är en del av det internationella straffrättsliga samarbetet inom EU. För detta samarbete finns flera olika författningar och den domstolsprövning som sker i de ärendena motsvarar i stor utsträckning den som kommer bli aktuell nu. I de ärendena har inte någon specialdestinering skett.

Sammanfattningsvis anser regeringen att någon specialdestinering inte bör ske vad gäller den domstolsprövning som kan bli aktuell enligt den nya lagstiftningen. I stället ska målen fördelas enligt mer allmänna forumregler.

Forumregel

Mot bakgrund av regeringens uppfattning att någon specialdestinering inte ska ske krävs en särskild regel om vilken domstol som ska vara behörig.

I många fall kommer den dömda vara frihetsberövad i Sverige när överklagandet sker, främst på kriminalvårdsanstalt eller i häkte, men även på ungdomshem eller vårdinrättning om påföljden avser sluten ungdomsvård eller rättspsykiatrisk vård. Detta torde oftast vara fallet när verkställigheten har påbörjats i Sverige och det är aktuellt att sända över en svensk dom till en annan stat för erkännande och verkställighet där. Emellertid kan det även bli aktuellt när en utländsk dom ska erkännas och verkställas i Sverige. En dömd person som flytt till Sverige kan på begäran av den andra staten anhållas och häktas i avvaktan på Kriminalvårdens prövning om en verkställbarhetsförklaring ska meddelas (se avsnitt 8.7). Om ett sådant beslut överklagas kommer den dömda vara frihetsberövad i Sverige. Av praktiska skäl bör överklagandet i samtliga dessa fall enligt regeringens mening, ske vid en tingsrätt närliggande den anstalt eller annan enhet där den dömda är frihetsberövad, t.ex. med hänsyn till den muntliga förhandling som kan bli aktuell. En forumregel som liknar den ovan beskrivna återfinns också i 26 § nordiska verkställighetslagen.

Kriminalvårdens beslut kommer också att överklagas i fall då den dömda inte är frihetsberövad i Sverige. Antingen på grund av att den dömda befinner sig i den andra staten, vilket torde utgöra de flesta fallen, men även för att han eller hon finns i Sverige utan att vara frihetsberövad. Även för dessa fall behövs en forumregel. När det är fråga om att verkställa en utländsk påföljd i Sverige torde den dömda, med utgångspunkt i de anknytningskrav som krävs för att så ska ske, i många fall ha en hemvist i Sverige. Behörig tingsrätt i dessa fall bör därför vara den tingsrätt där den dömda har sin hemvist. Med hemvist i detta sammanhang ska avses den ort där den dömda är folkbokförd.

Trots de forumregler som föreslås ovan kan det uppstå situationer när dessa inte räcker till, dvs. den dömda är varken frihetsberövad i Sverige eller har någon hemvist i Sverige. För dessa fall får Kriminalvårdens beslut överklagas till Stockholms tingsrätt.

I avsnitt 8.6 föreslås att ärenden om bestämmande av ny påföljd överlämnas till tingsrätt. Utredningen har föreslagit att Stockholms tingsrätt även i dessa fall ska vara behörig domstol. Ett sådant ärende aktualiseras bara vid överförande till Sverige. Av samma skäl som redovisas ovan anser regeringen att det saknas skäl för att endast en tingsrätt ska hantera sådana ärenden. I linje med det bör samma forumregler som föreslås ovan gälla i dessa fall. Samma uppfattning har regeringen när det gäller att bestämma vilken tingsrätt som ska ge tillstånd till att den andra staten får åtala, döma eller på annat sätt beröva den dömde friheten för något annat brott, än för det brott vilket han eller hon överförts och som begicks före överförandet, se avsnitt 7.9.

Stockholms tingsrätt har framfört synpunkter på behörig domstol vid talan om resning och återställande av försutten tid. Av 11 kap. 13 § regeringsformen följer att i de ärenden som regeringen, förvaltningsdomstol eller förvaltningsmyndighet inte är högsta instans beviljas resning av Högsta domstolen eller, om det anges i lag, av annan domstol som inte är en förvaltningsdomstol. Ansökan om extraordinära rättsmedel av Kriminalvårdens beslut prövas därför av allmän domstol eftersom ett ärende enligt denna lag inte har regeringen, förvaltningsdomstol eller förvaltningsmyndighet som högsta instans.

Sammanfattningsvis ska det av den nya lagen framgå att behörig tingsrätt är den tingsrätt inom vars domkrets den kriminalvårdsanstalt, häkte, ungdomshem eller vårdinrättning är belägen där den dömde var inskriven när det första beslutet fattades i ett ärende enligt den nya lagen. I annat fall är behörig tingsrätt den där den dömde har sin hemvist. Reservforum är Stockholms tingsrätt.

Processordning vid ett överklagande

När det gäller vilken processordning som ska gälla vid domstolens handläggning av ett överklagande delar regeringen utredningens bedömning att lagen (1996:242) om domstolsärenden (ärendelagen) bör tillämpas (se bet. s. 453 f. och 573). Mot bakgrund av den prövning som ska ske är ärendelagen mest lämpad att användas och ger ett tillräckligt bra skydd för den enskilde. Det är också den lösning som valts vid handläggning av överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut enligt lagen om verkställighet av bötesstraff respektive beslut om förverkande.

Ärendelagen innebär att rätten har möjlighet att hålla sammanträde, att rättens beslut får överklagas av den som beslutet rör förutsatt att det går honom eller henne emot, att den vanliga instansordningen gäller, att vissa tidsfrister för överklagande ska iakttas och att ett krav på prövningstillstånd i hovrätten kommer att gälla generellt.

Sammanträde ska enligt 13 § ärendelagen hållas om det kan antas vara till fördel för utredningen eller främja ett snabbt avgörande. Vidare ska ett sammanträde hållas enligt 14 § om det begärs av enskild part, men domstolen kan avstå från ett sammanträde bl.a. om det av någon särskild omständighet inte behövs. Ett exempel på en sådan särskild omständighet är om utgången i ärendet inte är beroende av om en parts uppgifter bedöms som trovärdiga eller inte (prop. 1995/96:115 s. 157 f.). En relativt stor del av de ärenden enligt den nya lagen som överklagas till domstol kommer förmodligen redan av detta skäl vara av sådan karaktär att det

inte finns skäl att hålla något sammanträde – det är snarare fråga om bedömning av i och för sig ostridiga fakta. Vidare måste vid bedömning av om sammanträde ska hållas även beaktas att domstolen saknar möjlighet att begära att den dömde transporteras till domstolsförhandlingen om han eller hon är frihetsberövad i en annan medlemsstat – varken rambeslutet eller någon annan internationell överenskommelse ger domstolen en sådan möjlighet. Om domstolen ändå finner att det kan finnas skäl att hålla sammanträde, t.ex. om muntlig bevisning ska tas upp, får en i annan stat frihetsberövad part kallas att inställa sig genom sitt ombud eller offentliga biträde (se 18 § ärendelagen). Det kan i sammanhanget finnas skäl att påpeka att om det saknas särskilda omständigheter som möjliggör att en parts begäran om sammanträde kan avslås, saknas som regel också möjlighet att frångå huvudregeln att den dömde ska ha ett offentligt biträde (se avsnitt 9.1).

Om tingsrätten överväger att upphäva myndighetens verkställbarhetsförklaring bör Kriminalvården ha möjlighet att yttra sig. Enligt artikel 9.3 har Kriminalvården en skyldighet att samråda med den andra statens myndigheter innan ett beslut fattas att inte erkänna och verkställa den andra statens dom. Några undantag till denna samrådsskyldighet finns inte. Domstolen har dock enligt 22 § tredje stycket ärendelagen inte någon skyldighet att låta myndighet som är motpart att yttra sig före rättens avgörande om det bedöms onödigt. Vid genomförandet av tidigare rambeslut har motsvarande situation föranlett bestämmelser om att den behöriga myndigheten ska ges tillfälle att yttra sig innan domstolen upphäver verkställbarhetsförklaringen (se exempelvis 3 kap. 14 § lagen om verkställighet av bötesstraff). För att Kriminalvården ska fullgöra sin samrådsskyldighet med myndigheten i den utfärdande staten bör det därför även i den nya lagen införas en skyldighet för domstolen att ge Kriminalvården rätt att yttra sig innan verkställbarhetsförklaringen upphävs.

Amnesty International framför att det inte bör finnas krav på prövningstillstånd vid överklagande av beslut enligt den nya lagen. Regeringen vill i sammanhanget erinra om att även om prövningstillstånd krävs vid överklagande till hovrätten har hovrätten likväl att gå igenom målet och göra en bedömning av bl.a. om det kan finnas skäl att betvivla riktigheten av tingsrättens beslut. Tillräckliga skäl att frångå huvudregeln att prövningstillstånd krävs finns enligt regeringens mening inte i nu aktuellt fall. Ärendelagens vanliga regler om prövningstillstånd ska därför tillämpas.

Sammanfattningsvis ska det av den nya lagen framgå att ärendelagen ska gälla vid domstolens handläggning.

9.3 Åtalsförbud

Regeringens förslag: Åtal får inte väckas i Sverige beträffande den gärning som avses i den utländska påföljden och som ska verkställas i Sverige.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: tillstyrker utredningens förslag eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: I 2 kap. 5 a § brottsbalken finns bestämmelser om utländska domars rättsverkan. Huvudregeln i första stycket är att om ansvar för gärning genom en lagakraftvunnen dom, meddelad i den stat där gärningen förövats eller i stat som tillträtt någon av de internationella överenskommelserna som anges i fjärde stycket, får en tilltalad inte lagföras för samma gärning om han eller hon frikänts från ansvar eller förklarats skyldig och påföljd antingen inte dömts ut, har verkställts eller har bortfallit. I andra stycket görs emellertid vissa undantag från denna regel och det gäller brott som begåtts på svenskt territorium, brott riktat mot svenska intressen, vissa internationella brott samt brott där lägsta straff är fängelse fyra år. Det innebär att trots att en tidigare dom meddelad i en annan stat kan Sverige på nytt, efter ett beslut om åtalsförordnande, lagföra den dömda för samma gärning.

Av förklarliga skäl bör en stat som verkställer en påföljd som dömts ut i en annan stat inte kunna lagföra den dömda för samma gärning. För att säkerställa att åtal i Sverige inte ska kunna väckas när en utländsk dom verkställs i Sverige finns bestämmelser i 38 § internationella verkställighetslagen och 29 § nordiska verkställighetslagen som inför ett åtalsförbud i dessa fall. Motsvarande bestämmelse finns också i 7 kap. 5 § lagen om överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder när ett överlämnande från Sverige för verkställighet av en frihetsberövande påföljd vägrats på den grunden att den dömda är svensk medborgare och begär att påföljden ska verkställas i Sverige.

I den nya lagen bör en motsvarande bestämmelse införas. Förbudet mot lagföring bör dock endast gälla så länge verkställigheten i Sverige består. Om den andra staten återkallar verkställigheten med innebörd att rätten att verkställa påföljden återgår till den andra staten får frågan om åtal kan väckas prövas enligt reglerna i 2 kap. 5 a § brottsbalken (jfr prop. 1972:98 s 140 f.). Det ska dock noteras att hinder mot åtal enligt 2 kap. 5 § brottsbalken torde i det närmaste alltid föreligga eftersom nästan alla medlemsstater har tillträtt Schengenkonventionen (se fjärde stycket 6). Om undantagsregeln i andra stycket är tillämplig bör det dock vid beslut om åtalsförordnande beaktas att den dömda helt eller delvis verkställt påföljden i Sverige med stöd av nu aktuellt rambeslut.

Regeringens förslag: Om en medlemsstat begär tillstånd till transport genom Sverige av en dömd person som enligt rambeslutet ska överföras till en annan medlemsstat för att där verkställa en påföljd, ska Polismyndigheten, utan dröjsmål, bevilja ett sådant tillstånd och ange under vilka villkor transporten får ske. Vid sådant tillstånd får Polismyndigheten, om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, ta i förvar den som överförs, dock längst under fyrtioåtta timmar.

Om en oplanerad mellanlandning sker ska tillstånd till transport på samma sätt begäras. Polismyndigheten får, i avvaktan på en begäran och fram till dess myndigheten prövat en sådan begäran, ta i förvar den som överförs. Om tillstånd till transport inte ges inom sjuttiotvå timmar från landningen ska personen omedelbart frigges. Beviljas tillstånd ska de vanliga reglerna om förvar gälla.

Polismyndigheten ska anmälas som behörig myndighet när det gäller tillstånd till transitering.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår också att det av lag ska framgå att det vid flygtransport utan mellanlandning inte behövs något tillstånd.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Artikel 16 i rambeslutet innehåller bestämmelser om transitering, dvs. en dömd ska överföras från en till en annan medlemsstat via en tredje medlemsstat (transitstaten). Enligt artikel 16.1 ska medlemsstaterna tillåta transitering genom sitt territorium förutsatt att den utfärdande staten gjort en framställning om transitering samt bifogat en kopia av intyget. På begäran av transitstaten ska den utfärdande staten översätta intyget till ett språk som transitstaten godkänner. Den utfärdande staten ska enligt artikel 16.2 informeras om transitstaten inte kan garantera att den dömda inte kommer att lagföras eller, med undantag för transiteringen, kvarhållas eller på annat sätt få sin frihet inskränkt för ett brott som begicks eller en påföljd som dömts ut före hans eller hennes utresa från den utfärdande statens territorium. I sådana fall kan den utfärdande staten återkalla sin framställning. Som huvudregel ska enligt artikel 16.3 ett beslut fattas senast en vecka efter mottagandet av framställningen. Den mottagande staten får enligt artikel 16.4 endast hålla den dömda i förvar under den tid som krävs för transitering genom dess territorium. När det gäller transport med flyg utan planerad mellanlandning krävs enligt artikel 16.5 inte någon framställning. Om en oplanerad mellanlandning görs ska en framställning göras inom 72 timmar.

Enligt 40 § internationella verkställighetslagen kan chefen för Justitiedepartementet, efter framställning av behörig myndighet i en annan stat, medge att utlänning, som är berövad friheten i den staten och som enligt bestämmelser i den aktuella överenskommelsen ska föras till en annan stat för verkställighet av påföljd för brott eller för förhandling med anledning av framställning om sådan verkställighet, får föras över svenskt område. Under sådan genomresa ska frihetsberövandet bestå, om inte den andra staten begär att personen frigges. Friges han eller hon inte, tillämpas

vad som i allmänhet gäller om behandling av anhållen eller häktad. Bestämmelsen bygger på artikel 13 i brottmålsdomskonventionen.

Vid genomförandet av rambeslutet om en europeisk arresteringsorder ansågs, beträffande motsvarande fråga om transitering enligt rambeslutet, att Rikspolisstyrelsen är den myndighet som har bäst förutsättningar att snabbt och formlöst lämna tillstånd och anvisningar samt ge det biträde som en transitering kan kräva. Rikspolisstyrelsen har ansvar för och överblick över de gränskontroller där frågan om transitering kan bli aktuell (prop. 2003/04:7 s. 150 f.). Enligt 8 kap. 2 § lagen om en europeisk arresteringsorder ska Rikspolisstyrelsen, efter en begäran, fatta beslut om när, var och under vilka förhållanden i övrigt transitering medges. Vidare finns i bestämmelsen en möjlighet att ta den transiterade i förvar, såväl när ett tillstånd begärs för en planerad transport genom Sverige som när en oplanerad mellanlandning med flyg sker.

I den nya lagen behövs det mot bakgrund av artikel 16 i rambeslutet, en bestämmelse om transitering. Polismyndigheten är väl lämpad för uppgiften. Det är enligt regeringens mening av värde att samma myndighet utses när fråga uppkommer att genomföra ett åtagande rörande transitering. Polismyndigheten bör därför enligt regeringens mening utses till behörig myndighet att ta emot en framställning om transitering samt besluta om tillstånd och i övriga frågor som krävs när fråga om transitering uppkommer.

Utrymmet för att enligt rambeslutet avslå en begäran om transitering hänförs sig endast till formkravet i artikel 16.1, dvs. har den utfärdande staten översänt en framställning om transitering tillsammans med en kopia på intyget ska Polismyndigheten tillåta transitering. Bestämmelsen kan därför utformas med 8 kap. 2 § i lagen om en europeisk arresteringsorder som förebild. Polismyndigheten har därutöver att beakta de krav som ställs i artikel 16.2 i rambeslutet, dvs. att den stat som gjort en framställning om transitering ska få information om det inte kan garanteras att den dömde inte kommer att t.ex. lagföras för annan brottslighet i Sverige. Den andra staten ska ju kunna återkalla framställningen och välja en annan transportväg. Med hänsyn till artikel 16.3 om att beslut såsom huvudregel ska fattas inom en vecka bör Polismyndigheten utan dröjsmål besluta om tillstånd.

Den dömda personen som ska transiteras ska också kunna tas i förvar av Polismyndigheten för att säkerställa att personen kan transporteras genom Sverige, dock längst under 48 timmar. Detta bör också framgå av lagen.

Vid flygtransport utan mellanlandning behöver, enligt artikel 16.5, inte någon framställning göras. Något tillstånd kan då inte heller lämnas. Enligt regeringens mening behöver detta inte framgå av lag (se prop. 2004/05:46, s. 63).

Om däremot en oplanerad mellanlandning sker ska en framställning göras enligt huvudregeln och Polismyndigheten ska ge sitt tillstånd, vilket bör framgå av lag. Med hänsyn till att transiteringen är oplanerad har den andra staten 72 timmar på sig att ge in en framställning. Den dömde bör därför kunna tas i förvar under så lång tid samt fram till dess Polismyndigheten beviljat tillstånd. Görs ingen framställning inom 72 timmar ska den dömde friges. När väl framställningen beviljats bör de vanliga förvarsbestämmelserna enligt ovan gälla.

Närmare bestämmelser om transitering, t.ex. att intyget ska bifogas en framställning och möjligheten att begära en översättning av intyget, kan regleras i förordning. Prop. 2014/15:29

9.5 Förklaringar och underrättelser

9.5.1 Förklaringar

Regerings bedömning: Sverige bör avge förklaring till artikel 23.1 i rambeslutet om att de språk som godtas för det intyg som ska sändas över tillsammans med domen är svenska, danska, norska och engelska. Vidare bör en förklaring avges till artikel 23.3 om att Sverige som verkställande stat ska kunna begära att domen eller väsentliga delar av den åtföljs av en översättning till svenska, danska, norska eller engelska.

Sverige bör inte avge förklaring till artikel 7.4 i rambeslutet om krav på dubbel straffbarhet för de gärningar som räknas upp i artikel 7.1.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker utredningens förslag och bedömning eller lämnar dessa utan erinran.

Skälen för regeringens bedömning: Medlemsstaterna ska, enligt artikel 23.1 i rambeslutet avge förklaring om vilka språk som godtas för det intyg som ska bifogas en dom på frihetsberövande påföljd som överlämnas för erkännande och verkställighet. I avsnitt 8.3 föreslås att de språk som godtas ska vara svenska, danska, norska och engelska. Sverige bör avge en förklaring om detta.

I artikel 23.3 i rambeslutet ges en möjlighet för medlemsstaterna att lämna en förklaring som innebär att staten som verkställande stat, i de fall där den anser att intygets innehåll är otillräckligt för att besluta om verkställighet av påföljden, omedelbart efter att ha mottagit domen och intyget, får begära att domen eller väsentliga delar av den åtföljs av en översättning till det officiella språket eller något av de officiella språken i den verkställande staten eller till ett eller flera av de officiella språken i EU:s institutioner. I avsnitt 8.3 föreslås att Sverige bör lämna en sådan förklaring och att de språk som godtas ska vara svenska, danska, norska och engelska. Sverige bör därför även avge en förklaring om detta.

Enligt artikel 7.4 i rambeslutet ges medlemsstaterna möjlighet att lämna en förklaring om att staten inte kommer att tillämpa artikel 7.1, dvs. att ställa krav på dubbel straffbarhet även för de gärningar som räknas upp i artikeln. Regeringen föreslår i avsnitt 8.2 att Sverige inte i dessa fall bör ställa upp något krav på dubbel straffbarhet. Sverige bör därför inte avge en förklaring enligt artikel 7.4.

Regeringens bedömning: Sverige bör enligt artikel 2.1 i rambeslutet underrätta rådets generalsekretariat om att Kriminalvården är behörig myndighet enligt rambeslutet, utom vad gäller tillstånd till transitering där Polismyndigheten bör utses.

Sverige bör enligt artikel 4.7 i rambeslutet anmäla till rådets generalsekretariat att Sverige inte kräver förhandssamtycke enligt artikel 4.1 c, i förhållande till andra medlemsstater som gjort samma anmälan, om den dömda personen bor och sedan minst fem år är stadigvarande lagligt bosatt i den verkställande staten och kommer få behålla sitt permanenta uppehållstillstånd i den staten.

Utredningens förslag skiljer sig från regeringens bedömning på så sätt att det föreslås att Sverige ska underrätta rådets generalsekretariat om att Socialstyrelsen ska vara behörig myndighet vid påföljd som kan antas verkställas som rättspsykiatrisk vård. Vidare föreslås inte att Polismyndigheten utses till behörig myndighet vid frågor kring transitering.

Remissinstanserna *Socialstyrelsen* och *Kammarrätten i Jönköping* föreslår att anmälan ska göras att Kriminalvården, och inte Socialstyrelsen, ska vara behörig myndighet beträffande överlämnande till rättspsykiatrisk vård.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 2.1 i rambeslutet ska medlemsstaterna underrätta rådets generalsekretariat om vilken eller vilka myndigheter som är behöriga enligt rambeslutet när medlemsstaten är utfärdande stat eller verkställande stat. Enligt förslaget i avsnitt 6.6 ska Kriminalvården vara behörig myndighet när Sverige är utfärdande och verkställande stat. Rådets generalsekretariat bör därför underrättas om att Kriminalvården är behörig myndighet. Mot bakgrund av att Polismyndigheten ska ge tillstånd till transitering enligt vad som föreslås i avsnitt 9.4 ska den myndigheten utses till behörig myndighet i dessa frågor.

Enligt artikel 4.7 i rambeslutet får medlemsstaterna till rådets generalsekretariat anmäla att dess förhandssamtycke enligt artikel 4.1 c inte ska krävas för översändande av domen och intyget i förbindelserna med andra medlemsstater som gjort samma anmälan om den dömda personen bor och sedan minst fem år är stadigvarande lagligt bosatt i den verkställande staten och kommer att få behålla sitt permanenta uppehållstillstånd i den staten (a), och om den dömda personen, i andra fall än de som avses i punkterna 1 a och b, är medborgare i den verkställande staten (b). Regeringen föreslår i avsnitt 6.5.1 att en sådan anmälan bör lämnas när det gäller de fall som avses enligt artikel 4.7 a, men däremot inte i de fall som avses enligt artikel 4.7 b. En anmälan om att en dom kan sändas över utan något medgivande i förhand enligt de förutsättningar som anges i artikel 4.7 a bör därför göras till rådets generalsekretariat.

Regeringens bedömning: Ett genomförande av rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder bör på sikt inte innebära några kostnadsökningar för det allmänna. Mycket talar i stället för att förslagen totalt sett kan innebära besparingar för Sverige.

Det kommer initialt att uppstå vissa kostnader för Kriminalvården. Även för Domstolsväsendet kommer kostnader att uppstå. Dessa kostnader bör hanteras inom myndigheternas befintliga anslagsramar.

Utredningens bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår dock att rättsväsendet ska få ökade resurser med anledning av förslaget.

Remissinstanserna: *Svea hovrätt* delar utredningens bedömning men framhåller att det bör ske överföringar mellan olika utgiftsområden, bl.a. till berörda domstolar som genom förslagen får nya och mer omfattande uppgifter. *Domstolsverket* instämmer i utredningens bedömning att rättsväsendet kommer att behöva ökade resurser för att klara av de mål som rättsväsendet kan väntas få hantera. Verket anför även att de nya reglerna innebär behov av utbildning samt betonar vikten av att reformen följs upp. Även *Kriminalvården* framhåller att reformen bör utvärderas samt förordar att ingen justering av anslagen till myndigheten görs tills vidare med anledning av utredningens förslag, dock med utgångspunkt att samtliga av utredningens förslag genomförs i ett sammanhang.

Skälen för regeringens bedömning: Rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder innebär minskade krav på den dömdes samtycke och att en medlemsstat i många fall är skyldig att erkänna och verkställa en frihetsberövande påföljd som meddelats i en annan medlemsstat. Ett genomförande av rambeslutet medför därmed en ökad möjlighet att överföra straffverkställigheten för dömda mellan medlemsstaterna inom EU.

Antalet ärenden om överförande från Sverige till utomnordiska länder är i dag betydligt fler än antalet ärenden till Sverige (se betänkandet s. 263 f). Det torde finnas en relativt stor grupp dömda i svenska fängelser som har en starkare anknytning till en annan medlemsstat inom EU än Sverige. Precis som utredningen bedömer regeringen därför att antalet överförandeärenden från Sverige när det gäller frihetsberövande påföljder kan antas öka. Liksom i dag är det huvudsakligen fråga om fängelsestraff. Eftersom Sverige redan i dag tar emot dömda utomlands som har hemvist i Sverige, torde antalet överförandeärenden till Sverige däremot inte förändras i någon större utsträckning. I båda fallen gör regeringen den bedömningen att förfarandet i den nya lagen innebär en snabbare handläggning och att överförandet kan ske i ett tidigare skede av verkställigheten än i dag, vilket är kostnadsbesparande.

Enligt rambeslutet ska de kostnader som uppkommer i den verkställande staten efter ett överförande av verkställigheten bäras av den staten. Regeringen delar därför utredningens bedömning att mycket talar för att det nya samarbetet som rambeslutet på sikt kan innebära besparingar för Sverige.

I avsnitt 6.6 föreslås att Kriminalvården ska vara behörig myndighet vid handläggningen av samtliga ärenden enligt den nya lagen. Genomförandet av rambeslutet kommer alltså medföra en ökad ärendemängd för Kriminalvården. Detta kräver en viss omställning av Kriminalvårdens arbete. Det handlar bl.a. om organisationsfrågor, kompetens, personalförskjning och utbildning. Dessutom kommer Kriminalvårdens framtida arbete med internationell straffverkställighet vara mer omfattande än i dag och därmed kräva ytterligare resurser. Kriminalvården ska, liksom i dag, ska se till att den dömda transporteras till en annan stat. Till skillnad från vad som gäller i dag enligt internationella verkställighetslagen innebär rambeslutet att kostnaden för transport av den dömda till den verkställande staten ska bäras av den utfärdande staten. Eftersom antalet överföranden från Sverige är och väntas vara större än antalet överföranden till Sverige innebär detta en ökad kostnad. Precis som utredningen bedömer regeringen att dessa kostnadsökningar på sikt kommer att kompenseras av minskade verkställighetskostnader.

Polismyndigheten ska i undantagsfall bistå Kriminalvården med transport av personer som ska överföras. Även om detta även i fortsättningen torde komma att ske mycket sällan kan det tänkas att denna typ av ärenden blir vanligare i och med att antalet överföranden förväntas öka. Detta torde dock endast innebära en sådan marginell kostnadsökning för Polismyndigheten som får hanteras inom befintliga kostnadsramar.

Centralmyndigheten, som är placerad på Justitiedepartementet som en del av departementets enhet för brottmålsärenden och internationellt rättsligt samarbete (BIRS), handlägger och förbereder ärenden som enligt internationella verkställighetslagen ska avgöras av regeringen. Förslagen innebär att en stor del av dessa ärenden i stället kommer att handläggas av Kriminalvården och allmän domstol. Detta leder på sikt till minskade kostnader. Centralmyndighetsfunktionen ska dock ligga kvar på Justitiedepartementet.

Som framgår av avsnitt 9.2 innebär vidare den föreslagna lagen att överklagande av ärenden om överförande av straffverkställighet inom EU kommer att handläggas av allmän domstol. Utredningen har uppskattat att antalet överklagade ärenden totalt för de i betänkandet föreslagna tre lagarna kommer att ligga runt 50–100 ärenden per år. Regeringen har ingen anledning att frångå denna bedömning. Majoriteten av dessa ärenden, uppskattningsvis ca 50–75 ärenden per år, torde handläggas enligt den nu föreslagna lagen. Enligt den nya lagen kommer ärenden i första hand spridas ut på samtliga domstolar i landet men Stockholms tingsrätt kommer att vara reservforum. Härigenom åläggs domstolarna nya uppgifter. Den nya målgruppen ska handläggas enligt lagen (1996:242) om domstolsärenden, vilket innebär ett enklare förfaringssätt. Vidare innebär den nya lagen att offentligt biträde ska kunna utses i en något större omfattning än i dag. Detta innebär sammantaget med att antalet ärenden förutses öka, en ökad kostnad för offentliga biträden.

Antalet ärenden beräknas dock inte bli fler än att kostnaden för dessa ärenden bör kunna hanteras inom befintliga anslagsramar. Som utredningen konstaterar finns det dock en viss osäkerhet i kostnadsbedömningen. Frågan kan därför, som *Kriminalvården* och *Domstolsverket* påpekar, behöva följas upp efter lagens ikraftträdande.

Regeringens förslag: Lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen och övriga författningsändringar ska träda i kraft den 1 april 2015.

Ett ärende om överförande av en frihetsberövande påföljd som har inletts innan den nya lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen har trätt i kraft ska handläggas enligt äldre bestämmelser.

De nya bestämmelserna i lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen ska inte tillämpas i förhållande till en medlemsstat som när ett ärende inleds inte har genomfört rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder. Lagen ska inte heller tillämpas i de fall en medlemsstat lämnat en förklaring enligt artikel 28.2 i rambeslutet att det inte ska tillämpas i förhållande till domar som fått laga kraft före ett visst angivet datum.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens. Utredningen föreslår övergångsbestämmelser i vissa av de andra lagarna. Vidare föreslår regeringen en övergångsregel vad gäller en förklaring som annan medlemsstat lämnat med stöd av artikel 28.2 i rambeslutet.

Remissinstanserna tillstyrker utredningens förslag eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder skulle ha varit genomfört den 5 december 2011. Detta innebär att den nya lagstiftningen bör träda i kraft så snart som möjligt. Den nya lagstiftningen innebär i och för sig att Kriminalvården får delvis nya arbetsuppgifter. Någon längre omställningsperiod bör ändå inte krävas då myndigheten redan i dag handlägger ärenden om överförande av straffverkställighet enligt internationella verkställighetslagen.

Förslagen innebär i förhållande till internationella verkställighetslagen en ny beslutsordning där beslut som tidigare fattades av regeringen i stället ska fattas av Kriminalvården och domstol. Vidare innebär det nya förfarandet att särskilda krav ställs på t.ex. det intyg som ska användas och tidsfrister. Ärenden om överförande av straffverkställighet som har påbörjats vid Regeringskansliet, Kriminalvården eller Socialstyrelsen innan den nya lagstiftningen träder i kraft, bör därför handläggas enligt nuvarande bestämmelser i internationella verkställighetslagen.

Det bör påpekas att endast den omständigheten att en i Sverige dömd person fått en förfrågan om denne samtycker till att verkställigheten överförs till en annan stat inte ska innebära att ett ärende inletts. I fall där en framställning gjorts före ikraftträdandet finns det i och för sig inget som hindrar att denna återkallas och att ett nytt ärende i stället initieras enligt den nya lagstiftningen.

Den nya lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom EU bör vidare endast tillämpas i förhållande till de medlemsstater som har genomfört rambeslutet om verkställighet av fri-

hetsberövande påföljder när ett ärende inleds. Även om flera medlemsstater kan antas ha genomfört rambeslutet den 1 [april] 2015, bör det införas en övergångsbestämmelse. Detta innebär att för ett ärende som inleds efter ikraftträdandet gentemot en annan medlemsstat inom EU, som ännu inte genomfört rambeslutet, ska i stället bestämmelserna i internationella verkställighetslagen tillämpas.

Enligt artikel 28.2 i rambeslutet kan en medlemsstat avge en förklaring i vilken den anger att för de domar som fått laga kraft före ett visst datum kommer den staten, såsom utfärdande och verkställande stat, att tillämpa de rättsliga instrument om överförande av dömda personer som var i kraft för den dag rambeslutet publicerades (vilket var den 5 december 2011). Innebörden av förklaringen är helt enkelt att avseende äldre domar kommer vissa medlemsstater inte vilja att rambeslutet tillämpas. Detta kommer dock vara under en övergångstid. För att tydliggöra att den nya lagen inte ska tillämpas för dessa fall bör dock en övergångsregel tas in i lagen.

Då utredningens förslag om att ersätta internationella verkställighetslagen med en ny lag om internationell straffverkställighet inte genomförs i detta skede, är det inte heller nödvändigt med de av utredningen föreslagna övergångsreglerna för de ändringar som föreslås i bl.a. brottsbalken.

12 Ansvarigt statsråd för vissa beslut

Regeringens förslag: I vissa lagar på området för internationellt straffrättsligt samarbete ändras begreppet chefen för Justitiedepartementet till ansvarigt statsråd.

Skälen för förslaget: Enligt 23 § lagen (1957:668) om utlämning för brott får chefen för Justitiedepartementet besluta i fråga om tvångsmedel i vissa fall. Enligt 26 § samma lag får chefen för Justitiedepartementet också medge att den som av en stat utlämnas till en annan stat får föras genom Sverige (s.k. transitering). Bestämmelser som innebär att chefen för Justitiedepartementet får fatta vissa beslut finns även i andra lagar på området för internationellt straffrättsligt samarbete.

Regeringen kan organisera sitt arbete på ett sådant sätt att ett annat statsråd än chefen för departementet ansvarar för lagstiftning och andra frågor som gäller det internationella straffrättsliga samarbetet. Det bör vara det statsråd i regeringen som ansvarar för frågorna som också är behörigt att fatta på beslut på området. Det finns därför skäl att ändra begreppet chefen för Justitiedepartementet i de aktuella lagarna till ansvarigt statsråd. Begreppet ansvarigt statsråd förekommer sedan tidigare i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll.

13.1 Förslag till lag om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen

Lagen är ny. Den genomför rådets rambeslut 2008/909/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen (rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder). Vidare genomför lagen artikel 5 i rådets rambeslut 2009/299/RIF om ändring av rambesluten 2002/584/RIF, 2005/214/RIF, 2006/783/RIF, 2008/909/RIF och 2008/947/RIF om stärkande av medborgarnas processuella rättigheter och främjande av tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande på ett avgörande när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen (rambeslutet om verkställighet av utevarodomar). De allmänna övervägandena om behovet av en ny lag finns i avsnitt 6.1.

1 kap. Allmänna bestämmelser

Lagens innehåll och tillämplighet

1 § Genom denna lag genomförs rådets rambeslut 2008/909/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen (rambeslutet).

I paragrafen anges att genom denna lag genomförs rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder, vilket inkluderar den ändring som skett i detta rambeslut genom artikel 5 i rambeslutet om verkställighet av utevarodomar. Härigenom tydliggörs att lagens bestämmelser ska tolkas mot bakgrund av rambeslutens beaktandesatser och artiklar.

2 § Denna lag gäller inte i förhållande till Danmark och Finland om lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. är tillämplig.

I paragrafen anges att lagen endast ska tillämpas i förhållande till Danmark och Finland i de fall lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. (nordiska verkställighetslagen) inte är tillämplig. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 6.2.

Rambeslutet omfattar frihetsberövande påföljder. För svenskt vidkommande avser detta fängelsestraff, överlämnande till rättspsykiatrisk vård och slutet ungdomsvård. Den nordiska verkställighetslagen omfattar också fängelsestraff, men däremot inte överlämnande till rättspsykiatrisk vård och slutet ungdomsvård. Det innebär att den nya lagen ska tillämpas gentemot Danmark och Finland vad avser överförande av

dessa två sistnämnda påföljder medan den nordiska verkställighetslagen ska tillämpas när det gäller verkställighet av fängelsestraff.

3 § Om Europeiska unionen genom ett särskilt beslut har avbrutit tillämpningen av rambeslutet i förhållande till en medlemsstat, eller om en medlemsstat har upphört att tillämpa rambeslutet eller den nationella lagstiftning som genomför rambeslutet, gäller inte denna lag i förhållande till den staten.

Lagstiftningen omfattar som utgångspunkt ett samarbete mellan EU:s samtliga medlemsstater. I paragrafen tydliggörs dock att lagen inte ska tillämpas gentemot en medlemsstat om EU genom ett särskilt beslut har avbrutit tillämpningen av rambeslutet i förhållande till den staten, eller om en medlemsstat har upphört att tillämpa rambeslutet eller den nationella lagstiftning som genomför rambeslutet. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 6.2.

Om en stats tillämpning av rambeslutet eller den nationella lagstiftning som har genomfört rambeslutet avbryts får i stället lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande brottmålsdom (internationella verkställighetslagen) tillämpas i förhållande till den staten. Situationen kan uppstå när en medlemsstats genomförande av rambeslutet underkänns av den statens nationella domstol eller EU-domstolen. Det kan även vara fråga om att en stat på annan grund beslutar att inte tillämpa vissa rättsakter. Ett exempel på det senare är Förenade kungarikets beslut att med stöd av protokoll 36 till Lissabonfördraget utträda ur samarbetet beträffande vissa unionsakter på området polissamarbete och straffrättsligt samarbete som har antagits före ikraftträdandet av Lissabonfördraget. I anslutningsfördragen finns det även skyddsklausuler som kan innebära att en tillämpning av rättsakter om straffrättsligt samarbete tillfälligt upphävs gentemot en ny medlemsstat (t.ex. artikel 39 i Kroatiens anslutningsfördrag).

Den nya lagens tillämpning i förhållande till de medlemsstater som ännu inte genomfört rambeslutet när lagen träder i kraft regleras genom en övergångsregel.

Bestämmelsen har utformats i enlighet med Lagrådets förslag.

Definition av en svensk dom på frihetsberövande påföljd

4 § Med en svensk dom på frihetsberövande påföljd avses i denna lag en dom eller ett slutligt beslut

1. som har meddelats av en svensk domstol,
2. som avser fängelse, överlämnande till rättspsykiatrisk vård eller sluten ungdomsvård, och
3. som har fått laga kraft.

Paragrafen innehåller en definition av vad som avses med en svensk dom på frihetsberövande påföljd, dvs. vilka svenska frihetsberövande påföljder som omfattas av lagens tillämpningsområde och som kan bli föremål för verkställighet i en annan medlemsstat inom EU. Bestämmelsen, som baserar sig på definitionerna i artikel 1 i rambeslutet, behandlas i avsnitt 6.4.

Påföljden ska ha utdömts av svensk domstol genom dom eller slutligt beslut. Med att påföljden även kan ha beslutats genom ett slutligt beslut

avses främst att en domstol med stöd av 28 kap. 9 § brottsbalken undanröjt en tidigare utdömd skyddstillsyn och i stället bestämt påföljden till t.ex. fängelse. Domen eller det slutliga beslutet ska ha fått laga kraft mot berörda parter.

Dom eller slutligt beslut som innebär fängelse omfattas av definitionen. I första hand avses fängelse som dömts ut enligt 26 kap. brottsbalken. Det kan vara fråga om fängelse på viss tid eller på livstid. Även fängelse som döms ut enligt 28 kap. 3 § brottsbalken dvs. skyddstillsyn i förening med fängelse kommer i och för sig omfattas. Möjligheten att överföra ett sådant fängelsestraff torde dock i praktiken inte att vara stor, framför allt mot bakgrund av att den andra staten kan vägra erkänna och verkställa en svensk dom om mindre än sex månader kvarstår att avtjäna.

Vidare omfattas dom eller slutligt beslut som innebär överlämnande till rättspsykiatrisk vård (31 kap. 3 § brottsbalken). Påföljden kan enligt andra stycket samma bestämmelse vara förenad med särskild utskrivningsprövning enligt lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård.

Slutligen omfattas dom eller slutligt beslut som innebär sluten ungdomsvård (32 kap. 5 § brottsbalken).

Definition av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd

5 § Med en utländsk dom på frihetsberövande påföljd avses i denna lag ett avgörande

1. som har meddelats efter ett straffrättsligt förfarande av en domstol i en medlemsstat inom Europeiska unionen,
2. som avser fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd under en begränsad eller obegränsad tid på grund av en gärning som är straffbar i den medlemsstaten, och
3. som har fått laga kraft.

Paragrafen innehåller en definition om vilka utländska domar på frihetsberövande påföljd som faller inom lagens tillämpningsområde och som således kan bli föremål för erkännande och verkställighet i Sverige. Lydelsen av bestämmelsen motsvaras i stort av artikel 1 a och b i rambeslutet. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 6.4.

I bestämmelsen anges att det ska vara fråga om ett avgörande som meddelats av en domstol efter ett straffrättsligt förfarande. Med avgörande avses såväl domar som andra former av beslut. Avgörandet ska ha fått laga kraft. Avgöranden som har meddelats av andra myndigheter än domstolar faller alltså utanför lagens tillämpningsområde. Det skulle dock kunna förekomma att annan utländsk myndighet än domstol fattar beslut om förverkande av villkorligt medgiven frihet. Att en myndighet har fattat ett sådant beslut hindrar inte att den underliggande domen sänds över till Sverige för erkännande och verkställighet i syfte att verkställa även den delen av straffet som varit föremål för förverkande av villkorligt medgiven frihet.

Eftersom avgörandet ska ske efter ett straffrättsligt förfarande torde det vanligtvis vara fråga om ett avgörande från en brottmålsdomstol. Påföljden som utdöms på grund av en straffbar gärning i den andra staten kan avse fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd. Den kan avse en begränsad eller obegränsad tid. Annan frihetsberövande åtgärd kan vara olika former av vårdpåföljder eller frihetsberövande påföljder avseende

unga lagöverträdare. Samarbetet med stöd av rambeslutet avser verkställighet av frihetsberövande påföljder. Straffprocessuella frihetsberövande åtgärder, t.ex. häktning, omfattas således inte.

Föreskrifter om tillämpningen av denna lag

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av denna lag.

I paragrafen lämnas en upplysning om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela verkställighetsföreskrifter. Det kan exempelvis röra sig om bestämmelser avseende vissa formkrav, samråd och underrättelser. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

2 kap. Erkännande och verkställighet av en svensk dom på frihetsberövande påföljd i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen

Förutsättningar för att översända en svensk dom

Grundläggande krav

1 § En dom på frihetsberövande påföljd får sändas över till en annan medlemsstat för att där erkännas och verkställas

1. om den dömda befinner sig i den andra medlemsstaten eller i Sverige,
2. om förutsättningarna i 2 och 3 §§ är uppfyllda,
3. om den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs dit, och
4. om det i övrigt är lämpligt.

Om mindre än sex månader av frihetsberövandet återstår att avtjäna vid tidpunkten för översändandet av domen, får den sändas över endast om särskilda skäl talar för att verkställigheten kommer att överföras till den andra medlemsstaten.

I paragrafen framgår de grundläggande förutsättningarna för att en svensk dom ska få sändas över till en annan medlemsstat inom EU för erkännande och verkställighet i den staten. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 7.1.

Av *första stycket* framgår att den dömda ska befinna sig i Sverige eller i den verkställande staten. Detta krav motsvarar artikel 4.1 i rambeslutet. Om personen finns i en annan tredje stat ska således ett översändande av domen aldrig ske. Vidare framgår bl.a. att en dom endast får sändas över till en annan medlemsstat om det kan antas att den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten sker där och det i övrigt är lämpligt. Det är Kriminalvården som prövar detta (se 4 §).

Kravet på att den sociala återanpassningen ska gynnas av ett överförande motsvaras av artikel 3.1 i rambeslutet och är av central betydelse för att en svensk dom på frihetsberövande påföljd ska få sändas över till en annan stat för att där erkännas och verkställas. Detta krav gäller oavsett om översändandet sker med eller utan den andra statens medgivande enligt artikel 4.1 (och eventuellt artikel 4.7) och oavsett om det, enligt de förutsättningar som gäller i artikel 6, sker med eller utan den dömdes

samtycke. Prövningen om den dömdes sociala återanpassning gynnas av ett överförande görs genom en helhetsbedömning av samtliga relevanta omständigheter avseende den dömdes anknytning till Sverige respektive den andra medlemsstaten. Faktorer som medborgarskap, bosättningsstid i staterna samt nuvarande bostads-, familje- och arbetsförhållanden har särskild relevans. Vidare bör beaktas eventuella uppehållstillstånd eller om den dömden har uppehållsrätt. När det gäller den dömdes familjeband bör särskild hänsyn tas till om det finns barn till den dömden. Även den dömdes språkliga, kulturella, sociala och ekonomiska band till respektive stat är relevanta. Särskild relevans bör vidare läggas vid om det finns ett utvisningsbeslut avseende den dömden eftersom detta kan påverka den sociala situationen vid en framtida frigivning. En annan omständighet som får en stor betydelse är den dömdes inställning (se även 3 §). I de fall han eller hon samtycker till att verkställigheten överförs utgör detta också en stark indikation på att återanpassningen underlättas, även om det inte behöver vara så i varje fall. I det omvända fallet, dvs. den dömden motsätter sig att verkställigheten överförs men en dom ändå kan sändas över med stöd av 3 §, är utgångspunkten att ett överförande av verkställigheten ändå underlättar den dömdes sociala återanpassning med hänsyn till de specifika situationer som avses i bestämmelsen. Kriminalvården ska trots detta väga in den dömdes inställning i den helhetsbedömning som ska ske.

Har den dömden en sådan närmare anknytning till den verkställande staten som anges i 2 § andra stycket, dvs. är medborgare och bor i den verkställande staten eller är medborgare och ska utvisas till den verkställande staten, finns en stark presumtion för att den sociala återanpassningen sker bäst i den verkställande medlemsstaten. Detsamma gäller om den dömden bor och sedan minst fem år varit lagligt bosatt utan avbrott i den andra staten.

I första stycket anges vidare att en dom endast får sändas över till den andra staten om det är lämpligt. Lämpligheten av ett översändande av domen kan exempelvis ifrågasättas i fall Kriminalvården fått information från den behöriga myndigheten i den andra staten att den avser att använda det anpassningsförfarande som rambeslutet erbjuder och sätta ner den svenska påföljdens längd väsentligt, se närmare härom i avsnitt 7.1.4. Ett annat exempel kan vara hur den faktiska verkställigheten kommer att ske, t.ex. för unga personer. Om det finns omständigheter som medför att lämpligheten av en verkställighet i en annan stat kan ifrågasättas ska dessa vägas mot eventuella humanitära skäl, skyddsintressen för den dömden eller liknande intressen i det enskilda fallet som talar för att verkställigheten ändå överförs. Frågan om ett överförande är lämpligt måste alltså besvaras utifrån en helhetsbedömning av samtliga faktorer i ärendet. Ett överförande av verkställigheten får emellertid aldrig ske om förhållandena är sådana att det enligt utlänningslagen (2005:719) föreligger hinder mot att verkställa avvisning eller utvisning till den staten eller om ett överförande skulle strida mot svensk grundlag eller Sveriges internationella förpliktelser, t.ex. Europakonventionen.

Av *andra stycket* följer att det, med beaktande av svenska regler om villkorlig frigivning, ska återstå minst sex månader av frihetsberövandet att avtjäna vid tidpunkten för översändandet om inte särskilda skäl talar för att domen ändå sänds över för erkännande och verkställande till den

andra staten. Ett krav på en återstående frihetsberövande strafftid om minst sex månader hänför sig till vägransgrunden i artikel 9.1 h i rambeslutet och avser att det som huvudregel inte är motiverat att överföra verkställigheten av kortare tid än så. I de fall fråga uppkommer bör Kriminalvården samråda med den andra statens myndigheter för att se om det över huvud taget är möjligt att överföra ett kortare straff.

Den andra statens medgivande

2 § En dom får sändas över enligt 1 § om den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten lämnat sitt medgivande till att domen sänds över dit.

Medgivande enligt första stycket krävs inte om den dömde är

1. medborgare och bosatt i den andra medlemsstaten,
2. medborgare i den andra medlemsstaten och efter verkställigheten av påföljden kommer att utvisas dit till följd av ett i domen meddelat beslut om utvisning enligt 8 a kap. utlänningslagen (2005:716), eller
3. bosatt och har vistats lagligt utan avbrott under minst fem år i den andra medlemsstaten.

För att en dom ska få sändas över med stöd av andra stycket 3 ska den andra medlemsstaten ha anmält att ett medgivande till att sända över domen i dessa fall inte krävs.

Av paragrafen framgår att som huvudregel gäller att den andra staten ska medge att en dom sänds över dit. I bestämmelsen anges även i vilka fall en dom kan sändas över till en annan stat utan ett sådant medgivande. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 6.5.1.

I *första stycket* framgår att den andra medlemsstaten ska lämna sitt medgivande till att domen översänds dit. I dessa fall är det därmed den andra staten som bestämmer om den dömdes sociala återanpassning kan antas gynnas av att den frihetsberövande påföljden överförs dit eller om andra villkor som den staten ställt upp är uppfyllda. Någon skyldighet för den andra staten att medge att domen sänds över finns inte. Enligt rambeslutet ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten utan dröjsmål underrätta den utfärdande staten om sitt ställningstagande. Av artikel 4.3 i rambeslutet följer att Kriminalvården alltid ska samråda med den andra staten innan en dom sänds över i de fall då medgivande krävs från den staten. Även om den andra staten avgör om domen får sändas över eller inte ska den prövning som följer av 1 § alltid ske.

I *andra stycket* framgår i vilka fall den andra statens medgivande inte krävs. Punkterna 1–3 avser dömda personer som har en sådan närmare anknytning till en annan stat att det finns en presumtion om att den sociala återanpassningen sker bäst där. I dessa fall avgör således inte den andra staten om den dömdes sociala återanpassning gynnas. Överförande av verkställigheten torde i praktiken vara mest vanlig i dessa fall.

Enligt *punkten 1* behövs inget medgivande från den andra staten när den dömde är medborgare och bosatt i den verkställande staten. Detta motsvarar artikel 4.1 a i rambeslutet. Vid bedömning av om den dömde bor i den andra medlemsstaten får en helhetsbedömning göras utifrån faktorer som folkbokföring, bostad, anställning och familjeförhållanden. Vid tveksamhet bör samråd ske med den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten.

Enligt *punkten 2* gäller undantag från bosättningskravet om den dömde är medborgare i den verkställande staten och kommer att utvisas dit efter att påföljden har verkställts med stöd av ett i domen meddelat beslut enligt 8 a kap. utlänningslagen (2005:716). Det kapitlet i utlänningslagen reglerar när en dömd person kan utvisas på grund av brott. Undantaget i denna punkt motsvarar artikel 4.1 b i rambeslutet. Punkten har utformats i enlighet med Lagrådets förslag.

Något medgivande för att sända över domen krävs inte heller enligt *punkten 3* om den dömde är bosatt och har vistats lagligt utan avbrott under minst fem år i den andra staten.

Undantaget i *punkten 3* gäller endast gentemot stater som har anmält till rådets generalsekretariat att medgivande inte krävs i motsvarande fall, vilket framgår av *tredje stycket*. Undantaget motsvarar artikel 4.7 a i rambeslutet. Vistelsen i den verkställande staten ska dessutom haft viss varaktighet, minst fem år. Denna ska ha skett utan avbrott och varit laglig, även om tillfälliga vistelser utanför den andra medlemsstaten bör kunna accepteras. Bestämmelsen i rambeslutet förutsätter vidare att den dömde kommer att få behålla sitt permanenta uppehållstillstånd i den andra staten enligt den nationella lagstiftningen som genomförts mot bakgrund av gemenskapslagstiftningen. Detta är dock ingen information som är tillgänglig när det övervägs om domen ska sändas över utan detta är en fråga för den andra staten att ta ställning till när ett översändande aktualiseras. Detsamma gäller kriteriet att bosättningen ska vara laglig. Kriminalvården bör kunna utgå från de uppgifter som kommer från den dömde eller annan utredning som finns tillgänglig, men i slutändan kommer det vara den andra staten som avgör om bosättningen är laglig. I dessa fall bör således samråd ske med den andra statens behöriga myndigheter. Av artikel 29.3 i rambeslutet framgår det att rådets generalsekretariat ska underrätta medlemsstaterna vilka av dessa som lämnat en anmälan i enlighet med bl.a. artikel 4.7. Beträffande de medlemsstater som inte avgett en sådan underrättelse gäller huvudregeln, dvs. den staten ska lämna sitt medgivande till att domen sänds över.

Den dömdes samtycke

3 § En dom får sändas över enligt 1 § om den dömde samtyckt till att domen översänds.

Samtycke enligt första stycket krävs inte om den dömde

1. är medborgare och bosatt i den andra medlemsstaten,
2. efter verkställigheten av påföljden kommer att utvisas till den andra medlemsstaten till följd av ett i domen meddelat beslut om utvisning enligt 8 a kap. utlänningslagen (2005:716), eller
3. har flytt eller på annat sätt återvänt till den andra medlemsstaten på grund av det straffrättsliga förfarandet mot honom eller henne i Sverige eller efter det att domen meddelades.

I paragrafen behandlas krav på den dömdes samtycke. Bestämmelsen, som motsvarar artikel 4.1 tillsammans med artikel 6.1–2 i rambeslutet, behandlas i avsnitt 6.5.2. I de fall ett samtycke inte krävs från den dömde ska hans eller hennes inställning till ett överförande alltid inhämtas om han eller hon finns i Sverige, se 5 §.

I *första stycket* framgår huvudregeln om krav på den dömdes samtycke.

I *andra stycket* anges ett antal situationer när något samtycke inte krävs. Om den dömda är medborgare och bosatt i den verkställande staten krävs enligt *punkten 1* inte något samtycke från honom eller henne. Undantaget motsvarar artikel 6.2 a i rambeslutet. Beträffande kravet på bosättning hänvisas till kommentaren till 2 § *andra stycket 1*. Enligt *punkten 2* krävs inte heller samtycke om den dömda kan komma att utvisas till den andra medlemsstaten med stöd av ett i domen meddelat beslut om utvisning på grund av brott enligt 8 a kap. utlänningslagen. Undantaget motsvarar artikel 6.2 b i rambeslutet. Slutligen krävs enligt *punkten 3* inte något samtycke om den dömda flytt eller på annat sätt återvänt till den andra staten på grund av det straffrättsliga förfarandet mot honom eller henne i Sverige eller efter det att domen meddelades. Undantaget motsvarar artikel 6.2 c i rambeslutet. Detta undantag kommer främst att bli aktuellt när den dömda avviker efter det att domen meddelades, men det kan inte uteslutas att detta avvikande sker efter avslutad förhandling mot honom eller henne men före det att domen meddelades. Inom EU får personer röra sig fritt. Även om en dömd person använder sig av denna rätt går det dock inte att utesluta att han eller hon gör detta i syfte att undandra sig verkställigheten av domen. Det ska prövas i varje fall om syftet med avvikandet är att undandra sig straffverkställighet.

Punkterna 2 och 3 har utformats i enlighet med Lagrådets förslag.

Förfarandet

4 § Kriminalvården prövar om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda och beslutar om en dom på frihetsberövande påföljd ska sändas över till en annan medlemsstat för att där erkännas och verkställas.

I paragrafen anges att det är Kriminalvården som i ett ärende ska pröva om förutsättningarna enligt lagen är uppfyllda och besluta om den svenska domen ska översändas till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 7.2.1.

Ett ärende kommer oftast att initieras av den myndighet som ansvarar för verkställigheten i Sverige, dvs. Kriminalvården om påföljden verkställs som fängelse och Statens institutionsstyrelse om det rör sig om sluten ungdomsvård. Om påföljden avser överlämnande till rättspsykiatrisk vård torde det oftast vara chefsöverläkaren på den vårdinrättning där den dömda vårdas som kan initiera ett ärende. Även den andra staten får hos Kriminalvården begära att myndigheten inleder ett förfarande att sända över domen. Slutligen kan den dömda själv initiera ett ärende. Oavsett vem som initierar ett ärende är det Kriminalvården som avgör om en dom ska sändas över eller inte.

Kriminalvården ska pröva om förutsättningarna enligt 1–3 §§ är uppfyllda och ska därefter besluta om en svensk dom ska skickas över till den andra medlemsstaten. I samband med prövningen kan Kriminalvården i flera fall behöva samråda med och inhämta information från den vårdinrättning där den dömda vårdas, Socialstyrelsen, Statens institutionsstyrelse eller den behöriga myndigheten i den andra staten. Det kan även bli aktuellt att inhämta information från andra svenska myndigheter. Om den andra statens medgivande krävs för att domen ska

få sändas över är ett samråd med den staten obligatoriskt. I övrigt görs bedömningen från fall till fall. Samråd behöver emellertid inte ske i fall där det är uppenbart att ett överförande av verkställigheten inte är aktuellt. För Kriminalvårdens handläggning gäller bestämmelserna i förvaltningslagen (1986:223). Förvaltningslagens bestämmelser om bl.a. partsinsyn och kommunikation är alltså tillämpliga. Kriminalvårdens beslut i fråga om att sända över en dom kan överklagas enligt 4 kap. 2 §.

5 § Om den dömda befinner sig i Sverige, ska Kriminalvården, innan beslut fattas enligt 4 §, fråga den dömda om hans eller hennes inställning till att domen sänds över till den andra medlemsstaten. Den dömda ska upplysas om innebörden av ett samtycke lämnas.

Om den dömda befinner sig i den andra medlemsstaten, bör han eller hon om möjligt tillfrågas enligt första stycket. Om den dömdes samtycke krävs enligt 3 §, ska Kriminalvården hos den andra statens behöriga myndighet begära hjälp med att inhämta ett sådant samtycke.

En återkallelse av ett samtycke ska beaktas om den görs innan Kriminalvårdens beslut om att sända över domen har fått laga kraft.

I bestämmelsen, som delvis motsvarar artikel 6.3 i rambeslutet, behandlas frågan om inhämtande av den dömdes inställning till att domen översänds. Övervägandena finns i avsnitt 7.2.2.

I *första stycket* åläggs Kriminalvården att fråga den dömda om han eller hon samtycker till att domen sänds över eller i övrigt om hans eller hennes inställning när denne befinner sig i Sverige. Detta ska således ske innan domen sänds över. Eftersom ett samtycke innebär ett avstående från det skydd som följer av artikel 18 i rambeslutet om att den dömda inte får åtalas, dömas eller på annat sätt frihetsberövas för annan brottslighet än den som avses med domen (enligt den s.k. specialitetsprincipen) ska han eller hon upplysas om detta.

Om den dömda befinner sig i den andra staten när Kriminalvården överväger att sända över en dom anges i *andra stycket* att myndigheten bör fråga den dömda om hans eller hennes inställning. Görs inte detta ska det i intyget anges att den dömda inte kunnat höras på den grunden att han eller hon finns i den andra staten (ruta k). Även i fall där ett samtycke inte krävs kan den dömdes inställning vara av betydelse för bedömningen av var den sociala återanpassningen sker bäst. Den dömdes inställning kan även ha betydelse när ett medgivande från den andra staten enligt huvudregeln i 2 § första stycket krävs för att över huvud taget få sända över domen. Om den dömdes samtycke krävs för ett överförande ska Kriminalvården begära bistånd från den andra statens myndighet om att inhämta den dömdes samtycke.

Fram till dess Kriminalvårdens beslut att sända över domen enligt 4 § fått laga kraft kan, enligt *tredje stycket*, samtycket återkallas. Om den dömdes samtycke krävs enligt 3 § blir konsekvensen av en återkallelse att domen inte får sändas över. I övriga fall får en förändrad inställning från den dömda beaktas vid övervägandena om ett överförande underlättar den dömdes sociala återanpassning och i övrigt är lämpligt.

6 § Kriminalvården ska sända över domen till en behörig myndighet i den andra medlemsstaten. Domen får inte samtidigt sändas över till mer än en medlemsstat.

I bestämmelsen anges att domen ska sändas över till en behörig myndighet i den andra medlemsstaten och att den inte samtidigt får sändas över till mer än en stat. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 7.2.3.

Av paragrafen framgår att den svenska domen som sänds över till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet ska skickas av Kriminalvården direkt till den behöriga myndigheten där. Kriminalvården kommer genom rådets generalsekretariats försorg ha uppgift om vilken myndighet i respektive medlemsstat som är behörig enligt rambeslutet (artikel 2). Domen får inte sändas över till mer än en medlemsstat. Detta motsvarar artikel 5.3 i rambeslutet.

Tvångsmedel

7 § Om den dömden befinner sig i den andra medlemsstaten, får Kriminalvården begära att den staten anhåller den dömden eller vidtar någon annan åtgärd för att säkerställa att han eller hon stannar kvar på dess territorium, i avvaktan på den statens beslut om att erkänna och verkställa domen.

Paragrafen ger en möjlighet för Kriminalvården att i vissa fall begära användning av vissa tvångsmedel i den andra staten. Bestämmelsen, som motsvarar artikel 14 om provisoriskt anhållande, behandlas i avsnitt 7.3.

Med stöd av paragrafen kan myndigheten begära att den andra staten anhåller den dömden eller vidtar någon annan typ av åtgärd för att se till att han eller hon kvarstannar i den staten fram till dess beslut fattats. Om och i så fall vilken åtgärd som faktiskt ska vidtas avgörs av den andra statens regelverk. Kriminalvården ska endast begära ett anhållande eller annan åtgärd om det finns risk för att den dömden avviker från den andra staten innan beslut fattas. En begäran ska således inte göras enbart på den grunden att den dömden finns i den andra staten. Faktorer som bör beaktas vid prövningen av om det finns anledning att begära att tvångsmedel vidtas är t.ex. i vilken utsträckning den dömden har anknytning även till tredje land och om han eller hon kan anses ha lämnat Sverige i syfte att undandra sig verkställighet. Tvångsmedel får endast begäras om skälen för att vidta tvångsmedel uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den dömden eller något annat motstående intresse, dvs. en proportionalitetsprövning ska ske. Då det inte är upp till Kriminalvården att avgöra vilken form av tvångsmedel som ska vidtas får Kriminalvården vid denna prövning fråga sig om det, utifrån tillgänglig information, kan anses för ingripande att vidta någon form av tvångsmedel. Vid denna prövning bör också straffets längd beaktas. En begäran kan göras innan, i samband med och efter det att domen har sänts över. I det förra fallet får Kriminalvården bidra till att den andra staten har tillräcklig information för att kunna bedöma om den åtgärd som begärs ska vidtas. Kriminalvården bör endast göra en begäran om tvångsmedel före översändandet om myndigheten anser att det finns förutsättningar att sända över den svenska domen kort därefter.

Om verkställigheten ändå slutligen kommer att ske i Sverige ska den tid som den dömden varit frihetsberövad med anledning av en begäran enligt ovan tillgodoräknas honom eller henne, se ändringen i lagen (1974:202) om beräkning av strafftid, avsnitt 12.4. Detta kan inträffa om

Kriminalvården upphäver beslutet om översändande av domen, se 8 § nedan, eller om den andra staten vägrar att erkänna den svenska domen. Prop. 2014/15:29

Upphävande av beslut om översändande av en dom

8 § Kriminalvården får upphäva beslutet om att sända över en dom enligt 4 § fram till dess verkställigheten påbörjas i den andra staten.

Paragrafen behandlar upphävande av beslut om att sända över en dom. Bestämmelsen, som motsvarar artikel 13 i rambeslutet, behandlas i avsnitt 7.5.

Bestämmelsen tydliggör att Kriminalvården har möjlighet att upphäva sitt beslut att sända över en dom till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet. Rambeslutet, som talar om att återkalla intyget, anger inte i vilka fall detta får ske, utan det är upp till den utfärdande staten att bestämma. Av artikel 13 framgår dock att skälen till upphävande av beslutet ska anges. Ett upphävande blir främst aktuellt när ytterligare information tillkommer i ärendet som leder till att Kriminalvården inte längre är av uppfattningen att ett överförande av domen bör ske. Det kan röra sig om att någon av de grundläggande förutsättningarna inte längre är uppfyllda, t.ex. att den dömdes sociala återanpassning inte gynnas av ett överförande, eller att det framkommer att den andra staten avser att anpassa påföljden på ett sätt som inte är acceptabelt. Det kan även röra sig om att den dömda blivit föremål för ytterligare lagföring i Sverige eller att han eller hon är föremål för utlämning eller överlämnande till en tredje stat.

Ett upphävande får ske även efter att den utländska behöriga myndigheten beslutat att erkänna och verkställa den svenska domen under förutsättning att den faktiska verkställigheten inte har påbörjats i den andra staten. Ett beslut om upphävande kan överklagas, se 4 kap. 2 §. Som huvudregel bör därför Kriminalvården avvakta med att underrätta den behöriga myndigheten i den verkställande staten till dess att beslutet att upphäva beslutet om översändande fått laga kraft. Om den dömda redan befinner sig i den verkställande staten kan det dock finnas anledning för Kriminalvården att upplysa den behöriga myndigheten i den andra staten om beslutet om upphävande. Detta för att verkställighet inte ska påbörjas.

9 § Kriminalvården ska genast upphäva beslutet om att sända över en dom enligt 4 § om påföljden har bortfallit enligt svensk lag eller inte längre kan verkställas till följd av ett beslut av en svensk myndighet. Detta ska ske även om verkställigheten har påbörjats i den andra staten.

Paragrafen avser upphävande av ett beslut om att sända över en dom när påföljden bortfallit. Bestämmelsen, som motsvarar artikel 20.1 i rambeslutet, behandlas i avsnitt 7.5.

Av bestämmelsen följer att Kriminalvården utan dröjsmål ska upphäva ett beslut om att sända över en dom enligt 4 § om påföljden inte längre kan verkställas. Det kan ske om påföljden bortfallit enligt bestämmelserna i 35 kap. 8–10 §§ brottbalken. En annan situation är om nåd eller amnesti beviljats eller om en omprövning av domen har skett, t.ex. inom

ramen för ett resningsförfarande. I samtliga dessa fall ska påföljden inte längre verkställas. Ett upphävande ska ske även om den andra staten påbörjat verkställighet av den svenska domen.

Verkställighet i Sverige

10 § Om verkställigheten av den påföljd som avses i domen pågår i Sverige när den sänds över till den andra medlemsstaten för att där erkännas och verkställas, får verkställigheten fortsätta här till dess den dömde transporteras till den andra staten enligt 12 §.

Om den dömde, efter det att domen har sänts över till den andra staten häktas i ett annat mål, tillämpas 9 § lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m.

Om Kriminalvården enligt 8 § har upphävt ett beslut om att sända över en dom eller om en behörig myndighet i den andra medlemsstaten beslutat att inte erkänna och verkställa domen, får verkställighet av påföljden fortsätta eller påbörjas i Sverige. Detsamma gäller om myndigheten i den andra staten har underlåtit Kriminalvården om att verkställighet av andra skäl inte kan äga rum i den staten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om verkställighet i Sverige efter det att domen sänts över till en annan medlemsstat för att där erkännas och verkställas. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 7.6.

I *första stycket* anges att om verkställigheten pågår när domen sänds över får den fortsätta. I många fall kommer detta vara fallet, dvs. den dömde verkställer påföljden i Sverige när fråga uppkommer att föra över verkställigheten. Om den andra staten beslutar om att erkänna och verkställa den svenska domen ska den dömde föras över till den andra staten. Verkställigheten i Sverige får då fortsätta till dess den dömde transporteras till den andra staten, vilket är i linje med artikel 22.1 i rambeslutet. Verkställighet som inte pågår när domen sänds över får inte heller påbörjas, se dock andra stycket.

I *andra stycket* är utgångspunkten att någon verkställighet inte har påbörjats när domen sänds över till en annan stat. Om den dömde i detta läge häktas i annat mål får enligt 9 § tredje stycket lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m. verkställighet av den utdömda påföljden påbörjas. Detta ska även gälla i dessa fall. Kriminalvården får då samråda med Åklagarmyndigheten om beslutet att översända domen ska upphävas enligt 8 §, vilket bör vara utgångspunkten.

I vissa fall kommer det inte bli aktuellt med någon verkställighet i den andra staten. Kriminalvården kan enligt 8 § besluta att upphäva ett beslut om översändande av en dom. Vidare kan den andra staten vägra att erkänna och verkställa domen, dvs. någon vägransgrund har tillämpats. Slutligen kan den andra staten enligt artikel 21 b och h ha meddelat att verkställigheten inte kan äga rum där eller att den dömde har rymt. I samtliga fall får verkställigheten påbörjas eller fortsätta i Sverige, vilket framgår av *tredje stycket*. Om ett upphävande sker enligt 9 §, t.ex. på grund av att påföljden bortfallit ska naturligtvis någon vidare verkställighet inte äga rum i Sverige.

Överförande av den dömd

11 § Den dömd ska överföras till den andra medlemsstaten så snart som möjligt och senast inom trettio dagar efter den statens beslut att erkänna domen och verkställa påföljden.

Om det finns särskilda skäl, får överförandet ske vid en senare tidpunkt än vad som sägs i första stycket.

I paragrafen finns bestämmelser om när överförande av den dömd till den andra staten ska ske. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 7.7.

Bestämmelsen i *första stycket* innebär att den dömd så snart det är möjligt, och senast inom trettio dagar, efter den andra medlemsstatens beslut att erkänna domen och verkställa påföljden, ska överföras till den andra staten. Detta förutsätter att den dömd befinner sig i Sverige, antingen frihetsberövad eller på fri fot. Bestämmandet av tidpunkten för överförandet ska ske i samråd med den behöriga myndigheten i den andra staten. Om det finns tveksamheter, t.ex. beträffande om beslutet fått laga kraft, får Kriminalvården samråda med den andra statens myndighet. Bestämmelsen motsvaras av artikel 15.1 i rambeslutet.

Enligt *andra stycket* får överförandet ske senare om det finns särskilda skäl, vilket motsvaras av artikel 15.2 i rambeslutet. Med särskilda skäl avses huvudsakligen oförutsedda omständigheter som hindrar att ett överförande sker inom trettio dagar, t.ex. sjukdom eller att den dömd blir föremål för annat förfarande i Sverige. Överförandet ska äga rum så snart dessa omständigheter inte längre föreligger. Enligt rambeslutet ska Kriminalvården och den behöriga myndigheten i den andra staten i en sådan situation bestämma en ny tidpunkt för överförandet. Överförandet ska enligt rambeslutet äga rum inom tio dagar från och med den nya tidpunkt som överenskommit.

Transport av den dömd

12 § Kriminalvården ska se till att den dömd transporteras till den medlemsstat där påföljden ska verkställas. Kriminalvården får begära hjälp av Polismyndigheten.

Om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, får Polismyndigheten ta den dömd i förvar, dock längst under fyrtyoåtta timmar.

Paragrafen behandlar transport av den dömd till den andra staten. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 7.8.

Kriminalvården ansvarar enligt *första stycket* för att den dömd transporteras till den stat där påföljden ska verkställas. Hur transporten ska genomföras får Kriminalvården själv avgöra. Myndigheten ansvarar för kostnaderna för transporten, vilket följer av artikel 24 i rambeslutet. Kriminalvården får begära hjälp av Polismyndigheten med transporten. Detta bör dock bara ske om det på grund av risk för fritagning eller någon annan särskild anledning behövs för att transporten ska kunna genomföras på ett betryggande sätt. Samråd ska hållas med den behöriga myndigheten i den verkställande staten inför transporten.

I *andra stycket* anges att Polismyndigheten under vissa omständigheter får ta den som ska överföras i förvar, under högst 48 timmar.

Specialitetsprincipen

13 § Om en dömd person har överförts till en annan medlemsstat enligt denna lag och en behörig myndighet i den staten gör en framställning om tillstånd att åtala, döma eller på annat sätt beröva den dömde personens frihet för ett annat brott som begåtts före överförandet, än det brott för vilket han eller hon överförts, tillämpas 6 kap. 8 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, om inte annat följer av denna lag.

Tingsrätten ska meddela beslut senast trettio dagar efter det att framställningen tagits emot.

Första och andra styckena tillämpas även om en framställning om tillstånd görs efter det att en dom har sänts över för erkännande och verkställighet enligt 6 § men innan den andra staten har beslutat i frågan.

Paragrafen avser tillstånd enligt den s.k. specialitetsprincipen. Bestämmelsen motsvarar artikel 18.3 i rambeslutet och behandlas i avsnitt 7.9.

I bestämmelsens *första stycke* anges att en framställning från den andra staten om tillstånd att åtala, döma eller på annat sätt beröva den dömde friheten för annat brott som begicks före överförandet, ska handläggas i enlighet med vad som gäller i 6 kap. 8 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder om inte annat följer av denna lag. Hänvisningen till denna lag innebär att förutsättningarna för att överlämna en person enligt den lagen även ska vara uppfyllda för att bifalla en framställning enligt denna bestämmelse. Bestämmelserna i denna lag avseende offentligt biträde (4 kap. 1 §) och behörig tingsrätt (4 kap. 4 §) ska dock tillämpas i stället för motvarande bestämmelser i lagen om en europeisk arresteringsorder. Enligt 6 kap. 8 § lagen om en europeisk arresteringsorder gäller vidare att en framställning ges in till åklagare. Eftersom Kriminalvården utses till behörig myndighet enligt nu aktuellt rambeslut kommer den utländska framställningen först att skickas dit. Kriminalvården har därefter att vidarebefordra den till Åklagarmyndigheten. Om den andra staten gör framställan direkt hos Åklagarmyndigheten är det dock inte nödvändigt att myndigheten först skickar framställan till Kriminalvården. Åklagarmyndigheten bör dock underrätta Kriminalvården att en sådan framställning gjorts.

Av *andra stycket* följer att tingsrätten ska meddela beslut senast trettio dagar efter att den mottagit framställningen. Även denna bestämmelse avviker från 6 kap. 8 § lagen om en europeisk arresteringsorder som inte stadgar några tidsfrister för tingsrättens beslut. Eftersom artikel 18.3 i rambeslutet ålägger en stat att fatta beslut inom 30 dagar ska detta även gälla för tingsrättens beslut enligt denna bestämmelse.

I *tredje stycket* anges att första och andra styckena ska tillämpas även i fall då en framställning sker i samband med att den andra statens behöriga myndighet prövar om den svenska domen ska erkännas och verkställas där. En sådan framställning baseras på artikel 18.3 i rambeslutet och innebär att den verkställande staten med stöd av artikel 9.1 j kan vägra erkänna och verkställa en annan stats dom om något samtycke inte lämnas från den staten om att den dömde kan komma att åtalas, dömas eller frihetsberövas för annat brottslighet än den som överförandet avser och som begåtts i tiden före översändandet av domen.

14 § Om ett överlämnande till Sverige för lagföring har skett enligt rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna, och överlämnandet har ägt rum på villkor att den som överlämnas återförs till den andra medlemsstaten för att där verkställa en, med anledning av överlämnandet, i Sverige utdömd frihetsberövande påföljd tillämpas 6 och 9–12 §§.

Om en ansökan om överlämnande till Sverige för verkställighet av en frihetsberövande påföljd enligt det rambeslut som anges i första stycket har avslagits på den grunden att den andra medlemsstaten övertar verkställigheten av påföljden tillämpas 6 och 9 §§ samt 10 § tredje stycket. Detsamma gäller vid ett sådant avslag enligt konventionen av den 15 december 2005 om överlämnande mellan de nordiska staterna på grund av brott.

Paragrafen behandlar en specifik situation när den svenska domen ska verkställas i en annan stat med anledning av ett förfarande enligt rambeslutet om en europeisk arresteringsorder. Bestämmelsen är även tillämplig när det är fråga om en nordisk arresteringsorder. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 7.10 och följer av artikel 25 i rambeslutet.

I *första stycket* behandlas situationen när Riksåklagaren enligt 12 § förordningen (2003:1178) om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder lämnat en garanti att en person som överlämnats till Sverige för lagföring ska återföras till den andra staten för att där verkställa den frihetsberövande påföljd som kan tänkas utdömas med anledning av överlämnandet. När domen fått laga kraft ska åklagaren enligt 14 § i förordningen pröva om förutsättningarna för återförande är uppfyllda.

I *andra stycket* behandlas situationen när en begäran om överlämnande till Sverige enligt en europeisk eller nordisk arresteringsorder för verkställighet av en frihetsberövande påföljd avslagits på den grunden att den andra medlemsstaten övertar verkställigheten av påföljden. Beträffande en nordisk arresteringsorder blir denna bestämmelse endast tillämplig när påföljden avser överlämnande till rättspsykiatrisk vård eller sluten ungdomsvård, se kommentaren till 1 kap. 2 §.

I dessa två situationer är frågan om påföljden ska verkställas i den andra staten redan avgjord och någon prövning enligt de förutsättningar som anges i denna lag (1–5 §§) för att sända över en dom ska således inte ske. Inte heller ska bestämmelserna om tvångsmedel (7 §), upphävande (8 §) och specialitetsprincipen (13 §) tillämpas. Däremot ska Kriminalvården besluta om att sända över domen (6 §) tillsammans med intyget med korrekt översättning. Vidare ska Kriminalvården kunna upphäva ett beslut om översändande t.ex. om påföljden inte längre kan verkställas då den dömd meddelats nåd (9 §). I de fall som avses i första stycket ska även bestämmelserna om verkställighet i Sverige samt överförande och transport av den dömd tillämpas (10–12 §§). I den situation som avses i andra stycket ska dock, utöver 6 och 9 §§, enbart 10 § tredje stycket tillämpas. Mot bakgrund av att Kriminalvården ensam blir behörig myndighet enligt rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder kommer detta även framgå av förordningarna om överlämnande till Sverige enligt en europeisk respektive nordisk arresteringsorder.

3 kap. Erkännande och verkställighet av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd i Sverige

Skyldighet att erkänna och verkställa en utländsk dom

1 § En utländsk dom på frihetsberövande påföljd som sänds över från en annan medlemsstat ska erkännas och verkställas i Sverige om förutsättningarna i 2 och 3 §§ är uppfyllda och inte annat följer av denna lag.

I paragrafen anges att en dom på frihetsberövande påföljd som sänds över till Sverige och uppfyller de krav som uppställs i 2 och 3 §§ ska erkännas och verkställas i Sverige om inte annat följer av denna lag. En allmän förutsättning för att domen ska erkännas och verkställas är att det rör sig om en dom som omfattas av definitionen i 1 kap. 5 §. Av 4 och 5 §§ följer att den utländska domen inte ska erkännas och verkställas om en vägransgrund tillämplig och det saknas skäl att göra avsteg från vägransgrunden. Brister i intyget kan dessutom föranleda att domen inte ska erkännas och verkställas, se kommentaren till 7 §. Bestämmelsen följer av artikel 8.1 i rambeslutet. Överväganden finns i avsnitt 8.1. Bestämmelsen har utformats i enlighet med Lagrådets förslag.

Förutsättningar för att ta emot en utländsk dom

Anknytning till Sverige

2 § För att en dom ska få erkännas och verkställas här krävs att den dömde befinner sig i den andra staten eller i Sverige och

1. är svensk medborgare och bosatt i Sverige,
2. är svensk medborgare och kan till följd av domen komma att avvisas eller utvisas hit efter verkställigheten av påföljden,
3. är bosatt och har vistats lagligt utan avbrott under minst fem år i Sverige och det bedöms att han eller hon kommer att få behålla sin uppehållsrätt eller sitt permanenta uppehållstillstånd, eller
4. Kriminalvården har medgett att domen sänds över till Sverige.

Vad som sägs i första stycket 3 gäller endast om den andra medlemsstaten har anmält att ett medgivande från den staten till att sända över en dom inte krävs i motsvarande fall.

Kriminalvården ska lämna ett medgivande enligt första stycket 4 om den dömdes sociala återanpassning underlättas av ett överförande av verkställigheten till Sverige och det i övrigt framstår som lämpligt.

I paragrafen anges vad som krävs avseende den dömdes anknytning till Sverige för att en utländsk dom ska erkännas och verkställas här. Bestämmelsen behandlas i avsnitten 6.5.1 och 8.1 och följer av artikel 4 i rambeslutet.

I *första stycket* anges inledningsvis att den dömde ska befinna sig i Sverige eller i den andra staten. Kravet följer av artikel 4.1 i rambeslutet. Det anges vidare i stycket tre fall där den dömde har en sådan närmare anknytning till Sverige att en dom alltid får sändas över hit, dvs. utan föregående medgivande från Kriminalvården. I dessa fall finns enligt rambeslutet en presumtion för att den sociala återanpassningen sker bäst här. Kriminalvården kan då inte hindra att domen sänds över även om myndigheten anser det motsatta. Däremot kan Kriminalvården yttra sig och föra fram att den dömdes återanpassning enligt myndighetens

mening inte gynnas av att domen verkställs i Sverige. Den andra staten har då att överväga om domen ändå ska sändas över (eller återkallas). Vidare anges i fjärde punkten att erkännande och verkställighet också får ske i annat fall om Kriminalvården innan översändandet har medgett att domen får sändas över.

Av *punkten 1* framgår att ett översändande får ske i fallet när den dömde är svensk medborgare och bosatt i Sverige. Detta motsvarar artikel 4.1 a i rambeslutet. Beträffande bosättningskravet se kommentaren till 2 kap. 2 § andra stycket 1.

I *punkten 2* anges att översändande får ske om den dömde är svensk medborgare, utan att nödvändigtvis vara bosatt i Sverige, och till följd av domen kan komma att utvisas eller avvisas hit efter verkställigheten av påföljden. Detta motsvarar artikel 4.1 b i rambeslutet. Det utländska beslutet om utvisning eller avvísning kan ingå i domen eller meddelas i ett särskilt rättsligt eller administrativt beslut eller åtgärd i samband med eller i anslutning till domen och som vidtas till följd av domen. Punkten har utformats i enlighet med Lagrådets förslag.

Punkten 3 avser en situation när den dömde inte är svensk medborgare men är bosatt i Sverige och har vistats lagligt utan avbrott här i minst fem år och vid tiden för översändandet av domen har uppehållsrätt eller permanent uppehållstillstånd. Kravet bör anses uppfyllt även om den dömde tillfälligtvis vistats utanför Sverige. Det ska dessutom kunna bedömas att den dömde kommer att få behålla sin uppehållsrätt eller sitt uppehållstillstånd. Vid denna bedömning bör Kriminalvården samråda med Migrationsverket. Frågan om en uppehållsrätt kan komma att upphöra eller ett permanent uppehållstillstånd återkallas styrs av bestämmelser i utlänningslagen. Om den dömde saknar uppehållsrätt eller ett permanent uppehållstillstånd, eller om det finns skäl att anta att rätten att vistas i Sverige inte kommer att bestå, bör den andra staten utan dröjsmål informeras om detta. Skäl att anta att ett uppehållstillstånd kommer att återkallas föreligger om det hos Migrationsverket finns ett pågående ärende om återkallelse eller om Migrationsverket bedömer att det, t.ex. på grund av den information som verket får del av under samrådet med Kriminalvården, finns anledning att inleda ett sådant förfarande. Situationen motsvarar artikel 4.7 a i rambeslutet. Punkten har utformats i enlighet med Lagrådets förslag.

I *punkten 4* anges att erkännande och verkställighet även får ske i annat fall än vad som sägs i punkterna 1–3 om Kriminalvården har medgett att den behöriga myndigheten i den andra staten sänder över en dom. När ett sådant medgivande ska lämnas regleras i tredje stycket.

Utgångspunkten är att Kriminalvården ska godta den andra statens bedömning att kriterierna enligt punkterna 1–3 är uppfyllda. Om däremot Kriminalvården ser att något kriterium inte är uppfyllt, t.ex. det ovan nämnda förhållandet att den dömde inte kommer att få behålla sitt uppehållstillstånd eller att han eller hon inte får anses vara bosatt i Sverige ska Kriminalvården samråda med den andra staten. Samrådet kan leda till att Kriminalvården anser att det finns skäl till att medge att domen sänds över enligt tredje stycket. Om myndigheten anser att ett visst krav inte är uppfyllt och det inte heller finns skäl att medge att domen sänds över har Kriminalvården möjlighet att vägra verkställighet. Detta följer av artikel 9.1 b i rambeslutet.

Av *andra stycket* framgår att första stycket punkten 3 endast gäller i förhållande till medlemsstater som gjort en motsvarande anmälan till rådets generalsekretariat. Av artikel 29.3 framgår att rådets generalsekretariat ska underrätta medlemsstaterna om vilka stater som gjort en sådan anmälan. Kriminalvården kommer således veta vilka stater det är.

I *tredje stycket* regleras när Kriminalvården ska lämna ett medgivande enligt punkten 4. Kriminalvårdens medgivande krävs i de situationer som inte omfattas av punkterna 1–3. Ett medgivande får lämnas om den dömdes sociala återanpassning underlättas av ett överförande av verkställigheten till Sverige och det även i övrigt framstår som lämpligt. Beträffande bedömningen om den sociala återanpassningen underlättas av att verkställigheten överförs hänvisas till kommentaren till 2 kap. 1 § första stycket. Den lämplighetsbedömning som ska göras i dessa fall skiljer sig dock i viss mån ifrån den som ska ske innan en svensk dom sänds över till en annan medlemsstat. I lämplighetsprövningen ligger bl.a. att bedöma om hinder mot att erkänna och verkställa domen kan antas föreligga, se 4 §. Om Kriminalvården bedömer att en vägransgrund är tillämplig ska självklart något medgivande till att sända över domen inte lämnas. Det ska dock påpekas att av bl.a. humanitära skäl kan Kriminalvården välja att inte tillämpa en vägransgrund, se 5 §. Detta kan även bli aktuellt vid lämplighetsprövningen enligt denna bestämmelse. Ovan sagda utsluter dock inte att även andra omständigheter kan vara relevanta vid lämplighetsprövningen. Av störst betydelse vid prövningen av om ett medgivande ska lämnas är ändå Kriminalvårdens bedömning i fråga om den dömdes sociala återanpassning skulle gynnas av ett överförande eller inte. Utgångspunkten är att Kriminalvården ska lämna ett medgivande enligt tredje stycket innan en dom sänds över. Det finns dock inget som hindrar att ett sådant medgivande även ges i efterhand, när domen redan tagits emot.

Den dömdes samtycke

3 § För att en dom ska få erkännas och verkställas här krävs även att den dömde har samtyckt till att domen sänds över till Sverige.

Samtycke enligt första stycket krävs dock inte om den dömde

1. är svensk medborgare och bosatt i Sverige,
2. kan till följd av domen komma att avvisas eller utvisas till Sverige efter verkställigheten av påföljden, eller
3. har flytt eller på annat sätt återvänt till Sverige på grund av det straffrättsliga förfarandet mot honom eller henne i den andra staten eller efter det att domen meddelades.

I paragrafen behandlas krav på den dömdes samtycke. Bestämmelsen, som motsvarar artikel 4.1 tillsammans med artikel 6.1 och 6.2 i rambeslutet, behandlas i avsnitt 6.5.2.

I *första stycket* framgår att den dömdes samtycke krävs som huvudregel. Av det intyg som ska bifogas domen enligt 6 § ska framgå att den dömde samtycker till att domen sänds över till Sverige (ruta k).

I *andra stycket* anges tre fall då något samtycke från den dömde inte krävs. Två av dessa motsvarar de fall då något medgivande från Kriminalvården inte krävs för att sända över domen enligt 2 § första stycket 1 och 2. Även om samtycke från den dömde inte krävs ska i de

fall den dömden befinner sig i den andra staten av intyget framgå hans eller hennes inställning. Denna information är av betydelse för Kriminalvårdens prövning, bl.a. om myndigheten avser att samråda med den andra statens behöriga myndighet om ett överförande verkligen gynnar den dömdes sociala återanpassning. Om den dömden befinner sig i Sverige kan det bli aktuellt för Kriminalvården att inhämta hans eller hennes inställning eftersom detta inte behöver framgå av intyget som den andra staten sänder över.

Enligt *punkten 1* krävs inte samtycke om den dömden är medborgare och bosatt i Sverige. Undantaget motsvarar artikel 6.2 a i rambeslutet. För prövningen av den dömdes bosättning hänvisas till kommentaren till 2 kap. 2 § andra stycket 1.

Av *punkten 2* framgår vidare att samtycke inte krävs om den dömden till följd av domen kan komma att utvisas eller avvisas till Sverige efter verkställighet av påföljden. Det ska vara fråga om ett beslut om utvisning, avvisning eller annat avlägsnande. Undantaget motsvarar artikel 6.2 b i rambeslutet. Det ska påpekas att det inte krävs enligt denna bestämmelse att den dömden också är medborgare i Sverige (jfr 2 § första stycket 2). Det kan således finnas anledning att kontrollera om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning verkligen kommer att ske till Sverige. Vid behov kan samråd ske med Migrationsverket. Punkten har utformats i enlighet med Lagrådets förslag.

Samtycke krävs inte heller enligt *punkten 3* om den dömden flytt eller på annat sätt återvänt till Sverige på grund av det aktuella straffrättsliga förfarandet mot honom eller henne eller efter att domen meddelats. Undantaget motsvarar artikel 6.2 c i rambeslutet. Undantaget täcker även en situation där en icke frihetsberövad person återvänder till Sverige innan det att dom meddelats om det kan antas att återvändandet skett för att undvika verkställighet i den andra staten. Detta kan bli aktuellt om den andra staten utdömt påföljden genom en utevarodom eller om den dömden lämnat den andra staten efter avslutad förhandling men före domens meddelande.

Hinder mot erkännande och verkställighet

4 § En utländsk dom på frihetsberövande påföljd får inte erkännas och verkställas i Sverige

1. om mindre än sex månader av påföljden återstår att avtjäna när domen tas emot av Kriminalvården,

2. om den gärning som påföljden avser inte motsvarar brott enligt svensk lag, och det inte är fråga om en sådan gärning som finns angiven i bilagan till denna lag och för vilken det i den andra statens lagstiftning är föreskrivet en frihetsberövande påföljd i tre år eller mer,

3. om den gärning som påföljden avser helt eller delvis har begåtts i Sverige och inte motsvarar brott enligt svensk lag eller om en tillämpning av 35 kap. 8–10 §§ brottsbalken skulle innebära att påföljden bortfallit,

4. om det för samma gärning som påföljden avser har meddelats en dom i Sverige eller i en annan stat och domen fått laga kraft och påföljden vid en fällande dom har avtjänats, är under verkställighet eller inte längre kan verkställas enligt lagen i den stat som meddelat domen,

5. om den dömden vid tidpunkten för brottet inte fyllt femton år,

6. om verkställighet i Sverige inte skulle vara förenlig med bestämmelser om immunitet,

7. om domen har meddelats efter en förhandling där den dömde inte var personligen närvarande och det inte har bekräftats i intyget som avses i 6 § att något av rambeslutets villkor i artikel 9.1 i är uppfyllt,

8. om påföljden omfattar en åtgärd som innebär psykiatrisk vård eller hälso- och sjukvård eller annan frihetsberövande åtgärd som inte kan verkställas här, eller

9. om den andra staten inte har lämnat Sverige tillstånd till att åtala, döma eller på annat sätt beröva den dömde friheten för annan gärning än den som avses i domen och som begicks före översändandet av domen.

I paragrafen anges i nio punkter vägransgrunder som innebär att om en sådan vägransgrund är tillämplig ska den andra statens dom inte erkännas och verkställas i Sverige. Vägransgrunderna behandlas närmare i avsnitt 8.2.1 och återfinns i artikel 9.1 i rambeslutet. Vägransgrunderna är som huvudregel obligatoriska. I 5 § finns dock en bestämmelse som medger undantag från denna huvudregel. I avsnitt 8.2.1 beskrivs också vissa andra omständigheter som alltid ska leda till att verkställighet ska vägras, t.ex. om verkställighet skulle strida mot en bestämmelse i grundlag eller mot de grundläggande rättsprinciper som läggs fast i Europakonventionen och dess tilläggsprotokoll.

I *punkten 1* anges ett krav på att sex månader av påföljden ska återstå att avtjäna när domen tas emot av Kriminalvården. Bestämmelsen motsvarar den vägransgrund som anges i artikel 9.1 h i rambeslutet. Den tid som avses är den som återstår att avtjäna med beaktande av den andra statens verkställighetsregler.

I *punkten 2* återfinns ett krav på dubbel straffbarhet i vissa fall. Bestämmelsen motsvarar den vägransgrund som anges i artikel 9.1 d i rambeslutet. Kravet gäller inte en gärning som upptas på den lista som anges i en bilaga till lagen och för vilken det enligt den utfärdande statens lagstiftning är föreskrivet en frihetsberövande påföljd i tre år eller mer. Bilagan avser de gärningar som anges i artikel 7.1 i rambeslutet. För övriga gärningar får ett krav på dubbel straffbarhet ställas upp. Kravet innebär inte att den gärning som avses i domen ska motsvara en brottsrubricering enligt svensk rätt. Det är tillräckligt att den aktuella gärningen är kriminaliserad i Sverige, vilket är innebörden av att gärningen "motsvarar brott" enligt svensk lag.

Genom *punkten 3* ställs särskilda krav för erkännande och verkställighet när den utländska domen avser en gärning som helt eller delvis har begåtts i Sverige. För det första måste gärningen motsvara brott enligt svensk lag. Vidare krävs att brottet inte är preskriberat enligt svensk rätt. Bestämmelsen grundar sig på artikel 9.1 l i rambeslutet. Kravet på dubbel straffbarhet ska tillämpas på samma sätt som i punkten 2. Med avbrott i verkställigheten (35 kap. 9 § brottsbalken) får förstas avbrott av den verkställighet som skett i den andra staten.

Förbudet mot dubbelbestraffning (*ne bis in idem*) regleras i *punkten 4*. Bestämmelsen har sin grund i artikel 9.1 c i rambeslutet. Om det avseende samma gärning finns en dom, svensk eller utländsk, ska verkställighet av den utländska domen inte ske i Sverige förutsatt att verkställigheten av eventuell utdömd påföljd påbörjats, avslutats eller inte längre kan verkställas i den stat som meddelat domen. Med dom avses även godkänt strafföreläggande eller godkänt föreläggande om ordningsbot,

däremot inte en åtalsunderlåtelse. Även motsvarande beslut enligt utländsk rättsordning kan falla in inom begreppet dom. Med att en påföljd inte längre får verkställas avses t.ex. att det meddelats beslut om nåd eller amnesti. EU-domstolens praxis angående artikel 54 i Schengenkonventionen kan utgöra vägledning om vad som omfattas av principen om *ne bis in idem*.

Av *punkten 5* följer att det föreligger hinder mot erkännande och verkställighet i Sverige om den dömden vid tiden för brottet inte fyllt femton år. Bestämmelsen motsvaras av artikel 9.1 g i rambeslutet.

I *punkten 6* anges att erkännande och verkställighet inte får ske mot personer som omfattas av straffrättslig immunitet i Sverige. Detta gäller t.ex. främmande statsöverhuvuden och personer som omfattas av lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall. Även svenska medborgare kan i varierande utsträckning omfattas av immunitet t.ex. statschefen, riksdagens talman, riksdagens ledamöter och statsråden. Bestämmelsen motsvaras av artikel 9.1 f i rambeslutet.

Enligt *punkten 7* ska en begäran som avser en utevarodom avslås om det inte i det intyg som avses i 6 § har bekräftats att något av de villkor som återges i rambeslutets artikel 9.1 i är uppfyllt. En bekräftelse om att något av villkoren är uppfyllt när det rör sig om en dom i den dömdes utvaro kommer i de flesta fall ske i det intyg som sänds över. Det utesluter dock inte att det på annat sätt framgår att något av villkoren är uppfyllda, t.ex. genom att en delgivningshandling företes. I sådant fall bör den andra staten ges tillfälle att komplettera intyget. Den kontroll som ska genomföras är således mer av formell karaktär. Någon prövning om de faktiska förhållandena är inte aktuell.

I *punkten 8* anges att en begäran ska avslås om det inte är möjligt att i Sverige verkställa en påföljd som omfattar en åtgärd som innebär psykiatrisk vård eller hälso- och sjukvård. Det ska vara fråga om en åtgärd som inte kan verkställas i det svenska påföljdssystemet och som inte heller lämpligen kan anpassas till att motsvara en svensk påföljd. I avsnitt 8.6 behandlas frågan om anpassning närmare. Det mest förekommande fallet torde vara när påföljden avser psykiskt störda lagöverträdare som har ådömts en påföljd som inte kan verkställas i Sverige. Bestämmelsen motsvarar artikel 9.1 k.

Av *punkten 9* följer att erkännande och verkställighet ska vägras om den utfärdande staten inte lämnat tillstånd för att i Sverige åtala, döma eller på annat sätt beröva den dömden friheten för något annat brott, som begåtts i tiden före det att den andra statens dom sändes över. Bestämmelsen som motsvarar artikel 9.1 j blir aktuell att tillämpa när en ansökan om tillstånd görs med stöd av artikel 18.3 i rambeslutet efter det att den utländska domen sänts över till Kriminalvården och det då upptäcks att den dömden är misstänkt eller dömd för annan brottslighet. Kriminalvårdens prövning att erkänna och verkställa den andra statens dom får avvaka den andra statens prövning av den ansökan om tillstånd som gjorts.

5 § Om det med hänsyn till den dömdes personliga förhållanden och omständigheterna i övrigt finns särskilda skäl, får en utländsk dom på frihetsberövande påföljd, trots hinder enligt 4 §, erkännas och verkställas i Sverige.

Denna paragraf, som behandlas närmare i avsnitt 8.2.2, innebär att avsteg kan ske från de vägransgrunder som anges i 4 §. I rambeslutet finns inte någon direkt motsvarighet men bestämmelsen återspeglar att vägransgrunderna i artikel 9.1 är utformade som fakultativa bestämmelser.

Bestämmelsen ska ses utifrån att rambeslutets syfte är i huvudsak inriktat på att skapa ett skydd för den enskilde genom att han eller hon får verkställa ett straff i den stat som bäst lämpar sig för hans eller hennes rehabilitering. En vägran enligt 4 § innebär att påföljden kommer att verkställas i den andra staten. Undantagsregeln möjliggör därför avsteg från vägransgrunderna i 4 §. Bestämmelsen är, av skäl som utvecklas i avsnitt 8.2.2, tillämplig i relation till samtliga vägransgrunder även om vissa vägransgrunder oftare kommer att bli föremål för en prövning om undantag ska ske. Det torde främst röra de fall när mindre än sex månader återstår att avtjäna, när den dömda var under 15 år vid tidpunkten för brottet, i vissa fall vad avser kravet på dubbel straffbarhet samt när brottet begåtts på svenskt territorium. I dessa fall kan bestämmelsen bli tillämplig när humanitära skäl talar för att en verkställighet bör ske i Sverige, även om en vägransgrund formellt är tillämplig. Särskilt ska lyftas fram lagöverträdare under 15 år. Beträffande de fall då gärningen inte är straffbar i Sverige kan det bli aktuellt att tillämpa undantagsregeln när skillnaderna främst beror på straffbestämmelsernas tekniska konstruktion, t.ex. kriminaliseringen av osjälvständiga brottsformer. Om det i stället är fråga om ett brott som är helt främmande för den svenska rättsordningen, t.ex. underlåtelse att betala underhållsbidrag, är utrymmet betydligt mindre. Om brottet har begåtts på svenskt territorium ska vid bedömningen av om det finns förutsättningar för att göra avsteg från vägransgrunden beaktas att utgångspunkten i rambeslutet är att den vägransgrunden ska tillämpas restriktivt.

Hur förfarandet inleds

Översändandet av domen och intyget

6 § En utländsk dom som sänds över för erkännande och verkställighet ska sändas skriftligen till Kriminalvården. Domen ska åtföljas av ett intyg som är upprättat i enlighet med bilaga I till rambeslutet.

Domen och intyget ska sändas över genom post, bud eller telefax eller, efter överenskommelse i det enskilda fallet, på annat sätt.

Intyget ska vara skrivet på svenska, danska, norska eller engelska eller åtföljas av en översättning till något av dessa språk.

I paragrafen anges hur förfarandet inleds. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 8.3.

I *första stycket* anges att en utländsk dom som översänds för erkännande och verkställighet till Sverige ska skickas direkt till Kriminalvården och åtföljas av ett intyg, som är utformat enligt de formulär som återfinns som bilaga I till rambeslutet. Vidare framgår att handlingarna ska översändas skriftligen.

Av *andra stycket* framgår vilka kommunikationssätt som kan godtas. Det avgörande för vilket kommunikationssätt som kan godtas är att Kriminalvården ska kunna försäkra sig om att översända dokument är äkta. Även elektroniskt översändande kan således godtas, dock efter

överenskommelse i det enskilda fallet. Bestämmelsen motsvaras av artikel 5.1 i rambeslutet. Prop. 2014/15:29

I *tredje stycket*, som motsvaras av artikel 23 i rambeslutet, anges vilka språk som intyget ska vara skrivet på eller översatt till.

Brister i intyget och avsaknad av domen

7 § Om intyget saknas eller till form eller innehåll är så bristfälligt att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om erkännande och verkställighet, ska Kriminalvården ge den behöriga myndigheten i den andra staten möjlighet att inom viss tid komma in med komplettering. Detsamma gäller om den utländska domen saknas.

Om de brister som anges i första stycket kvarstår efter den tid som angetts, får beslut fattas om att inte erkänna och verkställa den utländska domen.

Paragrafen behandlar hur Kriminalvården ska hantera att intyget är bristfälligt eller att domen saknas. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 8.3.

Av bestämmelsens *första stycke* framgår att Kriminalvården ska ge myndigheten i den utfärdande staten möjlighet att komma in med komplettering, om intyget saknas eller om det har sådana brister att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om erkännande och verkställighet. Komplettering kan t.ex. behövas om det råder oklarhet om mot vem domen riktar sig, om information i intyget kan tolkas på mer än ett sätt, om intyget uppenbarligen inte motsvarar domen eller om intyget inte är undertecknat. Vidare bör komplettering ske om intyget inte är översatt till ett språk som framgår av 6 §. Om domen saknas helt eller om det saknas sidor i den, bör den utfärdande staten ges tillfälle att komplettera med detta. Vid begäran om komplettering ska anges inom vilken tid kompletteringen ska ha kommit in. Hänsyn bör tas bl.a. till postgång samt den tid det kan ta för den behöriga myndigheten i den utfärdande staten att få begärda kompletteringar översätta.

I *andra stycket* ges en möjlighet att vägra att erkänna och verkställa den andra statens dom. Vägransgrunden motsvarar artikel 9.1 a i rambeslutet. Om bristerna enligt första stycket kvarstår, trots en begäran om komplettering, får Kriminalvården besluta att inte erkänna och verkställa en utländsk dom i Sverige. Ett avslagsbeslut bör meddelas först när bristerna är av sådant slag att intyget inte utan väsentlig olägenhet kan ligga till grund för den prövning som ska göras. Exempel på sådana brister är att uppgifterna om den dömde är så ofullständiga att det inte går att bedöma den dömdes anknytning till Sverige eller om det inte klart framgår vad det är fråga om för påföljd som har dömts ut. Mindre brister bör däremot inte föranleda avslag.

Beslut om erkännande och verkställighet

Beslutande myndighet

8 § Kriminalvården prövar om en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska erkännas och verkställas i Sverige enligt denna lag.

Av paragrafen framgår att Kriminalvården är behörig myndighet och prövar om utländska domar ska erkännas och verkställas i Sverige. Be-

stämelsen behandlas i avsnitt 6.6 och 8.4. I Kriminalvårdens prövning ingår att tillse att förutsättningarna enligt 2 och 3 §§ är uppfyllda liksom att kontrollera om någon vägransgrund enligt 4 § föreligger och om det i så fall finns skäl att tillämpa undantagsregeln i 5 §. Kriminalvården kan vid prövningen behöva samråda med den andra statens behöriga myndighet. Myndigheten kan vidare behöva samråda och utbyta information med Socialstyrelsen i fråga om en utländsk frihetsberövande vårdpåföljd går att verkställa i Sverige. Detsamma gäller förutsättningarna för verkställighet av en ung lagöverträdare i vilka fall Statens institutionsstyrelse får bistå Kriminalvården. Även i övrigt kan upplysningar från svenska myndigheter behöva inhämtas.

Verkställbarhetsförklaring

9 § Om den utländska domen om frihetsberövande påföljd är verkställbar i Sverige, ska Kriminalvården besluta om att verkställighet kan ske (verkställbarhetsförklaring).

Av verkställbarhetsförklaringen ska det framgå

1. vilken påföljd som ska verkställas i Sverige och dess längd samt, i förekommande fall, om anpassning har skett med stöd av 12 § första stycket 1, eller

2. om domen enligt 12 § första stycket 2 ska överlämnas för att en ny påföljd ska bestämmas.

I paragrafen behandlas när en s.k. verkställbarhetsförklaring ska meddelas och vad den ska innehålla. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 8.4.

I *första stycket* anges att Kriminalvårdens beslut att erkänna och verkställa en utländsk dom ska ske genom en verkställbarhetsförklaring. Om Kriminalvården i stället finner att det föreligger hinder mot verkställighet meddelas inte en verkställbarhetsförklaring utan ett avslagsbeslut. Såväl ett beslut om verkställbarhetsförklaring som ett avslagsbeslut kan överklagas, se 4 kap. 2 §. Förvaltningslagen (1986:223) gäller för Kriminalvårdens handläggning av ett ärende av aktuellt slag. Det innebär att ett beslut som meddelats av myndigheten ska innehålla skälen för beslutet oavsett om domen erkänns eller inte, inklusive om den andra statens dom delvis erkänns.

I *andra stycket* anges vilken information som en verkställbarhetsförklaring därutöver ska innehålla.

Enligt *punkten 1* ska det framgå hur påföljden ska verkställas i Sverige och längden på denna, dvs. om påföljden ska verkställas som fängelse eller sluten ungdomsvård. Om Kriminalvården själv anpassat påföljden genom att besluta om dess art eller längd ska också detta framgå (se 12 § första stycket 1). När det gäller längden på påföljden ska tiden anges utan avdrag av tid som den dömda varit frihetsberövad i den andra staten eller i Sverige. Den tiden ska dock i stället beaktas i anslutning till Kriminalvårdens straffidsbeslut, se 21 § tredje stycket.

Enligt *punkten 2* ska det anges om Kriminalvården beslutat att överlämna domen till tingsrätt för bestämmande av ny påföljd (se 12 § första stycket 2). Det torde alltid bli aktuellt om det rör en utländsk vårdpåföljd som endast kan verkställas som rättspsykiatrisk vård i Sverige. Det kan även vara aktuellt om den utländska påföljden avser en ung lagöverträdare och domen ska verkställas som sluten ungdomsvård i Sverige.

Tidsfrister

10 § Ett beslut om erkännande och verkställighet ska meddelas senast inom trettio dagar efter det att Kriminalvården enligt 6 § tagit emot den utländska domen. Om Kriminalvården har begärt in komplettering enligt 7 § eller om domen ska översättas, ska fristen på trettio dagar börja löpa efter det att kompletteringen eller översättningen kommit in till myndigheten.

Kriminalvården får, om det finns särskilda skäl, meddela sitt beslut vid en senare tidpunkt än vad som anges i första stycket.

I paragrafen anges tidsfrist för Kriminalvårdens beslut om erkännande och verkställighet. Bestämmelsen, som grundar sig på artikel 12 i rambeslutet, behandlas i avsnitt 8.4.

Kriminalvården ska enligt huvudregeln i *första stycket* meddela slutligt beslut i frågan om erkännande och verkställighet senast trettio dagar efter det att myndigheten tagit emot domen eller, i förekommande fall, begärda kompletteringar eller översättning.

Enligt *andra stycket* får myndigheten, om det finns särskilda skäl, frånga den angivna tidsfristen. Exempel på detta kan vara om det finns sådana omständigheter att en vägransgrund kan vara aktuell och myndigheten behöver utreda detta vidare. Vidare kan det föreligga särskilda skäl om den dömde antas befinna sig i Sverige, men inte kan påträffas här.

Delvis erkännande och verkställighet

11 § Om den utländska domen om frihetsberövande påföljd avser flera brott och hinder mot erkännande och verkställighet enligt 4 § finns avseende något eller några av brotten, får den utländska domen delvis erkännas och verkställas i Sverige när det gäller resterande brott. Detta gäller endast om det framgår av domen eller på annat sätt vilken del av påföljden som avser detta eller dessa resterande brott.

Paragrafen innebär en möjlighet till att delvis erkänna och verkställa en utländsk dom som avser två eller flera brott och där det föreligger hinder avseende något eller några av brotten. Bestämmelsen, som grundar sig på artikel 10 i rambeslutet, behandlas i avsnitt 8.5.

Bestämmelsen bör endast tillämpas om det inte är möjligt att avseende hindret återropa undantagsbestämmelsen enligt 5 §. Kan den bestämmelsen tillämpas ska ju den andra statens dom erkännas i sin helhet. En förutsättning för att besluta om delvis erkännande och verkställighet är att det klart framgår vilken del av påföljden som avser det eller de brott för vilka hinder inte föreligger. Endast uppgift från den behöriga myndigheten i den andra staten är inte tillräckligt. Det bör krävas att uppgiften tydligt framgår av den ursprungliga domen eller att det finns ett förfarande i den andra staten motsvarande det i 34 kap. 18 § brottsbalken. Ett beslut om delvis erkännande och verkställighet ska föregås av samråd med den behöriga myndigheten i den andra staten genom vilket det även ska säkerställas att beslutet inte innebär att påföljden blir strängare. Samrådet ska ske mot bakgrund av att delvis erkännande och verkställighet bygger på att Kriminalvården och den andra statens behöriga myndighet är överens om ett delvis erkännande och verkställighet. Om den andra staten inte vill acceptera detta ska den statens behöriga myndighet kunna återkalla domen och intyget.

Anpassning av påföljden*När anpassning kan ske*

12 § Om den frihetsberövande påföljden i den utländska domen behöver anpassas för att kunna verkställas i Sverige, ska Kriminalvården

1. besluta i fråga om påföljdens art eller längd, eller

2. överlämna åt Åklagarmyndigheten att göra en ansökan hos tingsrätten om att en ny påföljd ska bestämmas.

Beslut enligt första stycket 1 får meddelas endast om anpassningen av påföljden är av enklare slag.

En utländsk dom på frihetsberövande påföljd får, med hänsyn till dess art, endast anpassas till fängelse, överlämnande till rättspsykiatrisk vård eller sluten ungdomsvård.

En frihetsberövande påföljd som har anpassats enligt första stycket får inte bli strängare än den ursprungliga frihetsberövande påföljden.

I paragrafen behandlas möjligheten för Kriminalvården att anpassa påföljden genom att själv besluta om dess art eller längd eller att överlämna åt Åklagarmyndigheten att göra framställning hos tingsrätten om att ny påföljd ska bestämmas. Bestämmelsen grundar sig på artikel 8 i rambeslutet och behandlas i avsnitt 8.6.

Möjligheten att anpassa den utländska påföljden ska endast användas i undantagsfall. Utgångspunkten är i stället att Sverige som verkställande stat ska vara bunden av påföljdens art och längd såsom den fastställts i domlandet. Beslut om anpassning enligt *första stycket punkten 1* torde framför allt behöva meddelas om det till den utländska påföljden finns en motsvarighet i svensk lag, men där den utländska påföljden inte direkt låter sig verkställas i någon av de verkställighetsformer som förekommer enligt svensk lag. Det kan t.ex. krävas en ett beslut från Kriminalvården om att ett fängelsestraff mot en ung lagöverträdare som dömts ut i en annan stat ska verkställas som sluten ungdomsvård i Sverige. Ett sådant beslut från Kriminalvården om sluten ungdomsvård förutsätter dock att den unge inte skulle ha blivit frigiven från fängelsestraffet i den andra staten. Eftersom det inte sker någon villkorlig frigivning vid sluten ungdomsvård krävs, om den unge skulle ha blivit villkorlig frigiven i den andra staten, närmare överväganden beträffande det svenska straffets längd och i sådana fall bör Kriminalvården inte själv fatta beslut i fråga om påföljden. Ett annat exempel på när Kriminalvården kan fatta beslut i fråga om påföljdens art är när det är nödvändigt att konstatera att en utländsk fängelsestraff som innehåller något mindre vårdinslag ska verkställas i Sverige som fängelse. Kriminalvården ska således endast besluta om påföljdens art eller längd enligt punkten 1 om anpassningen av påföljden är av enklare slag, vilket framgår av *andra stycket*. I 13 § anges särskilt i vilka fall som Kriminalvården kan fatta beslut i fråga om påföljdens längd.

Bestämmelsens lydelse har ändrats i förhållande till lagrådsremissens förslag för att tydliggöra att det är fråga om beslut av Kriminalvården i enskilda fall.

När bedömningen i fråga om anpassningen är tveksam ska Kriminalvården i stället överlämna åt Åklagarmyndigheten att göra en ansökan hos tingsrätt om att en ny påföljd ska bestämmas enligt *första stycket punkten 2*. Detta torde i praktiken främst bli aktuellt när den utländska

domen avser en påföljdsform för psykiskt störda lagöverträdare eller när det är fråga om en påföljd för en ung lagöverträdare och den utländska påföljden med hänsyn till skillnader i reglerna om villkorlig frigivning inte kan anpassas till slutna ungdomsvård genom ett beslut från Kriminalvården. I 14 § behandlas förfarandet i rätten vid påföljdsomvandling.

Av *tredje stycket* följer att en anpassning av påföljdens art, dvs. vilken typ av påföljd det är, endast får ske till fängelse, rättspsykiatrisk vård eller slutna ungdomsvård. Den nya påföljden får alltså inte bestämmas till en frivårdspåföljd eller böter.

Av *fjärde stycket* följer att en anpassning av påföljden inte får innebära att påföljden blir strängare än den utländska påföljden. Detta tar främst sikte på straffets längd. Bestämmelsen motsvaras av artikel 8.4 i rambeslutet.

Påföljdens längd

13 § Beslut enligt 12 § första stycket 1 om påföljdens längd ska meddelas om påföljden är begränsad i tiden och

1. ska verkställas i Sverige som fängelse och dess längd överstiger arton år, eller
2. ska verkställas i Sverige som slutna ungdomsvård och dess längd överstiger fyra år.

I fall som avses i första stycket 1 ska påföljdens längd bestämmas till arton år. I fall som avses i första stycket 2 ska påföljdens längd bestämmas till fyra år.

I paragrafen anges i vilken utsträckning Kriminalvården, när de bedömt att beslut enligt 12 § första stycket 1 ska meddelas, ska anpassa den utländska påföljdens längd. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 8.6. Utgångspunkten är att Sverige ska acceptera längden på den utländska påföljden, även om den överstiger straffmaximum för motsvarande brott enligt svensk rätt. Endast om längden på den utländska påföljden överstiger det längsta tidsbestämda straffet som kan dömas ut enligt svensk lag, dvs. såvitt avser fängelse 18 år och avseende slutna ungdomsvård fyra år, ska en anpassning ske och då till denna längd. Om den utländska påföljden inte är begränsad i tiden ska beslut angående påföljdens längd inte meddelas utan domen får verkställas som fängelse på livstid.

Bestämmande av ny påföljd

14 § I fall som avses i 12 § första stycket 2 ska rätten bestämma en ny påföljd som så nära som möjligt motsvarar den utländska påföljden, avseende såväl dess art som dess längd. Rätten får döma till lindrigare straff än som är föreskrivet för brottet eller brotten. Vid bestämmandet av en ny påföljd ska rätten inte pröva om den dömda har begått den aktuella gärningen.

För rättens handläggning tillämpas rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål, om inte annat följer av denna lag. Rättens avgörande av saken sker genom dom.

Paragrafen behandlar förfarandet vid påföljdsomvandling enligt 12 § första stycket 2. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 8.6.

Rätten ska enligt *första stycket* bestämma en frihetsberövande påföljd som motsvarar den utländska påföljden i fråga om dess art och längd. Här får bl.a. beaktas hur ingripande den utländska påföljden är. Som

ovan nämnts torde denna bestämmelse främst bli aktuell att tillämpa när det rör sig om psykiskt störda eller unga lagöverträdare. Om rätten anser att en utländsk påföljd för en ung lagöverträdare ska verkställas som sluten ungdomsvård i Sverige får rätten, med hänsyn till att villkorlig frigivning inte förekommer vid sluten ungdomsvård, beakta den andra statens regler i fråga om villkorlig frigivning. Den nya påföljden får inte vara strängare än den utländska påföljden. Detta gäller även om den ådömda påföljden är lindrigare än den lindrigaste påföljd som enligt svensk lag kan följa på brottet eller brotten. Om en ny tidsbestämd påföljd bestäms ska hänsyn tas till vad som gäller i fråga om längden på tidsbestämda straff som kan dömas ut enligt svensk lag, jfr 13 § och artikel 8.2 i rambeslutet. De längsta tidsbestämda straff som kan dömas ut enligt svensk lag är 18 år när det gäller fängelse och fyra år när det gäller sluten ungdomsvård. Rättens prövning omfattar inte skuldfrågan.

Av *andra stycket* följer att rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål gäller för rättens handläggning i tillämpliga delar samt att rättens avgörande av saken sker genom dom. Hänvisningen till rättegångsbalken avser både de allmänna reglerna om rättegången i brottmål och de särskilda reglerna om rättegången i de olika instanserna. Avvikelse från bestämmelserna i rättegångsbalken avser främst bestämmelserna i 4 kap. 1 § om offentligt biträde och 4 § om behörig tingsrätt.

Tvångsmedel

15 § En dömd person får på begäran av en behörig myndighet i den andra staten anhållas av åklagare om det finns risk att han eller hon avviker eller på annat sätt undandrar sig verkställighet i Sverige enligt denna lag.

Den som inte har fyllt femton år får inte anhållas. Den som inte har fyllt arton år får anhållas endast om det finns synnerliga skäl.

Om det finns skäl för anhållande enligt första stycket men det är tillräckligt att den dömda meddelas reseförbud eller att det beslutas om anmälningsskyldighet, ska en sådan åtgärd beslutas i stället för anhållande. I fall som avses i 24 kap. 4 § rättegångsbalken ska övervakning ersätta ett anhållande.

Paragrafen reglerar möjligheten att använda tvångsmedel mot en dömd person som kan komma att verkställa en utländsk dom i Sverige. Bestämmelsen, som har sin grund i artikel 14 i rambeslutet, behandlas i avsnitt 8.7. Tvångsmedel får användas på begäran av den andra staten och kan ske såväl före som efter att en dom sänts över. Om tvångsmedelsanvändningen aktualiserats till följd av en begäran om överlämnande från Sverige enligt en europeisk eller nordisk arresteringsorder krävs inte någon uttrycklig begäran från den andra staten för att tvångsmedel ska få vidtas (se avsnitt 12.7 och 12.8). Bestämmelserna om tvångsmedel har i stort sett samma konstruktion som motsvarande bestämmelser i 4 kap. 5–7 §§ lagen om en europeisk arresteringsorder.

Av *första stycket* framgår att tvångsmedel endast får användas om det finns risk att den dömda avviker eller på annat sätt undandrar sig verkställighet i Sverige av ett straff utdömt i en annan medlemsstat. Ledning för tillämpningen kan hämtas från den praxis som finns avseende 24 kap. 1 § 1 rättegångsbalken. Kollusions- och recidivfara är således inte aktuella att åberopa som skäl för anhållande.

Av *andra stycket* framgår att en minderårig person får anhållas endast om det finns synnerliga skäl. Med ”synnerliga skäl” avses detsamma som vid tillämpningen av 23 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare. Är personen under 15 år får inte något anhållande ske överhuvudtaget.

Åklagaren ska enligt *tredje stycket* besluta om reseförbud eller anmälningsskyldighet om en sådan åtgärd är tillräcklig för att förhindra att den dömda undandrar sig verkställighet av straffet. I fall som avses i 24 kap. 4 § rättegångsbalken ska övervakning ersätta ett anhållande. Den angivna bestämmelsen, som är tillkommen med avseende på omständigheter av främst humanitärt slag, avser sådana situationer där det på grund av den dömdes ålder, hälsotillstånd eller annan liknande omständighet kan befaras att ett anhållande skulle komma att medföra allvarligt men för hans eller hennes hälsotillstånd eller för ett barn.

Vid prövningen av om ett frihetsberövande är påkallat, ska det göras en proportionalitetsbedömning. Det betyder att den tilltänkta åtgärden inte får vara mer ingripande, omfattande eller varaktig än att den står i rimlig proportion till vad som kan vinnas med åtgärden. Skälen för ett frihetsberövande ska ställas i relation till de olägenheter som frihetsberövandet skulle medföra för den dömda. Denna princip ska iakttas inte bara vid prövningen av om tvångsmedel överhuvudtaget ska vidtas utan även vid bedömning av i sådana fall vilket tvångsmedel som ska tillgripas. Vid prövningen bör vidare beaktas om översändandet av den utländska domen är nära förestående eller inte (se 18 § angående tidsfristen för användande av tvångsmedel).

16 § När den dömda har gripits, anhållits, meddelats reseförbud eller föreskrivits anmälningsskyldighet tillämpas de regler som gäller vid motsvarande åtgärd enligt rättegångsbalken, om inte annat följer av denna lag. Vad som sägs i rättegångsbalken om offentlig försvarare ska tillämpas i fråga om offentlig biträde.

För de tvångsmedel som anges i första stycket och för rättens beslut om häktning, gäller de förutsättningar som anges i 15 §. Vad som sägs i rättegångsbalken om tid för väckande av åtal ska inte tillämpas.

Paragrafen reglerar förfarandet sedan åklagaren med stöd av bestämmelserna i 15 § har beslutat om anhållande eller annat tvångsmedel. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 8.7.

Av *första stycket* följer att efter att ett beslut har meddelats enligt 15 § ska samma regler tillämpas som när motsvarande åtgärd företas vid svensk förundersökning. Det innebär bl.a. att verkställighet av ett anhållningsbeslut som meddelats i den dömdes frånvaro, skyndsamt ska anmälas till åklagare enligt 24 kap. 8 § rättegångsbalken, att den dömda ska underrättas om skälet för frihetsberövandet enligt 24 kap. 9 § och om anhållandet inte hävs enligt 24 kap. 10 § ska anhållandet följas av en begäran om häktning enligt 24 kap. 11 och 12 §§. För rättens handläggning kommer främst 24 kap. 5, 13–16, 20 samt 22–24 §§ att tillämpas. Vidare ska enligt 24 kap. 18 § omhäktningförhandlingar hållas var fjortonde dag om förfarandet drar ut på tiden. I fall den dömda är underårig blir bestämmelser i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare tillämpliga, t.ex. avseende under-

rättelser och kallelser till nära anhöriga och Socialnämnden. Vad som sägs i rättegångsbalken om offentlig försvarare ska tillämpas beträffande offentligt biträde. I 17 och 18 §§ finns bestämmelser som avviker från rättegångsbalkens reglering, bl.a. om hävande av tvångsmedel.

I *andra stycket* tydliggörs att förutsättningarna för domstolens beslut om häktning eller annat tvångsmedel regleras i 15 § och att t.ex. 24 kap. 1 § rättegångsbalken därför inte är tillämplig. Bestämmelserna om tid för väckande av åtal är inte aktuella att tillämpa.

17 § Beslut enligt 15 § får meddelas även efter det att domen sänts över enligt 6 § eller efter Kriminalvårdens beslut enligt 9 §.

Beslut om tvångsmedel gäller till dess den utländska påföljden börjat verkställas i Sverige, om beslutet inte upphävs dessförinnan.

I bestämmelsen anges när beslut om tvångsmedel får meddelas och hur länge sådana beslut gäller. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 8.7.

I paragrafens *första stycke* anges att tvångsmedel enligt 15 § får meddelas såväl före som efter att en dom tagits emot i Sverige enligt 6 § och även efter att Kriminalvården meddelat verkställbarhetsförklaring enligt 9 §. Om en begäran görs innan domen och intyget sänds över får Kriminalvården bistå med att inhämta den information som behövs för att kunna ta ställning till om tvångsmedel ska användas. I annat fall torde relevant information framgå av intyget.

Enligt *andra stycket* gäller beslut om tvångsmedel till dess verkställigheten påbörjas i Sverige om beslutet inte hävs dessförinnan.

18 § Åklagare eller rätten ska upphäva ett beslut om tvångsmedel om inte den utländska domen tagits emot av Kriminalvården inom fyrtio dagar från det att den dömda anhölls eller häktades eller någon annan åtgärd enligt 15 § beslutades.

Åklagaren eller rätten ska också upphäva ett beslut om anhållande eller häktning om ett fortsatt frihetsberövande skulle vara oskäligt med hänsyn till den tid som frihetsberövandet pågått och den påföljd som utdömts.

Paragrafen reglerar vissa situationer när ett tvångsmedelsbeslut ska hävas. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 8.7. En allmän förutsättning är naturligtvis att ett beslut om tvångsmedel ska hävas så snart det inte längre finns skäl för det, se t.ex. 24 kap. 10 § rättegångsbalken. I denna bestämmelse anges ytterligare två situationer då ett tvångsmedelsbeslut ska hävas.

Enligt *första stycket* ska åklagaren eller rätten häva ett beslut om tvångsmedel om Kriminalvården inte tagit emot den utländska domen inom fyrtio dagar från det att beslutet meddelades. Av 6 § följer att domen ska åtföljas av ett intyg enligt bilaga I till rambeslutet. Bestämmelsen är aktuell om en begäran om tvångsmedel gjorts innan domen och intyget sänts över. När Kriminalvården underrättar den andra staten att tvångsmedel beslutats ska myndigheten även informera om den tidsfrist som gäller.

Enligt *andra stycket* ska ett tvångsmedelsbeslut även hävas om ett fortsatt frihetsberövande skulle vara oskäligt med hänsyn till den tid som frihetsberövandet pågått och den påföljd som utdömts. Bestämmelsen blir tillämplig främst när det är fråga om överförande av ett kortare fängelsestraff. Den dömda ska såsom anhållen och häktad inte behöva

vara frihetsberövad längre än vad han eller hon hade behövt vara vid en verkställighet i Sverige. Vid bedömningen ska således de svenska reglerna om villkorlig frigivning beaktas, eftersom det är dessa regler som gäller vid verkställighet i Sverige (se 21 §).

19 § Vid bestämmande av ny frihetsberövande påföljd enligt 12 § första stycket 2 får 24 och 25 kap. rättegångsbalken tillämpas.

Den som inte har fyllt femton år får inte anhållas. Den som inte har fyllt arton år får anhållas endast om det finns synnerliga skäl.

Paragrafen reglerar tvångsmedelsanvändning i samband med att rätten ska bestämma en ny påföljd enligt 12 § första stycket 2. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 8.7. Vid sådan tvångsmedelsanvändning gäller rättegångsbalkens bestämmelser om rättegång i brottmål (se 14 § andra stycket). I *första stycket* i denna bestämmelse om användande av tvångsmedel tydliggörs att 24 och 25 kap. rättegångsbalken ska tillämpas, vilket innebär att tvångsmedel kan vidtas utan någon föregående begäran från den andra staten och samtliga häktningsskäl blir tillämpliga.

Av *andra stycket* framgår att en minderårig person får anhållas endast om det finns synnerliga skäl. Med ”synnerliga skäl” avses detsamma som vid tillämpningen av 23 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare. Är personen under 15 år får inte något anhållande ske överhuvudtaget. Bestämmelsen har utformats i enlighet med Lagrådets förslag.

Transport av den dömd

20 § Kriminalvården ska ansvara för transporten av den dömd i Sverige. Kriminalvården får begära hjälp av Polismyndigheten.

I paragrafen anges att Kriminalvården är ansvarig myndighet för transporten av den dömd i Sverige. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 8.8.

Den andra staten ska stå för kostnaderna för det faktiska överförandet av den dömd till Sverige och det är den staten som ansvarar för transporten hit (jfr artikel 24 i rambeslutet). Kriminalvården är dock ansvarig myndighet för transporten här i landet. Vid en sådan transport får Kriminalvården begära hjälp av Polismyndigheten. Detta bör dock bara ske om det på grund av risk för fritagning eller av någon annan särskild anledning behövs för att transporten ska kunna genomföras på ett betryggande sätt. Bestämmelsens tillämpning förutsätter att den dömd är frihetsberövad.

Verkställigheten i Sverige

Tillämpliga regler

21 § Verkställighet i Sverige ska ske enligt vad som gäller vid verkställighet av fängelse, sluten ungdomsvård eller överlämnande till rättspsykiatrisk vård, om inte annat följer av denna lag.

Verkställighet får ske även om påföljden är strängare än vad som enligt svensk lag hade kunnat följa på brottet eller brotten.

Den tid som den dömde varit frihetsberövad i den andra staten och i Sverige med anledning av de brott som påföljden avser ska tillgodoräknas honom eller henne vid verkställigheten.

I paragrafen anges vad som gäller i fråga om verkställigheten i Sverige av en utländsk dom. Bestämmelsen, som grundar sig på artikel 17 i rambeslutet, behandlas i avsnitt 8.8.

Den utländska domen ska enligt *första stycket* i huvudsak verkställas som om den var en svensk dom på fängelse, överlämnande till rättspsykiatrisk vård eller slutna ungdomsvård. Med svenska verkställighetsregler avses samtliga regler för verkställighet, oavsett vilken påföljd som avses. Bestämmelserna om villkorlig frigivning ska också tillämpas, dock med vissa undantag enligt 22 §.

Av *andra stycket* framgår att en utländsk dom som ska verkställas i Sverige får verkställas utan hinder av att påföljden är strängare än vad som är möjligt för brottet eller brotten enligt svensk rätt. En yttersta gräns för hur lång en tidsbegränsad påföljd blir aktuell att verkställa framgår dock av 13 §.

Vid verkställigheten ska enligt *tredje stycket* avräkning ske av den tid som den dömde varit frihetsberövad i anledning av de brott som låg till grund för domen. Härmed avses del av påföljden som den dömde redan verkställt eller tid som han eller hon varit anhållen eller häktad i den andra staten. Vidare avses tid som den dömde varit frihetsberövad i Sverige. När Kriminalvården meddelar ett strafftidsbeslut ska denna tid avräknas.

Villkorlig frigivning

22 § Kriminalvården får vid ett beslut enligt 20 § lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m. fastställa en tidpunkt för villkorlig frigivning som inträffar tidigare än vad som föreskrivs i 26 kap. 6 § brottsbalken om den dömde annars kommer att vara frihetsberövad under en väsentligt längre tid i Sverige än om verkställighet hade skett i den andra staten.

I paragrafen anges att villkorlig frigivning får ske vid en tidigare tidpunkt än vad som följer av 26 kap. 6 § brottsbalken om den dömde annars kommer att vara frihetsberövad väsentligen längre än vad som varit fallet om verkställighet hade skett i den andra staten. Bestämmelsen, som motsvarar artikel 17.4 i rambeslutet, behandlas i avsnitt 8.9 (se även avsnitt 7.1.4) och kommentaren till 2 kap. 1 §. I avsnitt 8.9 behandlas och bemöts också Lagrådets synpunkter på paragrafen.

Utgångspunkten vid verkställighet i Sverige är enligt 21 § att svenska regler om bl.a. villkorlig frigivning gäller och det oavsett om det leder till att den dömde rent faktiskt får avtjäna en längre tid än vad som hade skett om verkställigheten hade fullföljts i den andra staten. I vissa fall ska dock Kriminalvården kunna bestämma om en annan tidpunkt för villkorlig frigivning. Bestämmelsen är endast tänkt att användas när en tillämpning av svenska regler innebär att den dömde får avtjäna väsentligen längre tid än vad som varit fallet i den utfärdande staten. Med väsentligen längre tid avses så lång tid att den kan komma i konflikt med de

rättigheter som föreskrivs i Europakonventionen eller i övrigt framstår som oproportionerligt.

I Europadomstolens praxis har frågan om ett överförande kan stå i strid med Europakonventionen på grund av skillnader i regler om villkorlig frigivning prövats flera gånger, se bl.a. Europadomstolens beslut i målen *Verrmäe mot Finland* och *Szabó* respektive *Csozászki mot Sverige*. I de sistnämnda fallen godtog domstolen en förlängning av den faktiska frihetsberövandetiden på 1 år och fyra månader avseende ett tioårigt fängelsestraff. Högsta förvaltningsdomstolen har också prövat om en förlängning av straffverkställigheten med 14 månader avseende ett sjuårigt fängelsestraff var godtagbar (HFD 2013 ref. 42). Med beaktande av att den dömde i det fallet endast hade tre månader kvar att avtjäna vid tidpunkten för överförandet fann domstolen att en sådan förlängning fick anses oproportionerlig. För en närmare redogörelse hänvisas särskilt till avsnitt 7.1.4.

Av ovan nämnda praxis följer att inte bara den faktiska förlängningen räknat i år och månader ska beaktas, utan även omständigheter som t.ex. hur långt straff det rör sig om och hur lång tid som återstår att verkställa vid tidpunkten för översändandet, ska tillmätas betydelse.

Tidpunkten för villkorlig frigivning ska följaktligen bestämmas så att det, med beaktande av de utländska bestämmelserna om frigivning, med viss marginal står klart att verkställigheten inte kommer i konflikt med Europakonventionens regler. Kriminalvården måste alltså beakta den andra statens regler men inte nödvändigtvis tillämpa dem eller tillämpa dem fullt ut.

När villkorlig frigivning med tillämpning av paragrafen ska ske tidigare än vad som annars följer av 26 kap. 6 § brottsbalken, ska tidpunkten fastställas i det strafftidsbeslut som Kriminalvården enligt 20 § lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m. ska fatta. Beslutet får överklagas i sedvanlig ordning.

Upphävande av verkställbarhetsförklaring

23 § En verkställbarhetsförklaring ska upphävas

1. om den andra staten har återkallat domen och intyget och verkställigheten ännu inte har påbörjats i Sverige,

2. om den andra staten har meddelat den dömde nåd eller amnesti eller annat beslut som enligt lagen i den staten medför att påföljden inte längre får verkställas,

3. om den dömde har avvikit från verkställigheten och Kriminalvården har underrättat behörig myndighet i den andra staten, eller

4. om en ny påföljd enligt 14 § inte har kunnat bestämmas.

Beslut om upphävande av en verkställbarhetsförklaring enligt första stycket 1–3 meddelas av Kriminalvården. I fall som avses i första stycket 4 beslutar rätten om upphävande. Om verkställbarhetsförklaringen har upphävts enligt första stycket 2 eller 3, ska en påbörjad verkställighet upphöra.

I paragrafen anges fall när verkställbarhetsförklaringen ska upphävas. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 8.10.

Enligt *punkten 1* ska verkställbarhetsförklaringen upphävas om den utfärdande staten har återkallat domen och intyget. Detta motsvarar artikel 13 i rambeslutet. Detta kan bli aktuellt efter det att

Kriminalvården meddelat en verkställbarhetsförklaring, men innan verkställigheten har påbörjats i Sverige. Efter denna tidpunkt kan den andra statens myndighet inte återkalla domen och intyget.

I fall där den andra staten har meddelat nåd, amnesti eller annat beslut, som innebär att påföljden inte längre får verkställas ska enligt *punkten 2* verkställbarhetsförklaringen upphävas. Detta motsvarar artikel 20.2 i rambeslutet. Enligt artikel 20.1 i rambeslutet har den behöriga myndigheten i den andra staten att i ett sådant fall underrätta behörig myndighet i Sverige. Om Kriminalvården på annat sätt får information om detta får en kontroll göras med den behöriga myndigheten i den utfärdande staten innan förklaringen upphävs. Om nåd meddelas i Sverige kommer verkställigheten också att upphöra.

Av *punkten 3* följer att verkställbarhetsförklaringen ska upphävas om den dömd avvikit från verkställigheten och om Kriminalvården underrättar den andra statens behöriga myndighet att detta skett. När en sådan underrättelse lämnats återgår rätten att verkställa påföljden till den andra staten, vilket följer av artikel 22.2 i rambeslutet. Kriminalvården bör avvakta med ett upphävande och en underrättelse till den andra staten för att förvissa sig om att verkställigheten inte kommer att kunna återupptas i Sverige. Det går ju inte att utesluta att den dömd befinner sig i Sverige och att verkställigheten efter ett tag kan fortsätta i Sverige, t.ex. om den dömd inte inställer sig efter en permission.

Av *punkten 4* följer att verkställbarhetsförklaringen även ska upphävas i de fall domstolen funnit att det inte är möjligt att bestämma en ny påföljd i enlighet med bestämmelserna i 14 §. Av artikel 9.1 k framgår att en verkställande stat i dessa situationer inte är skyldig att erkänna en annan stats dom och verkställa påföljden.

I *andra stycket* anges att det är Kriminalvården som meddelar beslut om upphävande av verkställbarhetsförklaringen förutom när beslutet fattas i samband med att domstolen avslår en ansökan från åklagare att bestämma en ny påföljd. I sistnämnda fall ska domstolen upphäva den av Kriminalvården meddelade verkställbarhetsförklaringen. Av 4 kap. 2 § följer att Kriminalvårdens beslut om upphävande av verkställbarhetsförklaringen inte kan överklagas. Detta kan däremot ske vad avser domstolens beslut. Slutligen framgår av bestämmelsen att i de fall verkställigheten har påbörjats i Sverige när verkställbarhetsförklaringen upphävs ska verkställigheten upphöra.

Specialitetsprincipen

24 § En dömd person som överförs till Sverige enligt denna lag får inte här åtalas, dömas eller på annat sätt berövas sin frihet för något annat brott som begicks före överförandet än det brott för vilket han eller hon överförs.

Första stycket gäller inte om

1. den dömd efter det han eller hon blivit frigiven haft möjlighet att lämna Sverige, men inte gjort det inom fyrtiofem dagar eller återvänt hit efter att först ha lämnat Sverige,

2. brottet eller brotten inte kan leda till fängelse eller annan frihetsberövande påföljd,

3. den dömd har samtyckt till översändandet av domen,

4. den dömde efter överförandet uttryckligen har avstått från det skydd som avses i första stycket med avseende på specifika brott som begåtts före överförandet, eller

5. den andra staten har lämnat sitt tillstånd till åtgärden.

Paragrafen avser skydd enligt den s.k. specialitetsprincipen för en person som överförs till Sverige. Bestämmelsen, som motsvarar artikel 18 i rambeslutet, behandlas i avsnitt 8.11.

I *första stycket* uttrycks specialitetsprincipen. Avsikten med principen är att skydda den som för verkställighet av en frihetsberövande påföljd genom myndigheternas försorg överförs från en stat till en annan från risken att till följd härav bli åtalad eller dömd för eller på nytt berövad sin frihet med anledning av annan tidigare begången brottslighet. Bestämmelsen skyddar mot såväl lagföring som verkställighet av domar meddelade innan överförandet. Skyddet gäller endast för en dömd person som har överförs till Sverige. Det innebär att specialitetsprincipen inte är tillämplig när den dömde har flytt eller på annat sätt återvänt hit för att undandra sig från det straffrättsliga förfarandet mot honom eller henne eller verkställigheten av den fällande domen (se skäl 23 i rambeslutet).

Av *andra stycket* följer att skyddet inte heller gäller i vissa andra situationer. Enligt *punkten 1* gäller skyddet inte om den dömde efter fyrtiofem dagar efter att han eller hon blivit villkorligen frigiven inte lämnat Sverige eller om han eller hon lämnat Sverige och återvänt hit. När det gäller rättspsykiatrisk vård får tidsfristen räknas från dag då vården har upphört och den dömde haft möjlighet att lämna landet. I *punkten 2* avses fall där den andra brottsligheten inte kan leda till fängelse eller annan frihetsberövande påföljd, dvs. brott som endast kan föranleda böter. I *punkten 3* anges det fall när den dömde har samtyckt till överförandet. Det avser alltså fall där det inte varit fråga om att tvångsvis överföra den dömde. Den andra statens behöriga myndighet får informera den dömde om innebörden av ett samtycke (jfr 2 kap. 5 § första stycket). Enligt *punkten 4* kan den dömde även efter överförande avstå från det skydd som principen innebär. Avståendet ska avse specifika gärningar som begåtts före överförandet. Avståendet ska ske enligt ett visst förfarande som framgår av förordning. Av *punkten 5* framgår att skyddet inte gäller om den utfärdande staten lämnar tillstånd till åtgärden. Ett sådant tillstånd från den utfärdande staten ska ges om det skulle föreläggas en skyldighet att överlämna personen enligt rambeslutet om en europeisk arresteringsorder.

Överförande av verkställighet till Sverige till följd av en europeisk eller nordisk arresteringsorder

25 § I 7 kap. lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder och 6 kap. lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder finns bestämmelser om överförande av verkställighet till Sverige till följd av en begäran om överlämnande enligt en europeisk eller nordisk arresteringsorder.

I paragrafen upplyses om att det i 7 kap. lagen (2013:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder och 6 kap. lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk

arresteringsorder finns bestämmelser om överförande av verkställighet till följd av en begäran om överlämnande enligt en europeisk eller nordisk arresteringsorder. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 8.12. Se de föreslagna ändringarna i respektive lagar, avsnitten 12.7 och 12.8.

4 kap. Övriga bestämmelser

Offentligt biträde

1 § Offentligt biträde ska i ett ärende enligt denna lag förordnas för den dömde, om det inte kan antas att behov av biträde saknas.

Bestämmelser om överklagande av beslut om offentligt biträde finns i lagen (1996:1620) om offentligt biträde.

I bestämmelsen finns regler angående rätten till offentligt biträde. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 9.1.

Enligt paragrafen bör offentligt biträde förordnas för den dömde i ett ärende om överförande av verkställighet enligt lagen. Om det kan antas att behov av biträde saknas bör dock förordnande inte ske. Ett sådant fall kan vara när den dömde samtycker till ett överförande och det för den behöriga myndigheten framstår som klart att ett överförande kan ske samt det inte heller i övrigt finns något behov av ett offentligt biträde. Detsamma får antas när det står klart att det inte finns förutsättningar att överföra en verkställighet. Behov kan vidare saknas om den andra staten har förordnat ett biträde för den dömde vid prövningen där eller om den dömde uttryckligen avstår från att ett biträde förordnas för honom eller henne.

Bestämmelser om överklagande av beslut om offentligt biträde finns i lagen (1996:1620) om offentligt biträde vilket framgår av *andra stycket*.

Överklagande

2 § Kriminalvårdens beslut får överklagas om myndigheten

1. prövat om en dom på frihetsberövande påföljd ska sändas över till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet enligt 2 kap. 4 §,

2. beslutat enligt 2 kap. 8 § att upphäva ett beslut om att sända över en dom till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet enligt 2 kap. 4 §,

3. prövat om medgivande till att en dom på frihetsberövande påföljd sänds över till Sverige enligt 3 kap. 2 § tredje stycket ska lämnas, eller

4. prövat om verkställbarhetsförklaring ska meddelas enligt 3 kap. 9 §

Ett överklagande ska ske till den tingsrätt inom vars domkrets den kriminalvårdsanstalt, det häkte, det ungdomshem eller den vårdinrättning finns där den dömde var inskriven när det första beslutet fattades i ett ärende enligt denna lag.

Om det inte finns någon behörig domstol enligt andra stycket, ska ett överklagande ske till den tingsrätt där den dömde har sin hemvist. Med den dömdes hemvist förstås den ort där den dömde är folkbokförd.

Om det inte finns någon behörig domstol enligt andra eller tredje stycket, får Kriminalvårdens beslut överklagas till Stockholms tingsrätt.

Paragrafen behandlar möjligheten att överklaga vissa av Kriminalvårdens beslut samt forumbestämmelser. Övervägandena finns i avsnitt 9.2

Enligt *första stycket* ska vissa av de beslut som Kriminalvården fattar enligt den nya lagen kunna överklagas. Beslut i fråga om en dom ska sändas över till en annan stat ska, liksom ett beslut om att upphäva ett beslut om att sända över en dom, kunna överklagas. När det gäller beslut om att upphäva ett beslut om att sända över en dom ska någon möjlighet att överklaga inte finnas när Kriminalvården med stöd av 2 kap. 9 § måste upphäva beslutet. I dessa fall ska inte heller någon verkställighet ske. Vidare ska Kriminalvårdens beslut om att inte medge att en dom sänds över hit samt beslut i fråga om verkställbarhetsförklaring kunna bli föremål för överklagande. Eventuella beslut som meddelas av Kriminalvården i enlighet med 3 kap. 12 § överklagas genom att verkställbarhetsförklaringen överklagas. Ett överklagande ska ske till tingsrätt. I förvaltningslagen finns närmare bestämmelser om hur ett överklagande ska ske och handläggningen av ett överklagande. Av 27 § förvaltningslagen framgår bl.a. att Kriminalvården i samband med ett överklagande har viss skyldighet att ompröva sitt beslut.

I *andra, tredje och fjärde styckena* finns bestämmelser om vilken tingsrätt som är behörig domstol vid ett överklagande. Andra stycket ska tillämpas i de fall den dömde befinner sig i Sverige och är frihetsberövad, vilket ofta kommer att vara fallet när en svensk dom ska sändas över till en annan medlemsstat, men kan också bli aktuellt när den dömde är föremål för tvångsmedel enligt 3 kap. 15 och 16 §§. I de fall den dömde befinner sig i den andra staten, och verkställighet ska ske i Sverige, torde tredje stycket ofast vara aktuellt att tillämpa. Reservforum framgår av fjärde stycket.

3 § Vid handläggning i domstol tillämpas lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte annat följer av denna lag.

Om rätten överväger att upphäva den verkställbarhetsförklaring som Kriminalvården meddelat enligt 3 kap. 9 §, ska myndigheten ges tillfälle att yttra sig.

I bestämmelsen behandlas processordningen vid domstolens handläggning av ett överklagande. Övervägandena finns i avsnitt 9.2.2.

I paragrafens *första stycke* anges att ärendelagen gäller för rättens prövning av ett överklagande. Detta innebär bl.a. att Kriminalvården blir motpart i rätten och att tingsrättens beslut kan överklagas. Inga särskilda regler finns inom vilken tid rätten ska pröva ett överklagande. Av artikel 12.2 i rambeslutet framgår emellertid när Sverige agerar som verkställande stat att ett slutligt beslut om en dom ska erkännas och verkställas ska fattas inom 90 dagar från mottagandet av domen. I skäl 22 anges att denna tidsfrist även inkluderar eventuella överprövningar.

Av *andra stycket* följer att Kriminalvården ska ha möjlighet att yttra sig innan rätten upphäver en verkställbarhetsförklaring. Bestämmelsen innebär ett avsteg från ärendelagens reglering och är påkallad av att Kriminalvården enligt rambeslutet är skyldig att samråda med den andra myndigheten innan ett beslut fattas att inte erkänna och verkställa den andra statens dom.

Behörig tingsrätt

4 § Bestämmelserna i 2 § andra–fjärde styckena om behörig tingsrätt tillämpas även när en ansökan görs om tillstånd enligt 2 kap. 13 § eller när en ny påföljd ska bestämmas enligt 3 kap. 12 § första stycket 2.

Av paragrafen framgår att de forumregler som anges i 2 § även ska tillämpas vid en utländsk framställning om avsteg från specialitetsprincipen och vid ett ärende om att bestämma en ny påföljd. Övervägandena finns i avsnitt 9.2.

Åtalsförbud

5 § Om en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige enligt denna lag, får åtal för den gärning som påföljden avser inte väckas här i landet.

Bestämmelsen behandlar frågan om åtalsförbud. Övervägandena finns i avsnitt 9.3.

Av paragrafen följer att den dömda inte får åtalas på nytt för en gärning som omfattas av den överförda påföljden. Bestämmelsen har sin förebild i 38 § lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom.

Tillstånd till transport genom Sverige

6 § Begärs tillstånd till transport genom Sverige av en dömd person som enligt rambeslutet ska överföras från en medlemsstat inom Europeiska unionen till en annan medlemsstat för verkställighet av en påföljd där, ska Polismyndigheten genast bevilja sådant tillstånd och ange under vilka villkor transporten får ske.

Om ett sådant tillstånd har beviljats får Polismyndigheten ta den som överförs i förvar, dock längst under 48 timmar, om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras.

Om en oplanerad mellanlandning sker, ska tillstånd till transport begäras. Polismyndigheten får, i avvaktan på en begäran och fram till dess myndigheten prövat en sådan begäran, ta den som överförs i förvar. Om tillstånd till transport inte begärs inom sjuttiofyra timmar från landningen, ska personen omedelbart frigges. Beviljas tillstånd gäller andra stycket.

Paragrafen behandlar frågan om transitering av den som enligt rambeslutet ska överföras mellan två medlemsstater. Transitering behandlas i artikel 16 i rambeslutet och har utformats med 8 kap. 2 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder som förebild. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 9.4

Enligt *första stycket* lämnar Polismyndigheten tillstånd till transitering. Transitering får inte vägras, men Polismyndigheten får i beslutet ange de förutsättningar som ska gälla för transiteringen, t.ex. tid och plats. Vidare ska den enligt artikel 16.2 andra staten informeras om det inte kan garanteras att den som överförs inte kommer lagföras eller, med undantag för transiteringen, kvarhållas eller på annat sätt få sin frihet inskränkt för ett brott som begicks eller en påföljd som dömts ut före hans eller hennes utresa från den utfärdande staten. En sådan skyldighet framgår av förordning. Av 33 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. framgår

att tillstånd inte krävs vid transitering inom Norden. Bestämmelsen behöver därför inte tillämpas i förhållande till Danmark och Finland (se även 1 kap. 2 §).

Enligt *andra stycket* får Polismyndigheten ta den som transiteras i förvar om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras. Här kan erinras om den proportionalitetsprincip som gäller enligt 8 § polislagen (1984:387).

Av *tredje stycket* framgår att tillstånd även ska begäras vid en oplanerad mellanlandning. Polismyndigheten får ta den transiterade i förvar till dess frågan om tillstånd till transitering har avgjorts. Förvar får bara komma i fråga om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras. Personen ska omedelbart friges om tillstånd inte har begärts inom en frist på 72 timmar. Tidsfristen motsvarar vad som anges i artikel 16.5 i rambeslutet.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 april 2015.

2. Lagen tillämpas inte vid handläggningen av ett ärende om överförande av frihetsberövande påföljd enligt lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom, om ärendet har inletts före ikraftträdandet.

3. Lagen tillämpas inte vid handläggningen av ett ärende i förhållande till en medlemsstat inom Europeiska unionen som när ärendet inleds inte har genomfört rådets rambeslut 2008/909/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen.

4. Lagen tillämpas inte i förhållande till en medlemsstat inom Europeiska unionen som avgett en förklaring enligt artikel 28.2 i rambeslut 2008/909/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen om att i förhållande till en dom som fått laga kraft före ett visst datum ska rambeslutet inte tillämpas.

Övergångsfrågor behandlas i avsnitt 11.

I *punkten 1* anges tidpunkten för ikraftträdandet.

I *punkten 2* regleras att den nya lagen inte ska tillämpas på ärenden som börjat handläggas enligt internationella verkställighetslagen innan den 1 april 2015. Ett ärende får anses ha inletts enligt internationella verkställighetslagen när en ansökan om överförande av en utländsk dom har kommit in till Sverige eller när Kriminalvården, på eget initiativ eller efter ansökan från t.ex. den enskilde, har börjat handlägga och registrerat ett ärende om överförande från Sverige.

I *punkten 3* anges att den nya lagen endast ska tillämpas gentemot andra medlemsstater som också har genomfört rambeslutet. Om så inte har skett får i stället internationella verkställighetslagen tillämpas.

I *punkten 4* anges att den nya lagen inte ska tillämpas på domar som fått laga kraft innan ett visst datum och kommer från en medlemsstat som har lämnat en förklaring enligt art 28.2 i rambeslutet. Av nämnda artikel framgår att tidpunkten inte får bestämmas till ett senare datum än 5 december 2011, varför det torde bli ovanligt att tillämpa denna

bestämmelse. Irland, Malta, Nederländerna och Polen har lämnat en sådan förklaring.

13.2 Förslag till lag om ändring i brottsbalken (1962:700)

34 kap.

18 § Uppkommer fråga om överlämnande eller utlämning till Sverige för verkställighet av dom, varigenom någon dömts till fängelse som gemensam påföljd för två eller flera brott, och kan överlämnande eller utlämning enligt den *andra* statens lagstiftning *inte* ske för alla brotten, *ska* domstol, efter anmälan av åklagare, undanröja den gemensamt *utdömda* påföljden och döma till påföljd för den brottslighet för vilken överlämnande eller utlämning kan äga rum.

Vad som *föreskrivs* i första stycket *ska* även gälla då fråga uppkommer om att svensk brottmålsdom som avser två eller flera brott *ska* verkställas utomlands i enlighet med lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom, *lagen (2015:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen* eller lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet, *men det finns* hinder mot verkställighet enligt den *andra* statens lagstiftning *i fråga om* något eller några av brotten.

I andra stycket har gjorts en hänvisning till den nya lagen (2015:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen. Vidare har språkliga ändringar gjorts.

13.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom

25 e § Beslut om tvångsmedel gäller till dess att ärendet om överförande av verkställighet har avgjorts eller, om framställningen bifalls, till dess att påföljden har börjat verkställas i Sverige, om beslutet inte hävs dessförinnan.

Åklagaren eller rätten *ska* häva ett beslut om anhållande, häktning, reseförbud eller anmälningsskyldighet, om inte en framställning om överförande av verkställighet görs inom fyrtio dagar från det att den dömde anhölls eller häktades eller beslut om reseförbud eller anmälningsskyldighet meddelades.

Åklagaren eller rätten *ska* också häva ett beslut om anhållande eller häktning senast när det finns skäl att anta att den sammanlagda tid som den dömde har varit berövad friheten här i landet med stöd av 25 c § och i den andra staten uppgår till den tid som den dömde skulle ha varit berövad friheten för det fall verkställighet av påföljden hade skett i den andra staten.

Regeringen får vid prövningen av en framställning om överförande av verkställighet häva ett beslut som meddelats enligt 25 c eller 25 d §. Även *ansvarigt statsråd* får i brådskande fall häva ett sådant beslut.

I tredje stycket har begreppet chefen för Justitiedepartementet ändrats till ansvarigt statsråd. Vidare har vissa språkliga ändringar gjorts.

40 § *Ansvarigt statsråd* kan efter framställning till Justitiedepartementet av behörig myndighet i främmande stat medge, att utlänning, som är berövad friheten i den staten och som enligt bestämmelser i överenskommelse som avses i 1 § ska föras till annan främmande stat för verkställighet av påföljd för brott eller för förhandling med anledning av framställning om sådan verkställighet, får föras över svenskt område. Under sådan genomresa ska frihetsberövandet bestå, om *inte* den främmande staten begär att den transiterade frigges. Friges han *inte*, tillämpas vad som i allmänhet gäller om behandling av anhållen eller häktad.

Begreppet chefen för Justitiedepartementet ändrats till ansvarigt statsråd. Vidare har vissa språkliga ändringar gjorts.

42 § Denna lag gäller *inte* i fråga om verkställighet eller annan åtgärd som regleras genom lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. *eller genom lagen (2015:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.*

I paragrafen informeras om att internationella verkställighetslagen inte ska tillämpas i fråga om verkställighet eller annan åtgärd som regleras enligt nordiska verkställighetslagen. På samma sätt ska inte heller internationella verkställighetslagen tillämpas om lagen (2015:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen är tillämplig. Övervägandena finns i avsnitt 6.1. Vidare har en språklig ändring gjorts.

13.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m.

19 c § Den som efter en begäran enligt 2 kap. 7 § lagen (2015:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen har frihetsberövats i en annan medlemsstat och därefter påbörjar eller fortsätter verkställigheten av påföljden i Sverige ska tillgodoräknas den tid som han eller hon har varit frihetsberövad i den andra staten.

Paragrafen är ny och behandlas i avsnitt 7.3. I den nya lagen införs en möjlighet för Kriminalvården att begära att den verkställande staten ska frihetsberöva den dömde innan eller i samband med att domen och intyget översänds dit. Om något överförande trots frihetsberövandet inte sker, t.ex. eftersom den verkställande staten meddelar ett avslagsbeslut, ska verkställigheten i stället ske i Sverige. Under sådana förhållanden ska den tid som den dömde varit frihetsberövad i den andra staten avräknas.

Av den nya paragrafen framgår således att en person som efter en begäran av Kriminalvården enligt 2 kap. 7 § lagen (2015:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen frihetsberövats i en annan medlemsstat, men som därefter ändå kommer att avtjäna straffet i Sverige, ska tillgodoräknas den tid som han eller hon till följd av Kriminalvårdens begäran varit frihetsberövad i utlandet vid verkställigheten i Sverige.

13.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård

10 a § Om någon har dömts till sluten ungdomsvård eller om rätten, med tillämpning av 34 kap. 1 § 1 brottsbalken, har förordnat att sådan påföljd ska avse ytterligare brott, ska, i fråga om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande som verkställighet av påföljden, 19 a–19 c §§ lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m. tillämpas på motsvarande sätt.

Paragrafen behandlar avräkning av tidigare frihetsberövande i samband med verkställighet av sluten ungdomsvård. Genom ett tillägg klargörs att den föreslagna 19 c § lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m. ska tillämpas även avseende den som dömts till sluten ungdomsvård (se avsnitt 12.4).

13.6 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:343) om internationellt polisiärt samarbete

8 § En person som har omhändertagits enligt 6 § får tas i förvar av Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen under högst sex timmar, tiden mellan klockan 24 och 9 oräknad. Därefter ska personen omedelbart friges, om det inte har kommit in en begäran om en åtgärd som avses i

1. 23 § lagen (1957:668) om utlämning för brott,
2. 1 kap. 2 § lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder,
3. 25 c eller 25 d § lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom,
4. 5 a eller 5 b § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.,
5. 8 § lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling,
6. 6 § lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt,
7. 6 § lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen,
8. 1 kap. 3 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, *eller*
9. 3 kap. 15 § lagen (2015:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.

En svensk polisman får, i avvaktan på en framställning om sådan åtgärd som avses i 4 kap. 19 § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål, ta i beslag föremål som har omhändertagits enligt 7 § enligt de förutsättningar som gäller för en motsvarande åtgärd enligt rättegångsbalken eller annan lag eller författning.

I en ny punkt 9 framgår att bestämmelsen även ska gälla vid en begäran enligt 3 kap. 15 § lagen (2015:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen om att tvångsmedel ska vidtas. Den nya punkten införs som en följd av att lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen införs och, i vissa situationer, kommer att gälla i stället för lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom.

13.7 Förslag till lag om ändring i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder

Prop. 2014/15:29

7 kap.

1 § Om rätten med stöd av 2 kap. 6 § avslagit en begäran om överlämnande eller om någon har överlämnats från Sverige på villkor som avses i 3 kap. 2 § att han eller hon ska återföras hit, tillämpas lagen (2015:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, med undantag för 3 kap. 1–5 §§ den lagen. Vid tillämpning av 3 kap. 15 § den lagen krävs inte någon begäran från behörig myndighet i den andra staten för att tvångsmedel ska få användas.

När rätten med stöd av 2 kap. 6 § avslagit en begäran om överlämnande, ska en verkställbarhetsförklaring inte beslutas om den utfärdande medlemsstaten motsätter sig att verkställigheten överförs.

Paragrafen, som behandlar överförande av verkställigheten av en frihetsberövande påföljd till Sverige när rätten enligt 2 kap. 6 § avslagit en begäran om överlämnande samt när någon har överlämnats till en annan stat med villkor som avses i 3 kap. 2 § om att den eftersökte senare ska återföras till Sverige, har ändrats. Ändringen har behandlats i avsnitt 8.12. Av artikel 25 i rambeslutet framgår att i dessa situationer ska rambeslutet tillämpas när det blir aktuellt att överföra en verkställighet till följd av en europeisk arresteringsorder.

I första stycket framgår att den nya lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen ska tillämpas vid ett överförande av straffverkställighet som föregåtts av en europeisk arresteringsorder. Eftersom förutsättningar för överförandet redan prövats i samband med att villkor ställts enligt 3 kap. 2 § eller en begäran avslagits med stöd av 2 kap. 6 § lagen om en europeisk arresteringsorder, ska emellertid inte den nya lagens bestämmelser om förutsättningar för överförande av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd till Sverige i 3 kap. 1–3 §§ eller bestämmelserna om hinder i 3 kap. 4 och 5 § tillämpas. Vid tillämpningen av 3 kap. 15 § lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen ska det inte krävas någon begäran från den behöriga myndigheten i den andra staten för att tvångsmedel ska få vidtas.

I andra stycket framgår att i fall som avses i 2 kap. 6 § ska Kriminalvården inte besluta att verkställighet ska ske i Sverige om den andra staten motsätter sig att verkställigheten sker här.

7 kap. 2–8 §§

Bestämmelserna upphävs. Förslaget behandlas i avsnitt 8.12.

I kraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 april 2015.
2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden som inlets före ikraftträdandet.
3. Äldre bestämmelser tillämpas vid handläggningen av ett ärende i förhållande till en medlemsstat inom Europeiska unionen som när ärendet inleddes inte genomfört rådets rambeslut 2008/909/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende

fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen.

4. Äldre bestämmelser tillämpas i förhållande till en medlemsstat inom Europeiska unionen som avgett en förklaring enligt artikel 28.2 i rambeslut 2008/909/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen om att i förhållande till en dom som fått laga kraft före ett visst datum ska rambeslutet inte tillämpas.

Övergångsfrågor behandlas i avsnitt 11.

I *punkten 1* anges tidpunkten för ikraftträdandet.

I *punkten 2* regleras att de nya reglerna endast ska tillämpas på ärenden som inleds efter ikraftträdandet enligt punkten 1. Handläggningen påbörjas när personen påträffas i Sverige och någon åtgärd vidtas av myndigheterna här i landet. Även om den aktuella registreringen i SIS eller någon annan form av eftersökning av personen är av äldre datum bör de nya bestämmelserna tillämpas om personen har påträffats i Sverige först efter ikraftträdandet av lagen.

I *punkten 3* anges att äldre bestämmelser ska tillämpas gentemot medlemsstater som inte har genomfört rambeslutet.

I *punkten 4* anges att äldre bestämmelser ska tillämpas på domar som fått laga kraft innan ett visst datum och kommer från en medlemsstat som har lämnat en förklaring enligt art 28.2 i rambeslutet. Av nämnda artikel framgår att tidpunkten inte får bestämmas till ett senare datum än 5 december 2011, varför det torde bli ovanligt att tillämpa denna bestämmelse. Irland, Malta, Nederländerna och Polen har lämnat en sådan förklaring.

Bestämmelserna i punkterna 3 och 4 har formulerats i enlighet med Lagrådets förslag.

13.8 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder

6 kap.

1 § Om rätten med stöd av 2 kap. 6 § avslagit en begäran om överlämnande, ska *Kriminalvården* besluta om överförande av verkställigheten av påföljden hit, om inte den utfärdande staten motsätter sig det.

Paragrafen har ändrats med anledning av att *Kriminalvården* ska vara behörig myndighet i samtliga fall av överförande av straffverkställighet som föregåtts av en nordisk arresteringsorder, oavsett vilken sorts påföljd det är fråga om. Den bestämmelse som tidigare fanns i andra stycket om att en dömd person fick tas i förvar har ersatts av hänvisningar till tvångsmedelsbestämmelserna i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. respektive lagen (2015:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, se 2 och 3 §§. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 8.12.

2 § Om den påföljd som ska verkställas i Sverige omfattas av 5 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. tillämpas 5 a–c, 6, 7, 22, 23, 27, 29, 31, 34 och 35 §§ den lagen. *Vid tillämpning av 5 a § i den lagen krävs inte någon begäran från behörig myndighet i den andra staten för att tvångsmedel ska få användas.*

Bestämmelsen tillämpas i de fall då lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge ang. verkställighet av straff m.m. är tillämplig dvs. när det är ett fängelsestraff som ska överföras. Paragrafen har ändrats som en följd av att bestämmelsen om förvarstagande som tidigare återfanns i 1 § andra stycket upphävs, vilket är i linje med motsvarande ändring i 7 kap. 1 lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder. I stället har en hänvisning till tvångsmedelsbestämmelserna i nordiska verkställighetslagen tagits in i denna paragraf. Vid tillämpningen av dessa tvångsmedelsbestämmelser ska det dock inte krävas någon begäran från den behöriga myndigheten i den andra staten för att tvångsmedel ska få vidtas.

3 § Om den påföljd som ska verkställas i Sverige inte omfattas av 5 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. tillämpas 3 och 4 kap. lagen (2015:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, med undantag för 3 kap. 1–11 och 23 §§ samt 4 kap. 6 §. *Vid tillämpning av 3 kap. 15 § i den lagen krävs inte någon begäran från behörig myndighet i den andra staten för att tvångsmedel ska få användas.*

Paragrafen har ändrats som en följd av att bestämmelserna i 7 kap. 2–8 §§ lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder upphävs och behandlar förfarandet i vissa fall när ett överförande enligt 1 § ska ske. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 8.12.

Paragrafen tillämpas i de fall då lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge ang. verkställighet av straff m.m. inte är tillämplig dvs. när den påföljd som avses i Sverige ska verkställas som överlämnande till rättspsykiatrisk vård eller slutna ungdomsvård. I dessa fall ska, med vissa undantag, 3 och 4 kap. lagen (2015:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen tillämpas. Även om sistnämnda lag inte formellt gäller gentemot Island och Norge ska alltså de utpekade bestämmelserna i denna situation tillämpas även gentemot dessa stater. Eftersom förutsättningar för överförandet redan prövats i samband med att rätten avslagit en begäran om överlämnande enligt 2 kap. 6 § ska dock inte den nya lagens bestämmelser om förutsättningar för överförande av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd till Sverige i 3 kap. 1–3 §§ eller bestämmelserna om hinder i 3 kap. 4 och 5 §§ tillämpas. Inte heller bestämmelserna i 3 kap. 6 och 7 §§ om innehållet i en ansökan etc. ska tillämpas. Innehållet i den nordiska arresteringsordern kommer att innehålla tillräcklig information. Om viss information behövs finns det inget som hindrar Kriminalvården att efterfråga om kompletterande uppgifter. Vidare är även reglerna i 3 kap. 8–11 §§ om meddelande av verkställbarhetsförklaring etc. undantagna, se i stället 6 kap. 1 § i denna lag. Även de

paragrafer som inte är uttryckligen undantagna kan behöva tillämpas endast i tillämpliga delar. Exempel på detta är att överklagandebestämmelsen i 4 kap. 2 § hänvisar till bestämmelser i 2 kap. som inte ska tillämpas. Vidare talar t.ex. 3 kap. 22 § om upphävande av verkställbarhetsförklaring. Då någon sådan inte meddelas i dessa fall får i stället den bestämmelsen tillämpas som så att det är verkställigheten av straffet som ska upphöra i dessa fall. Vid tillämpningen av 3 kap. 15 § i den nya lagen ska det inte krävas någon begäran från den behöriga myndigheten i den andra staten för att tvångsmedel ska få vidtas.

6 kap. 4–6 §§

Bestämmelserna föreslås upphävda. Förslaget behandlas i avsnitt 8.12.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 april 2015.
2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden som inlets före ikraftträdandet.

Övergångsfrågor behandlas i avsnitt 11.

I *punkten 1* anges tidpunkten för ikraftträdandet.

I *punkten 2* regleras att de nya reglerna endast ska tillämpas på ärenden som inleds efter ikraftträdandet enligt punkten 1. Handläggningen påbörjas när personen påträffas i Sverige och någon åtgärd vidtas av myndigheterna här i landet. Även om den aktuella registreringen i SIS eller någon annan form av eftersökning av personen är av äldre datum bör de nya bestämmelserna tillämpas om personen har påträffats i Sverige först efter ikraftträdandet av lagen.

13.9 Förslag till lag om ändring i lagen (1957:668) om utlämning för brott

23 § Den som i främmande stat är misstänkt, tilltalad eller dömd för brott, vilket enligt denna lag kan föranleda utlämning, får på begäran av behörig myndighet i den främmande staten eller med anledning av en där utfärdad efterlysning omedelbart anhållas eller åläggas reseförbud eller anmälningsskyldighet av åklagare enligt vad som i allmänhet gäller om brottmål. Beslag får också ske i sådant fall.

Beslut om användning av tvångsmedel *ska* utan uppskov anmälas hos rätten, som skyndsamt efter förhandling enligt *rättegångsbalkens bestämmelser om brottmål prövar åtgärden. Om rätten kommer fram till att anhållande eller reseförbud eller anmälningsskyldighet ska bestå, ska den genast underrätta ansvarigt statsråd om det. Om det ansvariga statsrådet anser att det finns hinder mot utlämning eller att utlämning annars inte bör ske, ska regeringen upphäva åtgärden.* I annat fall *ska* den främmande staten genom Justitiedepartementets försorg underrättas om åtgärden. *Det ansvariga statsrådet ska då ange en viss bestämd tid* inom vilken framställning om utlämning *ska* göras. Denna tid får inte vara längre än fyrtio dagar från den dag personen anhölls eller reseförbud eller anmälningsskyldighet meddelades enligt första stycket. När en framställning om utlämning kommer in, *ska* Justitiedepartementet genast underrätta den myndighet som först meddelat beslut om åtgärden. Sådant underrättelse *ska* även lämnas, om en framställning om utlämning inte kommer in inom utsatt tid.

Rättens beslut får inte överklagas. Den som anhållits eller *meddelats* reseförbud eller anmälningsskyldighet får dock för prövning av om åtgärden *ska* bestå begära ny förhandling inom tre veckor från det *att* beslut senast meddelats.

Har en framställning om utlämning av den som är anhållen eller *har meddelats* reseförbud eller anmälningsskyldighet inte gjorts inom den enligt andra stycket bestämda tiden, *ska* den anhållne frigges eller beslutet om reseförbud eller anmälningsskyldighet hävas. Detsamma gäller när en framställning avslås enligt 15 §. Om den anhållne i annat fall inte frigges, *ska en framställning om häktning lämnas till rätten* senast på åttonde dagen efter den då riksåklagaren fick del av utlämningsframställningen. Görs inte *det*, *ska* den anhållne omedelbart frigges.

I andra stycket har begreppet chefen för Justitiedepartementet ändrats till ansvarigt statsråd. Vidare har språkliga ändringar gjorts.

26 § Ansvarigt statsråd får medge, att den som av en stat utlämnas till en annan stat får föras genom riket, om han eller hon inte är svensk medborgare och det inte heller annars finns synnerliga skäl mot det. Framställning om detta ges in till Justitiedepartementet.

Har tillstånd meddelats enligt första stycket får Polismyndigheten, om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, omhänderta och ta i förvar den som utlämnas, dock längst under 48 timmar.

När tillstånd till transport begärs i fråga om någon som utlämnas till en medlemsstat i Europeiska unionen, Island eller Norge tillämpas 8 kap. 2 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder i stället för första och andra styckena.

Begreppet chefen för Justitiedepartementet har ändrats till ansvarigt statsråd.

13.10 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt

12 a § Justitiedepartementet får meddela tillstånd till transport genom Sverige av en frihetsberövad person som för att utlämnas eller i annat syfte ska överföras mellan en annan stat och tribunalen. Under en sådan transport ska frihetsberövandet bestå om inte tribunalen begär att den som överförs ska frigges.

För flygtransport utan planerad mellanlandning här i landet krävs inte tillstånd enligt första stycket. Om en oplanerad mellanlandning sker, ska Polismyndigheten ta den som överförs i förvar till dess en ansökan görs om tillstånd till transport enligt första stycket och genast underrätta *ansvarigt statsråd* om detta. Görs ingen ansökan inom 96 timmar från den oplanerade landningen, ska personen omedelbart frigges.

Om tillstånd har meddelats enligt första stycket, får Polismyndigheten vid behov ta den som överförs i förvar. I fråga om tvångsmedel i ett ärende om transport gäller bestämmelserna i 5 §.

I tredje stycket har begreppet chefen för Justitiedepartementet ändrats till ansvarigt statsråd.

13.11 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål

2 kap.

15 § Beslut om avslag på någon av de grunder som anges i 14 § fattas av regeringen. Om en åklagare eller en domstol finner att en ansökan bör avslås på någon sådan grund, *ska* ansökan överlämnas till regeringen. En ansökan får överlämnas dit för prövning av frågan om avslag också i andra fall.

I övrigt prövar den instans som handlägger ärendet om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda. Om ansökan har givits in till Justitiedepartementet och det är uppenbart att ansökan *ska* avslås får *ansvarigt statsråd*, i stället för att vidarebefordra ansökan enligt 6 §, direkt besluta om avslag på ansökan.

I andra stycket har begreppet chefen för Justitiedepartementet ändrats till ansvarigt statsråd. Vidare har vissa språkliga ändringar gjorts.

4 kap.

33 § *Ansvarigt statsråd* kan meddela tillstånd till transport genom Sverige av en frihetsberövad person som *ska* föras över från en stat till en annan stat för förhör eller konfrontation.

Begreppet chefen för Justitiedepartementet har ändrats till ansvarigt statsråd. Vidare har en språklig ändring gjorts.

13.12 Förslag till lag om ändring i lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen

32 § *Ansvarigt statsråd* får meddela tillstånd till transport genom Sverige av en frihetsberövad person som för att överlämnas eller utlämnas eller i annat syfte ska överföras mellan en annan stat och Internationella brottmålsdomstolen. Under en sådan transport ska frihetsberövandet bestå om inte domstolen begär att den som överförs ska frigges.

För flygtransport utan planerad mellanlandning här i landet krävs inte tillstånd enligt första stycket. Om en oplanerad mellanlandning sker, ska Polismyndigheten ta den som överförs i förvar till dess en ansökan görs om tillstånd till transport enligt första stycket och genast underrätta *ansvarigt statsråd* om detta. Görs ingen ansökan inom 96 timmar från den oplanerade landningen, ska personen omedelbart frigges.

Om tillstånd har meddelats enligt första stycket, får Polismyndigheten vid behov ta den som överförs i förvar. I fråga om tvångsmedel i ett ärende om transport gäller bestämmelserna i 5 §.

Begreppet chefen för Justitiedepartementet har ändrats till ansvarigt statsråd.

13.13 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone

Prop. 2014/15:29

8 § *Ansvarigt statsråd* får meddela tillstånd till transport genom Sverige av en frihetsberövad person som för att utlämnas eller i annat syfte ska överföras mellan en annan stat och specialdomstolen. Under en sådan transport ska frihetsberövandet bestå om inte domstolen begär att den som överförs ska frigges.

För flygtransport utan planerad mellanlandning här i landet krävs inte något tillstånd enligt första stycket. Om en oplanerad mellanlandning sker, ska Polismyndigheten ta den som överförs i förvar till dess att en ansökan görs om tillstånd till transport enligt första stycket och genast underrätta *ansvarigt statsråd* om detta. Görs ingen ansökan inom 96 timmar från den oplanerade landningen, ska personen omedelbart frigges.

Om tillstånd har meddelats enligt första stycket, får Polismyndigheten vid behov ta den som överförs i förvar. I fråga om tvångsmedel i ett ärende om transport gäller bestämmelserna i lagen (1957:668) om utlämning för brott.

Begreppet chefen för Justitiedepartementet har ändrats till ansvarigt statsråd.

III

(Rättsakter som antagits i enlighet med fördraget om Europeiska unionen)

RÄTTSAKTER SOM ANTAGITS I ENLIGHET MED AVDELNING VI I
FÖRDRAGET OM EUROPEISKA UNIONEN

RÅDETS RAMBESLUT 2008/909/RIF

av den 27 november 2008

om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA RAMBESLUT

med beaktande av fördraget om Europeiska unionen, särskilt artiklarna 31.1 a och 34.2 b,

med beaktande av initiativet från Republiken Österrike, Republiken Finland och Konungariket Sverige,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande, och

av följande skäl:

- (1) Europeiska rådet i Tammerfors den 15 och 16 oktober 1999 fastslog att principen om ömsesidigt erkännande bör bli en hörnsten i det rättsliga samarbetet på både det civilrättsliga och det straffrättsliga området inom unionen.
- (2) Den 29 november 2000 antog rådet, i enlighet med slutsatserna från Tammerfors, ett åtgärdsprogram för genomförande av principen om ömsesidigt erkännande av domar i brottmål⁽¹⁾ och förordade därvid en utvärdering av behovet av moderna mekanismer för ömsesidigt erkännande av lagakraftvunna domar om frihetsberövande (åtgärd 14) samt en utvidgning av principen om överförande av dömda personer till att omfatta personer med hemvist i en medlemsstat (åtgärd 16).

- (3) Haagprogrammet för stärkt frihet, säkerhet och rättvisa i Europeiska unionen⁽²⁾ förutsätter att medlemsstaterna fullföljer åtgärdsprogrammet, särskilt i fråga om verkställande av lagakraftvunna domar om fängelse.

- (4) Samtliga medlemsstater har ratificerat Europarådets konvention av den 21 mars 1983 om överförande av dömda personer. Enligt denna konvention kan överförande för fortsatt straffverkställighet endast ske till den stat där personen är medborgare och endast med den dömdes och de berörda staternas samtycke. Tilläggsprotokollet till den konventionen av den 18 december 1997, enligt vilket överförande under vissa förutsättningar får ske utan personens samtycke, har inte ratificerats av samtliga medlemsstater. Inget av instrumenten innehåller någon grundläggande skyldighet att ta emot dömda personer för verkställighet av straff eller åtgärder.

- (5) Processuella rättigheter i brottmål är avgörande för att säkerställa ömsesidigt förtroende bland medlemsstaterna i det rättsliga samarbetet. Förbindelserna mellan medlemsstaterna, vilka präglas av ett särskilt ömsesidigt förtroende för de övriga medlemsstaternas rättssystem, gör att den verkställande staten kan erkänna beslut som fattas av den utfärdande statens myndigheter. Man bör därför överväga att vidareutveckla det samarbete som föreskrivs i Europarådets instrument om verkställighet av domar i brottmål, särskilt när unionsmedborgare har blivit föremål för en brottmålsdom och dömts till fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd i en annan medlemsstat. Trots att den dömda personen måste ges tillfredsställande skydd, bör det inte längre vara nödvändigt att han eller hon medverkar i förfarandet genom att alltid ge sitt samtycke för att en dom ska kunna översändas till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet av den ådömda påföljden.

⁽¹⁾ EGT C 12, 15.1.2001, s. 10.

⁽²⁾ EUT C 53, 3.3.2005, s. 1.

- (6) Detta rambeslut bör genomföras och tillämpas på ett sådant sätt att det går att respektera de allmänna principerna om jämlikhet, rättvisa och rimlighet.
- (7) Artikel 4.1 c innehåller en bestämmelse som ger utrymme för skönmässig bedömning och gör det möjligt att i andra fall än de som omfattas av punkt 1 a och b översända domen och intyget till exempelvis den medlemsstat där den dömda personen är medborgare eller den medlemsstat där den dömda personen bor och varit stadigvarande lagligt bosatt i minst fem år och kommer att få behålla sitt permanenta uppehållstillstånd i.
- (8) I de fall som avses i artikel 4.1 c förutsätter översändandet av domen och intyget till den verkställande staten samråd mellan de behöriga myndigheterna i den utfärdande och den verkställande staten och samtycke från den behöriga myndigheten i den verkställande staten. De berörda myndigheterna bör beakta omständigheter som till exempel vistelsens längd eller annan anknytning till den verkställande staten. Om den dömda personen kan komma att överföras till en medlemsstat och ett tredjeland enligt nationell lagstiftning eller internationella instrument, bör de behöriga myndigheterna i den utfärdande och den verkställande staten i samråd överväga om verkställighet i den verkställande staten förbättrar den sociala återanpassningen i högre grad än verkställighet i tredjelandet.
- (9) Verkställighet av påföljden i den verkställande staten bör förbättra den dömda personens möjligheter till social återanpassning. När den behöriga myndigheten i den utfärdande staten ska förvissa sig om att påföljden, genom verkställighet av påföljden i den verkställande staten, främjar syftet att underlätta den dömda personens sociala återanpassning, bör den beakta sådana faktorer som till exempel personens anknytning till den verkställande staten, frågan om han eller hon anser den staten vara platsen för familjeband samt språkliga, kulturella, sociala eller ekonomiska och andra band till den verkställande staten.
- (10) I artikel 6.3 hänvisas till den dömda personens inställning, som kan vara till hjälp framför allt när det gäller att tillämpa artikel 4.4. Orden "i synnerhet" är tänkta att även gälla fall där den dömda personens uppfattning innehåller information som kan vara relevant med avse-
- ende på skälen för att inte erkänna en dom och verkställa en påföljd. Bestämmelserna i artiklarna 4.4 och 6.3 utgör inte skäl för vägran med hänvisning till social återanpassning.
- (11) Polen behöver mer tid än de övriga medlemsstaterna för att bemöta de praktiska och materiella konsekvenserna av överförandet av polska medborgare som dömts i andra medlemsstater, i synnerhet mot bakgrund av den ökade rörligheten av polska medborgare inom unionen. Av detta skäl bör ett tillfälligt undantag vars omfattning begränsas till en period om högst fem år införas.
- (12) Detta rambeslut bör också i tillämpliga delar gälla vid verkställighet av påföljder i de fall som omfattas av artiklarna 4.6 och 5.3 i rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna⁽¹⁾. Utan att det påverkar det rambeslutet innebär detta bland annat att den verkställande staten för att överväga huruvida personen bör överlämnas eller domen verkställas i de fall som avses i artikel 4.6 i rambeslut 2002/584/RIF kan kontrollera förekomsten av ett skäl för att inte erkänna en dom och verkställa en påföljd i enlighet med artikel 9 i det här rambeslutet, bland annat genom att kontrollera dubbel straffbarhet i den utsträckning den verkställande staten avger en förklaring enligt artikel 7.4 i det här rambeslutet.
- (13) Detta rambeslut respekterar de grundläggande rättigheter och iakttar de principer som erkänns genom artikel 6 i fördraget om Europeiska unionen och som återspeglas i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, särskilt i kapitel VI. Ingenting i detta rambeslut bör tolkas som ett förbud att vägra verkställa ett beslut om det finns sakliga skäl att tro att påföljden har utdömts i syfte att straffa en person på grundval av dennes kön, ras, religion, etniska ursprung, nationalitet, språk, politiska uppfattning eller sexuella läggning eller att denna persons ställning kan skadas av något av dessa skäl.
- (14) Detta rambeslut bör inte hindra någon medlemsstat från att tillämpa sina konstitutionella regler om prövning i laga ordning, föreningsfrihet, tryckfrihet och yttrandefrihet i andra medier.

⁽¹⁾ EGT L 190, 18.7.2002, s. 1.

- (15) Detta rambeslut bör tillämpas i överensstämmelse med rättigheten för unionsmedborgare att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier i enlighet med artikel 18 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.
- (16) Bestämmelserna i detta rambeslut bör tillämpas i överensstämmelse med tillämplig gemenskapslagstiftning, särskilt rådets direktiv 2003/86/EG ⁽¹⁾, rådets direktiv 2003/109/EG ⁽²⁾ och Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG ⁽³⁾.
- (17) När det i detta rambeslut hänvisas till den stat där den dömda personen "bor", betyder det den ort till vilken denne har anknytning genom hemvist och faktorer som familj samt sociala eller yrkesmässiga band.
- (18) När artikel 5.1 tillämpas bör det vara möjligt att överända en dom, eller en bestyrkt kopia av den, och ett intyg till den behöriga myndigheten i den verkställande staten på ett sätt som lämnar en skriftlig uppteckning, till exempel med e-post eller fax, under omständigheter som möjliggör för den verkställande staten att fastställa äktheten.
- (19) I de fall som avses i artikel 9.1 k bör den verkställande staten överväga att anpassa påföljden i enlighet med detta rambeslut innan den vägrar att erkänna och verkställa påföljden.
- (20) Vägransgrunden i artikel 9.1 k kan tillämpas även i fall där personen inte har funnits skyldig till brott om den behöriga myndigheten till följd av brottet beslutat om en annan frihetsberövande åtgärd än fängelse.
- (21) Vägransgrunden avseende territorialitet bör tillämpas endast i undantagsfall och med utgångspunkten att i största möjliga utsträckning samarbeta enligt bestämmelserna i detta rambeslut, samt med beaktande av dess syfte. Alla beslut om att tillämpa denna vägransgrund bör grundas på en analys från fall till fall och samråd mellan de behöriga myndigheterna i den utfärdande och den verkställande staten.
- (22) Den tidsgräns som avses i artikel 12.2 bör av medlemsstaterna genomföras på sådant sätt att det slutliga beslutet,

inklusive ett förfarande för överklagande, som huvudregel slutförs inom 90 dagar.

- (23) Enligt artikel 18.1, och med förbehåll för de undantag som föreskrivs i punkt 2 ska specialitetsregeln gälla endast om personen har överförts till den verkställande staten. Detta rambeslut bör därför inte tillämpas om personen inte har överförts till den verkställande staten, till exempel om personen har flytt till den verkställande staten.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Definitioner

I detta rambeslut avses med

- a) *dom*: ett beslut eller avgörande som fattats av en domstol i den utfärdande staten och som vunnit laga kraft och innebär att en fysisk person ådöms en påföljd,
- b) *påföljd*: fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd som utdöms under en begränsad eller obegränsad tid på grund av en straffbar gärning efter ett straffrättsligt förfarande,
- c) *utfärdande stat*: den medlemsstat där en dom meddelas,
- d) *verkställande stat*: den medlemsstat till vilken en dom överlämnas för erkännande och verkställighet.

Artikel 2

Fastställande av behöriga myndigheter

1. Varje medlemsstat ska underrätta rådets generalsekretariat om vilken eller vilka myndigheter som enligt nationell lag är behöriga enligt detta rambeslut när medlemsstaten är utfärdande stat eller verkställande stat.

2. Rådets generalsekretariat ska hålla den erhållna informationen tillgänglig för alla medlemsstater och för kommissionen.

⁽¹⁾ EUT L 251, 3.10.2003, s. 12.

⁽²⁾ EUT L 16, 23.1.2004, s. 44.

⁽³⁾ EUT L 158, 30.4.2004, s. 77.

Artikel 3

Syfte och tillämpningsområde

1. Syftet med detta rambeslut är att fastställa regler enligt vilka medlemsstaterna, för att underlätta en social återanpassning av den dömda personen, ska erkänna en dom och verkställa påföljden.

2. Detta rambeslut ska tillämpas om den dömda personen befinner sig i den utfärdande eller den verkställande staten.

3. Detta rambeslut ska endast tillämpas på erkännande av domar och verkställighet av påföljder i den mening som avses i detta rambeslut. Om utöver påföljden, böter dömts ut och/eller beslut om förverkande meddelats, men ännu inte betalats, in drivits eller verkställts, ska detta inte hindra översändandet av en dom. Erkännandet och verkställigheten av sådana avgöranden om böter och förverkande i en annan medlemsstat ska grundas på de tillämpliga instrumenten mellan medlemsstaterna, särskilt rådets rambeslut 2005/214/RIF av den 24 februari 2005 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff⁽¹⁾ och rådets rambeslut 2006/783/RIF av den 6 oktober 2006 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om förverkande⁽²⁾.

4. Detta rambeslut ska inte påverka skyldigheten att iakttä de grundläggande rättigheter och de grundläggande rättsprinciper som återges i artikel 6 i fördraget.

KAPITEL II

ERKÄNNANDE AV DOMAR OCH VERKSTÄLLIGHET AV PÅFÖLJDER

Artikel 4

Kriterier för översändande av en dom och ett intyg till en annan medlemsstat

1. Förutsatt att den dömda personen befinner sig i den utfärdande staten eller i den verkställande staten och förutsatt att denna person gett sitt samtycke, om detta krävs enligt artikel 6, får en dom tillsammans med intyget, för vilket ett standardformulär återges i bilaga I, översändas till någon av följande medlemsstater:

a) Den medlemsstat där den dömda personen är medborgare och där han eller hon bor.

b) Den medlemsstat där han eller hon är medborgare och till vilken medlemsstat, som dock inte får vara den stat där han eller hon bor, den dömda personen kommer att utvisas eller avvisas när han eller hon frigges efter verkställigheten av påföljden på grund av ett utvisnings- eller avvisningsbeslut eller ett annat beslut om avlägsnande som ingår i domen eller i ett rättsligt eller ett administrativt beslut eller någon annan åtgärd som vidtas till följd av domen.

c) Annan medlemsstat än sådan medlemsstat som avses i a eller b, vars behöriga myndigheter samtycker till att få domen och intyget översänt till den medlemsstaten.

2. Översändandet av domen och intyget får ske när den behöriga myndigheten i den utfärdande staten efter samråd, i lämpliga fall, mellan de behöriga myndigheterna i den utfärdande och den verkställande staten, är förvissad om att verkställighet av påföljden i den verkställande staten skulle tjäna syftet att underlätta den dömda personens sociala återanpassning.

3. Innan domen och intyget översänds, får den behöriga myndigheten i den utfärdande staten på lämpligt sätt samråda med den behöriga myndigheten i den verkställande staten. Samråd ska vara obligatoriskt i de fall som avses i punkt 1 c. I dessa fall ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten utan dröjsmål underrätta den utfärdande staten om sitt beslut att samtycka eller inte samtycka till översändandet av domen.

4. Under detta samråd får den behöriga myndigheten i den verkställande staten avge ett motiverat yttrande till den behöriga myndigheten i den utfärdande staten, enligt vilket verkställande av påföljden i den verkställande staten inte skulle tjäna syftet att underlätta den dömda personens sociala och gynnsamma återanpassning till samhället.

Om inget samråd har ägt rum får ett sådant yttrande avges utan dröjsmål när domen och intyget har översänts. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten ska ta ställning till detta yttrande och besluta om intyget ska återkallas eller ej.

5. Den verkställande staten får på eget initiativ begära att den utfärdande staten översänder domen tillsammans med intyget. Den dömda personen får också begära att de behöriga myndigheterna i den utfärdande eller den verkställande staten inleder ett förfarande för att översända domen och intyget enligt detta rambeslut. Framställningar som görs enligt denna punkt ska inte medföra någon skyldighet för den utfärdande staten att översända domen tillsammans med intyget.

⁽¹⁾ EUT L 76, 22.3.2005, s. 16.

⁽²⁾ EUT L 328, 24.11.2006, s. 59.

6. När medlemsstaterna genomför detta rambeslut ska de anta bestämmelser, som i synnerhet beaktar syftet att underlätta den dömda personens återanpassning, och som ska ligga till grund för deras behöriga myndigheter när dessa fattar beslut om att samtycka eller inte samtycka till översändandet av domen och intyget i fall enligt punkt 1 c.

7. Varje medlemsstat får, antingen när detta rambeslut antas eller senare, till rådets generalsekretariat anmäla att dess förhandssamtycke enligt punkt 1 c inte ska krävas för översändande av domen och intyget i förbindelserna med andra medlemsstater som gjort samma anmälan

- a) om den dömda personen bor och sedan minst fem år är stadigvarande lagligt bosatt i den verkställande staten och kommer att få behålla sitt permanenta uppehållstillstånd i den staten, och/eller
- b) om den dömda personen, i andra fall än de som avses i punkt 1 a och b, är medborgare i den verkställande staten.

I de fall som avses i led a ska permanent uppehållstillstånd betyda att den berörda personen

- är berättigad till permanent uppehållstillstånd i den berörda medlemsstaten i överensstämmelse med nationell lagstiftning som genomför den gemenskapslagstiftning som antagits på grundval av artiklarna 18, 40, 44 och 52 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, eller
- har ett giltigt uppehållstillstånd som permanent eller varaktigt bosatt i den berörda medlemsstaten i överensstämmelse med den nationella lagstiftning som genomför den gemenskapslagstiftning som antagits på grundval av artikel 63 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, när det gäller medlemsstater på vilka denna gemenskapslagstiftning är tillämplig, eller i enlighet med nationell lagstiftning, när det gäller medlemsstater på vilka den inte är tillämplig.

Artikel 5

Översändande av domen och intyget

1. Domen, eller en bestyrkt kopia av den, tillsammans med intyget ska av den behöriga myndigheten i den utfärdande staten översändas direkt till den behöriga myndigheten i den verkställande staten, på ett sätt som lämnar en skriftlig uppteckning under omständigheter som möjliggör för den verkställande staten att fastställa äktheten. Originalen av domen, eller en bestyrkt kopia av den, och originalet av intyget ska på begäran av den verkställande staten översändas dit. All officiell kommunikation

ska också ske direkt mellan de nämnda behöriga myndigheterna.

2. Intyget ska vara undertecknat av den behöriga myndigheten i den utfärdande staten, vilken också ska intyga att dess innehåll är korrekt.

3. Den utfärdande staten ska översända domen tillsammans med intyget till endast en verkställande stat åt gången.

4. Om den behöriga myndigheten i den verkställande staten inte är känd av den behöriga myndigheten i den utfärdande staten, ska den sistnämnda vidta alla nödvändiga efterforskningar för att erhålla sådan information från den verkställande staten, även genom kontaktpunkterna i det europeiska rättsliga nätverk som inrättades genom rådets gemensamma åtgärd 98/428/RIF⁽¹⁾.

5. Om en myndighet i den verkställande staten tar emot en dom tillsammans med ett intyg och inte är behörig att erkänna denna och vidta de åtgärder som krävs för att verkställa den, ska den på eget initiativ översända domen tillsammans med intyget till den behöriga myndigheten i den verkställande staten och underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om detta.

Artikel 6

Underrättelse till den dömda personen och dennes inställning

1. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 2, får en dom tillsammans med ett intyg endast överlämnas till den verkställande staten för erkännande och verkställighet av påföljden med den dömda personens samtycke i enlighet med den utfärdande statens lagstiftning.

2. Den dömda personens samtycke ska inte krävas, när domen tillsammans med intyget översänds

a) till den medlemsstat där den dömda personen är medborgare och där han eller hon bor,

b) till den medlemsstat till vilken den dömda personen kommer att utvisas eller avvisas när han eller hon frigges efter verkställigheten av påföljden på grund av ett utvisnings- eller avvisningsbeslut eller ett annat beslut om avlägsnande som ingår i domen eller i ett rättsligt eller ett administrativt beslut eller någon annan åtgärd som vidtas till följd av domen,

⁽¹⁾ EGT L 191, 7.7.1998, s. 4.

c) till den medlemsstat till vilken den dömda personen har flytt eller på annat sätt återvänt på grund av ett stundande straffrättsligt förfarande mot honom eller henne i den utfärdande staten eller efter en fällande dom i den utfärdande staten.

3. I alla de fall där den dömda personen fortfarande befinner sig i den utfärdande staten ska denne ges tillfälle att muntligen eller skriftligen uttrycka sin inställning. Om den utfärdande staten anser det nödvändigt på grund av den dömda personens ålder eller fysiska eller psykiska tillstånd, ska hans eller hennes juridiska ombud ges tillfälle att yttra sig.

Den dömda personens uppfattning ska beaktas när frågan om översändande av domen tillsammans med intyget avgörs. Om personen har använt sig av den möjlighet som föreskrivs i denna punkt, ska den dömda personens inställning översändas till den verkställande staten, särskilt med hänsyn till artikel 4.4. Om den dömda personen har framfört sin uppfattning muntligen, ska den utfärdande staten se till att den verkställande staten har tillgång till den skriftliga uppteckningen av denna.

4. Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten ska underrätta den dömda personen, på ett språk som han eller hon förstår, om att den har beslutat att översända domen tillsammans med intyget med hjälp av det standardformulär för underrättelse som anges i bilaga II. Om den dömda personen befinner sig i den verkställande staten när detta beslut fattas, ska formuläret översändas till den verkställande staten, som ska underrätta den dömda personen om detta.

5. Punkt 2 a ska inte tillämpas i förhållande till Polen som utfärdande och verkställande stat i de fall där domen har meddelats innan fem år har förflutit räknat från och med den 5 december 2011. Polen får när som helst anmäla till rådets generalsekretariat att landet inte längre kommer att använda sig av detta undantag.

Artikel 7

Dubbel straffbarhet

1. Följande brott ska medföra erkännande av domen och verkställighet av påföljden enligt villkoren i detta rambeslut och utan kontroll av om det föreligger dubbel straffbarhet för gärningen, förutsatt att brotten, som de definieras i den utfärdande statens lagstiftning, är straffbara i den utfärdande staten och kan leda till fängelse eller en annan frihetsberövande åtgärd under en längsta tid av minst tre år:

— Deltagande i en kriminell organisation.

— Terrorism.

— Människohandel.

— Sexuellt utnyttjande av barn samt barnpornografi.

— Olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen.

— Olaglig handel med vapen, ammunition och sprängämnen.

— Korruption.

— Bedrägeri, inbegripet bedrägeri som riktar sig mot Europeiska gemenskapernas ekonomiska intressen enligt konventionen av den 26 juli 1995 om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen⁽¹⁾.

— Tvätt av vinning av brott.

— Penningförfalskning, inklusive förfalskning av euron.

— IT-brottslighet.

— Miljöbrott, inbegripet olaglig handel med hotade djurarter och hotade växtarter och växtsorter.

— Hjälp till olovlig inresa och olovlig vistelse.

— Mord och grov misshandel.

— Olaglig handel med mänskliga organ och vävnader.

— Människorov, olaga frihetsberövande och tagande av gisslan.

— Rasism och främlingsfientlighet.

— Organiserad stöld eller väpnat rån.

— Olaglig handel med kulturföremål, inbegripet antikviteter och konstverk.

— Svindleri.

⁽¹⁾ EGT C 316, 27.11.1995, s. 49.

- Beskyddarverksamhet och utpressning.
- Förfalskning och piratkopiering.
- Förfalskning av administrativa dokument och handel med sådana förfalskningar.
- Förfalskning av betalningsmedel.
- Olaglig handel med hormonpreparat och andra tillväxstsubstanser.
- Olaglig handel med nukleära och radioaktiva ämnen.
- Handel med stulna fordon.
- Våldtäkt.
- Mordbrand.
- Brott som omfattas av den internationella brottmålsdomstolens behörighet.
- Kapning av flygplan eller fartyg.
- Sabotage.

2. Rådet får, efter att ha hört Europaparlamentet i enlighet med artikel 39.1 i fördraget om Europeiska unionen, när som helst enhälligt besluta att lägga till andra kategorier av brott i förteckningen i punkt 1. Rådet ska på grundval av den rapport som det erhåller i enlighet med artikel 29.5 i detta rambeslut bedöma om förteckningen ska utvidgas eller ändras.

3. När det gäller andra brott än de som omfattas av punkt 1 får den verkställande staten låta erkännande av domen och verkställighet av påföljden förenas med villkoret att de gärningar som föranlett domen ska utgöra ett brott enligt den verkställande statens lagstiftning, oberoende av brottsrekvisit eller brotts rättsliga rubricering.

4. Varje medlemsstat får när detta rambeslut antas eller senare genom en förklaring till rådets generalsekretariat ange att den inte kommer att tillämpa punkt 1. En sådan förklaring får när som helst återkallas. Förklaringar eller återkallanden av dessa ska offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 8

Erkännande av domen och verkställighet av påföljden

1. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten ska erkänna en dom som har översänts i enlighet med artikel 4 och i enlighet med förfarandet i artikel 5 och omedelbart vidta alla nödvändiga åtgärder för verkställighet av påföljden, såvida inte denna myndighet beslutar att åberopa något av skälen för att vägra erkännande eller verkställighet enligt artikel 9.

2. Om påföljdens längd är oförenlig med den verkställande statens lagstiftning, får den behöriga myndigheten i den verkställande staten endast besluta att anpassa påföljden om påföljden överstiger det strängaste straff som föreskrivs för liknande brott enligt den nationella lagstiftningen. Den anpassade påföljden får inte understiga det strängaste straff som föreskrivs för liknande brott enligt den verkställande statens nationella lagstiftning.

3. Om påföljdens art är oförenlig med den verkställande statens lagstiftning, får den behöriga myndigheten i den verkställande staten anpassa påföljden till ett straff eller en åtgärd som i dess egen lagstiftning föreskrivs för liknande brott. Ett sådant straff eller en sådan åtgärd ska så nära som möjligt motsvara den påföljd som dömts ut i den utfärdande staten och påföljden får därför inte omvandlas till bötesstraff.

4. Den anpassade påföljden får inte i förhållande till sin art eller längd vara strängare än den påföljd som utdömts i den utfärdande staten.

Artikel 9

Skäl för att inte erkänna en dom och verkställa en påföljd

1. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten får vägra att erkänna domen och verkställa påföljden, om

a) det intyg som avses i artikel 4 är ofullständigt eller uppenbarligen inte motsvarar domen och inte har kompletterats eller korrigerats inom en rimlig tidsfrist som den behöriga myndigheten i den verkställande staten har bestämt,

b) de kriterier som anges i artikel 4.1 inte är uppfyllda,

c) verkställighet av påföljden skulle strida mot principen om *ne bis in idem*,

- d) i fall som avses i artikel 7.3 och, såvida den verkställande staten har lämnat en förklaring enligt artikel 7.4, i fall som avses i artikel 7.1, domen avser gärningar som inte skulle utgöra ett brott enligt den verkställande statens lagstiftning. När det gäller skatter och andra avgifter, tullar och valutatransaktioner får dock verkställighet av domen inte vägras av det skälet att den verkställande statens lagstiftning inte föreskriver samma typ av skatter eller avgifter eller att den inte innehåller samma slags bestämmelser om skatter och andra avgifter, tullar och valutatransaktioner som den utfärdande statens lagstiftning,
- e) verkställighet av påföljden har preskriberats enligt den verkställande statens lagstiftning,
- f) det enligt lagen i den verkställande staten föreligger immunitet, som gör det omöjligt att verkställa påföljden,
- g) påföljden har ådömts en person som enligt lagen i den verkställande staten på grund av sin ålder inte kan göras straffrättsligt ansvarig för de gärningar som domen avser,
- h) mindre än sex månader av påföljden återstår att avtjäna vid den tidpunkt när domen tas emot av den behöriga myndigheten i den verkställande staten,
- i) domen meddelades i personens utvaro, såvida det inte i intyget anges att personen kallats personligen eller via en företrädare med behörighet enligt den utfärdande statens nationella lagstiftning underrättats om tid och plats för den förhandling som ledde till att domen meddelades i personens utvaro eller att personen har meddelat en behörig myndighet att han eller hon inte motsätter sig saken,
- j) den verkställande staten innan ett beslut fattas i enlighet med artikel 12.1 gör en framställning i enlighet med artikel 18.3 och den utfärdande staten i enlighet med artikel 18.2 g inte samtycker till att den berörda personen åtalas, döms eller på annat sätt berövas sin frihet i den verkställande staten för något annat brott, som begicks före överförandet, än det brott för vilket personen överförs,
- k) den påföljd som ådömts omfattar en åtgärd som innebär psykiatrisk vård eller hälso- och sjukvård eller annan frihetsberövande åtgärd som, trots artikel 8.3, inte kan verkställas av den verkställande staten i enlighet med dess rättssystem eller hälso- och sjukvårdssystem,
- l) domen avser straffbara gärningar som enligt den verkställande statens lagstiftning anses ha begåtts helt eller till stor eller väsentlig del på dess territorium eller på en plats som kan likställas med dess territorium.

2. Ett beslut enligt punkt 1 som rör brott som delvis har begåtts på den verkställande statens territorium eller på en plats som kan likställas med dess territorium ska fattas av den behöriga myndigheten i exceptionella fall där de specifika omständigheterna i varje enskilt fall ska beaktas och där särskild hänsyn ska tas till om brottet till stor eller väsentlig del har begåtts i den utfärdande staten.

3. I de fall som avses i punkt 1 a, b, c, i, k och l ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten, innan den fattar ett beslut om att inte erkänna domen och verkställa påföljden, på lämpligt sätt samråda med den behöriga myndigheten i den utfärdande staten och i tillämpliga fall anmoda denna att utan dröjsmål tillhandahålla alla nödvändiga ytterligare upplysningar.

Artikel 10

Delvis erkännande och verkställighet

1. Om den behöriga myndigheten i den verkställande staten kan överväga att delvis erkänna domen och verkställa påföljden får den, innan den beslutar att helt vägra erkännande av domen och verkställighet av påföljden, samråda med den behöriga myndigheten i den utfärdande staten för att nå fram till en överenskommelse i enlighet med punkt 2.

2. De behöriga myndigheterna i den utfärdande och den verkställande staten får i varje enskilt fall komma överens om delvis erkännande och verkställighet av en påföljd i enlighet med de villkor som de fastställer, under förutsättning att erkännandet och verkställigheten inte leder till att påföljden blir strängare. Om en sådan överenskommelse saknas, ska intyget dras tillbaka.

Artikel 11

Uppskjutande av erkännande av domen

Om det intyg som avses i artikel 4 är ofullständigt eller uppenbarligen inte motsvarar domen får erkännandet av domen skjutas upp i den verkställande staten till dess att intyget har kompletterats eller korrigerats inom en rimlig tidsfrist som den verkställande staten bestämmer.

Artikel 12

Beslut om verkställighet av påföljden och tidsfrister

1. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten ska så snart som möjligt besluta om den ska erkänna domen och verkställa påföljden samt underrätta den utfärdande staten om detta och om ett eventuellt beslut om att anpassa påföljden i enlighet med artikel 8.2 och 8.3.

2. Det slutgiltiga beslutet om erkännande av domen och verkställighet av påföljden ska fattas inom 90 dagar från mottagandet av domen och intyget, om det inte finns skäl för uppskjutande enligt artikel 11 eller artikel 23.3.

3. Om den behöriga myndigheten i den verkställande staten i undantagsfall inte kan hålla tidsfristen i punkt 2, ska den utan dröjsmål på vilket sätt som helst underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten och ange skälen till förseningen och den tid som uppskattningsvis behövs för att det slutgiltiga beslutet ska fattas.

Artikel 13

Återkallande av intyget

Den utfärdande staten får, så länge verkställigheten av påföljden i den verkställande staten inte har påbörjats, återkalla intyget från den staten och ska då uppge skälen till detta. Den verkställande staten ska efter det att intyget återkallats inte längre verkställa påföljden.

Artikel 14

Provisoriskt anhållande

I fall där den dömda personen befinner sig i den verkställande staten får den verkställande staten, på den utfärdande statens begäran, innan domen och intyget anlänt eller före beslutet att erkänna domen och verkställa påföljden, anhålla den dömda personen eller vidta någon annan åtgärd för att säkerställa ett den dömda personen stannar kvar på dess territorium, i avvaktan på ett beslut om erkännande av domen och verkställighet av påföljden. Påföljden får inte förlängas till följd av att någon period tillbringats i häkte på grund av denna bestämmelse.

Artikel 15

Överförande av dömda personer

1. Om den dömda personen befinner sig i den utfärdande staten, ska han eller hon överföras till den verkställande staten vid en tidpunkt som de behöriga myndigheterna i den utfärdande och den verkställande staten kommer överens om, dock senast 30 dagar efter det att den verkställande staten har fattat det slutgiltiga beslutet om att erkänna domen och verkställa påföljden.

2. Om oförutsedda omständigheter hindrar att den dömda personen överförs inom den tidsfrist som anges i punkt 1, ska de behöriga myndigheterna i den utfärdande och den verkställande staten omedelbart kontakta varandra. Överförandet ska äga rum så snart dessa omständigheter inte längre föreligger. Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten ska omedelbart informera den behöriga myndigheten i den verkställande staten och de ska komma överens om en ny tidpunkt för överförandet. I sådant fall ska överförandet äga rum inom tio dagar från och med den nya tidpunkt som överenskommits.

Artikel 16

Transitering

1. Varje medlemsstat ska, i enlighet med nationell rätt, tillåta transitering genom sitt territorium av en dömd person som överförs till den verkställande staten, förutsatt att en kopia av det intyg som avses i artikel 4 har översänts till den medlemsstaten av den utfärdande staten tillsammans med framställningen om transitering. Framställningen om transitering och intyget får överföras på valfritt sätt, under förutsättning att det lämnar en skriftlig uppteckning. På begäran av den medlemsstat som ska tillåta transiteringen ska den utfärdande staten tillhandahålla en översättning av intyget till ett av de språk, angivet i framställningen, som den medlemsstat som mottagit framställningen om transitering godkänner.

2. När den medlemsstat som mottagit framställningen om transitering tar emot en sådan framställning ska den informera den utfärdande staten om den inte kan garantera att den dömda personen inte kommer att lagföras eller, med undantag för vad som förskrivs i punkt 1, kvarhållas eller på annat sätt få sin frihet inskränkt på dess territorium för ett brott som begicks eller en påföljd som dömts ut före hans eller hennes utresa från den utfärdande statens territorium. I detta fall kan den utfärdande staten återkalla sin begäran.

3. Den medlemsstat som mottagit framställningen om transitering ska informera om sitt beslut, vilket ska fattas med prioritet senast en vecka efter mottagandet av framställningen och enligt samma förfarande. Ett sådant beslut kan skjutas upp till dess att översättningen har översänts till den medlemsstat som mottagit framställningen om transitering, om en sådan översättning krävts enligt punkt 1.

4. Den medlemsstat som mottagit en framställning om transitering får hålla den dömda personen i förvar endast under den tid som krävs för transitering genom dess territorium.

5. Vid transport med flyg utan planerad mellanlandning ska det inte krävas någon framställning om transitering. Om en oplanerad mellanlandning görs, ska emellertid den utfärdande medlemsstaten lämna de uppgifter som avses i punkt 1 inom 72 timmar.

Artikel 17

Lag som reglerar verkställigheten

1. Verkställigheten av en påföljd ska regleras enligt lagen i den verkställande staten. Myndigheterna i den verkställande staten ska, om inte annat följer av punkterna 2 och 3, ha behörighet att besluta om genomförandet av verkställigheten och att fastställa alla åtgärder i samband därmed, inklusive grunderna för förtida eller villkorlig frigivning.

2. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten ska från den frihetsberövande påföljden dra av den tid som den dömda personen redan avtjänat som frihetsberövad i anledning av det brott som låg till grund för domen.

3. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten ska på begäran underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om tillämpliga bestämmelser om förtida eller villkorlig frigivning. Den utfärdande staten kan samtycka till att tillämpa sådana bestämmelser eller återkalla intyget.

4. Medlemsstaterna får fastställa att de vid beslut om förtida eller villkorlig frigivning får ta hänsyn till de bestämmelser i nationell lagstiftning som den utfärdande staten angivit enligt vilka personen är berättigad till villkorlig frigivning vid en viss tidpunkt.

Artikel 18

Specialitetsbestämmelse

1. Om inte annat följer av punkt 2, får en person som överförs till den verkställande staten enligt detta rambeslut inte åtalas, dömas eller på annat sätt berövas sin frihet för något annat brott som begicks före överförandet, än det brott för vilket personen överfördes.

2. Punkt 1 ska inte tillämpas i följande fall:

- a) Personen har haft möjlighet att lämna territoriet i den verkställande staten men inte har gjort detta inom 45 dagar efter sitt slutliga frigivande eller har återvänt till detta territorium efter att ha lämnat det.
- b) Brottet kan inte leda till fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd.
- c) Det straffrättsliga förfarandet föranleder inte tillämpning av en åtgärd som innebär att den personliga friheten inskränks.
- d) Den dömda personen kommer att bli föremål för en icke frihetsberövande påföljd, särskilt ett bötesstraff eller en åtgärd som träder i stället för detta, även om påföljden inskränker den personliga friheten.
- e) Den dömda personen har samtyckt till överförandet.
- f) Den dömda personen har efter överförandet uttryckligen avstått från att utnyttja specialitetsbestämmelsen med avseende på specifika gärningar som begåtts före överförandet. Avståendet ska göras inför de behöriga rättsliga myndigheterna i den verkställande staten och protokollföras i enlighet med denna stats nationella lagstiftning. Avståendet ska in-

hämtas så att det framgår att personen har gjort detta frivilligt och fullt medveten om följderna av detta. Personen ska i detta syfte ha rätt till juridiskt biträde.

g) I andra fall än de som omnämns under leden a–f, när den utfärdande staten ger sitt samtycke i enlighet med punkt 3.

3. En framställan om samtycke ska överlämnas till den behöriga myndigheten i den utfärdande staten tillsammans med de uppgifter som anges i artikel 8.1 i rambeslut 2002/584/RIF och åtföljas av en översättning enligt artikel 8.2 däri. Samtycke ska ges om det föreligger en skyldighet att överlämna personen enligt det rambeslutet. Beslutet ska fattas senast 30 dagar efter det att framställningen har mottagits. I de situationer som anges i artikel 5 i det rambeslutet måste de garantier som föreskrivs i den artikeln lämnas av den utfärdande staten.

Artikel 19

Amnesti, nåd, omprövning av dom

1. Amnesti eller nåd får beviljas av både den utfärdande staten och den verkställande staten.

2. Endast den utfärdande staten får fatta beslut om ansökan om omprövning av den dom varigenom den påföljd som ska verkställas enligt detta rambeslut utdömdes.

Artikel 20

Information från den utfärdande staten

1. Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten ska omedelbart informera den behöriga myndigheten i den verkställande staten om varje beslut eller åtgärd som innebär att påföljden omedelbart eller inom en viss tid inte längre kan verkställas.

2. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten ska upphöra med verkställigheten av påföljden så snart den erhåller information från den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om det beslut eller den åtgärd som avses i punkt 1.

Artikel 21

Information från den verkställande staten

Den behöriga myndigheten i den verkställande staten ska utan dröjsmål och på ett sätt som lämnar en skriftlig uppteckning informera den behöriga myndigheten i den utfärdande staten

a) om att domen och intyget vidarebefordras till den behöriga myndighet som är ansvarig för verkställigheten i enlighet med artikel 5.5,

- b) om att det i praktiken är omöjligt att verkställa påföljden på grund av att den dömda personen, efter det att domen och intyget har överförts till den verkställande staten, inte kan påträffas på den verkställande statens territorium; i detta fall ska den verkställande staten inte ha någon skyldighet att verkställa påföljden,
- c) om det slutliga beslutet att erkänna domen och verkställa påföljden, tillsammans med datumet för beslutet,
- d) om ett beslut att i enlighet med artikel 9 inte erkänna domen och verkställa påföljden samt skälen till beslutet,
- e) om ett beslut att anpassa påföljden enligt artikel 8.2 eller 8.3 samt skälen till beslutet,
- f) om ett beslut att inte verkställa påföljden av de skäl som anges i artikel 19.1 samt skälen till beslutet,
- g) om början och slutet på perioden med villkorlig frigivning, om detta anges i intyget av den utfärdande staten,
- h) om att den dömda personen har rymt från fängelset,
- i) om att påföljden har verkställts, så snart verkställigheten har fullföljts.

Artikel 22

Följder av överförande av den dömda personen

- Om inte annat följer av punkt 2, får den utfärdande staten inte fortsätta verkställigheten av påföljden, när verkställigheten har påbörjats i den verkställande staten.
- Rätten att verkställa påföljden ska återgå till den utfärdande staten, när denna har underrättats av den verkställande staten om att påföljden inte fullföljts enligt artikel 21 h.

Artikel 23

Språk

- Intyget ska översättas till det officiella språket eller något av de officiella språken i den verkställande staten. Varje medlemsstat får när detta rambeslut antas eller senare i en förklaring som deponeras vid rådets generalsekretariat tillkännage att den godtar en översättning till ett eller flera andra av de officiella språken i Europeiska unionens institutioner.
- Om inte annat följer av punkt 3, ska ingen översättning av domen krävas.
- Varje medlemsstat får när detta rambeslut antas eller senare i en förklaring som deponeras vid rådets generalsekretariat, tillkännage att den som verkställande stat, i de fall där den anser att intygets innehåll är otillräckligt för att besluta om verkställighet av påföljden, omedelbart efter att ha mottagit domen och intyget får begära att domen eller väsentliga delar av den åtföljs av en översättning till det officiella språket eller något av de officiella språken i den verkställande staten eller till ett eller flera av de officiella språken i Europeiska unionens institutioner. En sådan begäran ska göras efter samråd mellan de behöriga myndigheterna i den utfärdande och den verkställande staten om det behövs för att indikera vilka väsentliga delar av domen som ska översättas.

Beslutet om erkännande av domen och verkställighet av påföljden kan skjutas upp till dess att översättningen har översänts av den utfärdande staten till den verkställande staten eller, om den verkställande staten beslutar att översätta domen på egen bekostnad, till dess att översättningen har erhållits.

Artikel 24

Kostnader

Den verkställande staten ska stå för kostnader som uppstår till följd av tillämpningen av detta rambeslut, förutom kostnaderna för överförandet av den dömda personen till den verkställande staten och sådana kostnader som uteslutande uppkommer på den utfärdande statens territorium.

Artikel 25

Verkställighet av påföljder till följd av en europeisk arresteringsorder

Utan att det påverkar bestämmelserna i rambeslut 2002/584/RIF ska bestämmelserna i det här rambeslutet i tillämpliga delar, i den utsträckning de är förenliga med bestämmelserna i det rambeslutet, gälla vid verkställighet av påföljder i de fall där en medlemsstat åtar sig att verkställa påföljden enligt artikel 4.6 i det rambeslutet eller där den i enlighet med artikel 5.3 i det rambeslutet har ställt som villkor att personen, i syfte att undvika straffrihet, ska återsändas för att avtjäna påföljden i den berörda medlemsstaten.

KAPITEL III

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 26

Förhållande till andra avtal och överenskommelser

1. Bestämmelserna i detta rambeslut ska, utan att det påverkar deras tillämpning i förbindelserna mellan medlemsstater och tredjeland eller deras tillämpning under övergångsperioden enligt artikel 28, från och med den 5 december 2011 ersätta motsvarande konventionsbestämmelser som gäller förbindelserna mellan medlemsstaterna:

- Den europeiska konventionen om överförande av dömda personer av den 21 mars 1983 och tilläggsprotokollet till denna av den 18 december 1997.
- Den europeiska konventionen om brottmålsdoms internationella rättsverkningar av den 28 maj 1970.
- Avdelning III, kapitel 5, i tillämpningskonventionen av den 19 juni 1990 till Schengenavtalet av den 14 juni 1985 om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna.
- Konventionen mellan Europeiska gemenskapernas medlemsstater om verkställighet av utländska domar i brottmål av den 13 november 1991.

2. Medlemsstaterna får fortsätta tillämpa de bilaterala eller multilaterala avtal eller överenskommelser som är i kraft efter den 27 november 2008, i den mån de gör det möjligt att fördjupa eller vidga rambeslutets målsättningar och bidrar till att ytterligare förenkla eller underlätta förfarandena för verkställighet av påföljder.

3. Medlemsstaterna får ingå bilaterala eller multilaterala avtal eller överenskommelser efter den 5 december 2008, i den mån dessa avtal eller överenskommelser gör det möjligt att fördjupa eller vidga rambeslutets målsättningar och bidrar till att ytterligare förenkla eller underlätta förfarandena för verkställighet av påföljder.

4. Medlemsstaterna ska senast den 5 mars 2009 underrätta rådet och kommissionen om de gällande avtal och överenskommelser enligt punkt 2 som de önskar fortsätta att tillämpa. Medlemsstaterna ska även underrätta rådet och kommissionen

om nya avtal eller överenskommelser enligt punkt 3, senast tre månader efter att de har undertecknats.

Artikel 27

Territoriell tillämpning

Detta rambeslut ska tillämpas på Gibraltar.

Artikel 28

Övergångsbestämmelse

1. För framställningar som mottagits före den 5 december 2011 kommer även fortsättningsvis gällande rättsliga instrument om överförande av dömda personer att vara i kraft. För framställningar som tas emot efter detta datum ska de regler gälla som antas av medlemsstaterna i enlighet med detta rambeslut.

2. Medlemsstaterna får dock, när rådet antar detta rambeslut, avge en förklaring, där de anger att de, i de fall då den lagakraftvunna domen utfärdats före en av medlemsstaten angiven tidpunkt, som utfärdande och verkställande stat kommer att fortsätta att tillämpa de rättsliga instrument om överförande av dömda personer som är i kraft före den 5 december 2011. Om en sådan förklaring har avgetts, ska dessa instrument tillämpas i sådana fall i förhållande till alla medlemsstater oavsett om de har avgett en motsvarande förklaring eller inte. Ifrågavarande tidpunkt får inte vara senare än den 5 december 2011. Denna förklaring ska offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*. Den kan återkallas när som helst.

Artikel 29

Genomförande

1. Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta rambeslut senast den 5 december 2011.

2. Medlemsstaterna ska till rådets generalsekretariat och kommissionen överlämna texten till de bestämmelser genom vilka skyldigheterna enligt detta rambeslut införlivas med deras nationella lagstiftning. På grundval av en rapport som kommissionen utarbetar med hjälp av denna information ska rådet senast den 5 december 2012 bedöma i vilken utsträckning medlemsstaterna har följt bestämmelserna i detta rambeslut.

3. Rådets generalsekretariat ska underrätta medlemsstaterna och kommissionen om de underrättelser eller förklaringar som lämnas i enlighet med artikel 4.7 och artikel 23.1 eller 23.3.

4. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 35.7 i fördraget om Europeiska unionen ska en medlemsstat, som vid tillämpningen av artikel 25 i detta rambeslut erfarit upprepade svårigheter, som inte har lösts genom bilaterala samråd, underätta rådet och kommissionen om sina svårigheter. Kommissionen ska på grundval av en sådan underrättelse och all annan tillgänglig information om denna, upprätta en rapport åtföljd av eventuella förslag som bedöms lämpliga i syfte att avhjälpa dessa svårigheter.

5. Senast den 5 december 2013 ska kommissionen utarbeta en rapport på grundval av den mottagna informationen och komplettera denna med sådana förslag som den finner lämpliga. Rådet ska på grundval av rapporter och initiativ från kommissionen se över detta rambeslut, särskilt artikel 25, för att överväga om den ska ersättas av mer specifika bestämmelser.

Artikel 30

Ikraftträdande

Detta rambeslut träder i kraft samma dag som det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Utfärdat i Bryssel den 27 november 2008.

På rådets vägnar

M. ALLIOT-MARIE

Ordförande

BILAGA I

INTYG

renligt artikel 4 i rådets rambeslut 2008/909/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen ⁽¹⁾

a) * Utfärdande stat:

* Verkställande stat:

b) Den domstol som har meddelat den lagakraftvunna domen i vilken påföljden dömts ut:
 Officiellt namn:

Domen meddelades den (ange datum: dd-mm-åååå):

Domen vann laga kraft den (ange datum: dd-mm-åååå):

Domens referensnummer (i förekommande fall):

c) Information om den myndighet som kan kontaktas för frågor om intyget:

1. Typ av myndighet: Kryssa för tillämplig ruta:

Central myndighet:

Domstol:

Annan myndighet:

2. Kontaktuppgifter för den myndighet som avses i punkt c 1:

Officiellt namn:

.....

Adress:

.....

Tfn (landskod) (riktnummer):

Fax (landskod) (riktnummer):

E-postadress (om sådan finns):

3. Möjliga språk för kontakter med myndigheten:

4. Kontaktuppgifter om den person/de personer som kan kontaktas för ytterligare information för verkställighet av domen eller för överenskommelse om förfarande för överförande (namn, titel/grad, tfn, fax och e-postadress), om andra än i punkt 2:

.....

.....

⁽¹⁾ Detta intyg måste skrivas på eller översättas till något av den verkställande medlemsstatens officiella språk eller något annat språk som godtas av denna stat.

d) Uppgifter om den person som har dömts påföljden:

Namn:

Samtliga förnamn:

Namn som ogift, i förekommande fall:

Alias, i tillämpliga fall:

Kön:

Nationalitet:

ID-nummer eller socialförsäkringsnummer (i förekommande fall):

Födelsedatum:

Födelseort:

Senast kända adress/bostadsort:

Om uppgift finns, det språk som personen förstår:

.....

Den dömda personen befinner sig

 i den utfärdande staten och ska överföras till den verkställande staten, i den verkställande staten och verkställigheten ska ske i den staten.

Kompletterande information som ska lämnas om den finns tillgänglig och om så är lämpligt:

1. Foto och fingeravtryck av personen och/eller uppgift om vilken person som kan kontaktas för att erhålla informationen:

.....

2. Den dömda personens typ av identitetskort eller pass och dess referensnummer:

.....

3. Den dömda personens typ av uppehållstillstånd och dess referensnummer:

.....

4. Andra relevanta uppgifter om den dömda personens familjemässiga, sociala eller yrkesmässiga band till den verkställande staten:

.....

.....

e) Framställning från den utfärdande staten om provisoriskt anhållande (om den dömda personen befinner sig i den verkställande staten):

 Den utfärdande staten gör en framställning till den verkställande staten om att denna ska anhålla den dömda personen eller vidta någon annan åtgärd för att säkerställa att den dömda personen stannar kvar på dess territorium i avvaktan på ett beslut om erkännande och verkställighet av påföljden. Den utfärdande staten har redan gjort en framställning till den verkställande staten om att denna ska anhålla den dömda personen eller vidta andra åtgärder för att säkerställa att den dömda personen hålls kvar på dess territorium i avvaktan på ett beslut om erkännande och verkställighet av påföljden. Ange, om tillgängligt, namn på den myndighet i den verkställande staten som har fattat beslutet att göra en framställning om anhållande av personen:

.....

.....

.....

f) Uppgifter om eventuell tidigare europeisk arresteringsorder (nedan kallad "arresteringsorder"):

- En arresteringsorder har utfärdats i syfte att verkställa ett fängelsestraff eller en annan frihetsberövande åtgärd och den verkställande staten åtar sig att verkställa påföljden eller den frihetsberövande åtgärden (artikel 4.6 i rambeslutet om en arresteringsorder).

Datum för utfärdandet av arresteringsordern och, i förekommande fall, referensnummer:

.....

Namn på den myndighet som utfärdade arresteringsordern:

Datum för beslut att åta sig verkställigheten och, i förekommande fall, referensnummer:

.....

Namn på den myndighet som utfärdade beslutet att verkställa påföljden:

.....

- En arresteringsorder har utfärdats i syfte att lagföra en person som är medborgare eller bosatt i den verkställande staten och den verkställande staten har överlämnat personen på villkor att personen ska återsändas till den verkställande staten för att där avtjäna det fängelsestraff eller den frihetsberövande åtgärd som dömts ut i den utfärdande medlemsstaten (artikel 5.3 i rambeslutet om en arresteringsorder).

Datum för beslutet att överlämna personen:

Namn på den myndighet som beslutade om överlämningen:

Beslutets referensnummer (i förekommande fall):

Datum för överlämning av personen (i förekommande fall):

g) Skäl för översändande av domen och intyget (om ruta f har fyllts i behöver denna ruta inte fyllas i).

Domen och intyget översänds till den verkställande staten, eftersom den utfärdande myndigheten är förvissad om att verkställighet av påföljden i den verkställande staten skulle tjäna syftet att underlätta den dömda personens sociala återanpassning och:

- a) Den verkställande staten är den stat där den dömda personen är medborgare och där han eller hon bor.
- b) Den verkställande staten är den stat där den dömda personen är medborgare och till vilken den dömda personen kommer att utvisas eller avvisas när han eller hon friges efter verkställigheten av påföljden på grund av ett utvisnings- eller avvisningsbeslut eller ett annat beslut om avlägsnande som ingår i domen eller i ett rättsligt eller ett administrativt beslut eller någon annan åtgärd som vidtas till följd av domen. Om utvisnings- eller avvisningsbeslutet eller beslutet om avlägsnande inte ingår i domen, ange namnet på den myndighet som utfärdade beslutet, datum för utfärdandet samt, i förekommande fall, referensnummer:
- c) Den verkställande staten är en annan stat än en stat som avses i a eller b, vars behöriga myndighet samtycker till översändande av domen och intyget till den staten.
- d) Den verkställande staten har gjort en anmälan enligt artikel 4.7 i rambeslutet, och
- det bekräftas att enligt den utfärdande statens behöriga myndighets kännedom bor den dömda personen i den verkställande staten och är sedan minst fem år stadigvarande lagligt bosatt i den staten och kommer att få behålla sitt permanenta uppehållstillstånd där, eller
- det bekräftas att den dömda personen är medborgare i den verkställande staten.

h) Information om domen i vilken påföljden dömts ut:

1. Domen omfattar totalt brott.

En sammanfattning av fakta och en beskrivning av omständigheterna under vilka brottet eller brotten begicks, tidpunkt (datum och klockslag), plats och den dömda personens delaktighet i brottet eller brotten:

.....

Brottets eller brottnas beskaffenhet, brottsrubricering och den tillämpliga lagbestämmelse som domen grundar sig på:

.....

2. Markera i förekommande fall om det eller de brott som anges under punkt h 1, enligt definitionen i den utfärdande statens lagstiftning, utgör ett eller flera av följande brott, som i den utfärdande staten kan leda till fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd i minst tre år:

- Deltagande i en kriminell organisation.
- Terrorism.
- Människohandel.
- Sexuellt utnyttjande av barn samt barnpornografi.
- Olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen.
- Olaglig handel med vapen, ammunition och sprängämnen.
- Korruption.
- Bedrägeri, inbegripet bedrägeri som riktar sig mot Europeiska gemenskapernas ekonomiska intressen enligt konventionen av den 26 juli 1995 om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen.
- Tvått av vinning av brott.
- Penningförfalskning, inklusive förfalskning av euron.
- IT-brottslighet.
- Miljöbrott, inbegripet olaglig handel med hotade djurarter och hotade växtarter och växtsorter.
- Hjälp till olovlig inresa och olovlig vistelse.
- Mord och grov misshandel.
- Olaglig handel med mänskliga organ och vävnader.
- Människorov, olaga frihetsberövande och tagande av gisslan.
- Rasism och främlingsfientlighet.
- Organiserad stöld eller väpnat rån.
- Olaglig handel med kulturföremål, inbegripet antikviteter och konstverk.
- Svindleri.
- Beskyddarverksamhet och utpressning.
- Förfalskning och piratkopiering.
- Förfalskning av administrativa dokument och handel med sådana förfalskningar.
- Förfalskning av betalningsmedel.
- Olaglig handel med hormonpreparat och andra tillväxsubstanser.
- Olaglig handel med nukleära och radioaktiva ämnen.
- Handel med stulna fordon.
- Våldtäkt.
- Mordbrand.
- Brott som omfattas av den internationella brottmålsdomstolens behörighet.
- Kapning av flygplan eller fartyg.
- Sabotage.

3. Om det eller de brott som anges i punkt 1 ovan inte omfattas av punkt 2 eller om domen och intyget översänds till en medlemsstat som har förklarat att den kommer att göra en kontroll av dubbel straffbarhet (artikel 7.4 i rambeslutet), lämna en fullständig beskrivning av brottet/brotten i fråga:

.....

i) Uppgifter om domen och påföljden:

1. Ange om domen meddelats som utevarodom:

Nej.

Ja, och det bekräftas att

personen personligen eller via en företrädare med behörighet enligt den utfärdande statens nationella lagstiftning underrättats om tid och plats för den förhandling som ledde till beslutet i personens utvaro, eller

personen har meddelat en behörig myndighet att han/hon inte motsätter sig beslutet.

2. Uppgifter om påföljdens längd:

2.1 Påföljdens totala längd (i dagar):

2.2 Hele den period av den frihetsberövande påföljden som redan har avtjänats i samband med den påföljd för vilken domen meddelats (i dagar):
 till och med den (ange datum då beräkningen gjordes: dd-mm-åååå):

2.3 Antal dagar som ska avräknas påföljdens sammanlagda varaktighet av andra skäl än de som anges i punkt 2.2 (tex. amnesti eller nåd som redan har beviljats avseende påföljden): (ange datum då beräkningen gjordes: dd-mm-åååå):

2.4 Datum när strafftiden löper ut i den utfärdande staten

Inte möjligt att ange eftersom personen för närvarande inte är frihetsberövad

Personen är för närvarande frihetsberövad och påföljden förväntas, enligt den utfärdande statens lagstiftning, ha avtjänats fullt ut den (ange datum: dd-mm-åååå) (!):

3. Påföljdens art:

Fångelse.

Annan frihetsberövande åtgärd (ange vilken):

j) Uppgifter om förtida eller villkorlig frigivning:

1. Enligt den utfärdande statens lagstiftning är den dömda personen berättigad till förtida eller villkorlig frigivning efter att ha avtjänat

hälften av påföljden,

två tredjedelar av påföljden,

annan del av påföljden (ange vilken)

2. Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten begär att få uppgifter om

de tillämpliga bestämmelserna i den verkställande statens lagstiftning om förtida eller villkorlig frigivning av den dömda personen,

början och slutet på perioden för förtida eller villkorlig frigivning.

(¹) För här in tidpunkten för när påföljden förväntas ha avtjänats fullt ut (utan att beakta möjligheten till någon form av förtida och/eller villkorlig frigivning) om personen skulle förbli i den utfärdande staten.

k) Den dömda personens synpunkter:

1. Den dömda personen har inte kunnat höras, eftersom han eller hon redan befinner sig i den verkställande staten.

2. Den dömda personen befinner sig i den utfärdande staten och

a) har begärt översändande av domen och intyget,

har samtyckt till översändandet av domen och intyget,

har inte samtyckt till översändandet av domen och intyget (ange skäl):

.....

b) Den dömda personens inställning bifogas.

Den dömda personens inställning har redan översänts till den verkställande staten (ange datum: dd-mm-åååå):

.....

l) Andra relevanta omständigheter i ärendet (frivillig information):

.....

m) Avslutande information

Texten till domen/domarna bifogas intyget ⁽¹⁾.

Underskrift av den myndighet som utfärdar intyget och/eller dess företrädare, vilken intygar att innehållet i intyget är korrekt:

.....

Namn:

Befattning (titel/grad):

Datum:

Officiell stämpel (i förekommande fall)

⁽¹⁾ Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten måste bifoga alla de domar som rör ärendet och som krävs för att ge all information som behövs för att den lagakraftvunna domen ska kunna erkännas och påföljden verkställas. Även eventuella tillgängliga översättningar av domen/domarna får bifogas.

BILAGA II

UNDERRÄTTELSE TILL DEN DÖMDA PERSONEN

Du underrättas härmed om (den utfärdande statens behöriga myndighets) beslut att överföra (den utfärdande statens behöriga domstols) dom av den (datum för domen) (referensnummer, om tillämpligt) till (verkställande stat) för erkännande och verkställighet av den däri ådömda påföljden i enlighet med nationell lagstiftning som genomför rådets rambeslut 2008/909/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen.

Verkställigheten kommer att regleras av lagstiftningen i (verkställande stat). Myndigheterna i den staten kommer att ha behörighet att besluta om verkställighetsförfarandena och att fastställa alla åtgärder i samband därmed, inklusive grunderna för förtida eller villkorlig frigivning.

Den behöriga myndigheten i (verkställande stat) ska från den frihetsberövande påföljden dra av den tid som den dömda personen redan avtjänat som frihetsberövad i anledning av det brott som låg till grund för domen och påföljden. Den behöriga myndigheten i (verkställande stat) får endast anpassa påföljden om den till sin längd eller art är oförenlig med den statens lagstiftning. Den anpassade påföljden får inte till sin art eller längd vara strängare än den påföljd som dömts ut i (utfärdande stat).

III

(Rättsakter som antagits i enlighet med fördraget om Europeiska unionen)

RÄTTSAKTER SOM ANTAGITS I ENLIGHET MED AVDELNING VI I FÖRDRAGET OM EUROPEISKA UNIONEN

RÅDETS RAMBESLUT 2009/299/RIF

av den 26 februari 2009

om ändring av rambesluten 2002/584/RIF, 2005/214/RIF, 2006/783/RIF, 2008/909/RIF och 2008/947/RIF och om stärkande av medborgarnas processuella rättigheter och främjande av tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande på ett avgörande när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA RAMBESLUT

med beaktande av fördraget om Europeiska unionen, särskilt artiklarna 31.1 a och 34.2 b,

med beaktande av initiativet från Republiken Slovenien, Republiken Frankrike, Republiken Tjeckien, Konungariket Sverige, Republiken Slovakien, Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland och Förbundsrepubliken Tyskland ⁽¹⁾,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande, och

av följande skäl:

- (1) Den tilltalade personens rätt att personligen närvara vid förhandlingen ingår i rätten till en rättvis rättegång i artikel 6 i konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, enligt Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheternas tolkning. Denna domstol har också förklarat att den tilltalade personens rätt att personligen närvara vid förhandlingarna inte är absolut och att den tilltalade under vissa förhållanden av egen fri vilja, uttryckligen eller underförstått men otvetydigt, kan avsäga sig rätten att vara närvarande.

- (2) De olika rambesluten om genomförande av principen om ömsesidigt erkännande av lagkraftvunna rättsliga avgöranden behandlar inte konsekvent frågan om avgöranden när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen. Skiljaktigheterna kan försvåra juristernas arbete och utgöra ett hinder för rättsligt samarbete.

- (3) Lösningarna i dessa rambeslut är inte tillfredsställande i fall där personen inte har kunnat underrättas om det rättsliga förfarandet. Enligt rambesluten 2005/214/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff ⁽²⁾, 2006/783/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om förverkande ⁽³⁾, 2008/909/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen ⁽⁴⁾ och 2008/947/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på domar och övervakningsbeslut i syfte att övervaka alternativa påföljder och övervakningsåtgärder ⁽⁵⁾ kan den verkställande myndigheten vägra verkställighet av sådana domar. Enligt rambeslut 2002/584/RIF om en europeisk arresteringsorder och om överlämnande mellan medlemsstaterna ⁽⁶⁾ kan den verkställande myndigheten begära att den utfärdande myndigheten lämnar tillräckliga garantier om att den person som är föremål för den europeiska arresteringsordern kommer att ges möjlighet till en förnyad prövning av fallet i den utfärdande medlemsstaten och att vara närvarande när domen meddelas. Lämpligheten av en sådan garanti är en fråga som ska avgöras av den verkställande myndigheten och det är därför svårt att exakt veta när verkställighet kan vägras.

⁽²⁾ Rambeslut av den 24 februari 2005 (EUT L 76, 22.3.2005, s. 16).

⁽³⁾ Rambeslut av den 6 oktober 2006 (EUT L 328, 24.11.2006, s. 59).

⁽⁴⁾ Rambeslut av den 27 november 2008 (EUT L 327, 5.12.2008, s. 27).

⁽⁵⁾ Rambeslut av den 27 november 2008 (EUT L 337, 16.12.2008, s. 102).

⁽⁶⁾ Rambeslut av den 13 juni 2002 (EGT L 190, 18.7.2002, s. 1).

⁽¹⁾ EUT C 52, 26.2.2008, s. 1.

- (4) Det är därför nödvändigt att ge klara och allmängiltiga skäl för när man kan vägra att erkänna avgöranden på grundval av att den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen. Detta rambeslut syftar till att närmare fastställa de allmängiltiga skäl som ger den verkställande myndigheten möjlighet att verkställa beslutet trots att personen inte varit närvarande vid förhandlingen, samtidigt som personens rätt till försvar fullt ut respekteras. Detta rambeslut är inte avsett att föreskriva formerna och metoderna, inklusive de processuella kraven, för att uppnå de i rambeslutet angivna resultaten, vilket faller under medlemsstaternas nationella lagstiftning.
- (5) De aktuella ändringarna kräver en ändring av de gällande rambesluten om genomförande av principen om ömsesidigt erkännande av lagakraftvunna rättsliga avgöranden. De nya bestämmelserna bör också kunna tjäna som grundval för framtida rättsakter på detta område.
- (6) I bestämmelserna i detta rambeslut om ändring av andra rambeslut fastställs villkor för det fall då erkännande och verkställighet av ett avgörande, när den berörda personen inte varit personligen närvarande vid förhandlingen, inte bör vägras. Dessa villkor är alternativa: när ett av villkoren är uppfyllt försäkras den utfärdande myndigheten genom att fylla i den relevanta delen i den europeiska arresteringsordern eller det relevanta intyget i de andra rambesluten, att kraven är uppfyllda eller kommer att uppfyllas, vilket bör vara tillräckligt för verkställandet av det rättsliga avgörandet på grundval av principen om ömsesidigt erkännande.
- (7) Erkännande och verkställighet av ett rättsligt avgörande när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen, bör inte kunna vägras om han eller hon antingen personligen kallats och därigenom underrättats om tid och plats för förhandlingen som ledde till det rättsliga avgörandet, eller om han eller hon på annat sätt faktiskt officiellt underrättats om tid och plats för förhandlingen på ett sådant sätt att det otvetydigt kan slås fast att han eller hon hade kännedom om den planerade förhandlingen. I detta sammanhang förutsätts det att personen underrättats "i god tid", vilket innebär i tillräckligt god tid för att han eller hon personligen ska kunna närvara vid förhandlingen och effektivt utnyttja sina rättigheter till försvar.
- (8) En tilltalad persons rätt till en rättvis rättegång garanteras av konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, enligt Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheternas tolkning. I denna rättighet ingår rätten för den berörda personen att personligen närvara vid förhandlingen. För att kunna utnyttja denna rätt måste den berörda personen ha kännedom om den planerade förhandlingen. Enligt detta rambeslut bör personens kännedom om förhandlingen säkerställas av varje medlemsstat i enlighet med dess nationella lagstiftning, varvid ska gälla att kraven enligt ovan nämnda konvention måste uppfyllas. I enlighet med rättspraxis i Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna skulle man, när man överväger huruvida det sätt på vilket informationen tillhandahålls är tillräckligt för att säkerställa en persons kännedom om förhandlingen och när så är lämpligt, kunna ägna särskild uppmärksamhet åt den berörda personens ansträngningar att ta emot den information som riktas till honom eller henne.
- (9) Det planerade datumet för en förhandling kan av praktiska skäl ursprungligen anges som flera möjliga datum inom en begränsad tidsperiod.
- (10) Erkännande och verkställighet av ett avgörande, när den berörda personen inte varit personligen närvarande vid förhandlingen, bör inte kunna vägras när den berörda personen hade kännedom om den planerade förhandlingen och försvarades av ett juridiskt ombud som han eller hon gett i uppdrag att göra det, vilket garanterar att den rättsliga hjälpen är praktisk och effektiv. I detta sammanhang bör det inte ha någon betydelse om det juridiska ombudet valts, utsetts och betalats av den berörda personen eller om detta ombud utsetts och betalats av staten, förutsatt att den berörda personen avsiktligt har valt att företrädas av ett juridiskt ombud i stället för att personligen närvara vid förhandlingen. Utseende av det juridiska ombudet och därtill hörande frågor faller under nationell lagstiftning.
- (11) Gemensamma lösningar avseende skäl för att vägra erkännande i de berörda befintliga rambesluten bör beakta skiljaktiga förhållanden när det gäller att underrätta personen om dennes rätt till förnyad prövning eller överklagande. En förnyad prövning eller ett överklagande syftar till att garantera rätten till försvar och karaktäriseras av följande faktorer: att den berörda personen har rätt att närvara, att själva sakfrågan, inklusive nytt bevismaterial, prövas på nytt och att förfarandet kan leda till att det ursprungliga avgörandet upphävs.
- (12) Rätten till förnyad prövning eller överklagande bör garanteras när avgörandet redan har delgivits och även, när det gäller den europeiska arresteringsordern, när det ännu inte hade delgivits, men kommer att delges utan dröjsmål efter överlämnandet. Det senare fallet syftar på en situation där myndigheterna misslyckades i sitt försök att kontakta personen, särskilt på grund av att han eller hon försökte undgå rättvisan.

(13) Om en europeisk arresteringsorder utfärdas i syfte att verkställa ett fängelsestraff eller en frihetsberövande åtgärd och den berörda personen inte dessförinnan mottagit någon officiell information om att det försiggår straffrättsliga förfaranden mot honom eller henne och inte heller delgivits domen, bör denna person på den verkställande medlemsstatens begäran erhålla en kopia av domen endast för kännedom. Den utfärdande och den verkställande rättsliga myndigheten bör, om så är lämpligt, samråda om behovet av och befintliga möjligheter att tillhandahålla personen ifråga en översättning av domen, eller väsentliga delar av denna, på ett språk som denna person förstår. Detta tillhandahållande av domen får varken försena överlämnandeförfarandet eller beslutet att verkställa den europeiska arresteringsordern.

(14) Detta rambeslut begränsas till att närmare fastställa skäl för att vägra erkännande i rättsakter som rör genomförande av principen om ömsesidigt erkännande. Därför har bestämmelser som exempelvis sådana som avser rätt till förnyad prövning ett tillämpningsområde som begränsas till de fastställda skälen för vägran. De är inte avsedda att harmonisera nationell lagstiftning. Detta rambeslut påverkar inte Europeiska unionens framtida rättsakter avsedda att tillnärma medlemsstaternas lagstiftning på det straffrättsliga området.

(15) Skälen för icke-erkännande är valfria. Medlemsstaternas utrymme för egen bedömning när det gäller införlivandet av dessa skäl i nationell lagstiftning styrs emellertid i synnerhet av rätten till en rättvis rättegång, samtidigt som hänsyn tas till detta rambesluts övergripande mål att stärka enskilda personers processuella rättigheter och att underlätta det straffrättsliga samarbetet.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Syfte och tillämpningsområde

1. Syftet med detta rambeslut är att stärka de processuella rättigheterna för personer som är föremål för straffrättsliga förfaranden och att samtidigt underlätta det straffrättsliga samarbetet, och särskilt att förbättra ömsesidigt erkännande av rättsliga avgöranden mellan medlemsstaterna.

2. Detta rambeslut ska inte påverka skyldigheten att iakttta grundläggande rättigheter och grundläggande rättsprinciper enligt artikel 6 i fördraget, bland annat rätten till försvar för personer som är föremål för straffrättsliga förfaranden, och alla skyldigheter som åligger rättsliga myndigheter i detta avseende ska kvarstå oförändrade.

3. I detta rambeslut fastställs gemensamma regler för erkännande och/eller verkställande av rättsliga avgöranden i en medlemsstat (den verkställande medlemsstaten) utfärdade av en annan medlemsstat (den utfärdande medlemsstaten) efter förfaranden där den berörda personen inte var personligen närvarande, i enlighet med bestämmelserna i artikel 5.1 i rambeslut 2002/584/RIF, artikel 7.2 g i rambeslut 2005/214/RIF, artikel 8.2 e i rambeslut 2006/783/RIF, artikel 9.1 i i rambeslut 2008/909/RIF och i artikel 11.1 h i rambeslut 2008/947/RIF.

Artikel 2

Ändringar i rambeslut 2002/584/RIF

Rambeslut 2002/584/RIF ska ändras på följande sätt:

1. Följande artikel ska läggas till:

"Artikel 4a

Beslut när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen

1. Den verkställande rättsliga myndigheten får även vägra att verkställa en europeisk arresteringsorder, utfärdad i syfte att verkställa ett fängelsestraff eller en frihetsberövande åtgärd, efter ett beslut när personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen, såvida det inte i den europeiska arresteringsordern anges att personen i enlighet med ytterligare processuella krav i den utfärdande medlemsstatens nationella lagstiftning

a) i god tid

i) antingen kallats personligen och därigenom underrättades om tid och plats för den förhandling som ledde till beslutet, eller på annat sätt faktiskt officiellt underrättades om tid och plats för förhandlingen, på ett sådant sätt att man otvetydigt kan slå fast att han eller hon hade kännedom om den planerade förhandlingen,

och

ii) underrättades om att ett beslut kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen,

eller

b) i vetskap om den planerade förhandlingen hade gett i uppdrag åt ett juridiskt ombud som antingen utsetts av den berörda personen eller av staten att försvara honom eller henne vid förhandlingen och faktiskt försvarades av ombudet vid förhandlingen,

eller

c) efter att ha delgivits beslutet och uttryckligen underrättats om rätten till förnyad prövning eller överklagande och rätten att få delta och få själva sakfrågan prövad på nytt även mot bakgrund av nytt bevismaterial, vilket kan leda till att det ursprungliga beslutet upphävs.

i) uttryckligen förklarade att han eller hon inte bestred beslutet,

eller

ii) inte begärde förnyad prövning eller överklagade inom den tillämpliga tidsramen,

eller

d) inte personligen delgavs beslutet men

i) utan dröjsmål kommer att personligen delges detta efter överlämnandet och uttryckligen underrättas om rätten till förnyad prövning eller överklagande och rätten att få delta och få själva sakfrågan, inklusive nytt bevismaterial, prövad på nytt, vilket kan leda till att det ursprungliga beslutet upphävs,

och

ii) kommer att underrättas om den tidsram inom vilken vederbörande måste begära förnyad prövning eller överklagande enligt den relevanta europeiska arresteringsordern.

2. Om en europeisk arresteringsorder utfärdas i syfte att verkställa ett fängelsestraff eller en frihetsberövande åtgärd enligt villkoren i punkt 1 d och den berörda personen inte dessförinnan mottagit någon officiell information om att det försiggår straffrättsliga förfaranden mot honom eller henne, får denna person när denne informeras om innehållet i den europeiska arresteringsordern, begära att erhålla en kopia av domen innan personen ifråga överlämnas. Omedelbart efter att ha blivit informerad om denna begäran ska den utfärdande myndigheten via den verkställande myndigheten tillhandahålla den eftersökta personen en kopia av domen. Den eftersökta personens begäran får varken försena överlämnandeförfarandet eller beslutet att verkställa den europeiska arresteringsordern. Tillhandahållandet av domen till den berörda personen ska endast ske i informationssyfte; det får varken betraktas som ett formellt delgivande av domen eller påverka tidsfristerna för begäran om förnyad prövning eller överklagande.

3. Om en person överlämnas enligt villkoren i punkt 1 d och denna person har begärt förnyad prövning eller överklagande, ska kvarhållandet av den person som väntar på en sådan förnyad prövning eller överklagande omprövas till dess att dessa förfaranden avslutats i enlighet med lagen i den utfärdande medlemsstaten, antingen regelbundet eller på den berörda personens begäran. En sådan omprövning ska framför allt omfatta möjligheten att uppskjuta eller avbryta kvarhållandet. Den förnyade prövningen eller överklagandet ska inledas inom rimlig tid efter överlämnandet."

2. I artikel 5 ska punkt 1 utgå.

3. I bilagan ("EUROPEISK ARRESTERINGSORDER") ska led d ersättas med följande:

"d) Ange om personen var personligen närvarande vid den förhandling som ledde till beslutet:

1. Ja, personen var personligen närvarande vid den förhandling som ledde till beslutet.

2. Nej, personen var inte personligen närvarande vid den förhandling som ledde till beslutet.

3. Om ni kryssade i rutan vid punkt 2, var vänlig och bekräfta att något av följande föreligger:

3.1a Personen kallades personligen den ... (dag/månad/år), och underrättades därigenom om tid och plats för den förhandling som ledde till beslutet och underrättades om att ett beslut kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen,

ELLER

3.1b personen kallades inte personligen, men på annat sätt faktiskt underrättades officiellt om tid och plats för den förhandling som ledde till beslutet, på ett sådant sätt att man otvetydigt kan slå fast att han eller hon hade kännedom om den planerade förhandlingen, och underrättades om att ett beslut kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen,

ELLER

- 3.2 personen, i vetskap om den planerade förhandlingen, hade gett i uppdrag åt ett juridiskt ombud som antingen utsetts av den berörda personen eller av staten att försvara honom eller henne vid förhandlingen och försvarades faktiskt av ombudet vid förhandlingen,

ELLER

- 3.3 personen delgavs personligen beslutet den ... (dag/månad/år) och underrättades uttryckligen om rätten till förnyad prövning eller överklagande och om rätten att få delta och få själva sakfrågan prövad på nytt även mot bakgrund av nytt bevismaterial, vilket kan leda till att det ursprungliga beslutet upphävs, och

personen förklarade uttryckligen att han eller hon inte bestred detta beslut,

ELLER

personen begärde inte förnyad prövning eller överklagande inom den tillämpliga tidsramen,

ELLER

- 3.4 Personen personligen inte delgivits beslutet men
- personligen och utan dröjsmål kommer att delges detta beslut efter överlämnandet, och
 - vid delgivandet uttryckligen kommer att underrättas om rätten till förnyad prövning eller överklagande och om rätten att få delta och få själva sakfrågan prövad på nytt även mot bakgrund av nytt bevismaterial, vilket kan leda till att det ursprungliga beslutet upphävs, och
 - kommer att underrättas om den tidsram inom vilken vederbörande måste begära förnyad prövning eller överklagande, dvs. ... dagar.

4. Var vänlig ange, för den ruta ni har kryssat för ovan under punkt 3.1b, 3.2 eller 3.3, hur villkoren i fråga har uppfyllts:

.....
"

Artikel 3

Ändringar i rambeslut 2005/214/RIF

Rambeslut 2005/214/RIF ska ändras på följande sätt:

1. Artikel 7.2 ska ändras på följande sätt:

- a) Led g ska ersättas med följande:

"g) den berörda personen enligt det intyg som avses i artikel 4, i händelse av ett skriftligt förfarande inte, i enlighet med lagstiftningen i den utfärdande staten, personligen eller via en företrädare med behörighet enligt nationell lag underrättades om sin rätt att bestrida saken och om tidsfristerna för ett sådant bestridande"

- b) Följande led ska införas:

"i) den berörda personen, enligt det intyg som avses i artikel 4 inte var personligen närvarande vid den förhandling som ledde till beslutet, såvida det inte i intyget anges att personen, i enlighet med ytterligare processuella krav i den utfärdande statens nationella lagstiftning

i) i god tid

— antingen kallats personligen och därigenom underrättades om tid och plats för den förhandling som ledde till beslutet, eller på annat sätt faktiskt officiellt underrättades om tid och plats för förhandlingen, på ett sådant sätt att man otvetydigt kan slå fast att han eller hon hade kännedom om den planerade förhandlingen,

och

— underrättades om att ett beslut kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen,

eller

ii) i vetskap om den planerade förhandlingen hade gett i uppdrag åt ett juridiskt ombud som antingen utsetts av den berörda personen eller av staten att försvara honom eller henne vid förhandlingen och faktiskt försvarades av ombudet vid förhandlingen,

eller

iii) efter att ha delgivits beslutet och uttryckligen underrättats om rätten till förnyad prövning eller överklagande och rätten att få delta och få själva sakfrågan prövad på nytt inklusive nytt bevismaterial, vilket kan leda till att det ursprungliga beslutet upphävs,

— uttryckligen förklarade att han eller hon inte bestred beslutet,

eller

— inte begärde förnyad prövning eller överklagade inom den tillämpliga tidsramen,

j) personen enligt det intyg som avses i artikel 4 inte var personligen närvarande, såvida det inte i intyget anges att personen, efter att uttryckligen ha blivit informerad om förfarandena och möjligheten att närvara personligen vid en förhandling, angett uttryckligen att han eller hon avsåg sig rätten till en muntlig förhandling och uttryckligen meddelat att han eller hon inte bestrider saken."

2. Artikel 7.3 ska ersättas med följande:

"3. I de fall som avses i punkt 1 och i punkt 2 c, 2 g, 2 i och 2 j ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten, innan den fattar ett beslut om att helt eller delvis inte erkänna och verkställa ett beslut, på lämpligt sätt samråda med den behöriga myndigheten i den utfärdande staten och i tillämpliga fall anmoda denna att utan dröjsmål tillhandahålla alla nödvändiga upplysningar."

3. I punkt h i bilagan ("INTYG") ska punkt 3 ersättas med följande:

"3. Ange om den berörda personen var personligen närvarande vid den förhandling som ledde till beslutet:

1. Ja, personen var personligen närvarande vid den förhandling som ledde till beslutet.
2. Nej, personen var inte personligen närvarande vid den förhandling som ledde till beslutet.
3. Om ni har kryssat i rutan vid punkt 2 ovan, var vänlig och bekräfta att något av följande föreligger:

- 3.1a Personen kallades personligen den ... (dag/månad/år), och underrättades därigenom om tid och plats för den förhandling som ledde till beslutet och underrättades om att ett avgörande kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen,

ELLER

- 3.1b personen kallades inte personligen, men på annat sätt faktiskt underrättades officiellt om tid och plats för den förhandling som ledde till beslut, på ett sådant sätt att man otvetydigt kan slå fast att han eller hon hade kännedom om den planerade förhandlingen, och underrättades om att ett beslut kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen,

ELLER

- 3.2 personen, i vetskap om den planerade förhandlingen, hade gett i uppdrag åt ett juridiskt ombud som antingen utsetts av den berörda personen eller av staten att försvara honom/henne vid förhandlingen och faktiskt försvarades av ombudet vid förhandlingen,

ELLER

- 3.3 personen delgavs beslutet den ... (dag/månad/år) och uttryckligen underrättades om rätten till förnyad prövning eller överklagande och om rätten att få delta och få själva sakfrågan prövad på nytt även mot bakgrund av nytt bevismaterial, vilket kan leda till att det ursprungliga beslutet upphävs, och

- personen uttryckligen förklarade att han eller hon inte bestred detta beslut,

ELLER

- personen inte begärde förnyad prövning eller överklagande inom den tillämpliga tidsramen,

ELLER

- 3.4 personen, efter att ha blivit uttryckligen informerad om förfarandena och möjligheten att personligen närvara vid en förhandling, angett uttryckligen att han eller hon avsåg sig rätten till en muntlig förhandling och uttryckligen meddelat att han eller hon inte bestrider saken,

4. Var vänlig ange, för den ruta ni har kryssat för ovan under punkt 3.1b, 3.2, 3.3 eller 3.4 hur villkoren i fråga har uppfyllts:

.....
"

Artikel 4

Ändringar i rambeslut 2006/783/RIF

Rambeslut 2006/783/RIF ska ändras på följande sätt:

1. I artikel 8.2 ska led e ersättas med följande:

"e) den berörda personen, enligt det intyg som avses i artikel 4.2 inte var personligen närvarande vid den förhandling som ledde till beslutet om förverkande, såvida det inte i intyget fastställs att personen, i enlighet med ytterligare processuella krav i den utfärdande statens nationella lagstiftning

- i) i god tid

— antingen kallats personligen och därigenom underrättades om tid och plats för den förhandling som ledde till beslutet om förverkande, eller på annat sätt faktiskt officiellt underrättades om tid och plats för förhandlingen, på ett sådant sätt att man otvetydigt kan slå fast att han eller hon hade kännedom om den planerade förhandlingen,

och

- underrättades om att ett beslut om förverkande kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen,

eller

- ii) i vetskap om den planerade förhandlingen hade gett i uppdrag åt ett juridiskt ombud som antingen utsetts av den berörda personen eller av staten att försvara honom eller henne vid förhandlingen och faktiskt försvarades av ombudet vid förhandlingen,

eller

- iii) efter att ha delgivits beslutet om förverkande och uttryckligen underrättats om rätten till förnyad prövning eller överklagande och rätten att få delta och få själva sakfrågan prövad på nytt inklusive nytt bevismaterial, vilket kan leda till att det ursprungliga beslutet upphävs,

- uttryckligen förklarade att han eller hon inte bestred beslutet om förverkande,

eller

- inte begärde förnyad prövning eller överklagade inom den tillämpliga tidsramen.”

2. I bilagan ("INTYG") ska punkt j ersättas med följande:

"j) Förhandling som ledde till beslutet om förverkande

Ange om personen var personligen närvarande vid den förhandling som ledde till beslutet om förverkande:

1. Ja, personen var personligen närvarande vid den förhandling som ledde till beslutet om förverkande.
2. Nej, personen var inte personligen närvarande vid den förhandling som ledde till beslutet om förverkande.
3. Om ni har kryssat i rutan vid punkt 2 ovan, var vänlig och bekräfta att något av följande föreligger:

- 3.1a Personen kallades personligen den ... (dag/månad/år), och underrättades därigenom om tid och plats för den förhandling som ledde till beslutet och underrättades om att ett beslut kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen,

ELLER

- 3.1b personen kallades inte personligen, men på annat sätt faktiskt underrättades officiellt om tid och plats för den förhandling som ledde till beslutet, på ett sådant sätt att man otvetydigt kan slå fast att han eller hon hade kännedom om den planerade förhandlingen, och underrättades om att ett beslut kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen,

ELLER

- 3.2 personen, i vetskap om den planerade förhandlingen, hade gett i uppdrag åt ett juridiskt ombud som antingen utsetts av den berörda personen eller av staten att försvara honom/henne vid förhandlingen och försvarades faktiskt av ombudet vid förhandlingen,

ELLER

3.3 personen delgavs personligen beslutet om förverkande den ... (dag/månad/år) och underrättades uttryckligen om rätten till förnyad prövning eller överklagande och om rätten att få delta och få själva sakfrågan prövad på nytt även mot bakgrund av nytt bevismaterial, vilket kan leda till att det ursprungliga beslutet upphävs, och

personen förklarade uttryckligen att han eller hon inte bestred detta beslut,

ELLER

personen begärde inte förnyad prövning eller överklagade inom den tillämpliga tidsramen.

4. Var vänlig ange, för den ruta ni har kryssat för ovan under punkt 3.1b, 3.2 eller 3.3, hur villkoren i fråga har uppfyllts:

.....
"

Artikel 5

Ändringar i rambeslut 2008/909/RIF

Rambeslut 2008/909/RIF ska ändras på följande sätt:

1. I artikel 9.1 ska led i ersättas med följande:

"i) den berörda personen, enligt det intyg som avses i artikel 4 inte var personligen närvarande vid den förhandling som ledde till avgörandet, såvida det inte i intyget anges att personen, i enlighet med ytterligare processuella krav i den utfärdande statens nationella lagstiftning

i) i god tid

— antingen kallats personligen och därigenom underrättades om tid och plats för den förhandling som ledde till avgörandet, eller på annat sätt faktiskt officiellt underrättades om tid och plats för förhandlingen, på ett sådant sätt att man otvetydigt kan slå fast att han eller hon hade kännedom om den planerade förhandlingen,

och

— underrättades om att ett avgörande kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen,

eller

ii) i vetenskap om den planerade förhandlingen hade gett i uppdrag åt ett juridiskt ombud som antingen utsetts av den berörda personen eller av staten att försvara honom eller henne vid förhandlingen och faktiskt försvarades av ombudet vid förhandlingen,

eller

iii) efter att ha delgivits avgörandet och uttryckligen underrättats om rätten till förnyad prövning eller överklagande och om rätten att få delta och få själva sakfrågan prövad på nytt inklusive nytt bevismaterial, vilket kan leda till att det ursprungliga avgörandet upphävs,

— uttryckligen förklarade att han eller hon inte bestred avgörandet,

eller

— inte begärde förnyad prövning eller överklagande inom den tillämpliga tidsramen.”

2. I punkt i i bilaga I ("INTYG") ska punkt 1 ersättas med följande:

- "1. Ange om personen var personligen närvarande vid den förhandling som ledde till avgörandet:
1. Ja, personen var personligen närvarande vid den förhandling som ledde till avgörandet.
 2. Nej, personen var inte personligen närvarande vid den förhandling som ledde till avgörandet.
 3. Om ni har kryssat i rutan vid punkt 2 ovan, var vänlig och bekräfta att något av följande föreligger:
 - 3.1a Personen kallades personligen den ... (dag/månad/år), och underrättades därigenom om tid och plats för den förhandling som ledde till avgörandet och underrättades om att ett avgörande kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen.
 - ELLER
 - 3.1b personen kallades inte personligen, men på annat sätt faktiskt underrättades officiellt om tid och plats för den förhandling som ledde till avgörandet, på ett sådant sätt att man otvetydigt kan slå fast att han eller hon hade kännedom om den planerade förhandlingen, och underrättades om att ett avgörande kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen.
 - ELLER
 - 3.2 personen, i vetskap om den planerade förhandlingen, hade gett i uppdrag åt ett juridiskt ombud som antingen utsetts av den berörda personen eller av staten att försvara honom eller henne vid förhandlingen och försvarades faktiskt av ombudet vid förhandlingen.
 - ELLER
 - 3.3 personen delgavs personligen avgörandet den ... (dag/månad/år) och underrättades uttryckligen om rätten till förnyad prövning eller överklagande och om rätten att få delta och få själva sakfrågan prövad på nytt även mot bakgrund av nytt bevismaterial, vilket kan leda till att det ursprungliga avgörandet upphävs, och
 - personen förklarade uttryckligen att han eller hon inte bestred detta avgörande.
 - ELLER
 - personen begärde inte förnyad prövning eller överklagade inom den tillämpliga tidsramen.
4. Var vänlig ange, för den ruta ni har kryssat för ovan under punkt 3.1b, 3.2 eller 3.3, hur villkoren i fråga har uppfyllts:
-
-"

Artikel 6

Ändringar i rambeslut 2008/947/RIF

Rambeslut 2008/947/RIF ska ändras på följande sätt:

1. I artikel 11.1 ska led h ersättas med följande:

"h) den berörda personen, enligt det intyg som avses i artikel 6 inte var personligen närvarande vid den förhandling som ledde till avgörandet, såvida det inte i intyget anges att personen, i enlighet med ytterligare processuella krav i den utfärdande statens nationella lagstiftning

i) i god tid

— antingen kallats personligen och därigenom underrättades om tid och plats för den förhandling som ledde till avgörandet, eller på annat sätt faktiskt officiellt underrättades om tid och plats för förhandlingen, på ett sådant sätt att man otvetydigt kan slå fast att han eller hon hade kännedom om den planerade förhandlingen,

och

— underrättades om att ett avgörande kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen,

eller

ii) i vetskap om den planerade förhandlingen hade gett i uppdrag åt ett juridiskt ombud som antingen utsetts av den berörda personen eller av staten att försvara honom eller henne vid förhandlingen och faktiskt försvarades av ombudet vid förhandlingen,

eller

iii) efter att ha delgivits avgörandet och uttryckligen underrättats om rätten till förnyad prövning eller överklagande och rätten att få delta och få själva sakfrågan prövad på nytt även mot bakgrund av nytt bevismaterial, vilket kan leda till att det ursprungliga avgörandet upphävs.

— uttryckligen förklarade att han eller hon inte bestred avgörandet,

eller

— begärde inte förnyad prövning eller överklagade inom den tillämpliga tidsramen."

2. I bilaga I ("INTYG"), ska punkt h ersättas med följande:

"h) Ange om personen var personligen närvarande vid den förhandling som ledde till avgörandet:

1. Ja, personen var personligen närvarande vid den förhandling som ledde till avgörandet.
2. Nej, personen var inte personligen närvarande vid den förhandling som ledde till avgörandet.
3. Om ni har kryssat i rutan vid punkt 2 ovan, var vänlig och bekräfta att något av följande föreligger:

- 3.1a Personen kallades personligen den ... (dag/månad/år), och underrättades därigenom om tid och plats för den förhandling som ledde till avgörandet och underrättades om att ett avgörande kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen,

ELLER

- 3.1b personen kallades inte personligen, men på annat sätt faktiskt underrättades officiellt om tid och plats för den förhandling som ledde till avgörandet, på ett sådant sätt att man otvetydigt kan slå fast att han eller hon hade kännedom om den planerade förhandlingen, och underrättades om att ett avgörande kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen.

ELLER

- 3.2 personen, i vetskap om den planerade förhandlingen, hade gett i uppdrag åt ett juridiskt ombud som antingen utsetts av den berörda personen eller av staten att försvara honom eller henne vid förhandlingen och försvarades faktiskt av ombudet vid förhandlingen,

ELLER

- 3.3 personen delgavs personligen avgörandet den ... (dag/månad/år) och underrättades uttryckligen om rätten till förnyad prövning eller överklagande och om rätten att få delta och få själva sakfrågan prövad på nytt även mot bakgrund av nytt bevismaterial, och

- personen förklarade uttryckligen att han eller hon inte bestred detta avgörande,

ELLER

- personen begärde inte förnyad prövning eller överklagade inom den tillämpliga tidsramen.

4. Var vänlig ange, för den ruta ni har kryssat för ovan under punkt 3.1b, 3.2 eller 3.3, hur villkoren i fråga har uppfyllts:

.....

Artikel 7

Territoriell tillämpning

Detta rambeslut ska tillämpas på Gibraltar.

Artikel 8

Genomförande och övergångsbestämmelser

1. Medlemsstaterna ska senast den 28 mars 2011 vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa bestämmelserna i detta rambeslut.

2. Från och med den dag som anges i punkt 1 ska detta rambeslut tillämpas på erkännande och verkställande av avgö-

randen när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen.

3. Om en medlemsstat vid antagandet av detta rambeslut har förklarat sig ha allvarliga skäl att anta att den inte kommer att kunna följa bestämmelserna i detta rambeslut den dag som anges i punkt 1, ska detta rambeslut tillämpas senast från och med den 1 januari 2014 på erkännande och verkställande av avgöranden när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen och som utfärdats av denna medlemsstats behöriga myndigheter. Varje annan medlemsstat kan kräva att den medlemsstat som lämnat en sådan förklaring ska tillämpa de relevanta bestämmelser i de rambeslut som avses i artiklarna 2, 3, 4, 5 och 6 i de versioner som de ursprungligen antogs i, på erkännande och verkställande av avgöranden när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen, om dessa utfärdats av den andra medlemsstaten.

4. Fram till de datum som anges i punkterna 1 och 3 ska relevanta bestämmelser i de rambeslut som avses i artiklarna 2–6 fortsätta att gälla i de versioner som de ursprungligen antogs i.

5. En förklaring som lämnas i enlighet med punkt 3 ska offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*. Den kan när som helst dras tillbaka.

6. Medlemsstaterna ska till rådets generalsekretariat och kommissionen överlämna texten till de bestämmelser genom vilka skyldigheterna enligt detta rambeslut införlivas med deras nationella lagstiftning.

Artikel 9

Översyn

1. Senast den 28 mars 2014 ska kommissionen utarbeta en rapport på grundval av den information som medlemsstaterna lämnar i enlighet med artikel 8.6.

2. Rådet ska, på grundval av den rapport som avses i punkt 1, bedöma

a) i vilken utsträckning medlemsstaterna har vidtagit de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta rambeslut, och

b) tillämpningen av detta rambeslut.

3. Den rapport som avses i punkt 1 ska vid behov åtföljas av lagförslag.

Artikel 10

Ikraftträdande

Detta rambeslut träder i kraft dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Utfärdat i Bryssel den 26 februari 2009.

På rådets vägnar

I. LANGER

Ordförande

Sammanfattning av betänkandet Internationell straffverkställighet (SOU 2013:21)

Prop. 2014/15:29
Bilaga 3

Bakgrund

Överförande av straffverkställighet mellan olika länder är sedan lång tid en del av det internationella straffrättsliga samarbetet. Samarbetet bygger på olika överenskommelser mellan stater såsom konventioner och bilaterala avtal. Sverige har för sin del ansett sig även kunna samarbeta på området utan avtal under vissa förutsättningar. Samarbetet inom Norden bygger i stället på lagharmonisering som byggt på frivillig anpassning och mellan medlemsstaterna inom EU har samarbetet utvecklats genom olika rambeslut. Det grundläggande syftet med samarbetet är att underlätta den dömdes sociala återanpassning genom att möjliggöra att påföljden verkställs där den dömden är medborgare eller har sin hemvist. För detta finns såväl kriminalpolitiska skäl som humanitära skäl. När det gäller böter och förverkande syftar samarbetet framför allt till att underlätta en effektiv brottsbekämpning.

Förslaget om en ny lag om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen

En ny lag som genomför rambeslutet

I betänkandets andra del föreslår vi att rambeslutet om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder ska genomföras genom en ny lag om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen. Denna lag ska tillämpas i stället för lagen om internationell straffverkställighet vid överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder mellan Sverige och en annan medlemsstat.

Enligt rambeslutet finns det mellan medlemsstaterna ett tvingande samarbetsområde. Detta innebär att den verkställande staten är skyldig att erkänna och verkställa en utländsk dom när den dömden är medborgare och bosatt i den verkställande staten eller när den dömden är medborgare och utvisad till den verkställande staten, om inte en i rambeslutet angiven vägransgrund tillämpas. Rambeslutet innebär vidare en nyhet, gentemot tidigare överenskommelser, på så sätt att den dömdes samtycke inte krävs för ett överförande om han eller hon är medborgare och bosatt i den verkställande staten. Den föreslagna nya lagen är utformad i enlighet med detta och innebär därför i praktiken en större möjlighet att överföra verkställigheten av svenska domar till en annan medlemsstat och samtidigt en större skyldighet att ta emot verkställigheten av utländska domar.

Vi föreslår vidare att det tvingande samarbetsområdet ska utvidgas i ett fall. Detta gäller när den dömden är bosatt och har vistats lagligt utan avbrott under minst fem år i den verkställande staten. Denna utvidgning gäller i förhållande till andra medlemsstater som har anmält att medgivande inte krävs i motsvarande fall.

Rambeslutet innebär att de behöriga myndigheterna i de olika medlemsstaterna ska ha direktkommunikation med varandra. Någon kommunikationsväg via Justitiedepartementet behövs därför inte.

Tillsammans med en dom som översänds för erkännande och verkställighet ska bifogas ett intyg enligt bilaga 1 till rambeslutet. Detta intyg ska innehålla i princip all den information som krävs för beslut i frågan. Intyget ska översättas till den verkställande statens språk eller ett språk som den staten förklarat att den godtar.

Erkännande och verkställighet av en svensk dom på frihetsberövande påföljd i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen

Den föreslagna lagen innebär att Kriminalvården, avseende fängelse och sluten ungdomsvård, och Socialstyrelsen, avseende överlämnande till rättspsykiatrisk vård, får sända över en svensk dom till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet om det kan antas att den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs dit. I fall utanför det tvingande samarbetsområdet eller det utvidgade tvingande samarbetsområdet krävs den verkställande statens medgivande för ett sådant översändande. Vidare krävs den dömdes samtycke om inte han eller hon är medborgare och bosatt i den verkställande staten, är utvisad dit eller har flytt dit. Dessutom krävs att domen har fått laga kraft, att den dömda befinner sig i Sverige eller i den verkställande staten och att det återstår minst sex månader att avtjäna av påföljden eller sär-skilda skäl talar för att verkställigheten ändå överförs. Ett överförande ska slutligen bedömas som lämpligt. I denna bedömning ingår bl.a. att se på hur verkställigheten kommer att se ut i den andra staten.

När en svensk dom har sänts över till den verkställande staten får verkställigheten av den påföljd som avses med begäran påbörjas i Sverige endast om den dömda är häktad. Påföljden får dock verkställas i Sverige om den behöriga myndigheten har återkallat begäran om erkännande och verkställighet eller om den verkställande staten har meddelat att begäran avslagits eller att verkställighet inte kan äga rum där.

Om den dömda befinner sig i Sverige ska han eller hon överföras till den verkställande staten så snart som möjligt efter det att den verkställande statens beslut fått laga kraft eller senast inom trettio dagar. Överförandet får ske senare om det finns särskilda skäl. Kriminalvården ska se till att den dömda transporteras till den verkställande staten.

I vissa fall ska verkställigheten av en svensk dom överföras till en annan medlemsstat som en konsekvens av en europeisk arresteringsorder. Lagens förutsättningar gäller inte i dessa fall, men däremot lagens övriga bestämmelser.

Erkännande och verkställighet i Sverige av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd som har beslutats i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen

En utländsk dom på frihetsberövande påföljd som sänds till Sverige för erkännande och verkställighet enligt rambeslutet ska tas emot och prövas av Kriminalvården, vid påföljd som kan antas verkställas som fängelse eller sluten ungdomsvård, och Socialstyrelsen, vid påföljd som kan antas verkställas som rättspsykiatrisk vård.

I fall där den dömden omfattas av det tvingande samarbetsområdet ska den utländska domen, om även övriga förutsättningar är uppfyllda, erkännas och verkställas i Sverige. I andra fall får den behöriga myndigheten pröva om den dömdes sociala återanpassning kan antas underlättas av ett överförande av verkställigheten hit. Ett överförande av verkställigheten förutsätter dessutom den dömdes samtycke om inte han eller hon är svensk medborgare och bosatt i Sverige, är utvisad hit eller har flytt hit. Ytterligare förutsättningar som ska vara uppfyllda är att den utländska domen ska ha fått laga kraft, att den dömden befinner sig i Sverige eller i den utfärdande staten samt att det återstår minst sex månader av påföljden att avtjäna eller särskilda skäl talar för att verkställigheten ändå överförs.

Av lagen framgår vidare nio punkter som utgör hinder mot erkännande och verkställighet. Dessa motsvaras av vägransgrunder som anges i artikel 9 i rambeslutet. Om det förekommer en sådan vägransgrund ska en begäran om erkännande och verkställighet avslås. I enlighet med rambeslutet får vägran även ske om verkställigheten av en utländsk dom skulle komma i konflikt med svensk grundlag eller med Sveriges åtaganden enligt Europakonventionen eller unionsrättens allmänna principer och stadgan om grundläggande rättigheter. Det kan i vissa fall finnas anledning att av humanitära skäl överföra verkställigheten av en utländsk dom till Sverige trots att det föreligger en vägransgrund. En undantagsregel finns därför i lagen som gör det möjligt att erkänna och verkställa den utländska domen om det med hänsyn till den dömdes inställning och omständigheterna i övrigt finns särskilda skäl för att verkställigheten sker i Sverige. Lagen ger dessutom en möjlighet att, när den utländska domen avser två eller flera brott och hinder föreligger beträffande något av dessa, delvis erkänna och verkställa domen.

I fall där svensk domstol i ett ärende om en europeisk arresteringsorder beslutat att en utländsk dom ska verkställas i Sverige, ska den behöriga myndigheten inte pröva förutsättningarna enligt den nya lagen. Däremot ska lagens förfaranderegler gälla även i dessa ärenden.

Den behöriga myndigheten har att fatta slutligt beslut senast trettio dagar efter det att en dom och intyg kom in till myndigheten. Om det finns särskilda skäl får beslutet meddelas senare, t.ex. om det krävs komplettering. Om den behöriga myndigheten beslutar om att erkänna och verkställa den utländska domen ska detta ske genom en s.k. verkställbarhetsförklaring. I denna ska framgå om påföljden anpassas på något sätt eller om det ska ske en påföljdsomvandling vid domstol. Utgångspunkten är att den utländska påföljden inte ska anpassas. På motsvarande sätt som i lagen om internationell straffverksställighet kan den behöriga myndigheten om det krävs för att verkställighet ska kunna ske i Sverige meddela föreskrifter eller överlämna ärendet för påföljdsomvandling.

I fall där den dömden befinner sig i den utfärdande staten har Kriminalvården att se till att han eller hon förs till Sverige. Enligt rambeslutet är det den utfärdande staten som står för kostnaderna för transporten.

Verkställigheten i Sverige ska, om inte ny påföljd bestämts i Sverige, ske enligt vad som gäller vid motsvarande svensk påföljd. Verkställigheten kan komma att upphöra i vissa fall på grund av åtgärder

Prop. 2014/15:29
Bilaga 3

av den utfärdande staten. Det handlar om att den utfärdande staten gör en återkallelse, meddelar den dömden nåd eller amnesti eller annat beslut som medför att påföljden inte längre får verkställas eller om den dömden avviker från verkställigheten och rätten att verkställa påföljden därför ska återgå till den utfärdande staten.

Förslag till lag (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Allmänna bestämmelser

Lagens innehåll och tillämpningsområde

1 § Denna lag innehåller bestämmelser för genomförande av rådets rambeslut 2008/909/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen (rambeslutet),¹ ändrat genom rådets rambeslut 2009/299/RIF om verkställighet av utevarodomar.² Bestämmelserna avser

- erkännande och verkställighet av en svensk dom på frihetsberövande påföljd i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen (2 kap.),
- erkännande och verkställighet i Sverige av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd (3 kap.), och
- övriga bestämmelser (4 kap.).

2 § Bestämmelser om överförande av verkställighet av frihetsstraff mellan de nordiska staterna finns i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

Bestämmelser om överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder mellan Sverige och en stat utanför Europeiska unionen finns i lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet.

Definition av en svensk dom på frihetsberövande påföljd

3 § Med en svensk dom på frihetsberövande påföljd avses i denna lag en av svensk domstol meddelad dom som innebär

1. fängelse,
2. överlämnande till rättspsykiatrisk vård, eller
3. sluten ungdomsvård.

Definition av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd

4 § Med en utländsk dom på frihetsberövande påföljd avses i denna lag en dom eller ett beslut om frihetsberövande påföljd som har meddelats av

¹ EUT L 327, 5.12.2008 s. 27 (Celex 32008F0909).

² Rådets rambeslut 2009/299/RIF av den 26 februari 2009 om ändring av rambeslutet 2002/584/RIF, 2005/214/RIF, 2006/783/RIF, 2008/909/RIF och 2008/947/RIF och om stärkande av medborgarnas processuella rättigheter och främjande av tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande på ett avgörande när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen, EUT L 81, 27.3.2009 s. 24 (Celex 32009F0299).

domstol i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen efter ett straffrättsligt förfarande.

Definition av utfärdande stat och verkställande stat

5 § Med utfärdande stat avses den medlemsstat där domen meddelats.

Med verkställande stat avses den medlemsstat till vilken domen överlämnas för erkännande och verkställighet.

Behöriga myndigheter

6 § Följande behöriga myndigheter prövar om en svensk dom på frihetsberövande påföljd ska sändas över till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen för erkännande och verkställighet i den staten och om en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska erkännas och verkställas i Sverige.

1. Kriminalvården, vid fängelse och sluten ungdomsvård eller när påföljden kan antas komma att verkställas som fängelse eller sluten ungdomsvård, och

2. Socialstyrelsen, vid överlämnande till rättspsykiatrisk vård eller när påföljden kan antas komma att verkställas som rättspsykiatrisk vård.

Föreskrifter om verkställigheten av denna lag

7 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om tillämpningen av denna lag.

2 kap. Erkännande och verkställighet av en svensk dom på frihetsberövande påföljd i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen

Allmänna förutsättningar

Anknytningskrav

1 § En svensk dom får sändas över till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen för erkännande och verkställighet om det kan antas att den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs dit.

Den verkställande statens medgivande

2 § En svensk dom får sändas över till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen för erkännande och verkställighet endast om den behöriga myndigheten i den verkställande staten har lämnat sitt medgivande till att domen överlämnas dit.

Medgivande enligt första stycket krävs inte om den dömde

1. är medborgare och bosatt i den verkställande staten,

2. är medborgare i den verkställande staten och kan komma att utvisas eller avvisas dit efter verkställigheten av påföljden till följd av domen, eller

3. är bosatt och har vistats lagligt utan avbrott under minst fem år i den verkställande staten och den staten har anmält att medgivande inte krävs i motsvarande fall.

Den dömdes samtycke och inställning

3 § En svensk dom får sändas över till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen för erkännande och verkställighet endast om den dömde har samtyckt till att verkställigheten överförs dit.

Samtycke enligt första stycket krävs inte om den dömde

1. är medborgare och bosatt i den verkställande staten,
2. kan komma att utvisas eller avvisas till den verkställande staten efter verkställigheten av påföljden till följd av domen, eller
3. har flytt till den verkställande staten på grund av ett straffrättsligt förfarande mot honom eller henne i Sverige eller efter en fällande dom här.

4 § Den dömde ska tillfrågas om han eller hon samtycker till att verkställa påföljden i den andra medlemsstaten och i övrigt om sin inställning till ett överförande. Den dömde ska upplysas om innebörden av att samtycke lämnas.

En återkallelse av ett samtycke enligt första stycket ska beaktas om den görs innan den behöriga myndighetens slutliga beslut i fråga om över-sändande har fått laga kraft.

Övriga förutsättningar

5 § En svensk dom får sändas över till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen för erkännande och verkställighet endast om

1. domen har fått laga kraft,
2. den dömde befinner sig i Sverige eller i den verkställande staten, och
3. det återstår minst sex månader av påföljden att avtjäna eller särskilda skäl talar för att verkställigheten ändå överförs dit.

Lämplighetsbedömning

6 § En svensk dom får sändas över till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen endast om det kan anses lämpligt att verkställigheten överförs dit.

Begäran om tvångsmedel

7 § I fall där den dömde befinner sig i den verkställande staten får den behöriga myndigheten begära att den verkställande staten anhåller den dömde eller vidtar någon annan åtgärd för att säkerställa att han eller hon stannar kvar på dess territorium, i avvaktan på den verkställande statens beslut om erkännande och verkställighet.

Översändande av en svensk dom på frihetsberövande påföljd

8 § Den behöriga myndigheten prövar om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda och beslutar om en svensk dom ska sändas över till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet.

9 § Den behöriga myndigheten ska sända över den svenska domen till en behörig myndighet i den verkställande staten.

Den svenska domen får inte samtidigt sändas över för verkställighet till mer än en medlemsstat.

Återkallelse av en begäran om erkännande och verkställighet

10 § Den behöriga myndigheten får återkalla en begäran om erkännande och verkställighet av en svensk dom i en annan medlemsstat fram till dess verkställigheten av påföljden påbörjats i den verkställande staten.

11 § Den behöriga myndigheten ska utan dröjsmål återkalla en begäran om erkännande och verkställighet av en svensk dom i en annan medlemsstat om den frihetsberövande påföljd som domen innehåller skulle bortfalla enligt svensk lag eller till följd av en svensk myndighets beslut.

Fortsatt verkställighet i Sverige

12 § När en svensk dom har sänts över till den verkställande staten för erkännande och verkställighet, får verkställigheten av den påföljd som avses med begäran påbörjas här i landet endast om den dömda är häktad.

Påföljden får verkställas i Sverige, om den behöriga myndigheten har återkallat en begäran om erkännande och verkställighet. Detsamma gäller om den behöriga myndigheten i den verkställande staten har meddelat att en begäran avslagits eller att verkställighet inte kan äga rum där.

Överförande av den dömda

13 § Om den dömda befinner sig i Sverige när den verkställande statens beslut om att erkänna domen och verkställa påföljden fått laga kraft ska han eller hon överföras till den verkställande staten så snart som möjligt eller senast inom trettio dagar.

Överförandet får, om det finns särskilda skäl, ske vid en viss senare tidpunkt än vad som sägs i första stycket.

Specialitetsprincipen

14 § Om någon har överförts till den verkställande staten enligt denna lag och en behörig myndighet i den staten gör en framställning till Sverige om tillstånd att åtala, döma eller på annat sätt beröva honom eller henne friheten för något annat brott, än för det brott vilket personen överförts och som begicks före överförandet, ska 6 kap. 8 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder tillämpas. Behörig tingsrätt är därvid Stockholms tingsrätt.

3 kap. Erkännande och verkställighet i Sverige av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd

Allmänna förutsättningar

Anknytningskrav

1 § En utländsk dom får erkännas och verkställas i Sverige om det kan antas att den dömdes sociala återanpassning underlättas av ett överförande av verkställigheten hit och inte annat följer av 3–5 §§.

2 § En utländsk dom ska erkännas och verkställas i Sverige om inte annat följer av 3–5 §§ och den dömde

1. är svensk medborgare och bosatt i Sverige,
2. är svensk medborgare och kan komma att utvisas eller avvisas hit efter verkställigheten på påföljden till följd av domen, eller
3. är bosatt och har vistats lagligt utan avbrott under minst fem år i Sverige och den utfärdande staten har anmält att medgivande inte krävs i motsvarande fall.

Den dömdes samtycke

3 § En utländsk dom får erkännas och verkställas i Sverige endast om den dömde har samtyckt till att verkställigheten överförs hit.

Samtycke enligt första stycket krävs inte om den dömde

1. är svensk medborgare och bosatt i Sverige,
2. kan komma att utvisas eller avvisas till Sverige efter verkställigheten av påföljden till följd av domen, eller
3. har flytt till Sverige på grund av ett straffrättsligt förfarande mot honom eller henne i den utfärdande staten eller efter en fällande dom där.

Övriga förutsättningar

4 § En utländsk dom får erkännas och verkställas i Sverige endast om

1. domen har fått laga kraft,
2. den dömde befinner sig i Sverige eller i den utfärdande staten, och
3. den tid av påföljden som återstod att avtjäna när domen kom in till den behöriga myndigheten uppgick till minst sex månader eller särskilda skäl talar för att verkställigheten ändå förs över till Sverige.

Hinder mot erkännande och verkställighet

5 § En begäran om erkännande och verkställighet i Sverige av en utländsk dom ska avslås om

1. gärningen som påföljden avser inte motsvarar brott enligt svensk lag, om det inte är fråga om en sådan gärning som finns angiven i bilagan till denna lag och för vilken det enligt den utfärdande statens lagstiftning är föreskrivet en frihetsberövande påföljd i tre år eller mer,
2. det för samma gärning som ligger till grund för domen har meddelats dom i Sverige eller här har utfärdats strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot som har godkänts,
3. det för samma gärning som ligger till grund för domen har i en annan stat meddelats en dom, som har fått laga kraft, och hinder mot lagföring för gärningen här i landet till följd av denna dom skulle föreläggas enligt 2 kap. 5 a § brottsbalken,
4. den dömde vid tiden för brottet inte fyllt femton år,
5. verkställighet i Sverige inte skulle vara förenlig med bestämmelser om immunitet,
6. gärningen helt eller delvis begåtts i Sverige och inte motsvarar brott enligt svensk lag eller om en tillämpning av 35 kap. 8–10 §§ brottsbalken skulle innebära att påföljden bortfallit,

7. påföljden omfattar en åtgärd som innebär psykiatrisk vård eller hälso- och sjukvård eller annan frihetsberövande åtgärd som inte kan verkställas här,

8. domen har meddelats efter en förhandling där den dömde inte var personligen närvarande och det inte har bekräftats i intyget att något av villkoren i artikel 9.1 i) i rambeslutet är uppfyllt, eller

9. den utfärdande staten inte har lämnat tillstånd för att åtala, döma eller på annat sätt beröva den dömde friheten för något annat brott som begicks före överförandet i enlighet med rådets rambeslut 2002/584/RIF om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna.

Även om det föreligger hinder mot erkännande och verkställighet enligt första stycket får en utländsk dom erkännas och verkställas i Sverige om det med hänsyn till den dömdes inställning och omständigheterna i övrigt finns särskilda skäl för att verkställigheten sker här.

Delvis erkännande och verkställighet

6 § I fall där den utländska domen avser två eller flera brott och det enligt 5 § föreligger hinder mot verkställighet avseende något eller några av brotten, får en begäran om erkännande och verkställighet bifallas avseende övriga brott om det framgår vilken del av påföljden som avser detta eller dessa brott.

Hur förfarandet inleds

7 § En utländsk dom sänds över skriftligen till den behöriga myndigheten i Sverige för erkännande och verkställighet. Domen ska åtföljas av ett intyg som är upprättat i enlighet med formuläret i bilaga I till rambeslutet.

Intyget ska vara skrivet på svenska, danska, norska eller engelska eller åtföljas av en översättning till något av dessa språk.

8 § Om intyget saknas eller till form eller innehåll är så bristfälligt att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om erkännande och verkställighet, ska den svenska behöriga myndigheten ge den behöriga myndigheten i den utfärdande staten möjlighet att inom viss tid komma in med komplettering. Detsamma gäller om den utländska domen saknas.

9 § En begäran om erkännande och verkställighet i Sverige av en utländsk dom, får avslås om intyget, trots att behörig myndighet i den utfärdande staten enligt 8 § beretts tillfälle att komma in med komplettering, är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om erkännande och verkställighet.

Tvångsmedel

10 § I fråga om tvångsmedel mot den dömde tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 10–12 §§ lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet.

Beslut om erkännande och verkställighet

11 § Den behöriga myndigheten prövar om en utländsk dom ska erkännas och verkställas i Sverige enligt denna lag. Ett beslut om att överta ansvaret för verkställigheten sker genom en verkställbarhetsförklaring.

Verkställbarhetsförklaringen ska innehålla uppgift om

1. påföljdens art och längd,
2. föreskrifter som meddelas med stöd av 13 § 1,
3. beslut om överlämnande till påföljdsomvandling som meddelas med stöd av 13 § 2, och
4. den tid som den dömde i den utfärdande staten och i Sverige varit frihetsberövad i anledning av de brott som låg till grund för domen.

12 § Den behöriga myndigheten ska meddela ett beslut enligt 11 § senast trettio dagar efter att en begäran om erkännande och verkställighet enligt 7 § kom in till den behöriga myndigheten.

Den behöriga myndigheten får, om det finns särskilda skäl, meddela sitt beslut senare än vad som sägs i första stycket.

Anpassning av den utländska påföljden

13 § Om det krävs för att en utländsk dom ska kunna verkställas i Sverige, får den behöriga myndigheten

1. själv meddela de närmare föreskrifter som behövs, eller
2. överlämna åt åklagarmyndigheten att göra en ansökan hos Stockholms tingsrätt om att ny påföljd ska bestämmas.

Föreskrifter som meddelas enligt första stycket 1 får inte innebära att påföljden blir strängare än vad som bestämts i den utländska domen.

14 § I fall som avses i 13 § 2 ska rätten bestämma en frihetsberövande påföljd som motsvarar den utländska påföljden, särskilt i fråga om dess art och längd. Vid bestämmandet av påföljdens längd ska även frihetsberövanden som föregått domen beaktas. Den nya påföljden får inte vara strängare än den utländska påföljden. Detta gäller även om den utdömda påföljden är lindrigare än den lindrigaste påföljd som enligt svensk lag kan följa på brottet eller brotten. Rättens prövning ska inte omfatta frågan om den som döms begått gärningen och hur denna ska bedömas.

För rättens handläggning gäller i tillämpliga delar rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål, om inte annat följer av denna lag. Rättens avgörande av saken sker genom dom.

Verkställigheten i Sverige

15 § Ska verkställighet ske i Sverige utan att ny påföljd har bestämts av domstol, får verkställigheten ske utan hinder av att påföljden är strängare än vad som enligt svensk lag hade kunnat följa på brottet eller brotten.

En utländsk dom ska verkställas enligt vad som gäller vid verkställighet av en svensk påföljd av närmast motsvarande art, om inte annat följer av denna lag.

Vid verkställigheten ska från påföljden dras av den tid som den dömde i den utfärdande staten och i Sverige varit frihetsberövad i anledning av de brott som låg till grund för domen.

16 § För verkställighet av påföljd som beslutats genom dom gäller vad i allmänhet är föreskrivet om verkställighet av påföljd i en svensk brottmålsdom som fått laga kraft, om inte annat följer av 17 §.

Upphörande av verkställigheten

17 § Verkställigheten i Sverige ska upphöra om

1. den utfärdande staten har återkallat begäran om erkännande och verkställighet,
2. den utfärdande staten har meddelat den dömde nåd eller amnesti,
3. det i den utfärdande staten har meddelats ett beslut, som enligt lagen i den staten medför att påföljden inte längre får verkställas, eller
4. den dömde har avvikit från verkställigheten och rätten att verkställa påföljden ska återgå till den utfärdande staten.

Specialitetsprincipen

18 § En person som överförs till Sverige enligt denna lag får inte i Sverige åtalas, dömas eller på annat sätt berövas sin frihet för något annat brott som begicks före överförandet än det brott för vilket personen överförs. Detta gäller dock inte om

1. den dömde haft möjlighet att lämna Sverige inom fyrtiofem dagar efter sitt slutliga frigivande men inte gjort detta eller har återvänt hit efter att ha lämnat Sverige,
2. brottet inte kan leda till fängelse eller annan frihetsberövande påföljd,
3. den dömde har samtyckt till överförandet,
4. den dömde har efter överförandet förklarat sig avstå från specialitetsbestämmelsen med avseende på specifika gärningar som begåtts före överförandet, eller
5. den utfärdande staten har lämnat tillstånd till åtgärden.

Vid framställning om tillstånd från den utfärdande staten enligt första stycket 5 ska 17 § andra stycket förordningen (2003:1178) om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder tillämpas.

4 kap. Övriga bestämmelser

Offentligt biträde

1 § Offentligt biträde ska i ett ärende enligt denna lag förordnas för den dömde, om det inte måste antas att behov av biträde saknas.

Överklagande

2 § Den behöriga myndighetens beslut enligt 2 kap. 8 och 10 §§ samt 3 kap. 11 § får överklagas till Stockholms tingsrätt.

3 § För rättens prövning gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte annat följer av denna lag.

4 § Ska en frihetsberövande påföljd som utdömts i en annan medlemsstat verkställas i Sverige enligt denna lag, får åtal för gärning, som påföljden avser, inte i något fall väckas här i landet.

Transport av den dömd

5 § Om en svensk dom ska verkställas i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen, ska Kriminalvården se till att den dömd förs till den stat där påföljden ska verkställas.

Om en utländsk dom ska verkställas i Sverige, ska Kriminalvården se till att den dömd förs hit.

Vid verkställighet enligt första och andra styckena får Kriminalvården begära hjälp av polismyndigheten.

Vid verkställighet enligt första stycket får polismyndigheten, om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, omhänderta och ta i försvar den dömd, dock längst under fyrtioåtta timmar.

Tillstånd till transport genom Sverige

6 § Begärs tillstånd till transport genom Sverige av en dömd person som enligt rambeslutet ska överföras till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen, ska Rikspolisstyrelsen bevilja sådant tillstånd och ange under vilka villkor transporten får ske.

Har tillstånd meddelats enligt första stycket får polismyndigheten, om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, omhänderta och ta i förvar den som överförs, dock längst under fyrtioåtta timmar.

För flygtransport utan planerad mellanlandning i Sverige krävs inte något tillstånd enligt första stycket. Om en oplanerad mellanlandning sker, får polismyndigheten, om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, omhänderta och ta i förvar den som överförs, dock längst till dess en begäran om tillstånd till transport har prövats. Om tillstånd till transport inte begärs inom sjuttioåtta timmar från landningen, ska personen omedelbart friges.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.
 2. Lagen tillämpas inte vid handläggningen av ett ärende om överförande av internationell straffverkställighet enligt lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom, om ärendet har inletts före ikraftträdandet.
 3. Lagen ska inte tillämpas i förhållande till en medlemsstat inom Europeiska unionen som när ärendet inleds inte genomfört rådets rambeslut 2008/909/RIF om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder.

Bilaga

Gärningar som avses i 3 kap. 5 § första stycket 1 i lagen.

1. Deltagande i en kriminell organisation
2. Terrorism
3. Människohandel
4. Sexuellt utnyttjande av barn samt barnpornografi
5. Olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen
6. Olaglig handel med vapen, ammunition och sprängämnen
7. Korruption
8. Bedrägeri, inbegripet bedrägeri som riktar sig mot Europeiska gemenskapernas ekonomiska intressen enligt konventionen av den 26 juli 1995 om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen
9. Tvätt av vinning av brott
10. Penningförfalskning, inklusive förfalskning av euron
11. IT-brottslighet
12. Miljöbrott, inbegripet olaglig handel med hotade djurarter och hotade växtarter och växtsorter
13. Hjälptillstånd till olovlig inresa och olovlig vistelse
14. Mord och grov misshandel
15. Olaglig handel med mänskliga organ och vävnader
16. Människorov, olaga frihetsberövande och tagande av gisslan
17. Rasism och främlingsfientlighet
18. Organiserad stöld eller väpnat rån
19. Olaglig handel med kulturföremål, inbegripet antikviteter och konstverk
20. Svindleri
21. Beskyddarverksamhet och utpressning
22. Förfalskning och piratkopiering
23. Förfalskning av administrativa dokument och handel med sådana förfalskningar
24. Förfalskning av betalningsmedel
25. Olaglig handel med hormonpreparat och andra tillväxsubstanser
26. Olaglig handel med nukleära eller radioaktiva ämnen
27. Handel med stulna fordon
28. Våldtäkt
29. Mordbrand
30. Brott som omfattas av den internationella brottmålsdomstolens behörighet
31. Kapning av flygplan eller fartyg
32. Sabotage

Förslag till lag om ändring i brottsbalken (1962:700)

Prop. 2014/15:29
Bilaga 4

Härigenom föreskrivs att 34 kap. 18 § brottsbalken (1962:700) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

34 kap.

18 §¹

Uppkommer fråga om överlämnande eller utlämning till Sverige för verkställighet av dom, varigenom någon dömts till fängelse som gemensam påföljd för två eller flera brott, och kan överlämnande eller utlämning enligt den främmande statens lagstiftning *ej* ske för alla brotten, *skall* domstol, efter anmälan av åklagare, undanröja den gemensamt *ådömda* påföljden och döma till påföljd för den brottsligheten, för vilken överlämnande eller utlämning kan äga rum.

Vad som *föreskrives* i första stycket *skall* även gälla, då fråga uppkommer att svensk brottmålsdom, som avser två eller flera brott, *skall* verkställas utomlands i enlighet med *lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom eller lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet*, och hinder mot verkställighet föreligger enligt den *främmande* statens lagstiftning såvitt avser något eller några av brotten

Uppkommer fråga om överlämnande eller utlämning till Sverige för verkställighet av dom, varigenom någon dömts till fängelse som gemensam påföljd för två eller flera brott, och kan överlämnande eller utlämning enligt den främmande statens lagstiftning *inte* ske för alla brotten, *ska* domstol, efter anmälan av åklagare, undanröja den gemensamt *utdömda* påföljden och döma till påföljd för den brottsligheten, för vilken överlämnande eller utlämning kan äga rum.

Vad som *föreskrivs* i första stycket *ska* även gälla, då fråga uppkommer att svensk brottmålsdom, som avser två eller flera brott, *ska* verkställas utomlands i enlighet med *lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet, lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen eller lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet*, och hinder mot verkställighet föreligger enligt den *verkställande* statens lagstiftning såvitt avser något eller några av brotten.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

¹ Senaste lydelse 2003:1157.

Prop. 2014/15:29
Bilaga 4

2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden om överförande av straffverkställighet som har inletts före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

Prop. 2014/15:29
Bilaga 4

Härigenom föreskrivs att 5 och 10 §§ lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

I Danmark, Finland, Island eller Norge meddelad dom, varigenom dömts i Danmark till fängelse eller häfte, i Finland till tukthus eller fängelse, i Island till fängelse eller vardhald och i Norge till fängelse eller hefte, *må* på begäran verkställas här i riket, om den dömda när verkställigheten *skall* ske är svensk medborgare eller har hemvist i Sverige. Uppehåller han sig här i riket, *må* även *eljest* domen verkställas här, om det med hänsyn till omständigheterna *finnes* lämpligt.

I Danmark, Finland, Island eller Norge meddelad dom, varigenom dömts i Danmark till fängelse eller häfte, i Finland till tukthus eller fängelse, i Island till fängelse eller vardhald och i Norge till fängelse eller hefte, *får* på begäran verkställas här i riket, om den dömda när verkställigheten *ska* ske är svensk medborgare eller har hemvist i Sverige. Uppehåller han *eller hon* sig här i riket, *får* även *annars* domen verkställas här, om det med hänsyn till omständigheterna *bedöms* lämpligt.

I lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen finns bestämmelser om verkställighet av frihetsberövande påföljder i vissa fall.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

Förslag till lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister

Härigenom föreskrivs att 14 § lagen (1998:620) om belastningsregister ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §

Uppgifter om den som avses med ett beslut om överflyttning *skall* lämnas till den stat från eller till vilken överflyttning har skett

1. om verkställighet av annan påföljd än böter har förts hit från Danmark, Finland, Island eller Norge eller till någon av dessa stater härifrån,

2. i fråga om anteckning som gjorts rörande tillämpningen av 14 eller 21 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. *och*

3. om verkställighet av påföljd har förts hit från en annan stat eller till någon annan stat härifrån enligt *lagen (1972:269) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom* eller *lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet*.

Uppgifter om den som avses med ett beslut om överflyttning *ska* lämnas till den stat från eller till vilken överflyttning har skett

2. i fråga om anteckning som gjorts rörande tillämpningen av 14 eller 21 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.,

3. om verkställighet av påföljd har förts hit från en annan stat eller till någon annan stat härifrån enligt *lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet* eller *lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet*, och

4. *om verkställighet av påföljd har förts hit från en annan stat eller till någon annan stat härifrån enligt lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen eller lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen.*

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden om överförande av straffverkställighet som har inletts före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i lagen (2000:343) om internationellt polisiärt samarbete

Prop. 2014/15:29
Bilaga 4

Härigenom föreskrivs att 8 § lagen (2000:343) om internationellt polisiärt samarbete ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §¹

En person som har omhändertagits enligt 6 § får tas i förvar av en svensk polismyndighet under högst sex timmar, tid mellan midnatt och klockan nio på morgonen oräknad. Därefter ska personen omedelbart frigges, om det inte har kommit in en begäran om en åtgärd som avses i

1. 23 § lagen (1957:668) om utlämning för brott,

2. 1 kap. 2 § lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder,

3. 25 c eller 25 d § lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom, 3. 3 kap. 10 eller 11 § lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet,

4. 5 a eller 5 b § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.,

5. 8 § lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling, om framställningen kommer från en dansk myndighet,

6. 6 § lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt,

7. 6 § lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen, eller

8. 1 kap. 3 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

*9. 3 kap. 10 § lagen (2014:000)
om erkännande och verkställighet
av frihetsberövande påföljder
inom Europeiska unionen.*

En svensk polisman får, i avvaktan på en framställning om sådan åtgärd som avses i 4 kap. 19 § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål, ta i beslag föremål som har omhändertagits enligt 7 § enligt de förutsättningar som gäller för en motsvarande åtgärd enligt rättegångsbalken eller annan lag eller författning.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden om överförande av straffverkställighet som har inletts före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2011:1173.

Förslag till lag om ändring i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder
dels att 7 kap. 3–8 §§ ska upphöra att gälla
dels att 7 kap 1 och 2 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

1 §

Har rätten med stöd av 2 kap. 6 § avslagit en begäran om överlämnande, *skall* den ansvariga myndigheten i Sverige besluta om överförande av verkställigheten av påföljden hit, om inte den utfärdande medlemsstaten motsätter sig det.

Den ansvariga myndigheten får besluta att den eftersökte skall tas i förvar av polismyndigheten i avvaktan på ett beslut som sägs i första stycket. Den eftersökte får tas i förvar om det behövs för att verkställigheten av påföljden skall kunna påbörjas i Sverige.

Har rätten med stöd av 2 kap. 6 § avslagit en begäran om överlämnande, *ska* den behöriga myndigheten i Sverige *som framgår i 1 kap. 6 § lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen* besluta om överförande av verkställigheten av påföljden hit, om inte den utfärdande medlemsstaten motsätter sig det.

Vid överförande av verkställigheten av en frihetsberövande påföljd till Sverige enligt första stycket tillämpas lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, med undantag av 3 kap. 1–6 §§.

2 §

När någon som har överlämnats från Sverige *skall* återföras i enlighet med ett sådant villkor som avses i 3 kap. 2 §, *skall* den ansvariga myndigheten i Sverige besluta om överförande av verkställigheten av påföljden hit.

Om återförandet sker innan den ansvariga myndigheten har fattat

När någon som har överlämnats från Sverige *ska* återföras i enlighet med ett sådant villkor som avses i 3 kap. 2 §, *ska* den behöriga myndigheten i Sverige *som framgår i 1 kap. 6 § lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen* besluta om överförande av verkställigheten av påföljden hit.

Vid överförande av verkställigheten av en frihetsberövande

sitt beslut, får den myndigheten besluta att den som har återförts skall tas i förvar av polismyndigheten i avvaktan på beslutet. Den som har återförts får tas i förvar om det behövs för att verkställigheten av påföljden skall kunna påbörjas i Sverige.

påföljd till Sverige enligt första stycket tillämpas lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, med undantag av 3 kap. 1–6 §§

Prop. 2014/15:29
Bilaga 4

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.
2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden om överförande av straffverkställighet som har inletts före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1165) överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 3 § lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

3 §

Om den påföljd som ska verkställas i Sverige inte omfattas av 5 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. ska den ansvariga myndigheten tillämpa 7 kap. 3–6 §§ lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

Om den påföljd som ska verkställas i Sverige inte omfattas av 5 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. ska den ansvariga myndigheten tillämpa 3 kap. 13–17 §§ och 4 kap. 4 § lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.
 2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden om överförande av straffverkställighet som har inletts före ikraftträdandet.

Förteckning över remissinstanserna

Prop. 2014/15:29

Bilaga 5

Följande remissinstanser har beretts tillfälle att lämna remissyttrande: Riksdagens ombudsmän, Svea hovrätt, Hovrätten över Skåne och Blekinge, Kammarrätten i Jönköping, Stockholms tingsrätt, Nacka tingsrätt, Linköpings tingsrätt, Malmö tingsrätt, Förvaltningsrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Linköping, Justitiekanslern, Domstolsverket, Åklagarmyndigheten, riksåklagarens kansli, Ekobrottsmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Säkerhetspolisen, Kriminalvården, Tullverket, Migrationsverket, Statens institutionsstyrelse, Socialstyrelsen, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Datainspektionen, Brottsförebyggande rådet, Brottsoffermyndigheten, Folke Bernadotteakademin, Övervakningsnämnden i Uppsala, Övervakningsnämnden i Göteborg, Sveriges Kommuner och Landsting, Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet, Juridiska fakultetsnämnden vid Lunds universitet, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Domareförbund, Föreningen Sveriges Kronofogdar, Amnesty International, Civil Rights Defenders (tid. Svenska Helsingforskommittén för mänskliga rättigheter) och Riksförbundet Kriminellas Revansch I Samhället.

Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

Förslag till lag (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs¹ följande.

1 kap. Allmänna bestämmelser

Lagens innehåll och tillämplighet

1 § Genom denna lag genomförs rådets rambeslut 2008/909/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen (rambeslutet).

2 § Denna lag gäller inte i förhållande till Danmark och Finland om lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. är tillämplig.

3 § Om en medlemsstat till följd av ett särskilt beslut upphör att tillämpa rambeslutet, gäller inte denna lag i förhållande till den staten.

Definition av en svensk dom på frihetsberövande påföljd

4 § Med en svensk dom på frihetsberövande påföljd avses i denna lag en dom eller ett slutligt beslut

1. som har meddelats av en svensk domstol,
2. som avser fängelse, överlämnande till rättspsykiatrisk vård eller sluten ungdomsvård, och
3. som har fått laga kraft.

Definition av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd

5 § Med en utländsk dom på frihetsberövande påföljd avses i denna lag ett avgörande

1. som har meddelats efter ett straffrättsligt förfarande av en domstol i en medlemsstat inom Europeiska unionen,

¹ Jfr rådets rambeslut 2008/909/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen, i lydelsen enligt rådets rambeslut 2009/299/RIF.

2. som avser fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd under en begränsad eller obegränsad tid på grund av en gärning som är straffbar i den medlemsstaten, och
3. som har fått laga kraft.

Föreskrifter om tillämpningen av denna lag

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av denna lag.

2 kap. Erkännande och verkställighet av en svensk dom på frihetsberövande påföljd i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen

Förutsättningar för att översända en svensk dom

Grundläggande krav

1 § En dom på frihetsberövande påföljd får sändas över till en annan medlemsstat för att där erkännas och verkställas

1. om den dömde befinner sig i den andra medlemsstaten eller i Sverige,

2. om förutsättningarna i 2 och 3 §§ är uppfyllda,

3. om den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs dit, och

4. om det i övrigt är lämpligt.

Om mindre än sex månader av påföljden återstår att avtjäna vid tidpunkten för översändandet av domen, får den sändas över endast om särskilda skäl talar för att verkställigheten kommer att överföras till den andra medlemsstaten.

Den andra statens medgivande

2 § En dom får sändas över enligt 1 § om den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten lämnat sitt medgivande till att domen sänds över dit.

Medgivande enligt första stycket krävs inte om den dömde är

1. medborgare och bosatt i den andra medlemsstaten,

2. medborgare i den andra medlemsstaten och kommer att utvisas dit efter det att påföljden har verkställts med stöd av ett beslut om utvisning på grund av brott enligt 8 a kap. utlänningslagen (2005:716), eller

3. bosatt och har vistats lagligt utan avbrott under minst fem år i den andra medlemsstaten.

För att en dom ska få sändas över med stöd av andra stycket 3 ska den andra medlemsstaten ha anmält att ett medgivande till att sända över domen i dessa fall inte krävs.

Den dömdes samtycke

3 § En dom får sändas över enligt 1 § om den dömde samtyckt till att domen översänds.

Samtycke enligt första stycket krävs inte om den dömde

1. är medborgare och bosatt i den andra medlemsstaten,
2. kommer att utvisas till den andra medlemsstaten efter det att påföljden har verkställts med stöd av ett beslut om utvisning på grund av brott enligt 8 a kap. utlänningslagen (2005:716), eller
3. har flytt eller på annat sätt återvänt till den andra medlemsstaten i syfte att undandra sig verkställighet av den svenska domen.

Förfarandet

4 § Kriminalvården prövar om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda och beslutar om en dom på frihetsberövande påföljd ska sändas över till en annan medlemsstat för att där erkännas och verkställas.

5 § Om den dömden befinner sig i Sverige, ska Kriminalvården, innan beslut fattas enligt 4 §, fråga den dömden om hans eller hennes inställning till att domen sänds över till den andra medlemsstaten. Den dömden ska upplysas om innebörden av att ett samtycke lämnas.

Om den dömden befinner sig i den andra medlemsstaten, bör han eller hon om möjligt tillfrågas enligt första stycket. Om den dömdes samtycke krävs enligt 3 §, ska Kriminalvården hos den andra statens behöriga myndighet begära hjälp med att inhämta ett sådant samtycke.

En återkallelse av ett samtycke ska beaktas om den görs innan Kriminalvårdens beslut om att sända över domen har fått laga kraft.

6 § Kriminalvården ska sända över domen till en behörig myndighet i den andra medlemsstaten. Domen får inte samtidigt sändas över till mer än en medlemsstat.

Tvångsmedel

7 § Om den dömden befinner sig i den andra medlemsstaten, får Kriminalvården begära att den staten anhåller den dömden eller vidtar någon annan åtgärd för att säkerställa att han eller hon stannar kvar på dess territorium, i avvaktan på den statens beslut om att erkänna och verkställa domen.

Upphävande av beslut om översändande av en dom

8 § Kriminalvården får upphäva beslutet om att sända över en dom enligt 4 § fram till dess verkställigheten påbörjas i den andra staten.

9 § Kriminalvården ska genast upphäva beslutet om att sända över en dom enligt 4 § om påföljden har bortfallit enligt svensk lag eller inte längre kan verkställas till följd av ett beslut av en svensk myndighet. Detta ska ske även om verkställigheten har påbörjats i den andra staten.

Verkställighet i Sverige

10 § Om verkställigheten av den påföljd som avses i domen pågår i Sverige när den sänds över till den andra medlemsstaten för att där

erkänns och verkställas, får verkställigheten fortsätta här till dess den dömde transporteras till den andra staten enligt 12 §.

Om den dömde, efter det att domen har sänts över till den andra staten, häktas i ett annat mål, tillämpas 9 § lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m.

Om Kriminalvården enligt 8 § har upphävt ett beslut om att sända över en dom eller om en behörig myndighet i den andra medlemsstaten beslutat att inte erkänna och verkställa domen, får verkställighet av påföljden fortsätta eller påbörjas i Sverige. Detsamma gäller om myndigheten i den andra staten har underrättat Kriminalvården om att verkställighet av andra skäl inte kan äga rum i den staten.

Överförande av den dömde

11 § Den dömde ska överföras till den andra medlemsstaten så snart som möjligt eller senast inom trettio dagar efter den statens beslut att erkänna domen och verkställa påföljden.

Om det finns särskilda skäl, får överförandet ske vid en senare tidpunkt än vad som sägs i första stycket.

Transport av den dömde

12 § Kriminalvården ska se till att den dömde transporteras till den medlemsstat där påföljden ska verkställas. Kriminalvården får begära hjälp av Polismyndigheten.

Om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, får Polismyndigheten ta den dömde i förvar, dock längst under fyrtioåtta timmar.

Specialitetsprincipen

13 § Om en dömd person har överförts till en annan medlemsstat enligt denna lag och en behörig myndighet i den staten gör en framställning om tillstånd att åtala, döma eller på annat sätt beröva den dömde personens frihet för ett annat brott som begåtts före överförandet, än det brott för vilket han eller hon överförts, tillämpas 6 kap. 8 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, om inte annat följer av denna lag.

Tingsrätten ska meddela beslut senast trettio dagar efter det att framställningen tagits emot.

Första och andra styckena tillämpas även om en framställning om tillstånd görs efter det att en dom har sänts över för erkännande och verkställighet enligt 6 § men innan den andra staten har beslutat i frågan.

Översändande av en dom till följd av en europeisk eller nordisk arresteringsorder

14 § Om ett överlämnande till Sverige för lagföring har skett enligt rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna, och överlämnandet har ägt rum på villkor att den som överlämnas återförs till den andra medlemsstaten för att där verkställa en, med anledning av

överlämnandet, i Sverige utdömd frihetsberövande påföljd tillämpas 6 och 9–12 §§.

Om en ansökan om överlämnande till Sverige för verkställighet av en frihetsberövande påföljd enligt det rambeslut som anges i första stycket har avslagits på den grunden att den andra medlemsstaten övertar verkställigheten av påföljden tillämpas 6 och 9 §§ samt 10 § tredje stycket. Detsamma gäller vid avslag på ett sådant överlämnande enligt konventionen av den 15 december 2005 om överlämnande mellan de nordiska staterna på grund av brott.

3 kap. Erkännande och verkställighet av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd i Sverige

Skyldighet att erkänna och verkställa en utländsk dom

1 § En utländsk dom på frihetsberövande påföljd som sänds över från en annan medlemsstat ska erkännas och verkställas i Sverige om förutsättningarna i 2 och 3 §§ är uppfyllda och inte annat följer av 4 §.

Förutsättningar för att ta emot en utländsk dom

Anknytning till Sverige

2 § För att en dom ska få erkännas och verkställas här krävs att den dömde befinner sig i den andra staten eller i Sverige och

1. är svensk medborgare och bosatt i Sverige,
2. är svensk medborgare och kan komma att avvisas eller utvisas hit efter verkställigheten av påföljden till följd av domen,
3. är bosatt och har vistats lagligt utan avbrott under minst fem år i Sverige och kommer att få behålla sin uppehållsrätt eller sitt permanenta uppehållstillstånd, eller
4. Kriminalvården har medgett att domen sänds över till Sverige.

Vad som sägs i första stycket 3 gäller endast om den andra medlemsstaten har anmält att ett medgivande från den staten till att sända över en dom inte krävs i motsvarande fall.

Kriminalvården ska lämna ett medgivande enligt första stycket 4 om den dömdes sociala återanpassning underlättas av ett överförande av verkställigheten till Sverige och det i övrigt framstår som lämpligt.

Den dömdes samtycke

3 § För att en dom ska få erkännas och verkställas här krävs även att den dömde har samtyckt till att domen sänds över till Sverige.

Samtycke enligt första stycket krävs dock inte om den dömde

1. är svensk medborgare och bosatt i Sverige,
2. kan komma att avvisas eller utvisas till Sverige efter verkställigheten av påföljden till följd av domen, eller
3. har flytt eller på annat sätt återvänt till Sverige på grund av det straffrättsliga förfarandet mot honom eller henne i den andra staten eller efter det att domen meddelades.

Hinder mot erkännande och verkställighet

4 § En utländsk dom på frihetsberövande påföljd får inte erkännas och verkställas i Sverige

1. om mindre än sex månader av påföljden återstår att avtjäna när domen tas emot av Kriminalvården,

2. om den gärning som påföljden avser inte motsvarar brott enligt svensk lag och det inte är fråga om en sådan gärning som finns angiven i bilagan till denna lag och för vilken det i den andra statens lagstiftning är föreskrivet en frihetsberövande påföljd i tre år eller mer,

3. om den gärning som påföljden avser helt eller delvis har begåtts i Sverige och inte motsvarar brott enligt svensk lag eller om en tillämpning av 35 kap. 8–10 §§ brottsbalken skulle innebära att påföljden bortfallit,

4. om det för samma gärning som påföljden avser har meddelats en fällande dom i Sverige eller i en annan stat och domen fått laga kraft och den påföljden har avtjänats, är under verkställighet eller inte längre kan verkställas enligt lagen i den stat som meddelat domen,

5. om den dömde vid tidpunkten för brottet inte fyllt femton år,

6. om verkställighet i Sverige inte skulle vara förenlig med bestämmelser om immunitet,

7. om domen har meddelats efter en förhandling där den dömde inte var personligen närvarande och det inte har bekräftats i intyget som avses i 6 § att något av rambeslutets villkor i artikel 9.1 i är uppfyllt,

8. om påföljden omfattar en åtgärd som innebär psykiatrisk vård eller hälso- och sjukvård eller annan frihetsberövande åtgärd som inte kan verkställas här, eller

9. om den andra staten inte har lämnat Sverige tillstånd till att åtala, döma eller på annat sätt beröva den dömde friheten för annan gärning än den som avses i domen och som begicks före översändandet av domen.

5 § Om det med hänsyn till den dömdes personliga förhållanden och omständigheterna i övrigt finns särskilda skäl, får en utländsk dom på frihetsberövande påföljd, trots hinder enligt 4 §, erkännas och verkställas i Sverige.

Hur förfarandet inleds

Översändandet av domen och intyget

6 § En utländsk dom som sänds över för erkännande och verkställighet ska sändas skriftligen till Kriminalvården. Domen ska åtföljas av ett intyg som är upprättat i enlighet med bilaga I till rambeslutet.

Domen och intyget ska sändas över genom post, bud eller telefax eller, efter överenskommelse i det enskilda fallet, på annat sätt.

Intyget ska vara skrivet på svenska, danska, norska eller engelska eller åtföljas av en översättning till något av dessa språk.

Brister i intyget och avsaknad av domen

7 § Om intyget saknas eller till form eller innehåll är så bristfälligt att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om erkännande och verkställighet, ska Kriminalvården ge den behöriga

myndigheten i den andra staten möjlighet att inom viss tid komma in med komplettering. Detsamma gäller om den utländska domen saknas.

Om de brister som anges i första stycket kvarstår efter den tid som angetts, får beslut fattas om att inte erkänna och verkställa den utländska domen.

Beslut om erkännande och verkställighet

Beslutande myndighet

8 § Kriminalvården prövar om en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska erkännas och verkställas i Sverige enligt denna lag.

Verkställbarhetsförklaring

9 § Om den utländska domen om frihetsberövande påföljd är verkställbar i Sverige, ska Kriminalvården besluta om att verkställighet kan ske (verkställbarhetsförklaring).

Av verkställbarhetsförklaringen ska det framgå

1. vilken påföljd som ska verkställas i Sverige och dess längd samt, i förekommande fall, om anpassning har skett med stöd av 12 § första stycket 1, eller

2. om domen enligt 12 § första stycket 2 ska överlämnas för att en ny påföljd ska bestämmas.

Tidsfrister

10 § Ett beslut om erkännande och verkställighet ska meddelas senast inom trettio dagar efter det att Kriminalvården enligt 6 § tagit emot den utländska domen. Om Kriminalvården har begärt in komplettering enligt 7 § eller om domen ska översättas, ska fristen på trettio dagar börja löpa efter det att kompletteringen eller översättningen kommit in till myndigheten.

Kriminalvården får, om det finns särskilda skäl, meddela sitt beslut vid en senare tidpunkt än vad som anges i första stycket.

Delvis erkännande och verkställighet

11 § Om den utländska domen om frihetsberövande påföljd avser flera brott och hinder mot erkännande och verkställighet enligt 4 § finns avseende något eller några av brotten, får den utländska domen delvis erkännas och verkställas i Sverige när det gäller resterande brott. Detta gäller endast om det framgår av domen eller på annat sätt vilken del av påföljden som avser detta eller dessa resterande brott.

Anpassning av påföljden

När anpassning kan ske

12 § Om den frihetsberövande påföljden i den utländska domen behöver anpassas för att kunna verkställas i Sverige, ska Kriminalvården

1. meddela föreskrifter avseende påföljdens art eller längd, eller

2. överlämna åt Åklagarmyndigheten att göra en ansökan hos tingsrätten om att en ny påföljd ska bestämmas.

Föreskrifter enligt första stycket 1 får meddelas endast om anpassningen av påföljden är av enklare slag.

En utländsk dom på frihetsberövande påföljd får, med hänsyn till dess art, endast anpassas till fängelse, överlämnande till rättspsykiatrisk vård eller sluten ungdomsvård.

En frihetsberövande påföljd som har anpassats enligt första stycket får inte bli strängare än den ursprungliga frihetsberövande påföljden.

Föreskrifter om påföljdens längd

13 § Föreskrifter enligt 12 § första stycket 1 om påföljdens längd ska meddelas om påföljden är begränsad i tiden och

1. ska verkställas i Sverige som fängelse och dess längd överstiger arton år, eller

2. ska verkställas i Sverige som sluten ungdomsvård och dess längd överstiger fyra år.

I fall som avses i första stycket 1 ska påföljdens längd bestämmas till arton år. I fall som avses i första stycket 2 ska påföljdens längd bestämmas till fyra år.

Bestämmande av ny påföljd

14 § I fall som avses i 12 § första stycket 2 ska rätten bestämma en ny påföljd som så nära som möjligt motsvarar den utländska påföljden, avseende såväl dess art som dess längd. Rätten får bestämma en påföljd som är lindrigare än den lindrigaste påföljden som enligt svensk rätt kan följa på brottet eller brotten. Vid bestämmandet av en ny påföljd ska rätten inte pröva om den dömda har begått den aktuella gärningen.

För rättens handläggning tillämpas rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål, om inte annat följer av denna lag. Rättens avgörande av saken sker genom dom.

Tvångsmedel

Den dömda befinner sig i Sverige

15 § En dömd person får på begäran av en behörig myndighet i den andra staten anhållas av åklagare om det finns risk att han eller hon avviker eller på annat sätt undandrar sig verkställighet i Sverige enligt denna lag.

Den som inte har fyllt femton år får inte anhållas. Den som inte har fyllt arton år får anhållas endast om det finns synnerliga skäl.

Om det finns skäl för anhållande enligt första stycket men det är tillräckligt att den dömda meddelas reseförbud eller att det beslutas om anmälningsskyldighet, ska en sådan åtgärd beslutas i stället för anhållande. I fall som avses i 24 kap. 4 § rättegångsbalken ska övervakning ersätta ett anhållande.

16 § När den dömda har gripits, anhållits, meddelats reseförbud eller föreskrivits anmälningsskyldighet tillämpas de regler som gäller vid motsvarande åtgärd enligt rättegångsbalken, om inte annat följer av denna lag. Vad som sägs i rättegångsbalken om offentlig försvarare ska tillämpas i fråga om offentligt biträde.

För de tvångsmedel som anges i första stycket och för rättsens beslut om häktning, gäller de förutsättningar som anges i 15 §. Vad som sägs i rättegångsbalken om tid för väckande av åtal ska inte tillämpas.

17 § Beslut enligt 15 § får meddelas även efter det att domen sänts över enligt 6 § eller efter Kriminalvårdens beslut enligt 9 §.

Beslut om tvångsmedel gäller till dess den utländska påföljden börjat verkställas i Sverige, om beslutet inte upphävs dessförinnan.

18 § Åklagare eller rätten ska upphäva ett beslut om tvångsmedel om inte den utländska domen tagits emot av Kriminalvården inom fyrtio dagar från det att den dömde anhölls eller häktades eller någon annan åtgärd enligt 15 § beslutades.

Åklagaren eller rätten ska också upphäva ett beslut om anhållande eller häktning om ett fortsatt frihetsberövande skulle vara oskäligt med hänsyn till den tid som frihetsberövandet pågått och den påföljd som utdömts.

Bestämmande av ny påföljd

19 § Vid bestämmande av ny frihetsberövande påföljd enligt 12 § första stycket 2 får 24 och 25 kap. rättegångsbalken tillämpas.

Transport av den dömde

20 § Kriminalvården ska ansvara för transporten av den dömde i Sverige. Kriminalvården får begära hjälp av Polismyndigheten.

Verkställigheten i Sverige

Tillämpliga regler

21 § Verkställighet i Sverige ska ske enligt vad som gäller vid verkställighet av fängelse, slutet ungdomsvård eller överlämnande till rättspsykiatrisk vård, om inte annat följer av denna lag.

Verkställighet får ske även om påföljden är strängare än vad som enligt svensk lag hade kunnat följa på brottet eller brotten.

Den tid som den dömde varit frihetsberövad i den andra staten och i Sverige med anledning av de brott som påföljden avser ska tillgodoräknas honom eller henne vid verkställigheten.

Villkorlig frigivning

22 § Kriminalvården får besluta om villkorlig frigivning vid en tidigare tidpunkt än vad som föreskrivs i 26 kap. 6 § brottsbalken om den dömde annars kommer att vara frihetsberövad under en väsentligt längre tid i Sverige än om verkställighet hade skett i den andra staten.

Upphävande av verkställbarhetsförklaring

23 § En verkställbarhetsförklaring ska upphävas

1. om den andra staten har återkallat domen och intyget och verkställigheten ännu inte har påbörjats i Sverige,

2. om den andra staten har meddelat den dömde nåd eller amnesti eller annat beslut som enligt lagen i den staten medför att påföljden inte längre får verkställas,

3. om den dömde har avvikit från verkställigheten och Kriminalvården har underrättat behörig myndighet i den andra staten, eller

4. om en ny påföljd enligt 14 § inte har kunnat bestämmas.

Beslut om upphävande av en verkställbarhetsförklaring enligt första stycket 1–3 meddelas av Kriminalvården. I fall som avses i första stycket 4 beslutar rätten om upphävande. Om verkställbarhetsförklaringen har upphävts enligt första stycket 2 eller 3, ska en påbörjad verkställighet upphöra.

Specialitetsprincipen

24 § En dömd person som överförs till Sverige enligt denna lag får inte här åtalas, dömas eller på annat sätt berövas sin frihet för något annat brott som begicks före överförandet än det brott för vilket han eller hon överförs.

Första stycket gäller inte om

1. den dömde efter det han eller hon blivit villkorligt frigiven haft möjlighet att lämna Sverige, men inte gjort det inom fyrtiofem dagar eller återvänt hit efter att först ha lämnat Sverige,

2. brottet eller brotten inte kan leda till fängelse eller annan frihetsberövande påföljd,

3. den dömde har samtyckt till översändandet av domen,

4. den dömde efter överförandet uttryckligen har avstått från det skydd som avses i första stycket med avseende på specifika brott som begåtts före överförandet, eller

5. den andra staten har lämnat sitt tillstånd till åtgärden.

Överförande av verkställighet till Sverige till följd av en europeisk eller nordisk arresteringsorder

25 § I 7 kap. lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder och 6 kap. lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder finns bestämmelser om överförande av verkställighet till Sverige till följd av en begäran om överlämnande enligt en europeisk eller nordisk arresteringsorder.

4 kap. Övriga bestämmelser

Offentligt biträde

1 § Offentligt biträde ska i ett ärende enligt denna lag förordnas för den dömde, om det inte kan antas att behov av biträde saknas.

Bestämmelser om överklagande av beslut om offentligt biträde finns i lagen (1996:1620) om offentligt biträde.

Överklagande

2 § Kriminalvårdens beslut får överklagas om myndigheten

1. prövat om en dom på frihetsberövande påföljd ska sändas över till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet enligt 2 kap. 4 §,

2. beslutat enligt 2 kap. 8 § att upphäva ett beslut om att sända över en dom till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet enligt 2 kap. 4 §,

3. prövat om medgivande till att en dom på frihetsberövande påföljd sänds över till Sverige enligt 3 kap. 2 § tredje stycket ska lämnas, eller

4. prövat om verkställbarhetsförklaring ska meddelas enligt 3 kap. 9 §.

Ett överklagande ska ske till den tingsrätt inom vars domkrets den kriminalvårdsanstalt, det häkte, det ungdomshem eller den vårdinrättning finns där den dömda var inskriven när det första beslutet fattades i ett ärende enligt denna lag.

Om andra stycket inte är tillämpligt, ska ett överklagande ske till den tingsrätt där den dömda har sin hemvist. Med den dömdes hemvist förstås den ort där den dömda är folkbokförd.

Om det inte finns någon behörig domstol enligt andra eller tredje stycket, får Kriminalvårdens beslut överklagas till Stockholms tingsrätt.

3 § Vid handläggning i domstol tillämpas lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte annat följer av denna lag.

Om rätten överväger att upphäva den verkställbarhetsförklaring som Kriminalvården meddelat enligt 3 kap. 9 §, ska myndigheten ges tillfälle att yttra sig.

Behörig tingsrätt

4 § Bestämmelserna i 2 § andra stycket om behörig tingsrätt tillämpas även när en ansökan görs om tillstånd enligt 2 kap. 13 § eller när en ny påföljd ska bestämmas enligt 3 kap. 12 § första stycket 2.

Åtalsförbud

5 § Om en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige enligt denna lag, får åtal för den gärning som påföljden avser inte väckas här i landet.

Tillstånd till transport genom Sverige

6 § Begärs tillstånd till transport genom Sverige av en dömd person som enligt rambeslutet ska överföras från en medlemsstat inom Europeiska unionen till en annan medlemsstat för verkställighet av en påföljd där, ska Polismyndigheten genast bevilja sådant tillstånd och ange under vilka villkor transporten får ske.

Om ett sådant tillstånd har beviljats får Polismyndigheten ta den som överförs i förvar, dock längst under 48 timmar, om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras.

Om en oplanerad mellanlandning sker, ska tillstånd till transport begäras. Polismyndigheten får, i avvaktan på en begäran och fram till dess myndigheten prövat en sådan begäran, ta den som överförs i förvar. Om tillstånd till transport inte begärs inom sjuttiofyra timmar från landningen, ska personen omedelbart frigges. Beviljas tillstånd gäller andra stycket.

1. Denna lag träder i kraft den 1 april 2015.
2. Lagen tillämpas inte vid handläggningen av ett ärende om överförande av en frihetsberövande påföljd enligt lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom, om ärendet har inletts före ikraftträdandet.
3. Lagen tillämpas inte vid handläggningen av ett ärende i förhållande till en medlemsstat inom Europeiska unionen som när ärendet inleds inte har genomfört rådets rambeslut 2008/909/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen.
4. Lagen tillämpas inte i förhållande till en medlemsstat inom Europeiska unionen som avgett en förklaring enligt artikel 28.2 i rambeslut 2008/909/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen om att i förhållande till en dom som fått laga kraft före ett visst datum ska rambeslutet inte tillämpas.

Bilaga

Gärningar som avses i 3 kap. 4 § första stycket 2 i lagen.

1. Deltagande i en kriminell organisation
2. Terrorism
3. Människohandel
4. Sexuellt utnyttjande av barn samt barnpornografi
5. Olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen
6. Olaglig handel med vapen, ammunition och sprängämnen
7. Korruption
8. Bedrägeri, inbegripet bedrägeri som riktar sig mot Europeiska gemenskapernas ekonomiska intressen enligt konventionen av den 26 juli 1995 om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen
9. Tvätt av vinning av brott
10. Penningförfalskning, inklusive förfalskning av euron
11. IT-brottslighet
12. Miljöbrott, inbegripet olaglig handel med hotade djurarter och hotade växtarter och växtsorter
13. Hjälptill olovlig inresa och olovlig vistelse
14. Mord och grov misshandel
15. Olaglig handel med mänskliga organ och vävnader
16. Människorov, olaga frihetsberövande och tagande av gisslan
17. Rasism och främlingsfientlighet
18. Organiserad stöld eller väpnat rån
19. Olaglig handel med kulturföremål, inbegripet antikviteter och konstverk
20. Svindleri
21. Beskyddarverksamhet och utpressning
22. Förfalskning och piratkopiering
23. Förfalskning av administrativa dokument och handel med sådana förfalskningar
24. Förfalskning av betalningsmedel
25. Olaglig handel med hormonpreparat och andra tillväxsubstanser
26. Olaglig handel med nukleära eller radioaktiva ämnen
27. Handel med stulna fordon
28. Våldtäkt
29. Mordbrand
30. Brott som omfattas av den internationella brottmålsdomstolens behörighet

Härigenom föreskrivs att 34 kap. 18 § brottsbalken (1962:700) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

34 kap.

18 §¹

Uppkommer fråga om överlämnande eller utlämning till Sverige för verkställighet av dom, varigenom någon dömts till fängelse som gemensam påföljd för två eller flera brott, och kan överlämnande eller utlämning enligt den *främmande* statens lagstiftning *ej* ske för alla brotten, *skall* domstol, efter anmälan av åklagare, undanröja den gemensamt *ådömda* påföljden och döma till påföljd för den brottslighet, för vilken överlämnande eller utlämning kan äga rum.

Vad som *föreskrives* i första stycket *skall* även gälla, då fråga uppkommer om att svensk brottmålsdom, som avser två eller flera brott, *skall* verkställas utomlands i enlighet med lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom eller lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet, och hinder mot verkställighet föreligger enligt den *främmande* statens lagstiftning såvitt avser något eller några av brotten.

Uppkommer fråga om överlämnande eller utlämning till Sverige för verkställighet av dom, varigenom någon dömts till fängelse som gemensam påföljd för två eller flera brott, och kan överlämnande eller utlämning enligt den *andra* statens lagstiftning *inte* ske för alla brotten, *ska* domstol, efter anmälan av åklagare, undanröja den gemensamt *utdömda* påföljden och döma till påföljd för den brottslighet för vilken överlämnande eller utlämning kan äga rum.

Vad som *föreskrivs* i första stycket *ska* även gälla då fråga uppkommer om att svensk brottmålsdom som avser två eller flera brott *ska* verkställas utomlands i enlighet med lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom, *lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen* eller lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet, men det finns hinder mot verkställighet enligt den *andra* statens lagstiftning i fråga om något eller några av brotten.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2015.

¹ Senaste lydelse 2003:1157.

Förslag till lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbetet rörande verkställighet av brottmålsdom

Härigenom föreskrivs att 42 § lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdomar.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag gäller *ej* i fråga om verkställighet eller annan åtgärd som regleras genom lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

42 §

Denna lag gäller *inte* i fråga om verkställighet eller annan åtgärd som regleras genom lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. *eller genom lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.*

Denna lag träder i kraft den 1 april 2015.

Förslag till lag om ändring i lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m.

Prop. 2014/15:29
Bilaga 6

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1974:202) om beräkning av strafftid att det ska införas en ny paragraf, 19 c §, av följande lydelse.

Föreslagen lydelse

19 c §

Den som efter en begäran enligt 2 kap. 7 § lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen har frihetsberövats i en annan medlemsstat men verkställigheten av påföljden därefter påbörjas eller fortsätter i Sverige ska tillgodoräknas den tid som han eller hon har varit frihetsberövad i den andra staten.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2015.

Förslag till lag om ändring i lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård

Härigenom föreskrivs att 10 a § lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Om någon har dömts till sluten ungdomsvård eller om rätten, med tillämpning av 34 kap. 1 § 1 brottsbalken, har förordnat att sådan påföljd ska avse ytterligare brott, ska, i fråga om tillgodoräk- nande av tid för frihetsberövande som verkställighet av påföljden, 19 a och 19 b §§ lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m. tillämpas på motsvarande sätt.

Föreslagen lydelse

10 a §¹

Om någon har dömts till sluten ungdomsvård eller om rätten, med tillämpning av 34 kap. 1 § 1 brottsbalken, har förordnat att sådan påföljd ska avse ytterligare brott, ska, i fråga om tillgodoräk- nande av tid för frihetsberövande som verkställighet av påföljden, 19 a, 19 b och 19 c §§ lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m. tillämpas på motsvarande sätt.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2015.

¹ Senaste lydelse 2011:1172.

Förslag till lag om ändring i lagen (2000:343) om internationellt polisiärt samarbete

Prop. 2014/15:29
Bilaga 6

Häriigenom föreskrivs att 8 § lagen (2000:343) om internationellt polisiärt samarbete ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2014:402

Föreslagen lydelse

8 §

En person som har omhändertagits enligt 6 § får tas i förvar av Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen under högst sex timmar, tiden mellan klockan 24 och 9 oräknad. Därefter ska personen omedelbart friges, om det inte har kommit in en begäran om en åtgärd som avses i

1. 23 § lagen (1957:668) om utlämning för brott,

2. 1 kap. 2 § lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder,

3. 25 c eller 25 d § lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom,

4. 5 a eller 5 b § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.,

5. 8 § lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling, om framställningen kommer från en dansk myndighet,

6. 6 § lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt,

7. 6 § lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen, *eller* 7. 6 § lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen,

8. 1 kap. 3 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder. 8. 1 kap. 3 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, *eller*

9. 3 kap. 15 § lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.

En svensk polisman får, i avvaktan på en framställning om sådan åtgärd som avses i 4 kap. 19 § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål, ta i beslag föremål som har omhändertagits enligt 7 § enligt de förutsättningar som gäller för en motsvarande åtgärd enligt rättegångsbalken eller annan lag eller författning.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2015.

Förslag till lag om ändring i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder¹

att 7 kap. 2–8 §§ ska upphöra gälla, och

att 7 kap. 1 § ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2014:641

Föreslagen lydelse

7 kap.

1 §

Har rätten med stöd av 2 kap. 6 § avslagit en begäran om överlämnande, skall den ansvariga myndigheten i Sverige besluta om överförande av verkställigheten av påföljden hit, om inte den utfärdande medlemsstaten motsätter sig det.

Den ansvariga myndigheten får besluta att den eftersökte skall tas i förvar av Polismyndigheten i avvaktan på ett beslut som sägs i första stycket. Den eftersökte får tas i förvar om det behövs för att verkställigheten av påföljden skall kunna påbörjas i Sverige.

Om rätten med stöd av 2 kap. 6 § avslagit en begäran om överlämnande eller om någon har överlämnats från Sverige på villkor som avses i 3 kap. 2 § att han eller hon ska återföras hit, tillämpas lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, med undantag för 3 kap. 1–5 §§ den lagen. Vid tillämpning av 3 kap. 15 § den lagen krävs inte någon begäran från behörig myndighet i den andra staten för att tvångsmedel ska få användas.

När rätten med stöd av 2 kap. 6 § avslagit en begäran om överlämnande, ska en verkställbarhetsförklaring inte beslutas om den utfärdande medlemsstaten motsätter sig att verkställigheten överförs.

1. Denna lag träder i kraft den 1 april 2015.

2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden som inlets före ikraftträdandet.

3. Lagen tillämpas inte vid handläggningen av ett ärende i förhållande till en medlemsstat inom Europeiska unionen som när ärendet inleds inte har genomfört rådets rambeslut 2008/909/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmåls-

¹ Senaste lydelse av 2 § 2014:641.

domar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen.

Prop. 2014/15:29

Bilaga 6

4. Lagen tillämpas inte i förhållande till en medlemsstat inom Europeiska unionen som avgett en förklaring enligt artikel 28.2 i rambeslut 2008/909/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen om att i förhållande till en dom som fått laga kraft före ett visst datum ska rambeslutet inte tillämpas.

Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder

att 6 kap. 4–6 §§ ska upphöra gälla och

att 6 kap. 1–3 §§ ska ha följande lydelse,

Lydelse enligt SFS 2014:644

Föreslagen lydelse

6 kap.

1 §

Har rätten med stöd av 2 kap. 6 § avslagit en begäran om överlämnande, ska den ansvariga myndigheten i Sverige besluta om överförande av verkställigheten av påföljden hit, om inte den utfärdande staten motsätter sig det.

Den ansvariga myndigheten får besluta att den eftersökte ska tas i förvar av Polismyndigheten i avvaktan på ett beslut om överförande. Den eftersökte får tas i förvar om det behövs för att verkställigheten av påföljden ska kunna påbörjas i Sverige. Ett sådant förvar ska anses som tid under vilken den utdömda påföljden verkställts i anstalt.

Om rätten med stöd av 2 kap. 6 § avslagit en begäran om överlämnande, ska Kriminalvården besluta om överförande av verkställigheten av påföljden hit, om inte den utfärdande staten motsätter sig det.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Om den påföljd som ska verkställas i Sverige omfattas av 5 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. tillämpas 6, 7, 22, 23, 27, 29, 31, 34 och 35 §§ den lagen.

Om den påföljd som ska verkställas i Sverige omfattas av 5 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. tillämpas 5 a, 5 b, 5 c, 6, 7, 22, 23, 27, 29, 31, 34 och 35 §§ den lagen. Vid tillämpning av 5 a § den lagen krävs inte någon begäran från behörig myndighet i den andra staten för att tvångsmedel ska få användas.

3 §

Om den påföljd som ska verkställas i Sverige inte omfattas av 5 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. ska den ansvariga myndigheten tillämpa 7 kap. 3–6 §§ lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

Om den påföljd som ska verkställas i Sverige inte omfattas av 5 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. *tillämpas 3 och 4 kap. lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, med undantag för 3 kap. 1–11 och 23 §§ samt 4 kap. 6 §. Vid tillämpning av 3 kap. 15 § den lagen krävs inte någon begäran från behörig myndighet i den andra staten för att tvångsmedel ska få användas.*

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 april 2015.
 2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden om överförande av straffverkställighet som har inletts före ikraftträdandet.

Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2014-10-08

Närvarande: F.d. justitierådet Lennart Hamberg samt justitieråden Kristina Ståhl och Agneta Bäcklund.

Erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen

Enligt en lagrådsremiss den 4 september 2014 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen,
2. lag om ändring i brottsbalken,
3. lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom,
4. lag om ändring i lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m.,
5. lag om ändring i lagen (1998:603) om verkställighet av slutna ungdomsvård,
6. lag om ändring i lagen (2000:343) om internationellt polisiärt samarbete,
7. lag om ändring i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder,
8. lag om ändring i lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Jonas Brunberg och Peter Lindström.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen

1 kap. 3 §

Enligt den föreslagna bestämmelsen ska lagen inte gälla i förhållande till en medlemsstat som, till följd av ett särskilt beslut, upphör att tillämpa rådets rambeslut 2008/909/RIF. Om lagen på detta sätt upphör att gälla i förhållande till en annan medlemsstat tillämpas i stället i förekommande fall lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom. I lagrådsremissen nämns (s. 43) vissa exempel på när en sådan situation skulle kunna uppstå, t.ex. om en medlemsstats genomförande skulle underkännas av den statens nationella domstol. En reglering av en liknande situation finns i 1 kap. 1 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, där det anges att den lagen inte ska tillämpas i förhållande till en medlemsstat om Europeiska unionen genom ett särskilt beslut har

avbrutit tillämpningen av det där aktuella rambeslutet (prop. 2003/04:7 s. 63 ff, 2003/04:Ju8 s. 20 f).

Prop. 2014/15:29
Bilaga 7

Vilket slags beslut eller därav följande handlande från den andra medlemsstatens sida som ska leda till att den nya lagen inte blir tillämplig gentemot det landet framstår enligt Lagrådets mening inte som helt klart. Bestämmelsen skulle, med anknytning till regleringen i lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, kunna utformas enligt följande:

3 § Om Europeiska unionen genom ett särskilt beslut har avbrutit tillämpningen av rambeslutet i förhållande till en medlemsstat, eller om en medlemsstat har upphört att tillämpa rambeslutet eller den nationella lagstiftning som genomför rambeslutet, gäller inte denna lag i förhållande till den staten.

2 kap. 2 §

Enligt andra stycket punkten 2 kan en dom sändas över till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet om den dömde kommer att utvisas till den medlemsstaten. Bestämmelsen bör, i närmare anslutning till artikel 4.1 b i rambeslutet, kunna utformas enligt följande:

2. medborgare i den andra medlemsstaten och efter verkställigheten av påföljden kommer att utvisas dit till följd av ett i domen meddelat beslut om utvisning enligt 8 a kap. utlänningslagen (2005:716), eller

2 kap. 3 §

Paragrafens andra stycke punkten 2 bör utformas på liknande sätt som ovan föreslagits beträffande 2 kap. 2 § andra stycket 2.

Paragrafens andra stycke punkten 3 bör lämpligen utformas på motsvarande sätt som punkten 3 i föreslagna 3 kap. 3 §, vilket bättre överensstämmer med rambeslutet (artikel 6.2 c).

3 kap. 1 §

Av bestämmelsen följer att erkännande och verkställighet ska ske om förutsättningarna i 2 och 3 §§ är uppfyllda, förutsatt att annat inte följer av 4 §. Eftersom 4 § modifieras av bestämmelsen i 5 §, och det även i 7 § finns en bestämmelse som innebär att beslut får fattas om att inte medge erkännande och verkställighet, kan det vara lämpligt att bestämmelsen i 1 § justeras så att ”inte annat följer av 4 §” ersätts med ”inte annat följer av denna lag”.

3 kap. 2 §

Punkten 2 i paragrafens första stycke kan enligt Lagrådets mening lämpligen formuleras enligt följande:

2. är svensk medborgare och kan till följd av domen komma att avvisas eller utvisas hit efter verkställigheten av påföljden,

Punkten 3 i paragrafens första stycke avser den som är bosatt och har vistats lagligen utan avbrott under minst fem år i Sverige och som ”kommer att få behålla” sin uppehållsrätt eller sitt permanenta

uppehållstillstånd. Om den dömde kan väntas komma att få behålla uppehållsrätten eller uppehållstillståndet är emellertid vid den prövning som här ska göras en fråga för bedömning i förväg. Bestämmelsen bör lämpligen utformas så att där anges att det ”bedöms att han eller hon kommer att få behålla”.

3 kap 3 §

I paragrafens andra stycke punkten 2 bör en omformulering göras i enlighet med vad som föreslagits ovan beträffande 3 kap. 2 § första stycket 2.

3 kap 12-14 §§

Bestämmelserna avser anpassning av påföljden i vissa fall då en utländsk dom ska erkännas och verkställas i Sverige. En anpassning ska ske om detta behövs för att den frihetsberövande påföljden i den utländska domen ska kunna verkställas här. Bestämmelserna har sin bakgrund i artikel 8 i rambeslutet, som medger att behörig myndighet i den verkställande staten i viss utsträckning kan anpassa den utdömda påföljdens längd och art om den i dessa avseenden skulle vara oförenlig med den verkställande statens lagstiftning. Även efter en sådan anpassning ska påföljden så nära som möjligt motsvara den påföljd som dömts ut i den utfärdande staten.

En anpassning ska kunna ske genom att Kriminalvården överlämnar åt Åklagarmyndigheten att göra en ansökan hos tingsrätten om att en ny påföljd ska bestämmas. Kriminalvården ska emellertid också, om en anpassning av den utländska påföljden är av enklare slag, själv kunna meddela föreskrifter avseende påföljdens art eller längd. Åtminstone i vissa fall synes detta innebära att Kriminalvården formellt ska besluta om en ny påföljd.

När det gäller påföljdens längd framgår av förslaget till 13 § att Kriminalvården på ett närmast mekaniskt sätt ska kunna anpassa tidsbestämda långa frihetsberövande påföljder till att motsvara de längsta påföljder som kan utdömas enligt svensk rätt. När det gäller en anpassning av påföljdens art nämns som exempel i lagrådsremissen att en i utlandet utdömd påföljd utgör ett fängelsestraff med inslag av åtgärder som inte är aktuella när ett svenskt fängelsestraff verkställs i Sverige (s. 119). En sådan anpassning synes i praktiken närmast avse formerna för verkställigheten av påföljden, och mindre att en ny påföljd bestäms.

I lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder anges, när det gäller överförande av verkställighet av en frihetsberövande påföljd till Sverige, att ansvarig myndighet själv får meddela de närmare föreskrifter som behövs, eller överlämna åt åklagare att göra en framställning hos tingsrätten om att en ny påföljd ska bestämmas (7 kap. 3 §). Här synes således en anpassning kunna ske antingen genom att myndigheten meddelar föreskrifter om verkställigheten, eller genom att tingsrätten meddelar en ny påföljd.

Enligt Lagrådets mening kan det ifrågasättas om det är lämpligt att de i lagrådsremissen föreslagna reglerna utformas så att Kriminalvården inte bara kan meddela föreskrifter som kan behövas för att verkställa den i utlandet utdömda frihetsberövande påföljden, utan också anpassa denna

genom att besluta om en ny påföljd. Även om effektivitetsskäl kan tala för att låta en myndighet besluta om enklare anpassningar av utländska påföljder, är det ett betydande steg att låta Kriminalvården fatta beslut om ändringar av den utdömda påföljden. Att ha som skiljelinje om fråga är om enklare anpassningar eller övriga fall kan uppenbarligen också leda till bedömningsproblem, även om det upplysts vid föredragningen att det kan förväntas att Kriminalvården i alla fall där det kan finnas någon tvekan kommer att överlämna anpassningsfrågan till åklagare och tingsrätt.

Lagrådet förordar att de föreslagna reglerna om anpassning av påföljden övervägs ytterligare inom ramen för det fortsatta lagstiftningsarbetet.

3 kap. 19 §

I de fall då Åklagarmyndigheten ska göra en ansökan hos tingsrätten om att en ny påföljd ska bestämmas ska enligt paragrafen bl.a. bestämmelserna i 24 kap. rättegångsbalken om häktning och anhållande kunna tillämpas. På samma sätt som föreslagits i 3 kap. 15 § andra stycket bör särskilda restriktioner gälla avseende minderåriga, vilket kan anges i ett nytt andra stycke även i den nu aktuella paragrafen.

3 kap. 22 §

Enligt paragrafen ska Kriminalvården kunna besluta om villkorlig frigivning vid en tidigare tidpunkt än vad som förskrivs i brottsbalken. Detta ska gälla om den dömda annars kommer att vara frihetsberövad under en väsentligt längre tid i Sverige än om verkställigheten hade skett i den andra staten. En sådan möjlighet till tidigare frigivning avser att säkerställa att tillämpningen inte kommer i konflikt med Europakonventionen, eller i övrigt framstår som stötande (s. 132). Avsikten är att beslut om tidigare villkorlig frigivning ska tas i samband med att Kriminalvården meddelar strafftidsbeslut, och den överklagandeordning som där tillämpas ska också gälla här (s. 194).

Den föreslagna ordningen med att Kriminalvården får besluta om avvikelse från reglerna i brottsbalken om villkorlig frigivning kan komma att aktualiseras i många fall, allt beroende på hur rekvisitet "väsentligt längre tid" kan komma att tolkas. I remissen hänvisas till praxis utvecklad i ett par domar från Europadomstolen samt till ett avgörande från Högsta förvaltningsdomstolen. Där anges också att villkorlig frigivning ska ske vid en tidpunkt som innebär att det, med en viss marginal, står klart att verkställigheten inte kommer i konflikt med Europakonventionens regler (s. 194).

Att med ledning av den sparsamma praxis som finns besluta om rätt tidpunkt för villkorlig frigivning i de här aktuella fallen framstår som en vanskelig uppgift. Lagrådet vill inte avstyrka att den nu föreslagna bestämmelsen införs, men anser att lagstiftaren om så sker noga måste följa hur en sådan mekanism fungerar.

De beslut som Kriminalvården ska fatta om den villkorliga frigivningen hör inte till de beslut som kan överklagas enligt föreslagna 4 kap. 2 §. I stället är avsikten att ett överklagande ska kunna ske i samband med att Kriminalvårdens strafftidsbeslut överklagas. Ordningen

avviker från vad som gäller enligt 26 kap. 6 § jämfört med 38 kap. 14 § brottsbalken, enligt vilka bestämmelser Kriminalvårdens beslut om uppskjuten villkorlig frigivning kan överklagas separat, inte enbart som en del av ett överklagande av strafftidsbeslutet. Enligt Lagrådets mening bör övervägas närmare om denna skillnad är sakligt motiverad.

Förslaget till lag om ändring i lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder

Punkterna 3 och 4 i övergångsbestämmelserna ska, såvitt framgår, reglera vissa förhållanden där äldre bestämmelser i 7 kap. lagen även efter ikraftträdandet ska tillämpas i stället för de nya bestämmelserna. En omformulering bör därför ske, exempelvis så att punkterna inleds med orden: ”Äldre bestämmelser tillämpas vid handläggningen av ett ärende i förhållande till en medlemsstat...”.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Justitiedepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 4 december 2014

Närvarande: Statsministern S Löfven, ordförande, och statsråden Å Romson, K Persson, S-E Bucht, P Hultqvist, H Hellmark Knutsson, I Lövin, Å Regnér, M Andersson, A Johansson, P Bolund, M Damberg, A Bah Kuhnke, A Strandhäll, A Shekarabi, G Fridolin, G Wikström, A Hadzialic

Föredragande: statsrådet Hultqvist

Regeringen beslutar proposition Erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen

Rättsdatablad

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EU-regler
Lag om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen		32008F0909
